รายงาน ผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2566

รายงาน ผลการดำเนินงาน

ป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ของประเทศไทย

ประจำปี 2566

สารบัญ

หน้า

ก. บทสรุปผู้บริหาร 5

ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ 11

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย 12

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566 12

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ ผู้กระทำผิด/ ผู้เสียหาย 19

1.2 การดำเนินคดีในแต่ละชั้น 21

1.3 การดำเนินการเชิงรุกตามมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566 32

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สินโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 35

1.5 การคุ้มครองพยานและช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและการขับเคลื่อนการเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 36

1.6 ผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะสำคัญด้านดำเนินคดี และบังคับใช้กฎหมาย 39

1.7 การให้ความร่วมมือภาคประชาสังคมในการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ 50

1.8 การดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ที่สำคัญ 56

1.9 ผลงานการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต ในปี 2566 63

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ 64

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566 64

ภาพรวมการคุ้มครองช่วยเหลือของประเทศไทย 65

2.1 สถิติการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายในมิติต่าง ๆ 66

2.2 การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามกฎหมาย 74

2.3 การขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) และระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period : RP) อย่างเต็มที่และดำเนินการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก 78

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

2.4 การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายที่สอดคล้องกับหลักการสากลและเป็นมาตรฐานเดียวกัน 84

2.5 การให้บริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) ในทุกกระบวนการ 86

2.6 การเพิ่มจำนวนล่ามแปลภาษาและระบบการให้บริการล่ามแปลภาษา เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในสถานคุ้มครองและในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล 90

2.7 กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อให้ผู้เสียหายสามารถพำนักและทำงานในประเทศไทยต่อไปหลังสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด 91

2.8 การนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย 92

2.9 ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาประสิทธิภาพการคุ้มครองช่วยเหลือ 93

3. ด้านป้องกัน **99**

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566 99

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มสตรี เด็ก และขอทาน 102

3.2 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ 111

3.3 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย 116

3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง 127

3.5 การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง 133

3.6 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ 135

3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ 138

3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้ 140

3.9 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล 143

ค. แผนการดำเนินงานระยะต่อไป **146**

บทสรุป
ผู้บริหาร

ก. บทสรุปผู้บริหาร

รัฐบาลไทยยังคงกำหนดให้การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นวาระแห่งชาติ โดยมีความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เชิงรุกในทุกมิติอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมเป็นเงิน 297.67 ล้านบาท โดยงบประมาณที่รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 – 2566 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 5,199.98 ล้านบาท ทั้งนี้ ในปี 2566 รัฐบาลไทยมุ่งเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์แบบบูรณาการอย่างเป็นหุ้นส่วน (Partnership) เพื่อการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ทุกรูปแบบ โดยการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน องค์การระหว่างประเทศ และภาคประชาสังคม ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ประเทศไทยยังให้ความสำคัญในการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) เพื่อให้บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเบื้องต้น และเข้าถึงบริการจากรัฐที่สอดคล้องกับหลักการสากล โดยตั้งแต่เริ่มใช้กลไก NRM เมื่อเดือนมีนาคม 2565 รัฐบาลไทยได้ขับเคลื่อนกลไก NRM อย่างต่อเนื่อง ทั้งการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง การจัดทำแนวทางการปฏิบัติงานตามกลไก NRM การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ รวมทั้งในปี 2566 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณรายจ่าย งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น สำหรับการขับเคลื่อนกลไก NRM รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 67,449,650 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้ดำเนินการตามกลไก NRM โดยมีบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายที่ผ่านการคัดกรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และได้เข้ารับการช่วยเหลือในศูนย์บูรณาการการคัดแยก จำนวน 765 คน มีการดำเนินการในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) จนนำไปสู่การคัดแยกผู้เสียหายอย่างเป็นทางการ พบผู้เสียหายจำนวน 252 คน ทั้งนี้ ยังได้มีการประชุมหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานตามกลไก NRM ของประเทศไทย ทั้งในประเทศและระหว่างประเทศอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศอย่างเข้มแข็ง ในการปราบปรามอาชญากรรมที่มีผลกระทบต่อมนุษย์ร่วมกัน โดยตลอดปีมีผลการดำเนินงานและพัฒนาการสำคัญทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย ด้านคุ้มครองช่วยเหลือและด้านป้องกัน ดังนี้

ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจึงมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ และการสร้างความเข้าใจให้เห็นถึงสภาพปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงของขบวนการหลอกลวงออนไลน์ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการร่วมกัน **โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้**

- ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 22 คน มาจากการขยายผลคดีเก่า จำนวน 2 คน และคดีที่เกิดขึ้นใหม่ จำนวน 20 คน ทั้งหมดอยู่ระหว่างพิจารณาโทษทางวินัย และมีความคืบหน้าทางด้านวินัย โดยมีคำสั่งให้ออกจากราชการเพิ่มขึ้น จำนวน 2 คน คดีเก่าทั้งหมดที่พบก่อนปี 2566 ในช่วงปี 2562 - 2565 อยู่ระหว่างการดำเนินการทางวินัย จำนวน 49 คน ความคืบหน้าในปี 2566 คือ ลงโทษไล่ออก จำนวน 2 คน
- เพิ่มการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.11 โดยในปี 2565 มีจำนวน 253 คดี และในปี 2566 จำนวน 314 คดี เป็นผลมาจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการเพิ่มการแจ้งเบาะแสและความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายในการตรวจสอบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์และมีการสืบสวนขยายผลไปยังผู้ซื้อบริการทางเพศจากผู้เสียหายค้ามนุษย์ โดยในปี 2566 จับกุม จำนวน 197 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2565 จับกุม จำนวน 67 คน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 194.03
- จับกุมในคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต โดยในปี 2566 มีจำนวน 540 คดี ปี 2565 มีจำนวน 482 คดี และมีการขยายผลไปสู่คดีค้ามนุษย์ โดยในปี 2566 มีจำนวน 99 คดี คดีครอบครองสื่อลามก จำนวน 182 คดี ส่งผลให้รายงานสื่อการล่วงละเมิดต่อเด็กออนไลน์ (CyberTipline) ที่ได้รับแจ้งจาก NCMEC ในปี 2566 ลดลงเหลือเพียง จำนวน 393,506 CT จากในปี 2565 ที่มีจำนวน 523,159 CT เป็นผลมาจากปราบปรามอย่างต่อเนื่อง
- ดำเนินการมาตรการสกัดกั้นชาวต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกหลอกลวงไปทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินเดีย อินโดนิเซีย ลาว ฟิลิปปินส์ เคนย่า และเอธิโอเปีย เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจะพิจารณานักท่องเที่ยวที่ไม่มีปัจจัยยังชีพ และไม่มีแผนการเดินทางท่องเที่ยว มีสถิติกับการปฏิเสธการเข้าเมือง ในปี 2565 จำนวน 2,036 คน และในปี 2566 จำนวน 4,974 คน ทั้งนี้ จัดทำโครงการสื่อสร้างภูมิคุ้มกันต้านภัยอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือไซเบอร์วัคซีน (Cyber Vaccine) ประชาสัมพันธ์ตามสื่อทุกช่องทาง เพื่อให้ประชาชนสามารถป้องกันตัวจากภัยคุกคามออนไลน์ และขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) จัดอบรมและจัดทำคู่มือให้กับพนักงานและนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการป้องกัน
- ดำเนินการความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยความร่วมมือในระดับทวิภาคีมีการส่งตัวผู้ร้ายสัญชาติไทยไปดำเนินคดีค้ามนุษย์โรฮีนจา จำนวน 4 คน ตามที่ประเทศมาเลเซียร้องขอ และการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลระดับภูมิภาคด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศกับสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายคนไทยกลับภูมิลำเนา และการดำเนินคดี

กับผู้กระทำผิดในคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงานในรูปแบบขบวนการหลอกลวงออนไลน์ ความร่วมมือระดับไตรภาคีระหว่างไทย-จีน-เมียนมา เพื่อขัดขวางขบวนการหลอกลวงออนไลน์ และช่วยเหลือคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานผิดกฎหมายที่เมืองเล้าก์ก่าย ชเวโก๊กโก่ และท่าขี้เหล็ก และความร่วมมือระหว่างไทย-ลาว-จีน เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายเด็กหญิงชาวลาว อีกทั้ง มีความร่วมมือระหว่างประเทศระดับสากล มีการหาแนวทางร่วมกันกับนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูตของแต่ละประเทศ รวม 54 ประเทศ โดยมุ่งเน้นการต่อต้านการก่อการร้าย ขบวนการหลอกลวงออนไลน์และการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ และขอความร่วมมือในการติดตามจับกุมผู้ร้ายข้ามแดนมาลงโทษโดยเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

- ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ทั่วประเทศ และการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ จำนวน 2,549 คน ใน 16 โครงการ ประกอบด้วย พนักงานสอบสวนระดับสารวัตรขึ้นไปจากทุกสังกัดทั่วประเทศไทย พนักงานอัยการ ทีมงานสหวิชาชีพ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ การคุ้มครองแรงงานต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ทั้งนี้ จากสถิติปีนี้มีการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับบริหารและหัวหน้าสถานีตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองผู้เสียหาย จำนวนทั้งสิ้น 5,076 คน และพบมีข้อบ่งชี้ จำนวน 575 คน คิดเป็นร้อยละ 11.32
- มีความเห็นพ้องกับพนักงานสอบสวนมากขึ้น และมีการสั่งคดีที่รวดเร็วขึ้น โดยรับสำนวน จำนวน 368 คดี สั่งฟ้อง จำนวน 352 คดี คิดเป็นร้อยละ 95.65 และสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 8 คดี คิดเป็นร้อยละ 2.17 น้อยลงกว่าปี 2565 ที่มีการสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 13 คดี จากสำนวนที่รับทั้งหมด จำนวน 347 คดี และใช้เวลาพิจารณาคำสั่งเฉลี่ย 15.94 วัน ซึ่งมีการพิพากษาคดีรวดเร็วและรุนแรงขึ้น และมีคำสั่งให้ชดใช้เงินสินไหมให้กับผู้เสียหายมากขึ้น โดยศาลชั้นต้นพิพากษาคดีเสร็จสิ้น จำนวน 278 คดี โดยใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี จำนวน 228 คดี คิดเป็นร้อยละ 82.01 และตัดสินจำคุกจำเลยทั้งหมด จำนวน 301 คน โดยจำคุกเกิน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 72.43 เป็นผลมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนที่แสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์การกระทำความผิด ความร้ายแรงของคดี และระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น และศาลมีคำพิพากษาค่าสินไหมทดแทน จำนวน 77,107,764 บาท จากจำนวน 103 คดี คิดเป็นร้อยละ 37.05
- ตรวจสอบทรัพย์สินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์และที่เกี่ยวข้อง จำนวน 51 คดี คดีที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในปี 2566 จำนวน 31,844,831.45 บาท และในปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49/1 ซึ่งมีผลการใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2565 ให้นำทรัพย์สินที่ยึด/อายัดได้ไปชดใช้เงินเยียวยาผู้เสียหายแทนการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ ในปี 2566 ได้มีการยื่นคำขอชดใช้ความเสียหาย จำนวน 3 คดี ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล มีผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 18 คน จากทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้มูลค่า จำนวน 1,759,198.65 บาท
- มีผู้ยื่นขอรับการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 24 คน ให้การคุ้มครองความปลอดภัยทั้งหมดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และช่วยเหลือเยียวยาคุ้มครองพยานและผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น

โดยปี 2566 ช่วยเหลือ จำนวน 108 คน เงินจำนวน 2,849,706 บาท ปี 2565 ช่วยเหลือ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 และมีอัตราค่าเฉลี่ยต่อรายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 21.51 ทั้งนี้ จัดตั้งส่วนงานบริการช่วยเหลือด้านพยาน (Witness Assistance Service) เป็นการเตรียมพร้อมของพยานก่อนพิจารณาในชั้นศาล เพื่ออำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของพยานตั้งแต่ก่อนมาศาลจนกระทั่งเสร็จสิ้นการดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการ ส่งผลให้พยานผู้เสียหายมีความพร้อมในการเบิกความในชั้นศาล

ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายภายใต้หลักการสากล โดยทุกคนจะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม รวมถึงการจัดบริการสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะและให้ความสำคัญกับการดูแลที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย (Trauma Informed Care) ในทุกกระบวนการตั้งแต่กระบวนการการคัดกรอง ไปจนถึงการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืน และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำ **โดยมีผลการดำเนินงานสำคัญ ดังนี้**

- ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ ในปี 2566 จำนวน 640 คน เป็นผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง จำนวน 348 คน สถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 270 คน และสถานคุ้มครองเอกชน จำนวน 22 คน
- ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั่วประเทศ โดยการอบรมให้ความรู้ผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority) จากทุกจังหวัดต่อเนื่องจากปี 2565 รวมจำนวน 400 คน อบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการจัดบริการภายในศูนย์บูรณาการการคัดแยก จำนวน 4 รุ่น 77 จังหวัด รวมจำนวน 360 คน เปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยกและจัดบริการโดยใช้กิจกรรมในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง จำนวน 13 จังหวัด มีบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายเข้ารับบริการจำนวน 765 คน และติดตามการขับเคลื่อนกลไก NRM ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ชายทะเล และจังหวัดที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ในปี 2565 จำนวน 6 จังหวัด และในปี 2566 ได้ติดตามเพิ่มเติม จำนวน 7 จังหวัด ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนเพื่อติดตามให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง 77 จังหวัด รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการขับเคลื่อนกลไก NRM ทั้งภายในและระหว่างประเทศ เพื่อเป็นบทเรียนในการพัฒนากลไก NRM ให้กับประเทศในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง และกลุ่มประเทศอาเซียน ต่อไป
- อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนในสถานคุ้มครองรัฐและเอกชนทุกแห่ง และเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัด รวมจำนวน 320 คน ให้สามารถนำแนวทางที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) ไปจัดบริการให้ผู้เสียหายในทุกกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เช่น การคัดกรอง/การคัดแยก ขั้นตอนการรับเข้า การสัมภาษณ์ เป็นต้น

- กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายที่ประสงค์จะอยู่ต่อในราชอาณาจักรและประสงค์จะทำงานตามกฎหมายภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินคดี โดยใช้แนวทางตามมาตรา 37 ของกฎหมายและประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถอยู่ต่อเพื่อทำงานได้ตามความประสงค์ โดยระยะเวลาขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้เสียหาย
- ยกระดับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยปรับปรุงคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedures: SOP) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทั้ง 8 แห่ง สอดคล้องกับการดำเนินงานตามหลักการสากล และประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย
- รวบรวมรายชื่อล่ามแปลภาษาด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 484 คน เพื่อเป็นทำเนียบกลางในการประสานการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงประสานความร่วมมือเพื่อกำหนดแนวทางให้ความรู้แก่ล่ามภาษามือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ รองรับการคุ้มครองช่วยเหลือคนพิการที่ถูกแสวงหาประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ในอนาคต
- ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยเพิ่มโอกาสการจ้างงานผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยการค้ามนุษย์แก่ เด็กนักเรียนในสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปผ่านสื่อวิทยุ รวมถึงการประชุมทวิภาคีในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย
- นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและลดระยะเวลาในการเข้าถึงบริการสำหรับผู้เสียหายในกระบวนการต่าง ๆ
- จัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องตามความต้องการเฉพาะ เพื่อรองรับผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศและคนพิการในสถานคุ้มครองของรัฐ

ด้านป้องกัน

รัฐบาลไทยยังคงพัฒนามาตรการและกลไกในการป้องกันไม่ให้คนไทยและคนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายของกระบวนการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ ตามนโยบายรัฐบาล รวมไปถึงการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้และการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ เพื่อให้สามารถตรวจ คัดกรอง คัดแยก และคุ้มครองช่วยเหลือผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น **โดยมีผลการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้**

- การพัฒนากฎหมาย ประเทศไทยโดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ปรับปรุงระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงาน และการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566 บังคับใช้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566 มีสาระสำคัญเพื่อปรับปรุงฐานความผิดและมาตรการลงโทษทางปกครองหรือดำเนินคดีอาญาให้มีความสอดคล้องกับสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานในเรือประมงในปัจจุบัน

- การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง (เด็ก สตรี ขอทาน) โดยดำเนินการตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก จำนวน 1,101 แห่ง แรงงาน จำนวน 36,014 คน โดยไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การพัฒนาระบบ MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย อีกทั้ง การอบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ จำนวน 7 โครงการ/กิจกรรม กลุ่มเป้าหมายรวม จำนวน 10,310 คน และจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ จำนวน 341 ราย
- ตรวจสอบ เฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางาน จำนวน 12,344 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 264 คน ดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 341 คดี โดยอยู่ระหว่างชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 341 คดี ส่วนใหญ่ดำเนินข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต
- คัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเลตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) ใน 22 จังหวัดชายทะเล โดยตรวจคัดกรองแรงงานประมง จำนวน 33,563 คน พบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่มีพฤติการณ์สงสัยอาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งสิ้นจำนวน 14 คน และการบังคับใช้มาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น (Standard Operating Procedures : SOP) โดยการใช้แบบตรวจคัดกรองเบื้องต้น (รบ.1) จำนวน 2,130 ครั้ง แรงงาน จำนวน 72,889 คน พบผู้ที่อาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหาย จำนวน 112 คน ในพื้นที่ 5 จังหวัด
- บริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว โดยการผ่อนผันให้คนต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานต่อไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย อาทิ การปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา และค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป การส่งเสริมสถานประกอบการให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU ปัจจุบันมีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว และเมียนมา จำนวน 288,699 คน การตรวจสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 55,341 คน แรงงานต่างด้าว จำนวน 507,131 คน พบนายจ้างกระทำความผิด จำนวน 1,680 คน (เปรียบเทียบปรับ จำนวน 296 คน อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 1,384 คน ค่าปรับ จำนวน 1,360,000 บาท)
- เพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น (Standard Operating Procedures : SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) จำนวน 6 โครงการ โดยมีผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้นจำนวน 1,641 คน ซึ่งการฝึกอบรมดังกล่าวทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การคัดแยกผู้เสียหาย เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ผลการดำเนินงานสำคัญ

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในประเทศไทยและแนวโน้มในอนาคต

การค้ามนุษย์ในรูปแบบแสวงหาประโยชน์ทางเพศยังคงเป็นปัญหาหลักของประเทศไทย จึงนำไปสู่การใช้มาตรการเชิงรุกดำเนินการจับกุมอย่างเข้มงวด การรักษามาตรฐานการดำเนินคดีรวมไปถึงการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ และการติดตามขยายผลการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และจากการเปิดพรมแดนอย่างเต็มรูปแบบประเทศไทยพบว่ามีความพยายามในการลักลอบขนคนผ่านพรมแดนธรรมชาติจำนวนมาก เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศศูนย์กลางของการคมนาคมในการเดินทางไปยังประเทศเพื่อนบ้าน และมีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานสูงและสะดวกกับการเดินทาง จึงมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและใช้ประเทศไทยในการเดินทางต่อไปยังประเทศอื่น ปัจจุบันการหลอกลวงผู้เสียหายจะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ มีการชักชวนไปทำงานที่มีผลตอบแทนสูง โดยมีผู้หลงเชื่อจากหลายประเทศเดินทางผ่านประเทศไทยและเดินทางไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านจำนวนมาก ซึ่งถูกหลอกไปบังคับใช้แรงงานในขบวนการหลอกลวงออนไลน์ โดยการกระทำความผิดมีฐานอยู่ในพื้นที่ที่มีขีดจำกัดในการบังคับใช้กฎหมายระหว่างประเทศ ประเทศไทยจึงมีความพยายามเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์เพื่อป้องกัน ไม่ให้นักท่องเที่ยวถูกหลอก มุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศและการสร้างความเข้าใจให้เห็นถึงสภาพปัญหาและสาเหตุที่แท้จริงของขบวนการหลอกลวงออนไลน์เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาเชิงบูรณาการร่วมกัน โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566

1. **หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย**เพิ่มการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.11 โดยในปี 2565 มีจำนวน 253 คดี และในปี 2566 จำนวน 314 คดี เป็นผลมาจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการเพิ่มการแจ้งเบาะแสและความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎหมายในการตรวจสอบข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ และมีการสืบสวนขยายผลไปยังผู้ซื้อบริการทางเพศจากผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ในปี 2566 จับกุม จำนวน 197 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2565 จับกุม จำนวน 67 คน เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 194.03

2. **สำนักงานตำรวจแห่งชาติ** ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ทั่วประเทศ โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับบริหารและหัวหน้าสถานีตำรวจมีความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองผู้เสียหาย สถิติการคัดกรอง ตั้งแต่เดือน มกราคม ถึง ธันวาคม 2566 มีการคัดกรองทั้งหมด จำนวน 5,076 คน พบมีข้อบ่งชี้ จำนวน 575 คน คิดเป็นร้อยละ 11.32

3. **สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง**ดำเนินการมาตรการสกัดกั้นชาวต่างชาติ โดยเฉพาะประเทศกลุ่มเสี่ยงที่ถูกหลอกลวงไปทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน เช่น อินเดีย อินโดนิเซีย ลาว ฟิลิปปินส์ เคนย่า และเอธิโอเปีย เจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจะพิจารณานักท่องเที่ยวที่ไม่มีปัจจัยยังชีพและไม่มีแผนการเดินทางท่องเที่ยว มีสถิติกับการปฏิเสธการเข้าเมืองในปี 2565 จำนวน 2,036 คน และในปี 2566 จำนวน 4,974 คน

4. **สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคดีค้ามนุษย์** ได้จัดตั้งส่วนงานบริการช่วยเหลือด้านพยาน (Witness Assistance Service) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 ซึ่งเป็นการเตรียมพร้อมของพยานก่อนพิจารณาในชั้นศาล เพื่ออำนวยความสะดวกและเพื่อตอบสนองความต้องการและความจำเป็นของพยานตั้งแต่ก่อนมาศาลจนกระทั่งเสร็จสิ้นการดำเนินการในชั้นพนักงานอัยการ ส่งผลให้พยานผู้เสียหายมีความพร้อมในการเบิกความในชั้นศาล โดยตั้งแต่จัดตั้งส่วนงานบริการดังกล่าว ได้มีการติดตามประสานงานให้ความช่วยเหลือแก่พยาน จำนวน 33 เรื่อง ทั้งหมดจำนวน 398 ครั้ง และมีการติดตามพยานเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนพิจารณาในชั้นศาล จำนวน 26 เรื่อง ทั้งหมดจำนวน 91 ครั้ง

5. **สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคดีค้ามนุษย์** ในปี 2566 มีความเห็นพ้องกับพนักงานสอบสวนมากขึ้น และมีการสั่งคดีที่รวดเร็วขึ้น โดยรับสำนวน จำนวน 368 คดี สั่งฟ้อง จำนวน 352 คดี คิดเป็นร้อยละ 95.38 และสั่งไม่ฟ้อง จำนวน 8 คดี คิดเป็นร้อยละ 2.17 และใช้เวลาพิจารณาคำสั่งเฉลี่ย 15.94 วัน

6. **ศาลยุติธรรมพิพากษาคดีรวดเร็วและรุนแรงขึ้น** จากสถิติชี้ให้เห็นแนวโน้มการตัดสินลงโทษในคดีค้ามนุษย์รวดเร็วและรุนแรงมากขึ้น และมีคำสั่งให้ชดใช้เงินสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายมากขึ้น ในปี 2566 ศาลชั้นต้นพิพากษาคดีเสร็จสิ้น จำนวน 278 คดี โดยใช้เวลาไม่เกิน 1 ปี จำนวน 228 คดี คิดเป็นร้อยละ 82.01 และตัดสินจำคุกจำเลยทั้งหมด จำนวน 301 คน โดยจำคุกเกิน 5 ปีขึ้นไป จำนวน 218 คน

คิดเป็นร้อยละ 72.43 เป็นผลมาจากการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนที่แสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์การกระทำความผิด ความร้ายแรงของคดี และระดับความเสียหายที่เกิดขึ้น ศาลมีคำพิพากษาค่าสินไหมทดแทนในปี 2566 จำนวน 77,107,764 บาท จากจำนวน 103 คดี คิดเป็นร้อยละ 37.05

7. ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปี 2566 มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 22 คน มาจากการขยายผลคดีเก่า จำนวน 2 คน และคดีที่เกิดขึ้นใหม่ จำนวน 20 คน ทั้งหมดอยู่ระหว่างพิจารณาโทษทางวินัยและมีความคืบหน้าทางด้านวินัย โดยมีคำสั่งให้ออกจากราชการเพิ่มขึ้น จำนวน 2 คน คดีเก่าทั้งหมดที่พบก่อนปี 2566 ในช่วงปี 2562 - 2565 อยู่ระหว่างการดำเนินการทางวินัย จำนวน 49 คน ความคืบหน้าในปี 2566 คือ ลงโทษไล่ออก จำนวน 2 คน

8. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตรวจสอบทรัพย์สินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์และที่เกี่ยวข้อง จำนวน 51 คดี ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจำนวน 6,505,079.19 บาท นำส่งทรัพย์สินให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง จำนวน 64,057,974.50 บาท คดีที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในปี 2566 จำนวน 31,844,831.45 บาท และในปัจจุบันได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49/1 ซึ่งมีผลการใช้บังคับเมื่อวันที่ 24 ธันวาคม 2565 ให้นำทรัพย์สินที่ยึด/อายัดได้ไปชดใช้เงินเยียวยาผู้เสียหายแทนการให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ ในปี 2566 ได้มีการยื่นคำขอชดใช้ความเสียหาย จำนวน 3 คดี ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีในชั้นศาล มีผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 18 คน จากทรัพย์สินที่ยึดอายัดไว้มูลค่าจำนวน 1,759,198.65 บาท

9. ความร่วมมือระหว่างประเทศในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

- **ไทย - จีน - เมียนมา** การประชุมแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น มาตรการหยุดส่งกระแสไฟฟ้าและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไปยังเขตปกครองอิสระ เพื่อขัดขวางขบวนการหลอกลวงออนไลน์ และการช่วยเหลือคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานผิดกฎหมายที่เมืองเล้าก์ก่ายชเวโก๊กโก่ และท่าขี้เหล็ก โดยสามารถเจรจาให้คนไทยที่ถูกหลอกได้รับการยกเว้นการถูกดำเนินคดีจากการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย และร่วมกับประเทศจีนอพยพคนไทยออกจากประเทศเมียนมา จากการช่วยเหลือ จำนวน 5 ครั้ง จำนวน 525 คน พบเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 174 คน
- **ประเทศมาเลเซีย** การส่งตัวผู้ต้องหาสัญชาติไทยไปดำเนินคดีค้ามนุษย์โรฮีนจาในปี 2558 จำนวน 4 คน ตามสนธิสัญญาส่งผู้ร้ายข้ามแดน เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2566 ตามที่ประเทศมาเลเซียร้องขอ
- **ประเทศฟิลิปปินส์** สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลระดับภูมิภาคด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศเพื่อหาแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายคนไทยกลับภูมิลำเนาและการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดในคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงานในรูปแบบขบวนการหลอกลวงออนไลน์

- **ตำรวจสากล** สำนักงานตำรวจแห่งชาติ หาแนวทางร่วมกันกับนายตำรวจประสานงานประจำสถานทูตของแต่ละประเทศ รวมจำนวน 54 ประเทศ จำนวน 100 คน โดยมุ่งเน้นการต่อต้านการก่อการร้าย ขบวนการหลอกลวงออนไลน์และการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ และขอความร่วมมือในการติดตามจับกุมผู้ร้ายข้ามแดนมาลงโทษโดยเร็ว เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ

10. ความร่วมมือไทย - ลาว - จีน หน่วยงานภาครัฐและภาคประชาสังคมระหว่างประเทศร่วมกันช่วยเหลือผู้เสียหายเด็กหญิงชาวลาว จำนวน 27 คน ผู้เสียหายคนไทย จำนวน 4 คน ในการดำเนินคดีกับขบวนการค้ามนุษย์คนจีนจากการถูกหลอกกระทำชำเราและถ่ายทอดสดออนไลน์ไปยังประเทศจีน ศาลพิจารณาแล้วจำเลยกระทำความผิดกรรมเดียวผิดกฎหมายหลายบท ศาลจึงพิพากษาลงโทษจำคุกสูงสุด รวมจำนวน 259 ปี 10 เดือน สั่งจำคุกทั้งหมด จำนวน 14 คน คนละ 50 ปี และชดใช้ค่าเสียหายทั้งหมด จำนวน 31 คน ในอัตราที่ใกล้เคียงกัน รวมจำนวน 8,588,610 บาท

11. สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำโครงการสื่อสร้างภูมิคุ้มกันต้านภัยอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือไซเบอร์วัคซีน (Cyber Vaccine) ประชาสัมพันธ์ตามสื่อทุกช่องทาง เพื่อให้ประชาชนสามารถป้องกันตัวจากภัยคุกคามออนไลน์ และขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) จัดอบรมและจัดทำคู่มือให้กับพนักงานและนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการป้องกันโดยให้ภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเกิดความเข้าใจ และมีมาตรฐานในการช่วยกันสอดส่องดูแลและมีช่องทางการประสานงานหากพบความผิดปกติที่เกิดขึ้นกับเด็ก

12. หน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย จัดให้มีการพัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ประกอบด้วย พนักงานสอบสวนระดับสารวัตรขึ้นไปจากทุกสังกัดทั่วประเทศไทย พนักงานอัยการ ทีมงานสหวิชาชีพ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์ การคุ้มครองแรงงานต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ รวมจำนวน 16 โครงการ ผู้เข้าร่วม จำนวน 2,549 คน ซึ่งทั้งหมดจะเป็นกำลังสำคัญด้านการบังคับใช้กฎหมายค้ามนุษย์ในทุกจังหวัด

13. กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ มีผู้ยื่นขอรับการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 24 คน ให้การคุ้มครองความปลอดภัยทั้งหมดจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ช่วยเหลือเยียวยา คุ้มครองพยานและผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์เพิ่มขึ้น โดยปี 2566 ช่วยเหลือ จำนวน 108 คน เป็นเงิน 2,849,706 บาท ปี 2565 ช่วยเหลือ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 38.46 และมีอัตราค่าเฉลี่ยต่อรายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 21.51

14. คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำกับและติดตามการดำเนินงานช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่แจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบ และมีคณะทำงานขับเคลื่อนทำหน้าที่ประชุมเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติเป็นประจำทุกเดือน โดยปี 2566 มีผู้เสียหาย จำนวน 523 คน (ตั้งแต่มกราคม - ตุลาคม 2566) ได้รับเงินช่วยเหลือแล้ว จำนวน 391 คน ผู้เสียหายไม่ขอรับเงิน จำนวน 68 คน รวมเงินเยียวยา จำนวน 2,869,092.92 บาท

15. คณะทำงานปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเตอร์เน็ต (Thailand Internet Crimes Against Children: TICAC) มีการจับกุมในคดีล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต โดยในปี 2566 มีจำนวน 540 คดี ปี 2565 มีจำนวน 482 คดี และมีการขยายผลไปสู่คดีค้ามนุษย์ จำนวน 99 คดี คดีครอบครองสื่อลามก จำนวน 182 คดี ส่งผลให้รายงานสื่อการล่วงละเมิดต่อเด็กออนไลน์ (CyberTipline) ที่ได้รับแจ้งจาก NCMEC ในปี 2566 ลดลงเหลือเพียง จำนวน 393,506 CT จากในปี 2565 ที่มีจำนวน 523,159 CT เป็นผลมาจากการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง

สถานการณ์การค้ามนุษย์ในปัจจุบันพบผู้กระทำความผิดในขบวนการหลอกลวงทางไซเบอร์จำนวนมาก หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีความมุ่งมั่นที่จะก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยมีการเพิ่มมาตรการเพิ่มความรู้ให้กับประชาชนเกี่ยวกับการหลอกลวงทางไซเบอร์ เพิ่มสื่อประชาสัมพันธ์ เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานทางดิจิทัล เน้นการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่มุ่งเน้นการสืบสวนสอบสวนขยายผลผู้กระทำผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ได้ทั้งสิ้น จำนวน 314 คดี เพิ่มขึ้นร้อยละ 24.11 (รูปภาพที่ 1 และ 2)

รูปภาพที่ 1 สถิติคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ปี 2566

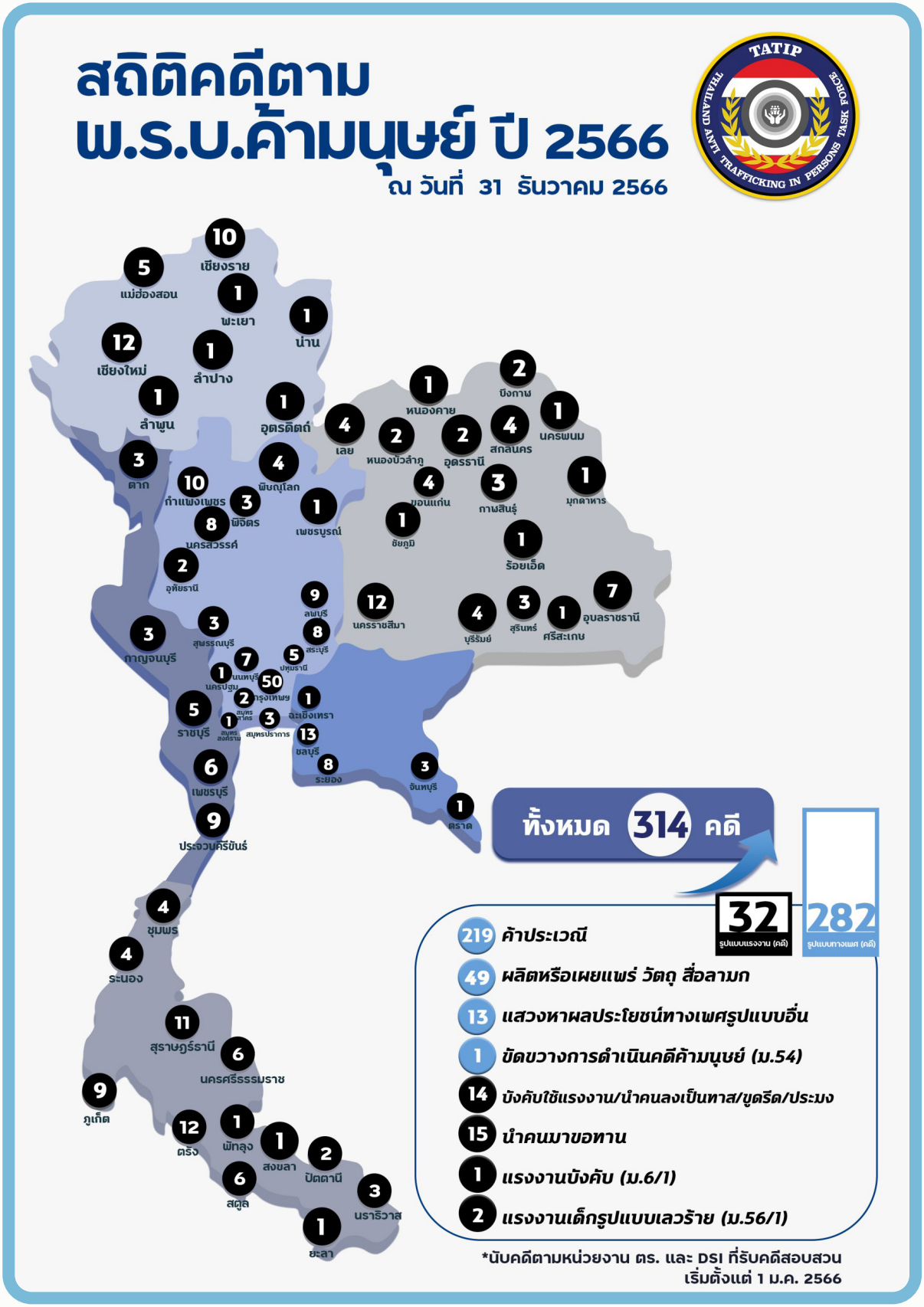

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายทำงานบูรณาการร่วมกันมากขึ้น ส่งผลให้มีการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดในคดีค้ามนุษย์ได้มากขึ้น การทำงานร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมในการดูแลผู้เสียหายทำให้ผู้เสียหายให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลมากขึ้น ส่งผลให้ระยะเวลาการดำเนินคดีในชั้นสอบสวนรวดเร็วขึ้นและเมื่อการสอบสวนมีประสิทธิภาพ จึงเป็นที่ประจักษ์ว่าการดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในเชิงบูรณาการและองค์รวม (Collaborative & Inclusive) มีการพัฒนาที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

รูปภาพที่ 2 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์ ผลการดำเนินคดีในภาพรวม

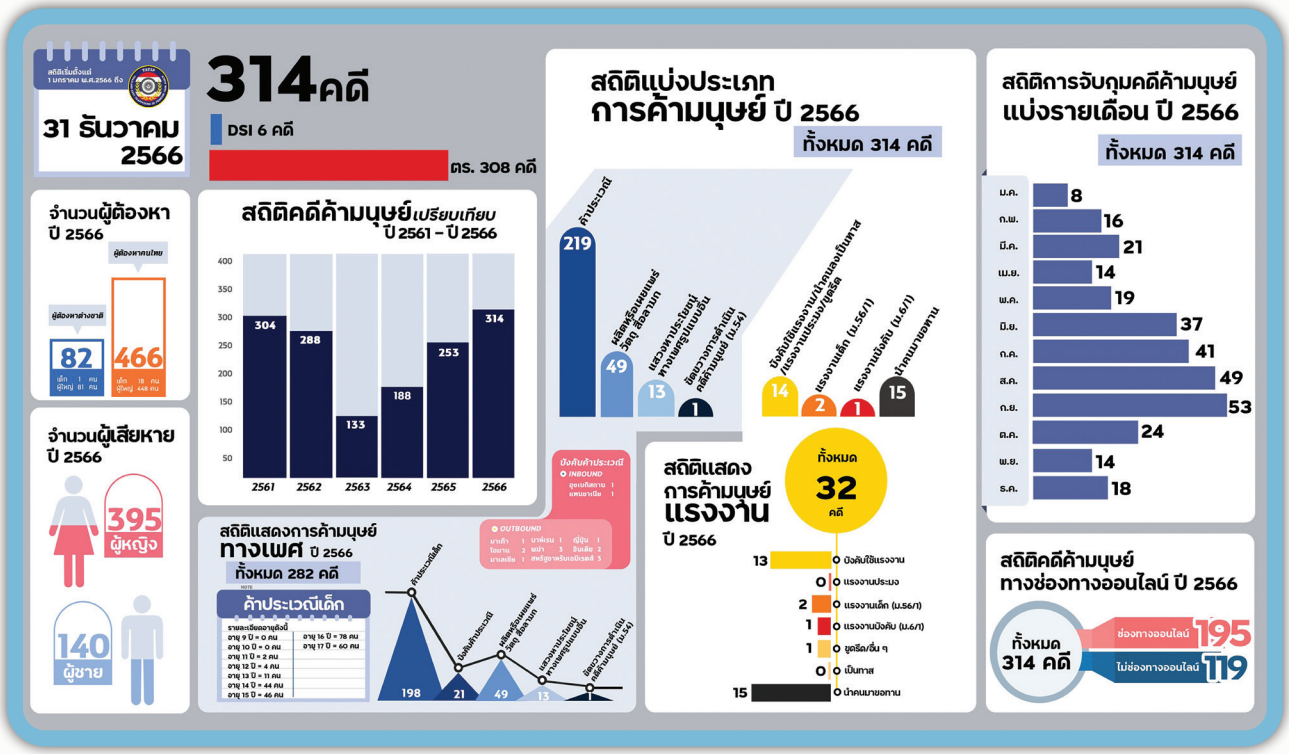

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเน้นเพิ่มกลยุทธ์ในการสืบสวนเชิงรุกและเน้นการทำงานร่วมกับภาคประชาสังคมผ่านการเพิ่มช่องทางการรับแจ้งเหตุ และการจัดตั้งช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติและภาคประชาสังคมในการร่วมกันสืบสวนสอบสวนขยายผลของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดในคดีค้ามนุษย์ เนื่องจากผู้เสียหายบางส่วนสมัครใจให้ข้อมูลผ่านหน่วยงานภาคประชาสังคมมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐ มีการรับแจ้งเบาะแสคดีค้ามนุษย์ จำนวน 314 คดี โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จำนวน 178 คดี ผู้เสียหาย จำนวน 93 คดี และจากภาคประชาสังคม จำนวน 43 คดี ตัวเลขจากสถิติดังกล่าว แสดงให้เห็นการทำงานเชิงรุกและการทำงานร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่รัฐและภาคประชาสังคมและยังมีการสืบสวนขยายผลจากคดีเดิมไปยังผู้ซื้อบริการ โดยในปีนี้มีการดำเนินคดีกับผู้ซื้อบริการจำนวน 197 คน มากกว่าปี 2565 ถึงร้อยละ 194.03 (ตารางที่ 1) เป็นผลให้การรายงานสื่อการล่วงละเมิดต่อเด็กออนไลน์ (CyberTipline) ที่ได้รับแจ้งจาก NCMEC ในปี 2566 ลดลงเหลือเพียง จำนวน 393,506 CT จากในปี 2565 ที่มีจำนวน 523,159 CT

ตารางที่ 1 สถิติการรับแจ้งเบาะแสคดีค้ามนุษย์ ปี 2566

ปี	รวม	การรับแจ้งเบาะแส			ขยายผลผู้ซื้อบริการ
		เจ้าหน้าที่รัฐ	ผู้เสียหาย	ภาคประชาสังคม(NGO)	
2565	253	120	79	54	67
2566	314	178	93	43	197

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2566 อาชญากรใช้ช่องทางออนไลน์ในการกระทำความผิดเพิ่มขึ้น และพัฒนากลวิธีในการกระทำความผิดที่ซับซ้อนขึ้น จากการเพิ่มมาตรการสืบสวนเชิงรุกเพื่อให้ทันกับรูปแบบของอาชญากรรมที่กำลังปรับตัว ส่งผลให้สถิติจำนวนคดีค้ามนุษย์ในปี 2566 มาจากการสืบสวนสอบสวนผ่านช่องทางออนไลน์ จำนวน 195 คดี คิดเป็นร้อยละ 62.10 (ตารางที่ 2) นอกจากนี้ ยังเข้มงวดในการตัดวงจรการหลอกลวงโฆษณาจัดหางาน โดยมีการจับกุมจำนวน 50 คดี ส่งผลให้มีสถิติการโฆษณาชวนเชื่อทางโซเชียลมีเดียเพื่อชักชวนไปทำงานต่างประเทศลดลงทุกปี

ตารางที่ 2 สถิติคดีค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์ ปี 2566

ปี	จำนวนคดี	สถิติคดีค้ามนุษย์ทางช่องทางออนไลน์				โฆษณาจัดหางาน
		ผ่านช่องทางออนไลน์	ร้อยละ	ไม่ผ่านช่องทางออนไลน์	ร้อยละ	
2562	288	32	11.11	256	88.89	0
2563	133	37	27.82	96	72.18	133
2564	188	107	56.91	81	43.09	71
2565	253	182	71.93	71	28.06	57
2566	314	195	62.10	119	37.90	50

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.1 สถิติการดำเนินคดี/ผู้กระทำผิด/ผู้เสียหาย

1.1.1 สถิติการดำเนินคดี

ปี 2566 มีการจับกุมคดีค้ามนุษย์ จำนวน 314 คดี โดยเพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 253 คดี เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 24.11 เป็นผลการทำงานของหน่วยงานภาครัฐทุกภาคส่วนในการสืบสวนขยายผลในการจับกุมคดีค้ามนุษย์ โดยมีการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีมากที่สุด จำนวน 219 คดี คิดเป็นร้อยละ 69.75 และพบการค้ามนุษย์ในรูปแบบนำเด็กมาขอทาน จำนวน 15 คดี เพิ่มขึ้นจำนวน 12 คดี เมื่อเปรียบกับปี 2565 โดยมีการนำเด็กต่างชาติจากประเทศเพื่อนบ้านมาใช้เป็นเครื่องมือสาเหตุมาจากการเปิดพรมแดนระหว่างประเทศ ซึ่งผลการจับกุมและดำเนินคดีที่เพิ่มขึ้นเกิดจากความร่วมมือของภาคีเครือข่ายในการแจ้งเบาะแสและจากการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังของเจ้าหน้าที่ในการกวดขันจับกุม (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถิติการปราบปรามการค้ามนุษย์ จำแนกตามรูปแบบการค้ามนุษย์

ปี	รวม	ประเภทของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ									
		ค้าประเวณี	สื่อลามก	ผลประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น	เป็นทาส	ขอทาน	แรงงาน	แรงงาน ม.6/1	ขูดรีด/อื่น ๆ	ขัดขวางการดำเนินคดีค้ามนุษย์ ม.54	แรงงานเด็กรูปแบบที่เลวร้าย 56/1
2562	288	158	15	12	33	9	35	0	26	0	0
2563	133	96	17	6	0	2	10	2	0	0	0
2564	188	136	13	6	2	2	16	2	11	0	0
2565	253	163	34	8	1	3	38	4	1	1	0
2566	314	219	49	13	0	15	14	1	0	1	2

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.1.2 จำนวนผู้กระทำผิด

พบว่าในปี 2565 ผู้กระทำผิด จำนวน 548 คน ในปี 2566 มีผู้กระทำผิด จำนวน 546 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 276 คน เป็นเพศชาย จำนวน 270 คน **(ตารางที่ 4)**

ตารางที่ 4 จำนวนผู้กระทำผิดคดีค้ามนุษย์ จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้กระทำผิด	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2562	555	330	225	402	120	4	6	23
2563	188	87	101	161	2	7	0	18
2564	447	269	178	341	29	4	0	73
2565	548	287	261	472	4	6	4	62
2566	546	270	276	464	16	15	6	45

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2566 มีผู้เสียหาย จำนวน 534 คน เป็นคนไทย จำนวน 470 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 395 คน และเพศชาย จำนวน 139 คน ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบในปี 2565 มีผู้เสียหายที่เป็นเพศชาย จำนวน 218 คน ลดลงร้อยละ 36.24 (ตารางที่ 5) เนื่องจาก ในปี 2565 ผู้เสียหายที่ถูกหลอกลวงไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้านส่วนใหญ่เป็นเพศชาย แต่ในปี 2566 จากการประชาสัมพันธ์ของภาครัฐทำให้มีผู้ถูกหลอกลวงไปบังคับใช้แรงงานที่ประเทศเพื่อนบ้านลดลง และผู้เสียหายผู้หญิง จำนวน 395 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้เสียหายในรูปแบบการแสวงหาผลประโยชน์จากการค้าประเวณี จำนวน 219 คดี

ตารางที่ 5 จำนวนผู้เสียหายคดีค้ามนุษย์นับตามรายคดี จำแนกตามเพศและสัญชาติ

ปี	จำนวนผู้เสียหาย	เพศ		สัญชาติ				
		ชาย	หญิง	ไทย	เมียนมา	กัมพูชา	ลาว	อื่น ๆ
2562	1,821	1,158	663	251	1,306	96	38	130
2563	231	66	165	162	5	5	46	13
2564	424	154	270	322	94	0	2	6
2565	572	218	354	480	26	4	37	25
2566	534	139	395	470	25	18	6	15

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.2 การดำเนินคดีในแต่ละชั้น

1.2.1 เพิ่มมาตรการป้องกันการหลอกลวงและการบังคับใช้แรงงานไปทำงานประเทศเพื่อนบ้านและการคัดกรองตามแนวทางกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM)

ในปี 2566 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เพิ่มมาตรการในการป้องกันการหลอกลวงบังคับใช้แรงงานออนไลน์ โดยมีประเทศไทยเป็นทางผ่าน และการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ไม่ให้อยู่ในสถานกักกันบุคคลต่างด้าว (Immigration Detention Centers) โดยการเพิ่มความพยายามในการคัดกรองบุคคลที่มีข้อบ่งชี้จากการค้ามนุษย์ ซึ่งหากพบว่า เป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จะได้รับการคุ้มครองตามแนวทางกลไกการส่งต่อระดับชาติ และมีการคัดกรองอย่างละเอียดในการปฏิเสธการเข้าเมืองของบุคคลกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นผู้เสียหายของเครือข่ายหลอกลวงออนไลน์

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบและอนุญาตให้ชาวต่างชาติเดินทางเข้าประเทศไทย มีนโยบายในการคัดกรองนักท่องเที่ยวต่างชาติกลุ่มเสี่ยงที่มีพฤติการณ์น่าสงสัยที่อาจจะถูกหลอกลวงให้เดินทางไปทำงานยังประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย โดยใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านและตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (สแกมเมอร์) โดยเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองจะพิจารณานักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยแต่ไม่มีปัจจัยยังชีพและไม่มีแผนการเดินทางท่องเที่ยว จึงมีมาตรการปฏิเสธการเข้าเมืองนักท่องเที่ยวกลุ่มเสียง จำนวน 4,974 คน มากกว่าในปี 2565 ที่มีการปฏิเสธการเข้าเมือง จำนวน 2,036 คน (ตารางที่ 6) เป็นการเพิ่มมาตรการป้องกันมิให้ชาวต่างชาติถูกหลอกไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งอาจจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ โดยเน้นประเทศที่มีประวัติถูกร้องขอความช่วยเหลือและได้ถูกช่วยเหลือจากประเทศไทยมาก่อน

ตารางที่ 6 สถิติการปฏิเสธการเข้าเมืองผู้เสียหายชาวต่างชาติ ของประเทศไทย

ปี	สถิติการปฏิเสธการเข้าเมือง ผู้เสียหายชาวต่างชาติ ของประเทศไทย								รวม
	เมียนมา	ลาว	เวียดนาม	ฟิลิปปินส์	จีน	อินโดนิเซีย	อินเดีย	อื่นๆ	
2565	562	10	232	10	70	25	368	759	2,036
2566	415	22	133	16	132	12	209	4,035	4,974

ที่มา : สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) โดยจัดประชุมให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจระดับปฏิบัติการและหัวหน้าสถานีตำรวจทั่วประเทศ จำนวน 1,484 สถานี และให้ปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard of Procedure: SOP) ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และตามแบบคัดกรอง (คก.ตร.01) โดยเริ่มเก็บสถิติผลการคัดกรองผู้เสียหาย ตั้งแต่ปี 2566 โดยมีการคัดกรอง

ผู้เสียหายเบื้องต้น จำนวน 5,076 คน พบว่า มีข้อบ่งชี้ค้ามนุษย์ จำนวน 575 คน ไม่มีข้อบ่งชี้ค้ามนุษย์ จำนวน 2,994 คน ผิดกฎหมายอื่น จำนวน 1,507 คน โดยได้มีการเปิดศูนย์บูรณการการคัดแยกผู้เสียหาย ในหลายจังหวัด อาทิ จังหวัดกาญจนบุรี ชุมพร สระแก้ว ตาก เชียงราย ชลบุรี และกรุงเทพมหานคร (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 สถิติคัดกรองตามแนวทางกลไกการส่งต่อระดับชาติ

ปี 2566	สถิติคัดกรองกลไกการส่งต่อระดับชาติ			
	มีข้อบ่งชี้ค้ามนุษย์	ไม่มีข้อบ่งชี้ค้ามนุษย์	ผิดกฎหมายอื่น (ระบุ)	รวม
ม.ค.	1	213	119	333
ก.พ.	11	202	248	461
มี.ค.	40	240	397	677
เม.ย.	10	186	49	245
พ.ค.	32	31	283	346
มิ.ย.	47	605	146	798
ก.ค.	42	618	48	708
ส.ค.	31	703	34	768
ก.ย.	14	2	108	124
ต.ค.	24	6	55	85
พ.ย.	206	116	9	331
ธ.ค.	117	72	11	200
รวม	575	2,994	1,507	5,076

ที่มา : ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.2.2 ชั้นพนักงานสอบสวน

ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ในปี 2566 มีการสอบสวน จำนวน 314 คดี โดยสอบสวนเสร็จสิ้นและส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการแล้ว จำนวน 307 คดี คิดเป็นร้อยละ 97.77 และมีการเร่งรัดการสอบสวนคดี ในปี 2565 เหลือเพียงจำนวน 8 คดี คิดเป็นร้อยละ 3.17 ของคดีทั้งหมด โดยพนักงานสอบสวนสั่งฟ้องคดีทั้งหมด เกิดจากความร่วมมือระหว่างพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในการรวบรวมพยานหลักฐานนำมาซึ่งสำนวนการสอบสวนที่มีคุณภาพตั้งแต่การเริ่มต้นกระบวนการสอบสวน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ปี	จำนวนคดี	อยู่ระหว่างสอบสวน	สั่งฟ้อง	สั่งไม่ฟ้อง
2562	288	0 (0.00%)	284 (98.61%)	4 (1.39%)
2563	133	0 (0.00%)	130 (97.75%)	3 (2.25%)
2564	188	0 (0.00%)	188 (0.00%)	0 (0.00%)
2565	253	8 (3.17%)	245 (96.83%)	0 (0.00%)
2566	314	7 (2.23%)	307 (97.77%)	0 (0.00%)

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ระยะเวลาในการดำเนินคดีชั้นพนักงานสอบสวน

ในปี 2566 มีการจับกุมในคดีค้ามนุษย์เพิ่มมากขึ้นและขยายผลไปยังผู้เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นตัวการหรือผู้สนับสนุนได้มากขึ้น แต่พนักงานสอบสวนยังคงรักษามาตรฐานในการเร่งรัดดำเนินการสอบสวนและสรุปสำนวนการสอบสวนคดีค้ามนุษย์จนแล้วเสร็จ โดยใช้เวลาเฉลี่ย 70 วัน ซึ่งใกล้เคียงกับสถิติในปี 2564 และปี 2565 **(รูปภาพที่ 3)** อันเป็นผลมาจากการสร้างความเชี่ยวชาญในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และการพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ตำรวจทั้งด้านสืบสวนและสอบสวนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการส่งต่อข้อมูลระหว่างทีมสืบสวนที่มีความเชี่ยวชาญในการเก็บพยานหลักฐาน ส่งผลให้พนักงานสอบสวนสามารถรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อส่งฟ้องได้เร็วขึ้น

รูปภาพที่ 3 ระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนใช้ในการทำสำนวนคดีค้ามนุษย์

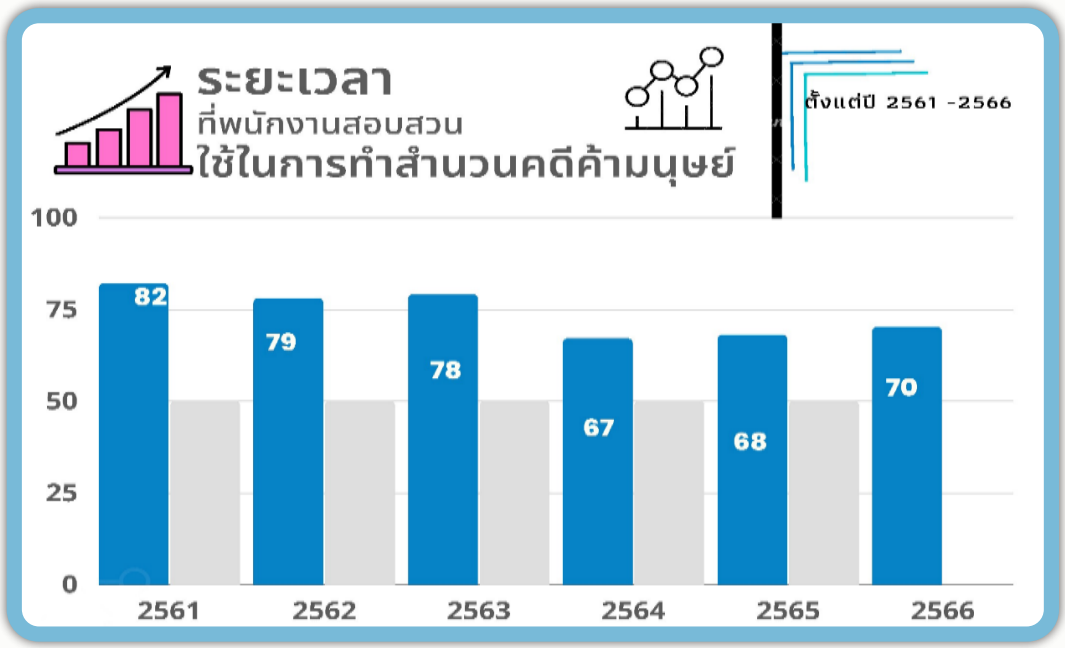

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2566 เจ้าหน้าที่ตำรวจมีความเชี่ยวชาญเพิ่มมากขึ้นในการสืบสวนสอบสวนและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดี มีการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา จำนวน 1 คน จำนวน 204 คดี และเป็นคดีที่มีผู้ต้องหาจำนวน 2 คนขึ้นไป จำนวน 110 คดี คิดเป็นร้อยละ 35.03 แนวโน้มของคดีที่มีผู้ต้องหาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปลดลงจากในปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 43.48 (ตารางที่ 9) แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของผู้กระทำผิดมีความเชี่ยวชาญทางเทคโนโลยีมากขึ้น สามารถจัดทำสื่อโฆษณาออนไลน์และดำเนินการเพียงลำพังก็สามารถเข้าถึงผู้เสียหายหลายรายโดยไม่ต้องผ่านนายหน้าหรือบุคคลอื่น และเมื่อขยายผลการจับกุมก็พบพยานหลักฐานที่บ่งชี้ถึงการกระทำความผิดโดยคนเดียว

ตารางที่ 9 จำแนกจำนวนผู้ต้องหา

ปี	จำนวนคดี	คดีที่มีผู้ต้องหา 1 คน	คดีที่มีผู้ต้องหาตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2562	288	187	101 (35.07%)
2563	133	103	30 (22.73%)
2564	188	100	88 (47.12%)
2565	253	143	110 (43.48%)
2566	314	204	110 (35.03%)

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

1.2.3 การดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

1) ความก้าวหน้าการดำเนินคดีชั้นพนักงานอัยการ

ตารางที่ 10 จำนวนสำนวนคดี จำแนกตามประเภทการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์	2562	2563	2564	2565	2566	รวม (สำนวน)
(1) การค้าประเวณี ผลิตและเผยแพรสื่อลามกทางเพศรูปแบบอื่น	242	191	163	269	335	1,200
(2) นำคนมาขอทาน	7	3	3	3	13	29
(3) บังคับใช้แรงงานหรือบริการ (รวม ม.6/1)	115	47	31	86	29	308
(4) ความผิดมาตราอื่น ใน พ.ร.บ. ค้ามนุษย์ (ม.54)	0	0	0	0	2	2
รวม	364	241	197	358	379	1,539

ที่มา : สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

หมายเหตุ รายงานโดยถือว่า 1 สำนวน 1 รูปแบบการแสวงหาประโยชน์ โดยถือรูปแบบหลัก แม้จะมีหลายรูปแบบ ปี 2566 มี มาตรา 6/1 จำนวน 1 คดี

ตารางที่ 11 จำนวนสำนวนคดีที่มีตัวผู้ต้องหา จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง(ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่างพิจารณา (ร้อยละ)
2562	343	273 (79.59%)	65 (18.95%)	0 (0.00%)
2563	225	202 (89.78%)	17 (7.55%)	0 (0.00%)
2564	180	162 (90.00%)	11 (6.11%)	0 (0.00%)
2565	347	323 (93.09%)	13 (3.75%)	0 (0.00%)
2566	368	352 (95.65%)	8 (2.17%)	3 (0.82%)

ที่มา : สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

หมายเหตุ

ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 4 สำนวน (1.20%)

ปี 2562 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น 5 สำนวน (1.46%)

ปี 2563 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 6 สำนวน (2.67%)

ปี 2564 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 7 สำนวน (เป็นคดีพ่วงคดีหลักที่สั่งไม่ฟ้อง คม. 4 คดี และคืนให้สอบสวนให้เสร็จ ,คืนไปขอ ม.20 และคืนเพราะไม่อยู่ในอำนาจ อย่างละ 1 คดี) (3.89%)

ปี 2565 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 11 สำนวน (3.17%)
** (คืนไปสอบสวน 3 , คืนเพราะไม่มีพยานยืนยันความผิด 1 ,คืนเพราะไม่อยู่ในอำนาจสั่ง 1 และ พ่วงสั่งไม่ฟ้อง คม. 2 พ่วงคดี คม.แต่ไม่มีข้อหา คม. 4)

ปี 2566 มีอื่น ๆ 5 คดี (1.36%) พ่วง คม.แต่ไม่มีข้อหา คม. 3 คดี คืนไปสอบสวนให้เสร็จ 1 คดี คืนไปส่งให้ สอจ.ที่มีอำนาจ 1 คดี

ตารางที่ 12 จำนวนสำนวนคดีที่ผู้ต้องหาหลบหนี จำแนกตามประเภทการพิจารณาดำเนินการของพนักงานอัยการ

ปี	จำนวนสำนวนที่รับ	การดำเนินการชั้นพนักงานอัยการ		
		สั่งฟ้อง(ร้อยละ)	สั่งไม่ฟ้อง (ร้อยละ)	อยู่ระหว่างพิจารณา(ร้อยละ)
2562	21	18 (85.71%)	3 (14.29%)	0 (0.00%)
2563	16	13 (81.25%)	0 (0.00%)	0 (0.00%)
2564	17	13 (76.46%)	2 (11.77%)	0 (0.00%)
2565	11	7 (63.64%)	3 (27.27%)	0 (0.00%)
2566	11	5 (45.45%)	2 (18.18%)	4 (36.36%)

ที่มา : สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

หมายเหตุ

ปี 2560 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 1 สำนวน (4.55%)

ปี 2561 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งคืนสำนวน 2 สำนวน

ปี 2563 มีสำนวนที่พนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น โดยสั่งยุติการดำเนินคดีเพราะตาย และคืนสำนวน 3 สำนวน (18.75%)

ปี 2564 มีสำนวนพนักงานอัยการมีความเห็นและคำสั่งอย่างอื่น 2 สำนวน โดยสั่งยุติการดำเนินคดีเพราะตาย 1 สำนวน และจับตัวได้ก่อน สั่งคดี 1 สำนวน (11.77%)

ปี 2565 มีสำนวนที่เป็นกรณีอื่น ๆ 1 สำนวน (9.09%) ** (คืนไปสอบสวนให้ถูกต้อง 1)
สำนวน ส.2 อาจลดลง ถ้าจับตัวได้ภายในปีเดียวกันและไปเป็น ส.1

ในปี 2566 สำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีนโยบายให้สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ส่วนกลาง เป็นหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบพิจารณาสั่งสำนวนคดีค้ามนุษย์ทั่วทั้งประเทศเพียงหน่วยงานเดียวเพื่อความเป็นเอกภาพในการดำเนินคดี ดังนั้น สำนักงานคดีค้ามนุษย์ส่วนกลาง เมื่อได้รับสำนวนแล้วจะพิจารณามีความเห็นก่อนจะส่งคืนสำนักงานอัยการต้นทาง เพื่อส่งฟ้องต่อศาลโดยมาตรฐานระยะเวลาการสั่งสำนวนคดีอาญาทั่วไปตามที่กำหนดในตัวชี้วัด คือ 30 วัน แต่ค่าเฉลี่ยจำนวนวันตั้งแต่สำนักงานคดีค้ามนุษย์ที่ส่วนกลางได้รับสำนวนและพิจารณามีคำสั่งจะอยู่ที่ 15.94 วัน (รูปภาพที่ 4) ซึ่งรวดเร็วกว่าระยะเวลาตามตัวชี้วัดกำหนด

รูปภาพที่ 4 ระยะเวลาการดำเนินการชั้นพนักงานอัยการใช้ในการพิจารณาและยื่นฟ้องคดีค้ามนุษย์

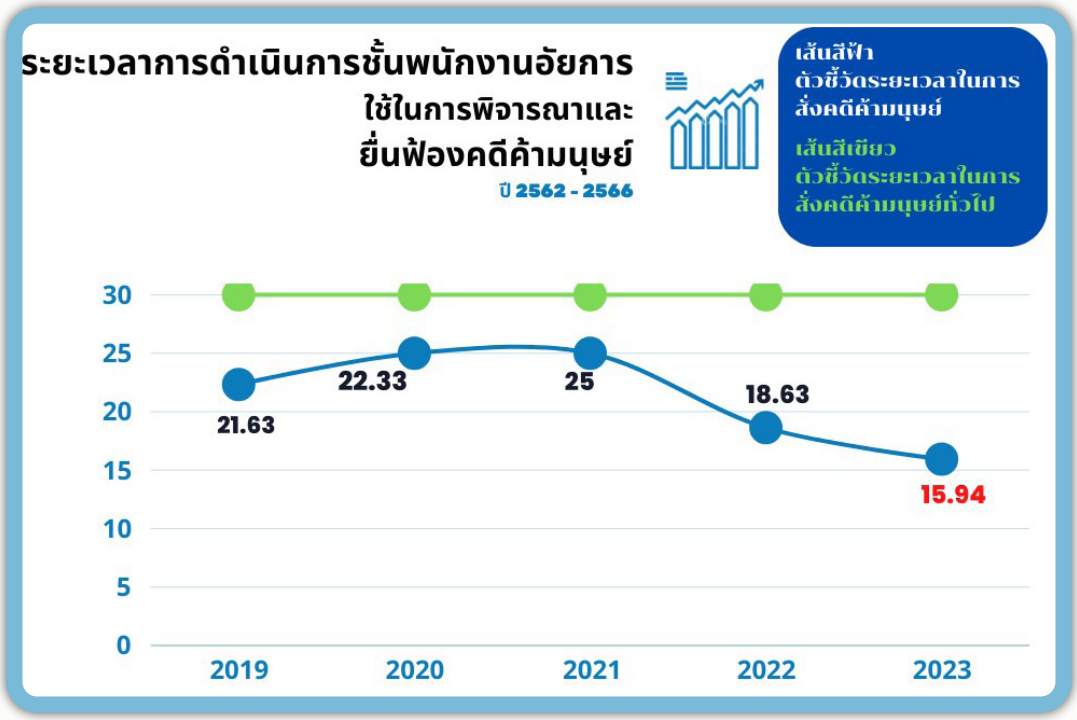

ที่มา : สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

ผลการดำเนินงานของ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด

เนื่องจากที่ผ่านมาเกิดข้อขัดข้องของพยานในการมาให้การที่ศาล ทำให้อาจเกิดความเสียหายแก่การพิจารณาคดีในชั้นศาล สำนักงานคดีค้ามนุษย์จึงได้มีคำสั่งให้มีการจัดตั้งส่วนงานบริการช่วยเหลือด้านพยาน (Witness assistance service) เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2566 เพื่ออำนวยความสะดวกแก่พยานที่ต้องมาศาลไม่ว่าจะเป็นการแจ้งวันนัด การช่วยเหลือพนักงานสอบสวน ประสานงานกับพยาน การจัดหาล่ามการเตรียมคดี การช่วยเหลือให้คำแนะนำพยานในการสืบพยานล่วงหน้าก่อนฟ้องคดี หรือก่อนวันนัดสืบพยานหรือกรณีมีการสืบพยานทางจอภาพ การให้คำแนะนำและช่วยเหลือในการเบิกค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาเป็นพยาน การประสานงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความจำเป็นของพยานตั้งแต่ก่อนมาศาลจนกระทั่งเสร็จสิ้นคดี

1.2.4 ชั้นศาล (ข้อมูลเฉพาะกลุ่มศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร)

1) ความก้าวหน้าการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2565 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2565) มีคดีค้ามนุษย์ (ทั้งที่ค้างอยู่เดิมในปี 2564 จำนวน 144 คดี และรับใหม่ จำนวน 240 คดี) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร จำนวน 384 คดี ซึ่งกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นได้พิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 236 คดี คิดเป็นร้อยละ 61.46 ของคดีที่เข้าสู่การพิจารณาทั้งหมด สามารถพิพากษาลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 193 คดี คิดเป็นร้อยละ 81.78 พิพากษายกฟ้อง จำนวน 24 คดี คิดเป็นร้อยละ 10.17 พิพากษาให้จำหน่ายคดี จำนวน 19 คดี คิดเป็นร้อยละ 8.05 และยังคงเหลือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2565 จำนวน 148 คดี โดยในคดีอาญาศาลจะมีคำพิพากษาตามการนำสืบพยานหลักฐานและพฤติการณ์ในแต่ละคดี ซึ่งเหตุผลแห่งคำพิพากษาจะปรากฏในคำพิพากษาในคดีนั้น ซึ่งการพิจารณาคดีอาญาทั้งปวงต้องสันนิษฐานก่อนว่าจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์ และเป็นดุลยพินิจอิสระของศาลในการพิจารณาตามพยานหลักฐาน (Judicial Independence) หากมีข้อโต้แย้งในเหตุแห่งการยกฟ้องในคดีใด สามารถพิจารณาเหตุผลและประเด็นที่ศาลได้พิเคราะห์และระบุไว้ในคำพิพากษานั้น ๆ เป็นรายคดีไป

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) มีคดีค้ามนุษย์ (ทั้งที่ค้างอยู่เดิมในปี 2565 จำนวน 148 คดี และคดีรับใหม่ จำนวน 311 คดี) เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร จำนวน 459 คดี ซึ่งกระบวนการพิจารณาในศาลชั้นต้นได้พิพากษาเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 278 คดี คิดเป็นร้อยละ 60.57 ของคดีที่เข้าสู่การพิจารณาทั้งหมด สามารถพิพากษาลงโทษในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 218 คดี คิดเป็นร้อยละ 78.42 พิพากษายกฟ้อง จำนวน 40 คดี คิดเป็นร้อยละ 14.39 พิพากษาจำหน่ายคดี จำนวน 20 คดี คิดเป็นร้อยละ 7.19 และยังคงเหลือคดีที่อยู่ระหว่างการพิจารณา ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566 จำนวน 181 คดี (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ผลการพิจารณาพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาล

ปี	คดีที่เข้าสู่การพิจารณา			คดีที่พิพากษาเสร็จ				คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณา*
	คดีค้างจากปีก่อน	คดีรับใหม่ในปีนี้	รวมคดีที่เข้าสู่การพิจารณา	พิพากษาลงโทษจำเลย	พิพากษายกฟ้องจำเลย	จำหน่ายคดี	รวมคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น	
2562	140	256	396	217 (76.68%)	26 (9.19%)	40 (14.13%)	283	113
2563	113	191	304	157 (78.89%)	22 (11.06%)	20 (10.05%)	199	105
2564	105	127	232	66 (75%)	8 (9.09%)	14 (15.91%)	88	144
2565	144	240	384	193 (81.78%)	24 (10.17%)	19 (8.05%)	236	148
2566	148	311	459	218 (78.42%)	40 (14.39%)	20 (7.19%)	278	181

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูลมกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

หมายเหตุ : * คดีที่อยู่ระหว่างพิจารณาเป็นคดีที่อยู่รอการพิจารณา ณ สิ้นปี พ.ศ. นั้น ๆ

ในปี 2565 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2565) มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ ทั้งสิ้นจำนวน 308 คน จำแนกตามสัญชาติเป็นคนไทย จำนวน 300 คน เป็นคนต่างชาติ จำนวน 8 คน และจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย จำนวน 146 คน เพศหญิง จำนวน 162 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 80.84 ยกฟ้อง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 11.36 แบ่งออกเป็นจำนวน 24 คดี จากคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น และจำหน่ายคดี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.79

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) มีจำเลยที่ถูกฟ้องต่อศาลในคดีค้ามนุษย์ ทั้งสิ้นจำนวน 466 คน จำแนกตามสัญชาติ เป็นคนไทย จำนวน 436 คน เป็นคนต่างชาติ จำนวน 30 คน และจำแนกตามเพศ เป็นเพศชาย จำนวน 247 คน เพศหญิง จำนวน 219 คน โดยศาลได้มีคำพิพากษาลงโทษ จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 76.18 ยกฟ้อง จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 17.81 แบ่งออกเป็นจำนวน 40 คดี จากคดีที่พิพากษาเสร็จสิ้น และจำหน่ายคดี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 6.01 (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 จำนวนจำเลยคดีค้ามนุษย์ที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล

ปี	จำเลยที่เข้าสู่การพิจารณาของศาล			
	จำนวน (คน)	พิพากษาลงโทษ	พิพากษายกฟ้อง	จำหน่ายคดี
2562	386	304 (78.76%)	27 (6.99%)	55 (14.25%)
2563	302	233 (77.15%)	41 (13.58%)	28 (9.27%)
2564	125	82 (65.60%)	25 (20%)	18 (14.40%)
2565	308	249 (80.84%)	35 (11.36%)	24 (7.79%)
2566	466	355 (76.18%)	83 (17.81%)	28 (6.01%)

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูล มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

สถิติคดีค้ามนุษย์จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ที่ศาลพิพากษาลงโทษในปี 2566

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) มีสถิติคดีค้ามนุษย์จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบที่ศาลพิพากษาลงโทษ จำนวน 218 คดี และมีจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษ จำนวน 355 คน ซึ่งเป็นคดีที่อยู่ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีสูงที่สุด จำนวน 152 คดี คิดเป็นร้อยละ 69.72 และมีจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษ จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 67.61 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 จำนวนคดีและจำนวนจำเลยในคดีค้ามนุษย์จำแนกตามรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบที่ศาลพิพากษาลงโทษในปี 2566

รูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ	จำนวนคดีที่ศาลพิพากษาลงโทษ (คดี)	จำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษ (คน)
(1) แสวงหาประโยชน์ จากการค้าประเวณี	152	240
(2) ผลิตหรือเผยแพร่วัตถุ หรือสื่อลามก	30	33
(3) การแสวงหาประโยชน์ทางเพศ ในรูปแบบอื่น	3	5
(4) เอาคนลงเป็นทาส	7	8
(5) นำคนมาขอทาน	9	20
(6.1) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (ไม่เกี่ยวกับประมง)	13	37
(6.2) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (เกี่ยวกับประมง)	3	7
(6.3) การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (เกี่ยวข้องกับภาคอุตสาหกรรมประมงต่อเนื่อง)	-	-
(7) บังคับตัดอวัยวะเพื่อการค้า	-	-
(8) การอื่นใดที่คล้ายคลึงกันอันเป็นการขูดรีดบุคคล	1	5
รวม	218	355

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูล มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

ระยะเวลาในการพิจารณาพิพากษาคดี

ในปี 2565 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2565) มีคดีที่พิจารณาในศาลเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 236 คดี แยกเป็นคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิพากษาไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 63 คดี คิดเป็นร้อยละ 26.69 คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 30 คดี คิดเป็นร้อยละ 12.71 คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 64 คดี คิดเป็นร้อยละ 27.12 และคดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี จำนวน 79 คดี คิดเป็นร้อยละ 33.47

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) มีคดีที่พิจารณาในศาลเสร็จสิ้นแล้ว จำนวน 278 คดี แยกเป็นคดีที่ใช้ระยะเวลาในการพิพากษาไม่เกิน 3 เดือน จำนวน 62 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.30 คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 3 เดือน แต่ไม่เกิน 6 เดือน จำนวน 62 คดี คิดเป็นร้อยละ 22.30 คดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 6 เดือน แต่ไม่เกิน 1 ปี จำนวน 104 คดี คิดเป็นร้อยละ 37.41 และคดีที่ใช้ระยะเวลาเกิน 1 ปี จำนวน 50 คดี คิดเป็นร้อยละ 17.99 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 สถิติแนวโน้มระยะเวลาในการพิพากษาคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาลที่เสร็จสิ้นแล้ว

ปี	จำนวนคดีที่พิพากษาแล้วเสร็จ	พิพากษาเสร็จไม่เกิน 3 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 3 เดือนไม่เกิน 6 เดือน	พิพากษาเสร็จเกิน 6 เดือน ไม่เกิน 1 ปี	พิพากษาเสร็จเกิน 1 ปี
2562	283	105 (37.10%)	69 (24.38%)	95 (33.57%)	14 (4.95%)
2563	199	53 (26.63%)	50 (25.13%)	79 (39.70%)	17 (8.54%)
2564	88	32 (36.36%)	10 (11.36%)	26 (29.55%)	20 (22.73%)
2565	236	63 (26.69%)	30 (12.71%)	64 (27.12%)	79 (33.47%)
2566	278	62 (22.30%)	62 (22.30%)	104 (37.41%)	50 (17.99%)

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูล มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาลงโทษจำเลยคดีค้ามนุษย์

ในปี 2565 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2565) มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 201 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.50 จำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 1 คน คิด เป็นร้อยละ 0.50 จำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 12.44 จำคุก 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 32.84 และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 53.73 ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกทั้งหมด ซึ่งจะเห็นได้ว่าศาลมีการพิพากษาลงโทษจำเลยในอัตราโทษที่สูง เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก จำนวน 301 คน พบว่า มีจำเลยที่ได้รับโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.66 โทษจำคุก 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.99 โทษจำคุก 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 22.92 จำคุก 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 35.22 และจำคุกเกิน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.21 ของจำเลยที่ได้รับโทษจำคุก (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ความรุนแรงของอัตราโทษที่ศาลพิพากษาโทษจำคุกแก่จำเลย

ปี	จำนวนจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุก (คน)	จำคุกไม่เกิน 1 ปี	คุกเกิน 1 ปี ไม่เกิน 2 ปี	จำคุกเกิน 2 ปี ไม่เกิน 5 ปี	จำคุกเกิน 5 ปี ไม่เกิน 10 ปี	จำคุกเกิน 10 ปี
2562	276	6 (2.17%)	8 (2.90%)	38 (13.77%)	124 (44.93%)	100 (36.23%)
2563	199	8 (4.02%)	15 (7.54%)	41 (20.60%)	53 (26.63%)	82 (41.21%)
2564	75	1 (1.33%)	1 (1.33%)	11 (14.67%)	26 (34.67%)	36 (48%)
2565	201	1 (0.50%)	1 (0.50%)	25 (12.44%)	66 (32.84%)	108 (53.73%)
2566	301	5 (1.66%)	9 (2.99%)	69 (22.92%)	106 (35.22%)	112 (37.21%)

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูล มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

จากการรวบรวมสถิติความรุนแรงของโทษตามคำพิพากษาในคดีค้ามนุษย์ในรอบปี 2565 พบข้อมูลที่น่าสนใจ กล่าวคือ ในรอบปี 2565 ศาลมีคำพิพากษาลงโทษจำคุกจำเลยในระดับที่ร้ายแรง จำคุกเกิน 10 ปี มากขึ้น จากเดิมในรอบปี 2564 มีจำเลยที่ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกเกิน 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 48 ของจำเลยที่ศาลพิพากษาจำคุกทั้งหมด เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 53.73 ในรอบปี 2565 ทั้งนี้ ระดับความร้ายแรงในการลงโทษของศาลขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น พฤติการณ์แห่งคดี ระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นการเยียวยาผู้เสียหาย การกระทำความผิดซ้ำ เป็นต้น

ค่าสินไหมทดแทนและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ

ในปี 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566) จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ศาลพิพากษาคิดเป็นจำนวนเงิน 77,107,764 บาท (จำนวน 103 คดี คิดเป็นร้อยละ 37.05 จากคดีพิพากษาเสร็จไปทั้งหมด จำนวน 278 คดี) โดยศาลยุติธรรมมีแนวทางในการดำเนินคดีค้ามนุษย์เพื่อพิจารณาค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายตามเหตุอันควร (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ศาลมีผลคำพิพากษา

ปี	จำนวนคดีที่พิพากษาเสร็จ	จำนวนคดีที่มีการจ่ายค่าสินไหมทดแทน	จำนวนเงินค่าสินไหมทดแทน (บาท)
2562	283	76 (26.86%)	54,180,366
2563	199	59 (29.65%)	26,047,693
2564	77	25 (32.47%)	10,774,250
2565	236	107 (45.34%)	66,598,568
2566	278	103 (37.05%)	77,107,764

ที่มา : สำนักงานศาลยุติธรรม (ข้อมูล มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)

หมายเหตุ สำนักงานศาลยุติธรรมเริ่มจัดเก็บข้อมูลดังกล่าวเมื่อปี 2561

1.3 การดำเนินการเชิงรุกตามมาตรการทางบริหารในการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566

1.3.1 การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มเติม

ในปี 2566 มีการดำเนินคดีกับเจ้าหน้ารัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จำนวน 22 คน โดยมาจากคดีที่เกิดขึ้นใหม่ จำนวน 3 คดี รวมจำนวน 20 คน และการขยายผลคดีเดิม จำนวน 2 คน โดยมีทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร และข้าราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. คดีเรียกรับผลประโยชน์และการละเลยการจับกุมบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐรวมจำนวน 15 คน (ตำรวจ จำนวน 9 คน เจ้าหน้าที่กรมสอบสวนคดีพิเศษ จำนวน 5 คน และทหาร จำนวน 1 คน) จากกรณีการตรวจค้นพบบุคคลต่างด้าวที่เข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาต ณ บ้านพักกงสุลประเทศนาอูรู ประจำประเทศไทย และพบบุคคลต่างด้าวเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่ละเลยการปฏิบัติหน้าที่ คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนของกองบังคับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

2. คดีบังคับใช้แรงงานหรือบริการคนงานตัดอ้อย จังหวัดกาญจนบุรี ดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐรวมจำนวน 2 คน (ตำรวจ จำนวน 1 คน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน) จากการใช้กำลังและอาวุธปืนบังคับ ข่มขู่แรงงานสัญชาติเมียนมา จำนวน 14 คน ให้ทำงาน คดีอยู่ระหว่างการสอบสวนของกองบังคับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

3. คดีร่วมกันบังคับหรือยินยอมให้เด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี แสดงหรือกระทำการอันมีลักษณะลามกอนาจาร ที่ร้านโอโซนและร้านสละโสด จังหวัดเชียงราย ดำเนินคดีอาญาเจ้าหน้าที่รัฐรวมจำนวน 3 คน (ปลัดอำเภอ จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน) พนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการมีความเห็นสั่งฟ้อง คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

4. ขยายผลคดีส่วยร้านชมดาวคาราโอเกะ จังหวัดกาญจนบุรี โดยในปี 2558 ที่มีการจับกุมเจ้าของร้าน ซึ่งเป็นข้าราชการทหาร จำนวน 1 คน ดำเนินคดีฐานค้ามนุษย์ ได้มีการขยายผลดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มีส่วนเรียกรับผลประโยชน์จากเจ้าของร้านไปแล้ว จำนวน 14 คน กรมสอบสวนคดีพิเศษได้สั่งฟ้องคดีและอยู่ระหว่างการพิจารณาของพนักงานอัยการ ในปี 2566 กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้สืบสวนขยายผลและดำเนินคดีอาญากับเจ้าหน้าที่รัฐเพิ่มเติม เป็นข้าราชการตำรวจ จำนวน 2 คน คดีอยู่ระหว่างการสอบสวน

ตารางที่ 19 การดำเนินการทางอาญากับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี	จำนวนคน	จำคุก	พิพากษายกฟ้อง	ระหว่างศาลพิจารณา	ระหว่างอัยการพิจารณา	ระหว่างสอบสวน/ไต่สวน			ป.ป.ท. ไม่ชี้มูล	หลบหนี/ตาย
						DSI/ตร	ป.ป.ท.	ป.ป.ช.		
2562	2	1	0	0	0	0	0	0	0	1
2563	3	1	0	1	0	0	0	0	0	1 (ตาย)
2564	17	0	1	1	9	4	0	2	0	0
2565	35	1	0	1	16	12	0	5	0	0
2566	22	0	0	0	1	5	0	16	0	0
รวม	79	3	1	3	26	21	0	23	0	2

ที่มา : กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ กองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.3.2 ความคืบหน้าในการดำเนินคดีอาญาในปี 2566

1. คดีส่วยร้านวาเลนไทน์คาราโอเกะ จังหวัดสระบุรี ปี 2563 กองบังคับการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินคดีกับข้าราชการตำรวจที่มีพฤติการณ์เรียกรับประโยชน์ จำนวน 1 คน (เสียชีวิต) และดำเนินคดีข้าราชการตำรวจเพิ่มเติมในปี 2564 จำนวน 4 คน ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องและอยู่ระหว่างพิจารณาของพนักงานอัยการ

2. คดีหญิงไทยถูกหลอกลวงค้าประเวณีที่นครดูไบ ประเทศสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ ผู้เสียหาย จำนวน 11 คน ปี 2559 เมื่อปี 2565 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินคดีกับข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน มีพฤติการณ์ช่วยพาหญิงไทยกลุ่มดังกล่าวผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง และดำเนินคดีเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนหางานประจำท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 5 คน ซึ่งมีพฤติการณ์หลีกเลี่ยงการตรวจสอบและเดินทางของหญิงไทยกลุ่มดังกล่าว โดยได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนสั่งฟ้องผู้ต้องหาทั้งหมดแล้ว อยู่ระหว่างพนักงานอัยการพิจารณา

3. คดีบังคับใช้แรงงานประเทศกัมพูชา จังหวัดสระแก้ว ปี 2565 ดำเนินคดีนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 1 คน ร่วมขบวนการหลอกลวงคนไทยบังคับใช้แรงงานที่ประเทศกัมพูชา ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนสั่งฟ้อง พนักงานอัยการสั่งฟ้อง อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล

4. คดีการจัดให้มีการถ่ายทอดสดการมีเพศสัมพันธ์ผ่านแอปพลิเคชันของประเทศจีน ที่รีสอร์ท จังหวัดเชียงราย ในปี 2565 มีการดำเนินคดีข้าราชการตำรวจฝ่ายสืบสวน จำนวน 4 คน ที่นำหมายศาลเข้าตรวจค้น พบการกระทำผิดแต่ละเว้นไม่จับกุมดำเนินคดีกลุ่มคนจีน กลุ่มนักแสดงและผู้เกี่ยวข้อง ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนสั่งฟ้องแล้ว อยู่ระหว่างพนักงานอัยการพิจารณา

5. ต่อเนื่องจากกรณีตามข้อ 4 ในช่วงที่มีการเข้าพักที่รีสอร์ท คนสัญชาติจีนและลาวไม่มีเอกสารการเข้าเมือง ได้ถูกข้าราชการตำรวจสายตรวจ จำนวน 8 คน ซึ่งตั้งจุดตรวจจับกุมและละเว้นไม่ดำเนินคดีและเรียกรับเงินแลกกับการปล่อยตัวไป ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนสั่งฟ้อง อยู่ระหว่างพนักงานอัยการพิจารณา

6. คดีเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้แรงงาน จังหวัดพังงา ข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรทับปุด ในปี 2565 ถูกดำเนินคดี ต่อมาในปี 2566 พนักงานสอบสวนคดีพิเศษสั่งฟ้องต่อพนักงานอัยการอยู่ระหว่างสำนักงานคดีปราบปรามการทุจริต ภาค 8 พิจารณา

7. คดีส่วยร้านชมดาวคาราโอเกะ จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2559 ต่อมาในปี 2566 กรมสอบสวนคดีพิเศษ สืบสวนขยายผลดำเนินคดีข้าราชการตำรวจ จำนวน 1 คน อยู่ระหว่างการสอบสวน

ตารางที่ 20 การดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ปี	ดำเนินการทางวินัย	พ้นจากราชการ	ยุติเรื่อง	อยู่ระหว่างพิจารณาของต้นสังกัด			
				ทหาร	ตำรวจ	พลเรือน	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2562	2	2	0	0	0	0	0
2563	3	2	0	0	0	1	0
2564	15	1	1	0	13	0	0
2565	34	3	0	0	22	8	1
2566	22	0	0	1	12	9	0
รวม	76	8	1	1	47	18	1

ที่มา : กรมสอบสวนคดีพิเศษ และ กองวินัย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.3.3 ความคืบหน้าในการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐในปี 2566

1. คดีร้านลีโอคาราโอเกะ จังหวัดสุรินทร์ ปี 2563 ครูชำนาญการโรงเรียนในเขตพื้นที่อำเภอศีรขรภูมิ พฤติการณ์แสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากการค้าประเวณีเด็ก ซึ่งศาลตัดสินจำคุกแล้ว 30 ปี ต่อมาในปี 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการแล้ว

2. คดีบังคับใช้แรงงาน จังหวัดราชบุรี ข้าราชการตำรวจหญิงบังคับใช้แรงงานทหารหญิงรับใช้ ปี 2565 ถูกดำเนินคดี ต่อมาในปี 2566 กองบังคับการตำรวจสันติบาล 1 มีคำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการแล้ว

1.3.4 การพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่และผู้บังคับบัญชาผู้รับผิดชอบในการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

มีการฝึกอบรมพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการทางวินัย โดยฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านวินัยของทุกหน่วย จำนวน 287 คน จำนวน 3 ครั้ง และฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาผู้รับผิดชอบของทุกหน่วย จำนวน 287 คน จำนวน 3 ครั้ง

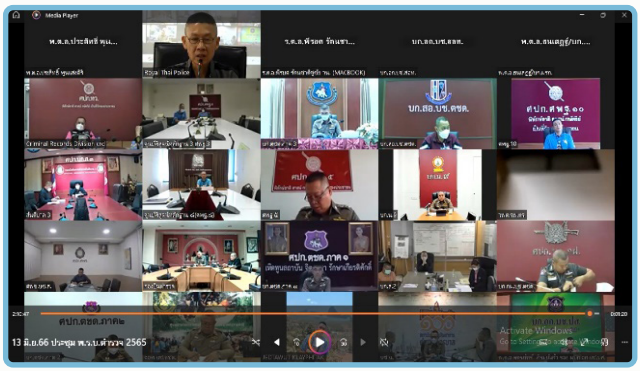

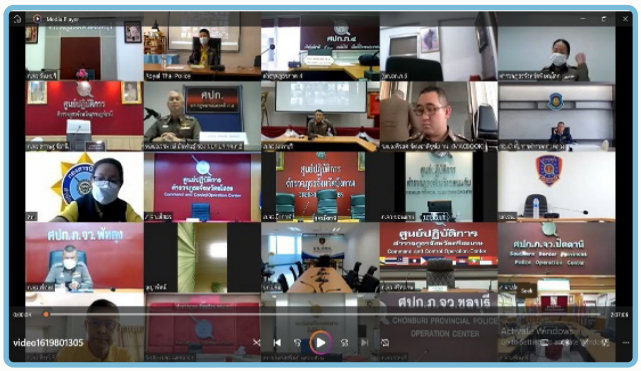

1.4 การยึดอายัดทรัพย์สินโดยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1.4.1 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี ตามมาตรา 3 (2) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ในปี 2566 สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์และที่เกี่ยวข้อง จำนวน 51 คดี สามารถยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้ จำนวน 6,505,079.19 บาท มีการนำส่งทรัพย์สินให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง จำนวน 64,057,974.50 บาท คดีที่ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในปีนี้ จำนวน 31,844,831.45 บาท (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 สถิติการยึด/อายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการค้าประเวณี

ข้อ	รายละเอียด	ปี 2566
1	จำนวนคดีค้ามนุษย์ ม.3 (2)	45
2	จำนวนผู้ถูกตรวจสอบ	128
3	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด	6,505,079.19
4	มูลค่าทรัพย์สินที่ส่งอัยการ	64,057,974.50
5	มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลมีคำสั่งตกเป็นของแผ่นดิน	31,844,831.45
6	จำนวนผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ	18
7	มูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึด/อายัด (เฉพาะคดีที่มีการขอคุ้มครองสิทธิ)	1,759,198.65

ที่มา : สำนักงานเลขาธิการป้องกันการฟอกเงิน

หมายเหตุ

- ข้อ 1 และข้อ 2 เป็นจำนวนคดีและจำนวนผู้ถูกตรวจสอบที่คณะกรรมการธุรกรรมมีมติมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ตรวจสอบทรัพย์สิน ในปี 2566
- ข้อ 3 และข้อ 4 เป็นมูลค่าทรัพย์สินที่มีคำสั่งยึดอายัดและส่งให้พนักงานอัยการในปี 2566 ซึ่งอาจจะไม่ตรงกัน เนื่องจากมีการตีมูลค่าทรัพย์สินอีกครั้งก่อนส่งให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล
- ข้อ 5 มูลค่าทรัพย์สินที่ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินในปี 2566 ซึ่งอาจจะเป็นคดีที่มีการดำเนินการก่อนปี 2566
- ข้อ 7 เป็นมูลค่าทรัพย์สินที่อัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลคุ้มครองสิทธิ (ชดใช้เยียวยาผู้เสียหาย)

1.4.2 ประเด็นการแก้ไขกฎหมาย เพื่อคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ได้ดำเนินการจัดทำกฎกระทรวงการคืนหรือการชดใช้คืนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน พ.ศ. 2566 เพื่อให้การชดใช้เยียวยาผู้เสียหายในความผิดมูลฐานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ซึ่งรวมถึงผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ด้วย ซึ่งปัจจุบันดำเนินการเสร็จแล้ว และอยู่ระหว่างการประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ในปี 2566 มีผู้เสียหายที่ยื่นคำร้องขอให้คุ้มครองสิทธิแล้ว จำนวน 3 คดี ได้แก่

(1) กรณีผู้ต้องหาได้โพสต์ชักชวนผู้เสียหายทางเฟสบุ๊คไปทำงานตอบข้อความทางสื่อออนไลน์ที่ประเทศกัมพูชา เมื่อไปถึงผู้เสียหายถูกหน่วงเหนี่ยวกักขังข่มขู่ให้ทำงาน เมื่อผู้เสียหายขอเดินทางกลับประเทศผู้ต้องหาจะให้นำเงินคนละ 45,000 บาท ไปจ่ายจึงจะปล่อยตัว มีผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 9 คน จากทรัพย์สิน มูลค่า 1,076,708.83 บาท ปัจจุบันคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

(2) กรณีผู้ต้องหาชาวจีนได้โพสต์ชักชวนผู้เสียหายทางเฟซบุ๊คไปทำงานเป็นแอดมินเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่ประเทศกัมพูชา แต่เมื่อไปถึงกลับให้ทำงานหลอกลวงบุคคลทั่วไปในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสวงหาประโยชน์ให้กับผู้ต้องหา หากหารายได้ไม่ได้ตามยอดกำหนด ก็จะถูกข่มขู่ว่าจะขายให้กับนายจ้างคนอื่น หากไม่ต้องการทำงานจะต้องหาเงินไปไถ่ตัวเอง มีผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 8 คน จากทรัพย์สิน มูลค่า 41,067.53 บาท ปัจจุบันคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

(3) กรณีผู้ต้องหาหลอกลวงผู้เสียหายไปทำงานในดิสโก้เทคที่ประเทศบาห์เรน เมื่อไปถึงกลับถูกขายให้กับผู้ต้องหาอีกคนหนึ่ง จำนวน 18,000 บีดี ซึ่งได้บังคับให้ค้าประเวณีเพื่อชำระหนี้ดังกล่าว ต่อมาเจ้าหน้าที่ตำรวจบาห์เรนได้ทำการตรวจค้นจับกุมและช่วยเหลือผู้เสียหายส่งกลับประเทศไทย มีผู้เสียหายที่ยื่นขอรับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 1 คน จากทรัพย์สินมูลค่า 641,422.29 บาท ปัจจุบันคดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล

1.5 การคุ้มครองพยานและช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้เสียหายและการขับเคลื่อนการเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

ในปี 2566 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการคุ้มครองพยานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 11 คน และคุ้มครองต่อเนื่องมาจากปี 2565 จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน แบ่งเป็นสื่อลามกอนาจาร จำนวน 9 คน การค้าประเวณีทางเพศ จำนวน 10 คน และบังคับใช้แรงงานและบริการ จำนวน 5 คน โดยใช้งบประมาณทั้งสิ้น จำนวน 3,361,208.60 บาท โดยพยานทั้งหมดได้รับความปลอดภัยในชีวิตและร่างกาย ร้อยละ 100 ทำให้พยานซึ่งเป็นผู้เสียหายมีความเชื่อมั่นและมั่นใจในการคุ้มครองความปลอดภัยจากหน่วยงานภาครัฐ และสามารถให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 สถิติจำนวนพยานที่ได้รับการคุ้มครอง

ปี	จำนวนพยานที่ได้รับการคุ้มครอง (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
2565	35	5,053,591.63
2566	24	3,361,208.60

ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้ดำเนินการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ซึ่งถูกทำร้ายร่างกายถึงแก่ชีวิตร่างกายหรือจิตใจจากการกระทำความผิดอาญาของผู้อื่น โดยตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. 2544 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 รวมจำนวน 108 คน เป็นเงินจำนวน 2,849,706 บาท ซึ่งมีจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยแหลือเยียวยาเพิ่มขึ้นจากปี 2565 คิดเป็นร้อยละ 38.47 และมีอัตราค่าเฉลี่ยต่อรายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 21.51 โดยผู้เสียหายที่ได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิตหรือร่างกายหรือจิตใจจะได้รับการพิจารณาเยียวยาตามพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด รวมถึงสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ และโอกาสที่ผู้เสียหายจะได้รับการบรรเทาจากทางอื่นด้วยเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการหรือคณะกรรมการการช่วยเหลือเยียวยา (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 สถิติจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา

ปี	จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือเยียวยา	จำนวนเงิน
2565	78	1,693,900
2566	108	2,849,706

ที่มา : กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจกำกับและติดตามการดำเนินงานช่วยเหลือและเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ที่ก่อตั้งเมื่อปี 2565 ได้กำหนดกรอบเวลาการเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อให้พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงยุติธรรม บูรณาการการทำงานร่วมกันในการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายอย่างรวดเร็ว อาทิ การประชุมกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่จะต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน 60 วัน นับแต่วันที่แจ้งสิทธิให้ผู้เสียหายทราบและจะมีคณะทำงานขับเคลื่อนที่คณะอนุกรรมการฯ แต่งตั้งขึ้น ทำหน้าที่ประชุมเร่งรัดติดตามผลการปฏิบัติเป็นประจำทุกเดือน

สถิติการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

- ปี 2565 มีการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายไปรวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น 4,969,233.41 บาท โดยเป็นผู้เสียหาย แยกเป็นคดีในแต่ละปี ดังนี้
- ในคดีปี 2565 เป็นเงิน 1,555,705.86 บาท
- ในคดีปี 2564 เป็นเงิน 2,013,330.24 บาท
- ในคดีปี 2556-2563 เป็นเงิน 1,383,982.31 บาท
- ปี 2566 จำนวนผู้เสียหาย จำนวน 523 คน (ตั้งแต่มกราคม ถึง ตุลาคม) ได้รับเงินช่วยเหลือแล้ว จำนวน 391 คน ผู้เสียหายไม่ขอรับเงิน จำนวน 68 คน ได้รับเงินเยียวยา จำนวน 2,869,092.92 บาท

ข้อมูลลูกเรือพลัดตกน้ำ ปี 2563 - 2566

แรงงานบนเรือประมงตกน้ำ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ได้รับแจ้งข้อมูลเหตุลูกเรือเสียชีวิตสูญหายและประสบอุบัติเหตุพลัดตกน้ำขณะออกทำการประมง ปี 2563 – 2566 จำนวน 210 คน จากแรงงานบนเรือประมง จำนวน 354 คน ภายใต้คณะทำงานฯ เข้าตรวจสอบกรณีดังกล่าวโดยละเอียด พบว่า มีกรณีที่เข้าข่ายการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงาน เพื่อเป็นการป้องกันการทำงานของแรงงานบนเรือประมงสูญหายระหว่างการทำงานบนเรือประมง ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ประกอบกฎกระทรวงแรงงานในงานประมง พ.ศ. 2577 ข้อ 5 กำหนดให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างพักไม่น้อยกว่า 10 ชั่วโมง ในระยะเวลาการทำ 24 ชั่วโมง และไม่น้อยกว่า 77 ชั่วโมง ในระยะเวลาทำงาน 7 วัน สาเหตุที่ลูกเรือสูญหายเนื่องมาจากลูกเรือทำภารกิจส่วนตัวบริเวณท้ายเรือ (ปลดทุกข์) ทำให้เกิดอุบัติเหตุพลัดตกเรือและเกิดจากการทำงานหนักเวลาพักผ่อนไม่เพียงพอ บางรายตัดสินใจสวมเสื้อชูชีพกระโดดลงทะเลจากท้ายเรือ ซึ่งได้มีการแจ้งความดำเนินคดีแล้ว จำนวน 5 คน ที่สถานีตำรวจภูธรกันตัง สถานีตำรวจภูธรกระบี่ สถานีตำรวจภูธรสัตหีบ และสถานีตำรวจภูธรปากน้ำชุมพร พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการเปรียบเทียบปรับที่กรมคุ้มครองสวัสดิการแรงงานจังหวัด โดยเปรียบเทียบปรับ คนละ 8,000 บาท

ในปี 2566 ศพดส.ตร. ร่วมกับกระทรวงแรงงานได้ออกมาตรการและการบังคับใช้กฎหมายมีการตรวจแรงงานบนเรือประมงเพิ่มขึ้น หน่วยงานภาครัฐมีความพยายามดำเนินการตามมาตรการในการนำแรงงานไปทำงานในเรือประมงเป็นสาเหตุทำให้สถิติแรงงานประมงตกน้ำลดลง (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 สถิติแรงงานประมงตกน้ำ

ปี	รวม	ค้นหาไม่พบ	ค้นหาพบและมีชีวิต	ค้นหาพบและเสียชีวิต
2563	121	67	31	23
2564	107	65	24	18
2565	78	45	18	15
2566	48	33	7	8
รวม	354	210	80	64

ที่มา : ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.6 ผลการดำเนินงานตามข้อเสนอแนะสำคัญด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

1.6.1 ดำเนินการเชิงรุกในการสืบสวนและดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และพิจารณาบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เหมาะสมและเพียงพอซึ่งควรรวมถึงโทษจำคุกระยะยาว

- **จัดให้มีการประชุมคณะอนุกรรมการติดตามการดำเนินการทางวินัยและดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์** มีวัตถุประสงค์เพื่อให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ กลั่นกรอง และแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้น เพื่อรวบรวมข้อมูลข่าวสารหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ กลั่นกรองเรื่องกล่าวหา ร้องเรียน หรือข้อมูลข่าวสารที่ได้รับแจ้งจากแหล่งข่าว ติดตามการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และรายงานผลการดำเนินงานเสนอคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์พิจารณา ซึ่งมีเป้าหมายในการประชุมติดตามการดำเนินคดีอาญาและวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในปี 2566 จำนวน 3 ครั้ง ผลจากการดำเนินโครงการในช่วงเดือนมกราคม ถึง กรกฎาคม 2566 กระทรวงยุติธรรมได้จัดประชุมแล้ว จำนวน 2 ครั้ง เพื่อพิจารณาความคืบหน้าการสืบสวนขยายผลเชิงรุกและติดตามการดำเนินคดีอาญาและการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

1.6.2 เพิ่มความพยายามในการระบุตัวตนและการคุ้มครองผู้เสียหายที่เดินทางเข้าประเทศไทยหลังถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับใช้แรงงานในกรณีการหลอกลวงทางไซเบอร์ (Cyber Scam) และยุติการนำผู้เสียหายไปไว้ในสถานกักกัน (Immigration Detention Centres) รวมทั้งดูแลมิให้ผู้เสียหายถูกลงโทษอย่างไม่เหมาะสม จากการกระทำผิดกฎหมายอันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้จัดทำโครงสร้างคณะทำงานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันต้านภัยอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จัดฝึกอบรม พัฒนาบุคลากร และสร้างภาคีเครือข่าย คณะทำงานฯ ได้ดำเนินการโครงการสร้างภาคีเครือข่ายป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (Cyber Vaccine) โดยมีวัตถุประสงค์ การดำเนินโครงการเพื่อให้ความรู้กับ

ข้าราชการตำรวจเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการเข้าถึงสื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่าง ๆ สื่อสร้างภูมิคุ้มกันต้านภัยอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือไซเบอร์วัคซีน (Cyber Vaccine) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ สื่อไซเบอร์วัคซีนในช่องทางต่าง ๆ ตั้งแต่ปี 2565 - 2566 โดยให้ประชาชนอย่าหลงเชื่อภัยออนไลน์ และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนของผู้ปฏิบัติ สร้างความรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่เข้าถึงชุมชนและท้องถิ่น ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเป็นการป้องกันเหตุ อันเป็นงานในหน้าที่ของข้าราชการตำรวจและให้ดำเนินการทำแบบประเมินภูมิคุ้มกันตนเองของภาคประชาชนผ่านเกมคำถามผู้พิชิตไซเบอร์วัคซีนเพื่อให้ประชาชนสามารถประเมินตนเองด้วยความสมัครใจ

1.6.3 บังคับใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) และระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period : RP) อย่างเต็มที่ และดำเนินการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก (Victim Dentification Centres)

1) ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) จัดโครงการสัมมนาขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติการบริหารจัดการคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติประจำปี 2566 ให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายสืบสวน และพนักงานสอบสวน ระดับรองสารวัตรและสารวัตร จำนวน 600 คน ทั่วประเทศ โดยผู้เข้าอบรมได้รับทราบข้อบกพร่องในการปฏิบัติงานจริงตั้งแต่ขั้นตอนการรับแจ้ง (Front Line) การคัดกรอง (Screening Process) การคัดแยก (Victim Identification) การคุ้มครอง (Protection Process) การสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2) ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย (ดอนเมือง) กรุงเทพมหานคร อยู่ระหว่างขออนุมัติร่างขอบเขตของงานการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้สนับสนุนการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้สามารถทำงานเชื่อมโยงกันได้อย่างมั่นคงปลอดภัยที่ศูนย์คัดแยกผู้เสียหาย (ดอนเมือง) กรุงเทพมหานครจากงบประมาณที่ได้รับในปี 2565 จำนวน 52,836,800 บาท และจากกองทุนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (กองทุน DE) จำนวน 96,748,420 บาท เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล จำนวน 7 ระบบ

3) สำนักงานอัยการ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ จัดการประชุมสัมมนาชี้แจงแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติในบทบาทของพนักงานอัยการ ประจำปี 2566 ให้กับพนักงานอัยการ ระดับอัยการจังหวัด ในจังหวัดต้นแบบ 15 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย ตาก หนองคาย ขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ปราจีนบุรี กาญจนบุรี สระแก้ว ระนอง

ชุมพร สงขลา สตูล และภูเก็ต รวมผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น จำนวน 47 คน กำหนดให้มีการใช้แนวทางการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim Centred) และการคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed) ซึ่งรวมถึงกระบวนการสัมภาษณ์ของทีมสหวิชาชีพและการตรวจแรงงาน เพิ่มจำนวนและการใช้ล่าม เพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในสถานคุ้มครองและในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

1.6.4 ฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถนำแนวปฏิบัติตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไปใช้ในการระบุตัวตน และคัดแยกผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ

1) ศพดส.ตร. ร่วมกับกระทรวงแรงงานจัดอบรมโครงการอบรมสัมมนาพนักงานสอบสวนและทีมงานสหวิชาชีพเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ด้านการคุ้มครองแรงงานต่างด้าว และการป้องกันการละเมิดสิทธิตามกฎหมายแรงงานอันจะนำไปสู่ปัญหาการค้ามนุษย์ ประจำปี 2566 ให้กับพนักงานสอบสวนระดับสารวัตรขึ้นไปจากทุกสังกัดทั่วประเทศไทย รวมทั้งกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง และทีมงานสหวิชาชีพ รวมจำนวน 500 คน (เจ้าหน้าที่ตำรวจจำนวน 450 คน และสหวิชาชีพ จำนวน 50 คน) และผู้ที่เกี่ยวข้องอีก จำนวน 150 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 650 คน

2) กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง (บก.ปคม.) จัด “โครงการอบรมการบังคับใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) ให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทั้งด้านป้องกันปราบปรามและสายงานสอบสวนที่ปฏิบัติหน้าที่ทั่วประเทศ ทั้งสิ้นจำนวน 134 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำความเข้าใจการนำแบบคัดกรอง คก.ตร.01 ที่มีการปรับปรุงขึ้นใหม่มาในการปฏิบัติงานพร้อมอบรมการบังคับใช้กฎหมาย มาตรา 6/1 เมื่อวันที่ 7 – 8 พฤศจิกายน 2566 ณ โรงแรมอมารี ดอนเมือง กรุงเทพ

3) ศพดส.ตร. จัดโครงการยกระดับขีดความสามารถในการตรวจเรือประมงและแรงงานในเรือประมงของผู้ปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port In Port Out Control Center) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกมีความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติตามคู่มือการปฏิบัติงาน พ.ศ. 2566 เพื่อเพิ่มพูนทักษะการตรวจ การสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานขั้นตอนทางอาญา ขั้นตอนทางปกครองและเกิดการเชื่อมโยงการทำงาน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างข้าราชการตำรวจผู้ปฏิบัติงานศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออกและหน่วยงานอื่นของรัฐ ในเขตพื้นที่จังหวัดตั้งศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก ทั้งสิ้นจำนวน 693 คน

4) ศพดส.ตร. จัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการสืบสวนเชิงนิติวิทยาศาสตร์ทางคอมพิวเตอร์ให้กับชุดปฏิบัติการ TICAC เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการสืบสวนแสวงหาพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์และสืบสวนหาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะการสืบสวนเชิงนิติวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (Computer Forensic Investigation) เกิดความเชี่ยวชาญในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาสนับสนุนการแสวงหาพยานหลักฐานทางอิเล็กทรอนิกส์ (Digital Evidence and Online Investigation) โดยมีผู้ผ่านการอบรม จำนวน 216 คน และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 38 คน

5) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดประชุมหารือแนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์ประสานงานระหว่างพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์เมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566 ณ โรงแรมแกรนด์ ริชมอนด์ สไตลิช คอนเวนชั่น โฮเทล โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากมูลนิธิ IJM ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วยหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่ทำงานในด้านการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย จำนวน 53 คน เพื่อเป็นเวทีการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนที่ทำงานการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ ลดข้อขัดข้องในการทำงาน และเพิ่มช่องทางการติดต่อประสานงาน เสริมสร้างความร่วมมือกันระหว่างพนักงานอัยการ และองค์กรภาคเอกชน โดยมีวัตถุประสงค์ทำให้คดีประสบความสำเร็จ เมื่อผู้เสียหายได้รับความช่วยเหลือและไว้วางใจในการเป็นพยานชั้นพิจารณาของศาล ทั้งนี้ การประชุมในครั้งนี้มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มประสิทธิภาพการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ภาคบังคับใช้แรงงาน เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าจ้างค้างจ่าย และค่าชดเชยครบถ้วนตามกฎหมาย

6) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด นำคณะผู้แทนที่ดำเนินการด้านการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เข้าหารือกับรองผู้ว่าราชการจังหวัดระนองและหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในจังหวัด เพื่อซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ เมื่อวันที่ 7 - 8 กุมภาพันธ์ 2566 ซึ่งจังหวัดระนองมีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมา และมีช่องทางธรรมชาติที่มักถูกใช้เป็นเส้นทางในการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าวเข้าประเทศไทยโดยผิดกฎหมาย อันมีผลมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในประเทศเมียนมา ประกอบกับประเทศไทยมีนโยบายและมาตรการในการกระตุ้นเศรษฐกิจ จึงเป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการลักลอบนำพาแรงงานต่างด้าวเข้าประเทศโดยผิดกฎหมายมากขึ้น การดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาตินอกจากจะช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถคัดกรอง แยกแรงงานต่างด้าวที่ลักลอบเดินทางเข้าประเทศโดยผิดกฎหมายออกจากบุคคลที่อาจจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานได้สะดวกและแม่นยำมากขึ้นแล้ว

ยังช่วยให้การดำเนินคดีและการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือการบังคับใช้แรงงาน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานอัยการสูงสุดและรัฐบาล

7) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะพนักงานอัยการ และบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายจากคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงาน จำนวน 2 ครั้ง

ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 14 - 15 กุมภาพันธ์ 2566 ณ จังหวัดสระแก้ว โดยผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย พนักงานอัยการในพื้นที่ภาค 2 ข้าราชการตำรวจในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้ว แรงงานจังหวัดสระแก้ว สวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดสระแก้ว รวมถึงหน่วยงานราชการบริหารส่วนภูมิภาค สังกัดกรมการปกครอง ตลอดจนองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 84 คน

ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 27 – 28 กุมภาพันธ์ 2566 ณ จังหวัดระนอง โดยผู้เข้าร่วมโครงการประกอบด้วย พนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานในสำนักงานอัยการจังหวัด และสำนักงานอัยการคดีเยาวชนและครอบครัวจังหวัดในพื้นที่ สำนักงานอัยการภาค 8 ข้าราชการจากสถานีตำรวจภูธรในพื้นที่จังหวัดระนอง สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดระนอง แรงงานจังหวัดระนอง กรมการปกครองจังหวัดระนอง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดระนอง บ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัดระนอง สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จังหวัดระนอง รวมถึงองค์กรพัฒนาเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 81 คน วัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานอัยการและบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในจังหวัดชายแดนที่เป็นเจ้าหน้าที่ด่านหน้า ได้รับการพัฒนาทักษะในการดำเนินคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงาน ควบคู่ไปกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย เกิดการบูรณาการความร่วมมือการทำงานคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายและการดำเนินคดีกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินคดีค้ามนุษย์

8) สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด จัดอบรมหลักสูตรการพัฒนาศักยภาพพนักงานอัยการที่สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะคดีที่ต้องปฏิบัติงาน โดยการจัดอบรมทั้งสองครั้งเพื่อเพิ่มศักยภาพในการซักถาม การสังเกตบาดแผลทางร่างกายและจิตใจ การเข้าใจบทบาทพนักงานอัยการในการร่วมทำงานกับทีมสหวิชาชีพ และข้อต่อสู้ต่าง ๆ ของจำเลยในคดีค้ามนุษย์ สำหรับพนักงานอัยการในภูมิภาคที่จะต้องดำเนินคดีค้ามนุษย์ในชั้นศาล

ครั้งที่ 1 การดำเนินคดีค้ามนุษย์ทางเพศ (sexual exploitation and trafficking) เมื่อวันที่ 15 - 17 กุมภาพันธ์ 2566 ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ พนักงานอัยการ ตั้งแต่ชั้น 2 – 5 จากสำนักงานอัยการภาค 2 และสำนักงานอัยการ ภาค 7 รวมจำนวน 35 คน

ครั้งที่ 2 การดำเนินคดีค้ามนุษย์ภาคประมง (Forced Labour and Human Trafficking in Fisheries) จัดขึ้นเมื่อวันที่ 20 - 22 กุมภาพันธ์ 2566 ณ กระบี่ บีช รีสอร์ท จังหวัดกระบี่ โดยผู้เข้ารับการอบรม ได้แก่ พนักงานอัยการตั้งแต่ชั้น 2 – 5 จากสำนักงานอัยการภาค 8 และสำนักงานอัยการภาค 9 รวมจำนวน 39 คน

9) สำนักงานอัยการสูงสุดร่วมกันกับ INL และ HUG Project จัดหลักสูตรอบรมทีมสหวิชาชีพเพื่อกระบวนการยุติธรรมที่เป็นมิตรกับเด็ก โครงการนำร่อง "Child-friendly Justice for Multi-Disciplinary Team Members: Pilot Project " ระหว่างวันที่ 18 – 20 มกราคม 2566 ณ โรงแรมแชงกรี-ลา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกับเด็กผู้เสียหาย สร้างความเข้าใจในการทำงานร่วมกันในเครือข่ายระหว่างทีมสหวิชาชีพ โดยมีผู้เข้าร่วม ได้แก่ ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ตำรวจ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด บ้านพักเด็ก และครอบครัวจังหวัด และองค์กรภาคประชาสังคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมด จำนวน 60 คน

10) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ร่วมกับสำนักงานว่าด้วยยาเสพติดและอาชญากรรมแห่งสหประชาชาติ ภาคพื้นเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และแปซิฟิก (UNODC Regional Office for Southeast Asia and the Pacific) และโครงการอาเซียนออสเตรเลียเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ จัดสัมมนาพนักงานอัยการในหัวข้อปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 25 - 26 เมษายน 2566 ณ โรงแรมอนันตราสยาม กรุงเทพมหานคร โดยมีพนักงานอัยการและเจ้าพนักงานคดีเข้าร่วม จำนวน 25 คน ครั้งที่ 2 เมื่อวันที่ 23 - 24 พฤษภาคม 2566 ณ จังหวัดเพชรบุรี โดยมีพนักงานอัยการ และเจ้าพนักงานคดีเข้าร่วม จำนวน 25 คน พนักงานอัยการมีทักษะ ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับพยานหลักฐาน และปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด และเพื่อส่งเสริมความเข้าใจเชิงลึกในเรื่องของปัญหาพยานหลักฐานในคดีค้ามนุษย์ เพื่อจะได้นำไปสู่แนวทางในการแก้ไขปัญหาการนำสืบพยานหลักฐานในชั้นพิจารณาคดีของศาล

11) โครงการฝึกอบรมชุดปฏิบัติการพิเศษ เพื่อพัฒนาศักยภาพยุทธวิธีในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพนักงานฝ่ายปกครองระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 กรมการปกครอง โดยสำนักการสอบสวนและนิติการ จัดโครงการฝึกอบรมฯ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ระยะเวลาการฝึกอบรม จำนวน 14 วัน ระหว่างวันที่ 5 – 18 กุมภาพันธ์ 2566 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย แบ่งเป็นข้าราชการประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปจากทั่วประเทศ ได้แก่ ปลัดอำเภอ เจ้าพนักงานปกครอง หรือนิติกร

และข้าราชการประเภทวิชาการระดับปฏิบัติการขึ้นไปจากส่วนกลาง จำนวน 30 คน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมฯ จาก มูลนิธิ OUR มูลนิธิ IMF และมูลนิธิเดสทินี่เรสคิว จำนวน 6 คน เข้ารับการฝึกวิทยากรและผู้สังเกตการณ์ จำนวน 6 คน ผู้บริหารโครงการและเจ้าหน้าที่โครงการ จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 50 คน ณ โรงแรม แอทที บูทีค และศูนย์ฝึกอบรมมวลชน (ศูนย์ฝึกสมานมิตร) จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

12) โครงการตำบลชุมชนปลอดจากการค้ามนุษย์ กรมการปกครอง โดยสำนักการสอบสวนและนิติการ จัดตั้งชุดปฏิบัติการพิเศษ กรมการปกครอง ชุดปฏิบัติการระดับจังหวัดและระดับอำเภอดำเนินการตรวจตราพื้นที่เฝ้าระวังการค้ามนุษย์ในสถานที่เสี่ยง เพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ในพื้นที่และหากพบการกระทำความผิดจะดำเนินการจับกุม ดำเนินคดีและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเมื่อเดือนมีนาคมได้รับการประสานงานจากเครือข่ายเฝ้าระวัง ถึงเบาะแสการกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ เพื่อจับกุมผู้กระทำผิด ดำเนินคดีและช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

13) โครงการตำบลชุมชนปลอดจากการค้ามนุษย์ กรมการปกครอง โดยสำนักการสอบสวนและนิติการ ได้ดำเนินการสนับสนุนวิทยากรจากส่วนกลางผู้มีความเชี่ยวชาญลงพื้นที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ส่วนภูมิภาคในการสืบสวน ตรวจค้น จับกุมผู้กระทำความผิด และระเบียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมแบ่งกลุ่มระดมความคิด ฝึกจัดทำรายงานการสืบสวนหาข้อเท็จจริง ให้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอ และที่ทำการปกครองจังหวัด ตลอดจนสามารถนำไปถ่ายทอดให้แก่ ทีมงานและประชาชนในพื้นที่ของตน ให้สามารถป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์และเป็นเครือข่ายเฝ้าระวังแจ้งเบาะแสการค้ามนุษย์ผ่านศูนย์ดำรงธรรม สนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการค้าการลงทุนในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และเกิดการบูรณาการของทุกภาคส่วน โดยได้มีการจัดอบรมฯ (มกราคม - กันยายน) ไปแล้วทั้งสิ้นจำนวน 12 รุ่น

14) กรมสอบสวนคดีพิเศษฝึกอบรมการบังคับใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ (Nation Referral Mechanism: NRM) มุ่งแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2566 กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้จัดกิจกรรมจัดการความรู้เรื่อง “การปฏิบัติตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM)” และผ่านระบบออนไลน์ โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งจากหน่วยงานในส่วนกลาง จำนวน 7 หน่วยงาน ศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษเขตพื้นที่ 1-9 และศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษจังหวัดชายแดนใต้ รวมจำนวน 10 ศูนย์ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 50 คน วัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและพัฒนาศักยภาพให้แก่พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ เจ้าหน้าที่คดีพิเศษและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของกรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อให้มีแนวทางการดำเนินงานและองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวที่ถูกต้อง ตลอดจนเป็นการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ เสริมสร้าง

ความตระหนักรู้ให้แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเข้าใจข้อบ่งชี้การค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการบังคับใช้แรงงาน ตลอดจนพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการนำแนวปฏิบัติและกลไกต่าง ๆ ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

1.6.5 การประสานความร่วมมือระหว่างประเทศ หน่วยงานของรัฐ และภาคประชาสังคม

1) ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ศพดส.ตร.) ประชุมแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น มาตรการหยุดส่งกระแสไฟฟ้าและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไปยังเขตปกครองอิสระ เพื่อขัดขวางขบวนการหลอกลวงออนไลน์และการช่วยเหลือคนไทยที่ถูกหลอกลวงไปทำงานผิดกฎหมายที่เมืองเล้าก์ก่าย ชเวโก๊กโก่ และท่าขี้เหล็ก

- ประสบผลสำเร็จในการใช้วิธีการทางการทูตและความร่วมมือระหว่างประเทศเข้าช่วยเหลือคนไทยที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้ตกทุกข์ได้ยากจากเมืองเล้าก์ก่าย ประเทศเมียนมา จากการเกิดภาวะสงครามภายในประเทศเมียนมา โดยได้มีกลุ่มคนไทยเรียกร้องขอความช่วยเหลือเพื่อเดินทางกลับประเทศไทย ความท้าทายจากการประสานความช่วยเหลือครั้งนี้ คือการร้องขอการละเว้นความผิดการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายของคนไทยกลุ่มดังกล่าวและการประสานส่งกลับ เนื่องจากภาวะสงครามทำให้มีข้อจำกัดในการจัดการคมนาคม จึงได้จัดการประชุมทวิภาคีระหว่างประเทศเมียนมาและไทย และการประชุมไตรภาคีระหว่างประเทศไทย จีน และเมียนมา เพื่อวางแผนช่วยเหลืออพยพคนไทยทั้งหมด ผลการประชุมประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือตามที่ร้องขอและสามารถช่วยเหลือคนไทยอย่างเต็มรูปแบบ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ณ ศูนย์บูรณาการการคัดแยกจังหวัดเชียงราย และศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหาย (ศูนย์การเรียนรู้มหานคร) หนองจอก กรุงเทพมหานคร เมื่อกลุ่มคนไทยเดินทางถึงประเทศไทย ได้จัดเตรียมทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานตำรวจคนเข้าเมือง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ร่วมกันดำเนินการซึ่งสรุปผลการปฏิบัติได้ดังนี้

ครั้งที่ 1 ศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจังหวัดเชียงราย จำนวน 41 คน เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง จำนวน 39 คน พบข้อบ่งชี้ จำนวน 39 คน คัดแยกเป็นผู้เสียหาย จำนวน 20 คน ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 19 คน

ครั้งที่ 2 ศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจังหวัดเชียงราย จำนวน 24 คน เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง จำนวน 23 คน ไม่พบข้อบ่งชี้ จำนวน 18 คน พบข้อบ่งชี้ จำนวน 5 คน คัดแยกเป็นผู้เสียหาย จำนวน 4 คน ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 1 คน

ครั้งที่ 3 ศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหาย (ศูนย์การเรียนรู้มหานคร) หนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 266 คน เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง จำนวน 260 คน ไม่พบข้อบ่งชี้ จำนวน 98 คน พบข้อบ่งชี้ จำนวน 162 คน คัดแยกเป็นผู้เสียหาย จำนวน 53 คน ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 109 คน

ครั้งที่ 4 ศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหาย (ศูนย์การเรียนรู้มหานคร) หนองจอก กรุงเทพมหานคร จำนวน 83 คน เข้าสู่กระบวนการคัดกรอง จำนวน 82 คน ไม่พบข้อบ่งชี้ จำนวน 65 คน พบข้อบ่งชี้ จำนวน 17 คน คัดแยกเป็นผู้เสียหาย จำนวน 12 คน ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 5 คน

ครั้งที่ 5 ศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหาย จังหวัดเชียงราย จำนวน 111 คน เข้าสู่กระบวนการการคัดกรอง จำนวน 100 คน ทั้งหมดพบข้อบ่งชี้ คัดแยกเป็นผู้เสียหาย จำนวน 83 คน ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 16 คน

จากกลุ่มที่เดินทางที่ได้รับการช่วยเหลือทั้งหมด จำนวน 525 คน พบผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 174 คน ผู้เสียหายที่ผ่านการคัดกรองทั้งหมดอยู่ในระยะฟื้นฟูไตร่ตรอง เพื่อให้ความร่วมมือในการขยายผลและดำเนินคดีกับขบวนการเครือข่ายหลอกลวงออนไลน์ต่อไป การดำเนินการครั้งนี้ยังเป็นการฝึกปฏิบัติงานจริงของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ โดยศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ส่งเจ้าหน้าที่ส่วนกลางที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไปกำกับการปฏิบัติงานและสร้างความชำนาญให้กับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่

2) การสร้างความร่วมมือกับผู้ช่วยทูตตำรวจทั่วโลกที่ประจำอยู่ในประเทศไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เชิญเจ้าหน้าที่นายตำรวจประสานงานประจำสถานเอกอัครราชทูตในราชอาณาจักรไทย จำนวน 100 คน จาก 54 ประเทศ หารือแนวทางการทำงานร่วมกัน ประเด็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย องค์กรอาชญากรรม อาชญากรรมไซเบอร์ และการแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ รวมถึงการติดตามหมายจับตำรวจสากล (หมายแดง) และกระชับความสัมพันธ์ ส่งเสริมความร่วมมือในการประสานงาน อันจะเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานระหว่างกัน เพื่อป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมข้ามชาติและการจับกุมคนร้ายที่ทำผิดกฎหมายเมื่อพบว่า คนร้ายมีการย้ายที่อยู่ไปต่างประเทศเร็วกว่าการดำเนินคดีทางทางกฎหมาย และนำเสนอประเด็นจากการประชุมสมัชชาใหญ่ตำรวจสากล (INTERPOL) ที่ประเทศออสเตรีย เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2566 มีการเสนอให้ใช้หมายสีเงิน (Silver Notice) เพื่อประสานและแจ้งเตือนประเทศสมาชิกในการช่วยติดตามยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางการเงินเพื่อปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งหวังให้แนวทางที่ได้รับการจัดการจาก INTERPOL ถูกนำมาใช้ในประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง และเนื่องจากแต่ละปีมีนายตำรวจประสานงานของสถานทูตเปลี่ยนเข้ามาทำหน้าที่ เพื่อให้การทำงานสอดประสานกันใกล้ชิดจึงจำเป็นต้องเชิญทุกคนมาทำความรู้จักและแลกเปลี่ยนข้อมูลการติดต่อ

สื่อสาร และข้อมูลของคนร้ายข้ามแดน ซึ่งเป็นที่ต้องการของแต่ละประเทศ เพื่อช่วยกันติดตามและจับกุมมาดำเนินคดี ปัจจุบันประเทศไทยตกเป็นเป้าหมายของการก่ออาชญากรรมข้ามชาติโดยเฉพาะภัยจากออนไลน์ไม่ว่าจะเป็นแก๊งคอลเซ็นเตอร์ คลิปอนาจารไปจนถึงการค้ามนุษย์ซึ่งหลังจากที่มีการก่อเหตุแล้ว ข้อมูลภาพอนาจารของผู้เสียหายยังถูกเผยแพร่ในโลกออนไลน์ ไม่สามารถลบออกได้ทั้งหมด กลายเป็นการกระทำซ้ำต่อผู้เสียหาย โดยเฉพาะผู้เสียหายที่เป็นเด็ก ส่วนผู้เสียหายที่สูญเสียทรัพย์สินจำนวนมากจากการหลอกลวงออนไลน์พบว่า มีผลกระทบไปถึงครอบครัว บางกรณีตัดสินใจปลิดชีวิตตัวเอง และคนในครอบครัวเพื่อหลบหนีการชดใช้หนี้สินจากการถูกหลอกลวง จึงถือเป็นมหันตภัยคุกคามที่ต้องเร่งแก้ไขด้วยการใช้พลังความร่วมมือของตำรวจสากล

3) การประชุมหารือไตรภาคีว่าด้วยการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศไทย-จีน-เมียนมา ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 มีนาคม 2566 ประเทศไทยโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นประธานการประชุม ในการประชุมนี้มีการหารือเรื่องการค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ และความร่วมมือของหน่วยงานตำรวจจากทั้งสามประเทศและต่อเนื่องตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน ถึง 16 มิถุนายน 2566 ณ สถานีตำรวจแม่สอด จังหวัดตาก การประชุมทั้งหมด จำนวน 26 ครั้ง เนื่องจากมีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการจ่ายไฟฟ้าในโครงการเศรษฐกิจพิเศษชเวก๊กโก่ (Shwe Kokko) และ Ingyin Myaing Village ที่มีการลงทุนของชาวจีน เขตอิทธิพลของทหารกะเหรี่ยงพิทักษ์ชายแดน (บีจีเอฟ) ผู้นำทหารบีจีเอฟ ซึ่งเป็นพันธมิตรกับทหารเมียนมาบริเวณตรงข้ามบ้านวังผา อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก ฝ่ายเมียนมาร้องขอให้ไทยหยุดจ่ายไฟฟ้าในพื้นที่ดังกล่าว ในขณะเดียวกันฝ่ายจีนได้ร้องขอให้ไทยเลิกจ่ายกระแสไฟฟ้าไปที่ชเวก๊กโก่ เมืองอาชญากรรมทุนจีนสีเทา กรณีนี้ได้รับความสนใจจากสื่อและทำให้มีการพิจารณาในการยกเลิกการส่งไฟฟ้าข้ามไปยังพื้นที่นี้เป็นที่ตั้งของบ่อนคาสิโนและแก๊งคอลเซ็นเตอร์และมีผู้ต้องหาตามหมายจับของรัฐบาลจีนอาศัยอยู่ด้วย

4) ศพดส.ตร. ร่วมประชุมทวิภาคีเมียนมา - ไทย ว่าด้วยความร่วมมือด้านการปราบปรามการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 10 ณ กรุงเนปิดอว์ สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ซึ่งสลับกันเป็นเจ้าภาพมายาวนานจนถึงครั้งที่ 10 ได้มีการนำเสนอสถานการณ์การค้ามนุษย์ของประเทศไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเมียนมา โดยมีการยกตัวอย่างคดีที่เกิดขึ้น เช่น การช่วยเหลือคนไทยที่ถูกแสวงหาประโยชน์จากการหลอกลวงไปค้าประเวณีที่เมืองป๊อกและเมืองเล่าก์ก่าย ซึ่งเกิดขึ้นในช่วงปี 2565 - 2566 ที่ผ่านมาโดยสามารถช่วยเหลือคนไทยกลับมายังประเทศไทยได้อย่างปลอดภัย ทั้งนี้ เป็นผลมาจากความร่วมมือกันระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจจากทั้งสองประเทศ ดังนั้น จึงมีความประสงค์สานต่อความร่วมมือในการปราบปรามการค้ามนุษย์ เพื่อให้ขบวนการของผู้กระทำผิดเหล่านี้ไม่สามารถกระทำความผิดในลักษณะดังกล่าวได้อีกทั้งผลการประชุมทำให้การทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ทั้งสองฝ่ายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้การปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติและการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

5) ศพดส.ตร. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาคประชาสังคม ร่วมกันส่งตัวผู้ต้องหาชาวไทย จำนวน 4 คน ข้ามแดน เพื่อไปเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมที่ประเทศมาเลเซีย ภายหลังจากที่รับโทษจากกระบวนการยุติธรรมของไทย จากคดีลักลอบค้ามนุษย์ชาวโรฮินจา ที่มีการพบหลุมศพในค่ายพักของขบวนการค้ามนุษย์บริเวณชายแดนไทย – มาเลเซีย ในปี 2558 ที่เป็นความผิดกฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์ของทั้งสองประเทศ ในปี 2565 ประเทศไทยได้รับการประสานความร่วมมือจากประเทศมาเลเซียให้ติดตามผู้ต้องหาทั้งหมด จำนวน 9 คน เพื่อไปเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในประเทศมาเลเซีย หน่วยงานของประเทศไทยได้ติดตามจับกุมตัวโดยพบว่า ผู้ต้องหาจำนวน 2 คน ได้เสียชีวิต และอีกจำนวน 7 คน อยู่ระหว่างการรับโทษในคดีค้ามนุษย์และความผิดที่เกี่ยวข้อง ต่อมาในปี 2566 ผู้ต้องหา จำนวน 4 คน จากทั้งหมด จำนวน 7 คน ได้รับการพ้นโทษ ประเทศไทยจึงได้ส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดนให้กับประเทศมาเลเซียตามที่ร้องขอภายใต้กรอบการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งถือเป็นการแสดงถึงความสัมพันธ์อันดีและความร่วมมืออย่างจริงจังในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ระหว่างประเทศ

6) ร่วมหารือการปัญหาการค้ามนุษย์กับหน่วยงานต่อต้านยาเสพติดและอาชญากรรมต่างประเทศประจำประเทศไทย ศพดส.ตร. ได้ให้ความสำคัญในเรื่องการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานมากยิ่งขึ้นในระดับสากลจึงได้จัดให้มีการประชุมเพื่อหาแนวทางการแสวงหาความร่วมมือระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับหน่วยงานต่อต้านยาเสพติดและอาชญากรรมต่างประเทศประจำประเทศไทย (Foreign Anti-Narcotics and Crime Community of Thailand : FANC) ณ ห้องประชุมศรียานนท์ ชั้น 2 อาคาร 1 สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2566 ภายใต้หัวข้อ รูปแบบการค้ามนุษย์ในปัจจุบันและรายงานผลการดำเนินงานและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ Performance Report and Exchange of Views on Combating Human Trafficking โดย พลตำรวจเอกสุรเชษฐ์ หักพาล รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ได้รายงานผลการดำเนินการค้ามนุษย์ (TIP Report) สถิติคดีค้ามนุษย์และประมง ความสำเร็จของการดำเนินคดี ทั้งในชั้นตำรวจ ศาล อัยการ การดำเนินคดีเจ้าที่รัฐ สถิติคดีค้าแรงงานในภาคประมง และผลสำเร็จของการดำเนินคดีระหว่างประเทศให้ที่ประชุมทราบ

7) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด โดยได้รับการสนับสนุนจาก IOM นำคณะผู้แทนไทยในหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายประกอบด้วย ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้อำนวยการกองคดีค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกระทรวงแรงงาน และผู้แทนกระทรวงยุติธรรม เข้าร่วมประชุมกับผู้แทนราชอาณาจักรกัมพูชา นำโดย

ปลัดกระทรวงมหาดไทยฯ พณฯ ชอบัน อิง (H.E. Chou Bun Eng) เมื่อวันที่ 16 - 19 มกราคม 2566 เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการในการพัฒนาความร่วมมือในการสืบสวน สอบสวน และดำเนินคดีค้ามนุษย์ รวมทั้งคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ในอนาคตยังมีแผนที่จะนำคณะผู้แทนจากประเทศไทยไปหารือแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือเพื่อการดำเนินคดีค้ามนุษย์กับทางการสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงประมาณกลางปีนี้อีกด้วย

8) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เข้าร่วมการประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลระดับภูมิภาคด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ระหว่างราชอาณาจักรไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เมื่อวันที่ 25 - 29 กันยายน 2566 ณ กรุงมะนิลา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เพื่อหารือแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายคนไทยกลับภูมิลำเนาในคดีค้ามนุษย์ ในภาคบังคับใช้แรงงานในรูปแบบการหลอกลวงผ่านทางช่องทางออนไลน์ และการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิดฐานค้ามนุษย์ในกรณีสแกมเมอร์ ในการประชุมได้มีการร่วมแลกเปลี่ยนเพื่อแก้ไขปัญหาข้อขัดข้อง แนวปฏิบัติที่ดีในการต่อต้านการค้ามนุษย์ แนวทางการสืบสวนสอบสวนและดำเนินคดีคู่ขนานในทั้งสองประเทศ รวมทั้งแนวทางการประสานความร่วมมือด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ ในภูมิภาคอาเซียนและนอกภูมิภาค โดยหน่วยงานในประเทศฟิลิปปินส์ที่เข้าร่วม ได้แก่ หน่วยงานประสานงานกลางด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ (IACAT) สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงานสืบสวนแห่งชาติ รวมถึงหน่วยงานภาคประชาสังคม มูลนิธิไอเจเอ็ม มูลนิธิ Partnership for Development Assistance in the Philippines และสถาบันฝึกอบรมด้านแรงงาน Blas F. Ople

1.7 การให้ความร่วมมือภาคประชาสังคมในการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐ

1.7.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “แนวทางการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์” ระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ สำนักงานคดีค้ามนุษย์ร่วมกับโครงการอาเซียน-ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จัดประชุมเชิงปฏิบัติการในหัวข้อ “แนวทางการบริหารจัดการคดีค้ามนุษย์” ระหว่างสำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตรวจแห่งชาติ และกรมสอบสวนคดีพิเศษ เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2566 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อหารือแนวทางที่ชัดเจนในการให้คำปรึกษาแนะนำทางคดีเบื้องต้น ประเด็นข้อเท็จจริง พฤติการณ์หรือการกระทำที่มีข้อบ่งชี้ที่ถือว่าเป็นความผิดฐานค้ามนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความผิดในราชอาณาจักร ที่พนักงานสอบสวนประสงค์ได้รับคำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการรวบรวม

พยานหลักฐาน และความผิดนอกราชอาณาจักรที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนการมอบหมายให้พนักงานอัยการเข้าร่วมการสอบสวนในมิติของความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยมีผู้บริหารสำนักงานคดีค้ามนุษย์ พนักงานอัยการ ผู้อำนวยการศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ และผู้แทนกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 คน เข้าร่วมประชุม

1.7.2 โครงการฝึกอบรมวิทยากรมืออาชีพด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับพนักงานอัยการ (Training of Trainers: How to be an effective and inclusive TIP trainer) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ร่วมกับโครงการอาเซียน - ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์จัดการฝึกอบรมวิทยากรมืออาชีพด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์สำหรับพนักงานอัยการ (Training of Trainers: How to be an effective and inclusive TIP trainer) เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน – 2 กรกฎาคม 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหลักสูตรให้กับพนักงานอัยการที่สามารถทำหน้าที่เป็นวิทยากรในการอบรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพและเทคนิคการเป็นวิทยากร ซึ่งที่ผ่านมามุ่งเน้นไปที่เนื้อหาทางกฎหมายและความรู้เฉพาะทางเรื่องการค้ามนุษย์ โดยยังขาดการพัฒนาด้านทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ของวิทยากร วิธีการเตรียมสื่อการสอน และเอกสารประกอบการฝึกอบรมวิธีสื่อสารและวิธีถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมแก่ผู้ฟังแต่ละประเภท รวมถึงการใช้หลักจิตวิทยาในการสอนการวางแผนและการออกแบบเนื้อหาการฝึกอบรมที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ โดยมีพนักงานอัยการเข้าร่วม จำนวน 15 คน

1.7.3 การประชุมหารือแนวทางการคุ้มครองผู้เสียหายจากการหลอกลวงทางออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ (Scammer Case) สำนักงานคดีค้ามนุษย์ร่วมกับมูลนิธิไอเจเอ็ม จัดประชุมหารือแนวทางการคุ้มครองผู้เสียหายจากการหลอกลวงทางออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 12 กรกฎาคม 2566 ณ โรงแรมอัศวิน แกรนด์คอนเวนชัน กรุงเทพมหานคร เนื่องจากเล็งเห็นถึงความสำคัญของการคุ้มครองผู้เสียหายจากการถูกหลอกลวงทางออนไลน์ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์ โดยขั้นตอนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานยังไม่สอดคล้องกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมจึงจำเป็นต้องเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้มีแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นและมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของพนักงานอัยการและหน่วยงานต่าง ๆ ในประเด็นข้อท้าทายในการปฏิบัติงานซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อประชาชนและสังคมต่อไป โดยมีผู้เข้าร่วมได้แก่ พนักงานอัยการในสำนักงานคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีค้ามนุษย์และคดีบังคับใช้แรงงาน ได้แก่ กระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานกฎหมายเอสอาร์

(SR Law) มูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน (LPN) โครงการอาเซียน - ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN - ACT) มูลนิธิพิทักษ์สตรี (AAT) มูลนิธิสิทธิมนุษยชนเพื่อการพัฒนา (HRDF) รวมทั้งสิ้นจำนวน 40 คน

1.7.4 โครงการให้ความรู้ทางกฎหมายสำหรับนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทางออนไลน์

สำนักงานคดีค้ามนุษย์จัดโครงการให้ความรู้ทางกฎหมายสำหรับนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทางออนไลน์ จำนวน 3 รุ่น รุ่นที่ 1 เมื่อวันที่ 17 – 18 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนมัธยมตากสิน จังหวัดระยอง นักเรียนที่เข้าร่วม จำนวน 505 คน รุ่นที่ 2 เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนโพธิสัมพันธ์พิทยาคาร จังหวัดชลบุรี นักเรียนที่เข้าร่วม จำนวน 300 คน รุ่นที่ 3 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2566 ณ โรงเรียนชลกันยานุกูล จังหวัดชลบุรี นักเรียนที่เข้าร่วม จำนวน 227 คน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานภาพรวมของการต่อต้านการค้ามนุษย์ ลดอัตรากลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางออนไลน์ที่เป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษา

1.7.5 การอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานด้านคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพสำหรับข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรม หัวข้อ “เครื่องมือสนับสนุนการปล่อยชั่วคราวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีอาญา กรณีศึกษาคดีค้ามนุษย์” เมื่อวันที่ 19 มกราคม 2566 ผ่านระบบสื่อสารทางไกลผ่านจอภาพ (COJ Live Streaming) ให้แก่ ผู้บริหารศาลยุติธรรมผู้พิพากษา บุคลากรของศาลยุติธรรม และผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของประชาชน รวมถึงการปฏิบัติตามนโยบายของประธานศาลฎีกา ในการยกระดับการอำนวยความยุติธรรม และการคุ้มครองสิทธิให้กับประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหา จำเลย และผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ อย่างมีประสิทธิผลเหมาะสมในการพิจารณา และพิพากษาคดี ให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติ

1.7.6 สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับโครงการอาเซียน – ออสเตรเลีย เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN - ACT) จัดโครงการสัมมนาของผู้พิพากษาว่าด้วยแนวทางปฏิบัติในการพิจารณาคดีค้ามนุษย์ และแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่มีความเปราะบาง โดยโครงการนี้ได้ดำเนินการมาแล้ว จำนวน 5 ครั้ง นับตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน 2566 ครอบคลุมเขตอำนาจของศาลยุติธรรมทั่วประเทศ ซึ่งมีทั้งผู้พิพากษา ศาลฎีกา ศาลอุทธรณ์ ผู้พิพากษาในเขตกรุงเทพมหานคร และในเขตอำนาจสำนักงานอธิบดีผู้พิพากษาภาค 1- 9 เข้าร่วมสัมมนากว่าจำนวน 179 คน เพื่อส่งเสริมให้ผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาคดีค้ามนุษย์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความ

ที่เกี่ยวข้องแนวปฏิบัติในการดำเนินกระบวนพิจารณาเพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย และมีการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์อย่างเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรฐานขององค์การสหประชาชาติและสอดคล้องกับนโยบายของประธานศาลฎีกา โดยมีการจัดทำโครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

1.7.7 สำนักงานศาลยุติธรรมโดยความร่วมมือกับมูลนิธิไอเจเอ็ม (International Justice Mission Foundation : IJM) จัดโครงการอบรมล่ามอิสระภาษาต่างประเทศ (คดีค้ามนุษย์) เมื่อวันที่ 9 - 10 มีนาคม 2566 ณ โรงแรมสวิสโซล กรุงเทพ รัชดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย วิธีพิจารณาความและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ให้แก่ ล่ามขึ้นทะเบียน และล่ามอิสระภาษาต่างประเทศของสำนักงานศาลยุติธรรม อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ล่ามศาลในคดีค้ามนุษย์ให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับกฎหมาย และแนวปฏิบัติสากล อีกทั้ง ยังทำให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพแก่คู่ความหรือพยานชาวต่างชาติ ที่เกี่ยวข้องกับคดีค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีล่ามขึ้นทะเบียน และล่ามอิสระภาษาต่างประเทศที่มีประสบการณ์ และปฏิบัติหน้าที่ล่ามภาษาอังกฤษให้แก่สำนักงานยุติธรรม เข้าร่วมอบรม จำนวน 30 คน

1.7.8 สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมร่วมมือกับมูลนิธิไอเจเอ็มจัดโครงการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง “การปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ” เมื่อวันที่ 18 – 19 พฤษภาคม 2566 ณ โรงแรมสวิสโซเทล กรุงเทพ รัชดา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้าร่วมการสัมมนาสามารถนำแนวปฏิบัติต่อผู้เสียหายโดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจไปปรับใช้เมื่อต้องให้บริการในการตอบข้อสงสัย หรือให้คำแนะนำแก่ผู้เสียหายและพยานในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล แนวทางดังกล่าว จะลดการซ้ำเติมทางจิตใจตลอดจนปรับใช้ทักษะและเทคนิค โดยคำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายในทางปฏิบัติเพื่อให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นโดยมีผู้เข้าร่วมการสัมมนาทั้งสิ้นจำนวน 40 คน

1.7.9 สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุดและมูลนิธิไอเจเอ็ม จัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างผู้พิพากษา และพนักงานอัยการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินคดีค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2566 ณ โรงแรมสวิสโซเทล กรุงเทพ รัชดา ซึ่งการประชุมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการอภิปรายประเด็นปัญหาหรือข้อขัดข้องต่าง ๆ และหารือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีค้ามนุษย์ และแนวทางปฏิบัติต่อผู้เสียหายที่ได้รับความกระทบกระเทือนทางจิตใจให้ดียิ่งขึ้น

1.7.10 สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสำนักงานอัยการสูงสุด และมูลนิธิไอเจเอ็ม จัดการประชุมโต๊ะกลมระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หัวข้อ “แนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์” ณ โรงแรมสวิสโซเทล กรุงเทพ รัชดา ซึ่งการประชุมดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีในการอภิปรายประเด็นปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ และหารือแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาหรือข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานพิสูจน์หลักฐานตำรวจ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ และกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เข้าร่วมการประชุม

1.7.11 กรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมกับ มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ และองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน จัดโครงการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อบูรณาการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการช่วยเหลือและป้องกันผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามแนวพื้นที่ชายแดน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการความร่วมมือและแลกเปลี่ยนข้อมูลในการช่วยเหลือและป้องกันผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ตามแนวพื้นที่ชายแดน เน้นประเด็นประสบการณ์การทำงานความท้าทาย และกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายการช่วยเหลือผู้เสียหาย และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการทำงานระหว่างองค์กรที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะตามแนวพื้นที่ชายแดน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและองค์กรภาคเอกชนเข้าร่วม อาทิ ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองอำเภอแม่สอด สถานีตำรวจแม่สอด พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดตาก แรงงานจังหวัดตาก หน่วยเฉพาะกิจราชมนู มูลนิธิเพื่ออิสรภาพ (The Exodus Road) องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน (International Organization for Migration : IOM) มูลนิธิ AAT เป็นต้น โดยจัดขึ้นเมื่อวันที่ 29 - 31 สิงหาคม 2566 ณ โรงแรมเดอะทีค แม่สอด จังหวัดตาก

1.7.12 โครงการตามข้อเสนอแนะของสหรัฐอเมริกา เพิ่มจำนวนและการใช้ล่ามเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในสถานคุ้มครองและในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดกิจกรรมฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพล่ามในกระบวนการยุติธรรมและคดีค้ามนุษย์ ภายใต้โครงการ “ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วยกลไกสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน” ณ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีล่ามอิสระภาษาต่างประเทศเข้าร่วมอบรม จำนวน 30 คน วัตถุประสงค์เพื่อฝึกอบรมให้แก่ บุคคลต่างประเทศที่มีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศไทย ให้สามารถช่วยเหลือในทุกชั้นกระบวนการยุติธรรมในคดีค้ามนุษย์ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความ และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องในคดีค้ามนุษย์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ล่ามในกระบวนการยุติธรรมและในคดีค้ามนุษย์ ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับกฎหมายและแนวปฏิบัติสากล ผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ที่เป็นคนต่างชาติได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ ตามหลักสิทธิมนุษยชนและสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และการบริการจากหน่วยงานภาครัฐได้อย่างทั่วถึง เป็นธรรมและเสมอภาค โดยยึดหลักผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง

1.7.13 โครงการให้ความรู้ทางกฎหมายสำหรับนักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทางออนไลน์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำกิจกรรมการอบรมสร้างความรู้ความเข้าใจ “เตือนภัยการค้ามนุษย์” และ “ภัยออนไลน์อันตรายกว่าที่คิด” เพื่อสร้างอาสาสมัครป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ภายใต้โครงการ “ค่าใช้จ่ายในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้วยกลไกสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน” โดยอบรมให้ความรู้ทางกฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยมิชอบทางออนไลน์ ให้แก่ นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์แก่กลุ่มเสี่ยง และสร้างเครือข่ายในการประสานกับหน่วยงานภาครัฐ เผยแพร่ข้อมูล ความรู้ชี้ช่องทางการเตือนภัยและเฝ้าระวังเหตุการณ์ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ ในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและเชียงใหม่ โดยมีผู้เข้าร่วมอบรมทั้งหมดจำนวน 339 คน

1.7.14 การประชุมคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) ครั้งที่ 1/2566 เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินโครงการการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคคลากรเพื่อส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) และพิจารณาการจัดทำคู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Handbook for Child Safe & Friendly Tourism) โดยมีการอบรมผู้เข้าร่วมอบรม จำนวน 130 คน มีวิทยากรจากกรมกิจการเด็กและเยาวชน มูลนิธิ ECPAT Foundation มูลนิธิ FOCUS

และบริษัท แกรนด์เทค จำกัด ซึ่งถือเป็นการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และเป็นไปตามเจตจำนงค์ในการลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือของ 21 หน่วยงาน ในการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก ซึ่งผู้เข้าร่วมอบรมจะได้รับความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์รูปแบบ และผลกระทบจากการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยวกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์และการละเมิดทางเพศ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทยและสร้างความเชื่อมั่นด้านความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ทำให้ทุกคนรู้สึกอบอุ่นและปลอดภัยเมื่อมาท่องเที่ยวในประเทศไทย

1.8 การดำเนินคดีความผิดฐานค้ามนุษย์ที่สำคัญ

1.8.1 คดีกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากการค้าประเวณีคดีกลุ่มแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากการค้าประเวณี กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ร่วมกับ ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง (ศพดส.ตร.) ตรวจค้นจับกุม

1) คดี ร้าน Velvet จังหวัดภูเก็ต เปิดเป็นบาร์สำหรับนักท่องเที่ยว แต่มีการนำเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี มาขายบริการให้แก่ลูกค้าชาวต่างชาติ องค์การโอเปอร์เรชั่น อันเดอร์กราว เรลโรด (O.U.R.) ได้มีการแจ้งเบาะแสว่า ร้าน Velvet เปิดเป็นบาร์สำหรับนักท่องเที่ยว แต่มีการนำเด็ก อายุต่ำกว่า 18 ปี มาขายบริการให้แก่ลูกค้าชาวต่างชาติ ได้ทำการจับกุมตัวผู้กระทำความผิด จำนวน 2 คน ดำเนินคดีค้ามนุษย์และตั้งสถานบริการโดยไม่ได้รับอนุญาต เจ้าหน้าที่ได้เข้าทำการช่วยเหลือเหยื่อจากการค้ามนุษย์ภายในโรงแรมบริเวณใกล้เคียง สามารถช่วยเหลือผู้เสียหายได้ จำนวน 6 คน ซึ่งพบว่ามี อายุ 15 ปี เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจึงได้พาตัวไปเข้าสู่กระบวนการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (National Referral Mechanism: NRM) สัมภาษณ์เพื่อคัดกรอง และคัดแยก โดยสหวิชาชีพ ณ กองร้อยอาสารักษาดินแดนจังหวัดภูเก็ต สืบสวนขยายผล พบว่า ร้านดังกล่าวยังมีร้านในเครืออีก 3 ร้าน มีการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวในลักษณะนอมินี ซึ่งมีผู้ต้องหาอีก จำนวน 3 คน เป็นกรรมการบริษัท (จับกุมได้ จำนวน 2 คน หลบหนีออกนอกประเทศ จำนวน 1 คน) จึงได้ดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้ง 4 คน พร้อมทั้งสามารถติดตามผู้เสียหายที่เป็นเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ได้เพิ่มอีกจำนวน 4 คน จึงมีผู้เสียหายในคดีนี้เป็นเด็กหญิงรวมจำนวน 10 คน เป็นผู้ต้องหาซึ่งเป็นผู้จัดการและกรรมการบริษัทรวม จำนวน 5 คน และผู้ต้องหาที่เป็นผู้ซื้อบริการ จำนวน 6 คน เนื่องจากคดีดังกล่าวเป็นความผิดมูลฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ร่วมกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ตรวจค้น จำนวน 36 จุด ใน 10 จังหวัด สามารถอายัดทรัพย์เป็นบ้าน ที่ดิน บัญชีธนาคาร และรถ รวมมูลค่ากว่า 22 ล้านบาท

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจภูธรป่าตอง จังหวัดภูเก็ต ตามคดีอาญาที่ 440/2566 ซึ่งขณะนี้คดีอยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

2) คดีร้านโอโซน และร้านสละโสด อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้เปิดให้บริการในลักษณะเป็นเลาจน์ มีการรับพนักงานหญิงซึ่งเป็นบุคคลอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งสัญชาติไทย และต่างด้าว มีพฤติการณ์เสพยาเสพติดและชักชวนลูกค้าเสพยาเสพติด กรมการปกครอง ได้รับแจ้งจากองค์กรระหว่างประเทศด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ว่ามีสถานประกอบการ ชื่อ “ร้านโอโซน และร้านสละโสด” อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ได้เปิดให้บริการในลักษณะเป็นเลาจน์ มีการรับพนักงานหญิงซึ่งเป็นบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี ทั้งสัญชาติไทยและต่างด้าว มีพฤติการณ์เสพยาเสพติดและชักชวนลูกค้าเสพยาเสพติด จึงได้ตรวจค้นจับกุม สถานประกอบการชื่อ “ร้านโอโซน และร้านสละโสด” มีพนักงานเด็กสาวอายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 6 คน และ อายุต่ำกว่า 15 ปี โดยพนักงานหญิงดังกล่าว มีหน้าที่ให้บริการลูกค้า นั่งดูแลปรนเปรอลูกค้าอันอาจมีลักษณะเป็นการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่นจากเด็กอายุต่ำกว่า 18 ปี ซึ่งอาจเข้าข่ายเป็นการค้ามนุษย์ ชุดปฏิบัติการกรมการปกครอง จึงได้เข้าช่วยเหลือพนักงานเด็กสาว จำนวน 6 คน และนำตัวเข้าสู่กระบวนการกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) เพื่อสัมภาษณ์ คัดกรอง และคัดแยกผู้เสียหาย โดยทีมสหวิชาชีพ ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ได้เข้ามาแสดงตนเป็นเจ้าของร้านทั้งสอง และขอเข้ามอบตัว ต่อเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองชุดจับกุม ณ ที่ว่าการอำเภอแม่สาย

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจเมือง จังหวัดเชียงราย ตามคดีอาญาที่ 582,583/2566 ซึ่งขณะนี้คดีอยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

3) คดีสถานบริการร้านคาราโอเกะ ชื่อร้านเอมมี่คาราโอเกะ จังหวัดพะเยา นำเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี มานั่งปรมนิบัติลูกค้าและมีการขายบริการทางเพศ ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย (วังไชยา) ได้รับแจ้งเบาะแสจากมูลนิธิอิมมานูเอล ว่าในพื้นที่ อำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา มีสถานบริการร้านคาราโอเกะ ชื่อร้านเอมมี่คาราโอเกะ มีพฤติการณ์การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศจากเด็ก โดยการนำเยาวชนอายุต่ำกว่า 18 ปี มานั่งปรนนิบัติลูกค้าและมีการขายบริการทางเพศ โดยได้เชิญตัวเยาวชน จำนวน 2 คน มายังที่ทำการปกครอง อำเภอเมืองพะเยา เพื่อเข้าสู่กระบวนการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ หรือ National Referral Machanism: NRM) จากการคัดกรอง และคัดแยก พบเด็ก จำนวน 1 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เข้าข่ายเป็นการถูกแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น ส่วนอีกจำนวน 1 คน ไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงประสานครูผู้ปกครองมารับตัวกลับ และจะทำการส่งต่อข้อมูลการเฝ้าระวังพฤติกรรมให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำปาง

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจเมือง จังหวัดพะเยา ตามคดีอาญาที่ 548/2566 ซึ่งขณะนี้คดีอยู่ระหว่างสอบสวน

1.8.2 คดีกลุ่มบังคับใช้แรงงาน ม.6/1 ขอทาน เอาคนลงเป็นทาส ขูดรีด

1) คดีเรือประมงปากน้ำชุมพร ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สนธิกำลังร่วมกับ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธร ภาค 8 ตำรวจภูธรจังหวัดชุมพร ได้ดำเนินคดีกับเจ้าของเรือประมง ชื่อ ม.โชควาสนานาวี 9 โดยเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 เรือประมง ชื่อ ม.โชควาสนานาวี 9 ได้แจ้งออกทำการประมง ศูนย์แจ้งเข้าออกเรือประมง PIPO ได้แจ้งให้เรือ ม.โชควาสนานาวี 9 นำเรือเข้าฝั่ง โดยแจ้งว่า ลูกเรือสัญชาติเมียนมา (ผู้เสียหาย) ถูกไต๋เรือ (ผู้ต้องหา) ทำร้ายร่างกาย เจ้าหน้าที่สหวิชาชีพจึงรับตัวผู้เสียหาย ไปทำการรักษาที่โรงพยาบาลปากน้ำชุมพร และส่งรักษาต่อที่โรงพยาบาลชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พบข้อบ่งชี้ว่าอาจจะเป็นผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงาน จึงนำเข้าสู่กลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ข้อเท็จจริงจากการคัดแยกผู้เสียหายพบว่า พฤติการณ์ของผู้ต้องหามีลักษณะข่มขืนใจผู้อื่นให้ทำงานหรือให้บริการโดยทำอันตรายต่อชีวิตร่างกายเสรีภาพ โดยใช้กำลังประทุษร้ายอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ เป็นการกระทำความผิดตามกฎหมาย พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6/1 ฐานความผิดบังคับใช้แรงงานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับอันตรายสาหัส ส่วนผู้ต้องหาอีกจำนวน 6 คน มีความผิดฐานร่วมกันทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับอันตรายสาหัส

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจภูธรปากน้ำชุมพร จังหวัดชุมพร ตามคดีอาญาที่ 63/2566 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

2) คดีค้ามนุษย์บังคับใช้แรงงาน ไร่อ้อย จังหวัดกาญจนบุรี ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับกรมการปกครอง มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา (HRDF) ได้มีการแจ้งเบาะแสว่ามีแรงงานสัญชาติเมียนมาถูกบังคับใช้แรงงานจากนายจ้าง ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี โดยบังคับให้ทำงานในไร่อ้อยอย่างไม่เต็มใจ รวมทั้งมีพฤติการณ์ทำร้ายร่างกายและข่มขู่ด้วยอาวุธปืน เจ้าหน้าที่จึงได้ดำเนินการเข้าช่วยเหลือ โดยสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายสัญชาติเมียนมาได้ทั้งสิ้นจำนวน 14 คน เป็นเพศชาย จำนวน 10 คน และเพศหญิง จำนวน 4 คน เข้าสู่กระบวนการกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) จากการคัดแยกพบว่า แรงงานชาวเมียนมา จำนวน 14 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด กรมการปกครอง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถานีตำรวจภูธรเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ตามคดีอาญาที่ 205/2566 ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างพิจารณาคดีในชั้นศาล

3) คดีช่วยชาวทาจิกิสถานถูกหลอกไปทำงานในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน ประจำประเทศไทย ได้ประสานแจ้งขอความร่วมมือมายังกองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อดำเนินการคัดกรองผู้เสียหายชายชาวทาจิกิสถาน จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้หลบหนีจากขบวนการคอลเซ็นเตอร์ (Call Center) ในเมืองเล่าก์ก่าย ประเทศเมียนมา ซึ่งกองคดีการค้ามนุษย์ร่วมกับสหวิชาชีพได้ดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) พบว่า ผู้เสียหายทั้ง 3 คน เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ซึ่งขณะนี้คดีอยู่ระหว่างการสืบสวนแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดต่อไป

ความสำเร็จของคดี มีเจ้าหน้าที่จากสถานทูตทาจิกิสถาน ประจำประเทศมาเลเซีย มาร่วมสังเกตการณ์ในการดำเนินการคัดแยกชาวทาจิกิสถาน จำนวน 3 คน พบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์จึงได้นำเข้าสู่การคุ้มครอง โดยผู้เสียหายทั้ง 3 คน พร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการดำเนินคดี แต่ในเบื้องต้นจะขอกลับประเทศก่อน ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินการของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการประสานงาน เพื่อเดินทางกลับประเทศ โดยองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน ประจำประเทศไทย จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทาง

4) คดีแรงงานไทยเป็นผู้เสียหายค้ามนุษย์ในประเทศฟินแลนด์ กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับตำรวจสอบสวนกลางฟินแลนด์ ได้ดำเนินการสอบสวน และรวบรวมพยานหลักฐาน ตามคำร้องขอความร่วมมือทางอาญาของทางการสาธารณรัฐฟินแลนด์ ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างรวบรวมพยานหลักฐานเพิ่มเติม

ความสำเร็จของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สาธารณรัฐฟินแลนด์ ได้ช่วยเหลือสอบปากคำ ผู้เสียหายและพยาน ตามคำร้องของทางการสาธารณรัฐฟินแลนด์ จำนวน 70 คน และส่งข้อมูลผลการสอบสวนให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจสาธารณรัฐฟินแลนด์

5) คดีคนไทยถูกชักชวนให้เดินทางไปทำงานในประเทศกัมพูชา กรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกัมพูชาช่วยเหลือแรงงานไทย จากการดำเนินการสัมภาษณ์คัดแยกผู้เสียหายร่วมกับสหวิชาชีพ ปรากฏว่าเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 15 คน ซึ่งมีลักษณะของการถูกหลอกให้ไปทำงานเกี่ยวข้องกับองค์กรอาชญากรรม (Call Center) โดยอยู่ระหว่างดำเนินการสอบปากคำให้การผู้เสียหายและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ความสำเร็จของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับเรื่องเป็นคดีพิเศษ จำนวน 2 คดี คือ คดีพิเศษที่ 71/2566 (ผู้เสียหายประสงค์ดำเนินคดี จำนวน 1 คน) และคดีพิเศษที่ 72/2566 (ผู้เสียหายประสงค์ดำเนินคดี จำนวน 2 คน) ซึ่งในคดีดังกล่าว กรมสอบสวนคดีพิเศษได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดให้ทำการสอบสวนเนื่องจากเป็นคดีนอกราชอาณาจักร ซึ่งในการดำเนินการได้ร่วมกับอัยการทำการสอบสวนพยาน

ผู้กล่าวหา รวมถึงการพิจารณาพยานหลักฐานในคดี ในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา เบื้องต้นมีบุคคลที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้องทั้งคนไทยและคนจีน ในส่วนของผู้เสียหาย ได้ประสานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในการดำเนินการตามสิทธิให้แก่ผู้เสียหาย

6) คดีค้ามนุษย์ แรงงานข้ามชาติ กรณีชาวอินเดียถูกบังคับใช้แรงงานในประเทศเมียนมา กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้รับการร้องขอให้ช่วยเหลือ กรณีชาวอินเดียถูกบังคับใช้แรงงานในเมียนมา โดยมีพฤติการณ์คือ ชาวอินเดีย จำนวน 8 คน (ผู้เสียหาย) ซึ่งเชี่ยวชาญด้านไอที และมีความรู้ภาษาอังกฤษ ถูกกลุ่มนายหน้าและกลุ่มธุรกิจฉ้อโกงทางออนไลน์ (Online Scams) หลอกลวงจากนครดูไบ อ้างว่าให้ไปทำงานด้านการตลาดออนไลน์ (Digital Marketing) ที่ประเทศไทย โดยนายหน้าเป็นผู้จัดการเรื่องการเดินทางและค่าใช้จ่ายทั้งหมด แต่เมื่อมาถึงแล้วได้ถูกพาข้ามไปทำงานที่คาสิโนฝั่งจังหวัดเมียวดี ประเทศเมียนมา ให้ทำงานโดยการสร้างโปรไฟล์ปลอมในโซเชียลมีเดียต่าง ๆ และหลอกลวงประชาชนซึ่งมีเป้าหมายในประเทศยุโรป ลงทุนเงินดิจิตอล (Cryptocurrency) โดยไม่สามารถออกจากที่ทำงานได้โดยอิสระ เมื่อหลอกลวงลูกค้าไม่ถึงยอดขั้นต่ำจะถูกลงโทษ ด้วยการวิดพื้น ลุกนั่ง วิ่ง มีการทำร้ายร่างกายโดยการตบ เตะ ต่อย ช็อตด้วยไฟฟ้า หากต้องการที่จะออกจากงานต้องนำเงินมาไถ่ตัวคนละ 4,000 เหรียญสหรัฐ ต่อมาผู้เสียหายได้ร้องขอความช่วยเหลือไปยังสถานทูตอินเดีย และได้จ่ายเงินค่าไถ่จึงได้รับการปล่อยตัว เมื่อเดินทางมาประเทศไทยได้ถูกเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมตัวตามกฎหมายคนเข้าเมือง กองคดีการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ให้การช่วยเหลือโดยการแจ้งให้สถานีตำรวจภูธรแม่สอด จังหวัดตาก ทราบถึงเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และนำเข้าสู่กระบวนการกลไกการส่งต่อระดับชาติ โดยการนำตัวผู้เสียหายทั้งหมดจากห้องควบคุม ไปคุ้มครองยังศูนย์คัดแยกและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของกองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดตาก ให้การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ได้แก่ อาหาร ที่พัก การตรวจร่างกาย เมื่อประเมินความพร้อมของผู้เสียหายแล้ว ได้ร่วมกับทีมสหวิชาชีพในการคัดแยกผู้เสียหาย (Victim Identification) และส่งตัวผู้เสียหายเข้าสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ดำเนินการสืบพยานล่วงหน้า และส่งตัวผู้เสียหายกลับภูมิลำเนาตามที่ร้องขอ

ความสำเร็จของคดี กองคดีการค้ามนุษย์ ส่วนเครือข่ายป้องกันการเกิดอาชญากรรมพิเศษ กองนโยบายและยุทธศาสตร์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ร่วมกับมูนิธิเอมานูเอล (Immanuel Foundation) และสถานเอกอัครราชทูตอินเดียประจำประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมกันช่วยเหลือผู้เสียหายชาวอินเดีย จำนวน 8 คน ถูกกลุ่มนายหน้าและกลุ่มธุรกิจฉ้อโกงทางออนไลน์ (Online Scams) ไปทำงานในคาสิโนฝั่งจังหวัดเมียวดี ประเทศเมียนมา ได้เป็นผลสำเร็จและส่งกลับภูมิลำเนาเรียบร้อยแล้ว

7) คดีแรงงานไทยร้องขอความช่วยเหลือจากการถูกนายหน้าชาวไทยหลอกไปทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ ได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายซึ่งถูกหลอกลวงให้ไปทำงานเป็นฝ่ายบุคคล หรือ HR โดยมีพฤติการณ์คือ ผู้เสียหายเป็นนักศึกษาชั้นปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยในประเทศจีน ได้ถูกรุ่นพี่ในมหาวิทยาลัยเดียวกันชักชวนไปทำงานในประเทศฟิลิปปินส์ แต่เมื่อเดินทางไปถึงพบว่า ได้พักในตู้คอนเทนเนอร์ขนาดใหญ่สูง 2 ชั้น พักร่วมกันกับเพื่อนรวมงานสัญชาติจีน เมียนมา ลาว และมาเลเซีย

ถูกยึดหนังสือเดินทางและถูกบังคับให้ทำงานลักษณะหลอกลวงคนให้มาทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ โดยให้สมัครเฟสบุ๊ก (face book) ใหม่และให้ทักหาผู้ที่สนใจจะมาทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ แต่ผู้เสียหายไม่สามารถหาบุคคลหลงเชื่อมาสมัครงานได้ นายจ้างชาวจีนจึงขู่ว่าหากหาไม่ได้จะขายต่อไปให้บริษัทอื่น ผู้เสียหายจึงให้ครอบครัวที่อยู่ประเทศไทยประสานขอความช่วยเหลือ สถานทูตไทยในประเทศฟิลิปปินส์จึงให้การช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยได้ จำนวน 3 คน ปัจจุบันอยู่ระหว่างการสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความสำเร็จของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษร่วมกับมูลนิธิอิมมานูเอล (Immanuel Foundation) และ Destiny Rescue Foundation และสถานทูตไทยในประเทศฟิลิปปินส์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือแรงงานชาวไทย ที่ถูกหลอกลวงให้ไปทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ และได้ส่งข้อมูลไปยังกงสุลไทยในประเทศฟิลิปปินส์ จนสามารถช่วยเหลือผู้เสียหายชาวไทยกับพวกรวมจำนวน 3 คน ออกมาได้อย่างปลอดภัย

8) คดีหญิงไทยถูกนายหน้าชาวไทยหลอกและบังคับให้ทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ กรมสอบสวนคดีพิเศษได้ให้การช่วยเหลือหญิงไทย จำนวน 3 คน โดยมีพฤติการณ์คือ ผู้เสียหายถูกหลอกให้ไปทำงานเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่การตลาดที่ประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อเดินทางไปถึงถูกยึดหนังสือเดินทาง และให้ทำงานโดยให้สมัครเฟสบุ๊ค (face book) ใหม่ จำนวนหลายบัญชี และทักชักชวนคนให้มาลงทุนซึ่งมีกำหนดว่าต้องชักชวนคนให้ได้ จำนวน 20 – 30 คน ต่อวัน ทำให้บางวันเลิกงานเวลา 01.00 น. เมื่อผู้เสียหายเห็นว่าน่าจะถูกหลอกมาทำงานจึงได้โทรศัพท์ขอความช่วยเหลือมายังสถานทูตไทย ต่อมานายจ้างชาวจีนทราบจากตำรวจว่าจะมีการเข้าค้นบริษัท จึงทำการตรวจค้นโทรศัพท์ชาวไทยทุกคน และนำตัวผู้เสียหาย จำนวน 3 คน ไปซ่อน และกักขังไว้ ข่มขู่ และทุบตี ช็อตไฟฟ้า โดยหนึ่งในผู้เสียหายถูกกระทำชำเรา และถ่ายคลิปไว้เพื่อข่มขู่ หลังจากนั้นนายหน้าชาวจีนบังคับให้ผู้เสียหายลงนามในสัญญาว่าทั้ง 3 คน กระทำผิดกฎบริษัท และผู้เสียหายต้องนำเงินมาใช้หนี้จึงจะได้รับการปล่อยตัว ต่อมาญาติผู้เสียหายจึงได้โอนเงินให้นายจ้างชาวจีนผ่านตัวแทนนายจ้าง จึงได้รับการปล่อยตัว ปัจจุบันคดีอยู่ระหว่างการสอบสวนโดยกรมสอบสวนคดีพิเศษ

ความสำเร็จของคดี กรมสอบสวนคดีพิเศษทำงานร่วมกับญาติผู้เสียหาย รวมถึงสถานทูตฟิลิปปินส์ ประจำประเทศไทย และมูลนิธิปวีณา หงสกุล เพื่อเด็กและสตรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การช่วยเหลือ รวมถึงการสัมภาษณ์คัดแยกแรงงานไทยที่ถูกหลอกไปทำงานที่ประเทศฟิลิปปินส์ จำนวน 7 คน พบว่า เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 3 คน

1.8.3 คดีถอดบทเรียน ผลความสำเร็จของคดี

1) คดีค้ามนุษย์ขอทานในพื้นที่พัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ร่วมกับ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธรภาค 2 สถานีตำรวจภูธรเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ดำเนินคดีค้ามนุษย์ คดีขอทาน จำนวน 3 คดี 20/2566 38/2566 และ 39/2566 ซึ่งได้รับแจ้งเบาะแสจากองค์การโอเปอร์เรชั่น อันเดอร์กราวน์ เรลโรด (OUR) พบบุคคลต่างด้าวพาเด็กอายุประมาณ 2 - 3 ปี มานั่งขอทานอยู่ที่ริมถนน ในพื้นที่พัทยา อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวนหลายจุดซึ่งอาจเข้าข่ายการกระทำความผิดจากการแสวงหาผลประโยชน์จากเด็ก จึงได้ร่วมกันสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานข้อมูลบุคคลต่างด้าวที่มีพฤติการณ์นำเด็กมาขอทานดังกล่าว จากการสืบสวนพบว่า เมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2566 มีกลุ่มขอทานอายุระหว่าง 18 – 60 ปี นำเด็กอายุ 2 - 10 ปี มาร่วมนั่งขอทาน

ตามจุดต่าง ๆ โดยมีผู้ชายมาคอยนั่งเฝ้าอยู่ริมถนน จึงได้รวบรวมหลักฐานพร้อมเข้าตรวจค้นบ้านเช่า ซึ่งขบวนการขอทานนี้ใช้เป็นที่พักอาศัย จำนวน 2 หลัง ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี สามารถช่วยเหลือเด็กได้ จำนวน 18 คน และสามารถเข้าจับกุมชาวกัมพูชา ทั้งชาย – หญิง จำนวน 41 คน แยกเป็นผู้ใหญ่ จำนวน 23 คน เด็ก จำนวน 18 คน จับกุมตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองเพิ่มอีก จำนวน 15 คน และช่วยเหลือเด็กผู้เสียหายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไว้ได้อีก จำนวน 3 คน

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกับทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สรุปผลคำพิพากษา หมายเลขคดีอาญาที่ 20/2566 ผู้เสียหาย จำนวน 1 คน ผู้ต้องหา จำนวน 2 คน ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก คนละ 4 ปี 7 เดือน คดีอาญาที่ 38/2566 ผู้เสียหาย จำนวน 1 คน ผู้ต้องหา จำนวน 1 คน ศาลพิพากษาลงโทษจำคุก 4 ปี 4 เดือน คดีอาญาเลขที่ 39/2566 ผู้เสียหาย จำนวน 1 คน ผู้ต้องหา 2 คน ศาลพิพากษาลงโทษจำคุกคนละ 4 ปี 7 เดือน

2) **คดีไลฟ์สด สถานีตำรวจแม่ยาว จังหวัดเชียงราย** ศูนย์พิทักษ์เด็ก สตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจกองบังคับการสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ได้รับแจ้งจากญาติของเด็กหญิงชาวลาวว่าถูกคนจีนหลอกให้มาทำงานในประเทศไทย โดยมาเช่าพักอาศัยที่รีสอร์ทในจังหวัดเชียงราย และให้ข้อมูลว่าคนจีนได้ว่าจ้างให้ชายและหญิงชาวลาวและจีนร่วมเพศกันและถ่ายทอดสด (ไลฟ์สด) ผ่านทางแอปพลิเคชัน “จู้โส่ว” ไปยังประเทศจีน จนกระทั่งวันที่ 26 พฤษภาคม 2565 ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจชุดจับกุม ได้เข้าตรวจสอบในสถานที่ดังกล่าว พบชายและหญิง สัญชาติลาว จีน และไทย จำนวน 40 คน และได้ตรวจพบอุปกรณ์เกี่ยวกับการร่วมเพศและถ่ายทอดสด ตรงตามที่ได้รับแจ้ง โดยจำนวนคนที่ตำรวจพบนี้แบ่งออกเป็นผู้ต้องหาชาวจีน จำนวน 6 คน และผู้ต้องหาคนไทยร่วมด้วย รวมทั้งหมดจำนวน 14 คน จากการคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพพบเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 31 คน เป็นคนไทย จำนวน 4 คน และคนลาว จำนวน 27 คน

ความสำเร็จของคดี เป็นการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐของไทย จีน และลาว ทีมสหวิชาชีพ หน่วยงานภาคประชาสังคม สถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ภาคเอกชน สถานคุ้มครองภาครัฐ สำนักงานอัยการคดีค้ามนุษย์ สำนักงานอัยการสูงสุด และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการดำเนินคดีกับขบวนการค้ามนุษย์ที่เป็นองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในคดีมีการใช้ข้อมูลทางการแพทย์ในการตรวจสอบอายุที่แท้จริงของผู้เสียหาย ทางทีมสอบสวนได้จัดให้มีการสืบพยานล่วงหน้าไปแล้ว จำนวน 31 คน ทั้งนี้ ทางผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กสัญชาติลาว จำนวน 7 คน ที่อยู่กับสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เอกชน ได้รับการสนับสนุนค่าทนายโจทก์ร่วมจาก “Free A Girl” และโครงการฮัก (Hug Project) จนกว่ากระบวนการในชั้นศาลจะแล้วเสร็จ ปัจจุบันผู้เสียหายคนลาว จำนวน 27 คน ถูกส่งกลับประเทศลาว จำนวน 22 คน รอส่งกลับประเทศ จำนวน 4 คน ผู้เสียหายชาวลาว จำนวน 1 คน ไม่ขอกลับประเทศและขอทำงานต่อที่ประเทศไทย สรุปผลคำพิพากษา ศาลจังหวัดเชียงราย ได้พิพากษาลงโทษจำเลย จำนวน 14 คน (คม 2/2565) ให้จำคุกจำเลยอัตราโทษสูงสุด 259 ปี 4 เดือน รับโทษจำคุกสูงสุดไม่เกิน 50 ปี และให้จำเลยทั้ง 14 คน ชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย รวมทั้งสิ้นจำนวน 8,588,610 บาท

1.9 ผลงานการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต ในปี 2566

รูปภาพที่ 5 ผลการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต

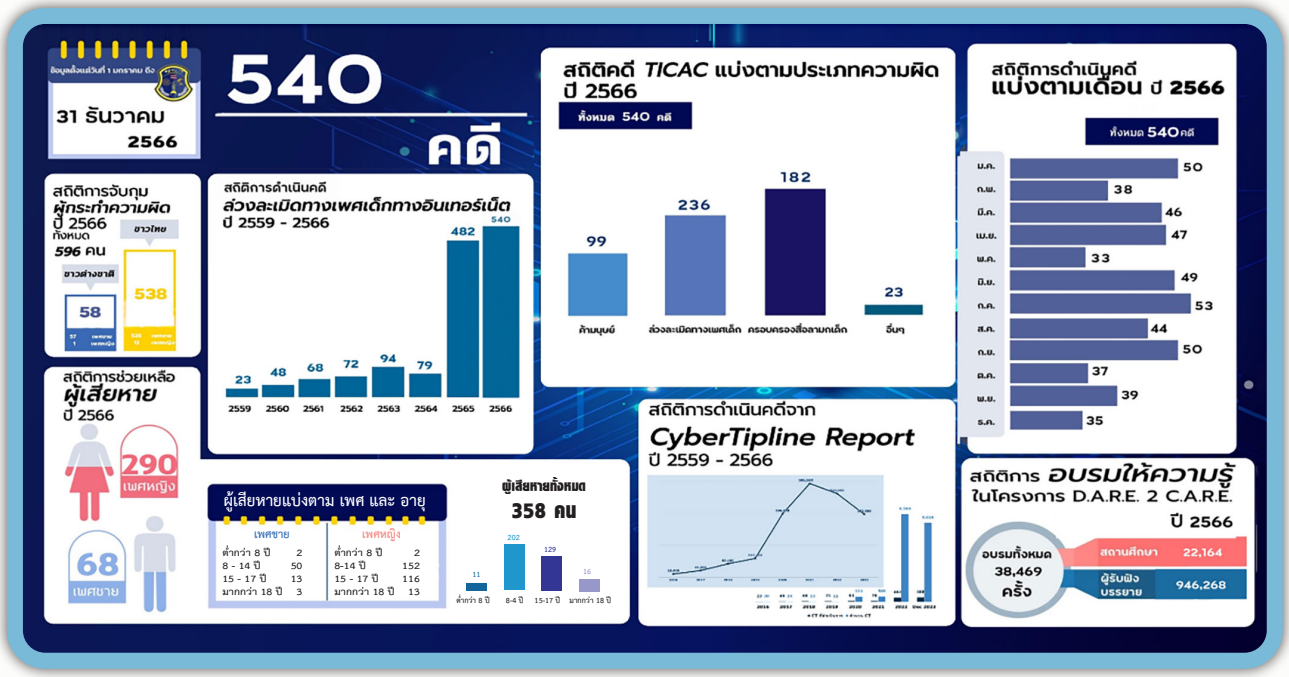

ที่มา : ศูนย์พิทักษ์เด็กสตรี ครอบครัว ป้องกันปราบปรามการค้ามนุษย์ และภาคประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ในปี 2566 ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) เข้าตรวจค้น จำนวน 1,074 เป้าหมาย สามารถจับกุมตัวผู้กระทำความผิดได้ จำนวน 540 คดี โดยจำแนกเป็นคดีค้ามนุษย์ จำนวน 99 คดี คดีครอบครองสื่อลามกเด็ก จำนวน 182 คดี คดีล่วงละเมิดทางเพศเด็ก จำนวน 236 คดี และคดีอื่น ๆ จำนวน 23 คดี และดำเนินการตรวจสอบเบาะแส CyberTipline จาก NCMEC ได้ จำนวน 488 เรื่อง นับเป็น CT ที่เกี่ยวข้อง 8,626 เรื่อง ช่วยเหลือเยียวยาเด็กผู้เสียหายได้จำนวน 358 คน โดยจำแนกเป็นเด็กชาย จำนวน 68 คน และเด็กหญิง จำนวน 290 คน ส่งผลให้การรายงานสื่อการล่วงละเมิดต่อเด็กออนไลน์ (CyberTipline) ที่ได้รับแจ้งจาก NCMEC ในปี 2566 ลดลงเหลือเพียงจำนวน 393,506 CT จากในปี 2565 ที่มีจำนวน 523,159 CT ลดลงร้อยละ 24.78 เป็นผลมาจากการปราบปรามอย่างต่อเนื่อง (รูปภาพที่ 5)

ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต (TICAC) และครูตำรวจ D.A.R.E. ทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ ได้ออกไปอบรมเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ตให้แก่ เด็กนักเรียน นักศึกษา รวมจำนวน 38,469 ครั้ง จำนวน 946,268 คนและ ในปี 2566 ยังขยายการอบรมไปยังผู้ปกครอง และผู้นำในชุมชนในโรงเรียน สถานศึกษา และชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 22,164 แห่ง เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนระวังภัยบนสื่อสังคมออนไลน์และช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันในการป้องกันภัยบนโลกออนไลน์แก่เด็กและเยาวชนทุกพื้นที่ทั่วประเทศ

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงานที่สำคัญในปี 2566

1. ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ ในปี 2566 จำนวน 640 คน เป็นผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง จำนวน 348 คน สถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 270 คน และสถานคุ้มครองเอกชน จำนวน 22 คน

2. ขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) อย่างต่อเนื่องครอบคลุมทั่วประเทศ

- อบรมให้ความรู้ผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority) จากทุกจังหวัดต่อเนื่องจากปี 2565 รวมจำนวน 400 คน
- อบรมพัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อการจัดบริการภายในศูนย์บูรณาการการคัดแยก จำนวน 4 รุ่น 77 จังหวัด รวมจำนวน 360 คน ได้เปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยกและจัดบริการ โดยใช้กิจกรรมในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง จำนวน 9 จังหวัด มีบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายเข้ารับบริการ จำนวน 156 คน
- ติดตามการขับเคลื่อนกลไก NRM ในพื้นที่จังหวัดชายแดน ชายทะเล และจังหวัดที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ ในปี 2565 จำนวน 6 จังหวัด และในปี 2566 ได้ติดตามเพิ่มเติม จำนวน 7 จังหวัด ทั้งนี้ ได้กำหนดแผนเพื่อติดตามให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม ทั้ง 77 จังหวัด ต่อไป

3. อบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชนทุกแห่ง และเจ้าหน้าที่ประจำจังหวัด รวมจำนวน 320 คน ให้สามารถนำแนวทางที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) ไปจัดบริการให้ผู้เสียหายในทุกกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เช่น การคัดกรองการคัดแยก ขั้นตอนการรับเข้า การสัมภาษณ์ เป็นต้น

4. กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหายที่ประสงค์จะอยู่ต่อในราชอาณาจักรและประสงค์จะทำงานตามกฎหมายภายหลังเสร็จสิ้นกระบวนการดำเนินคดี โดยใช้แนวทางตามมาตรา 37 ของกฎหมายและประกาศของกระทรวงมหาดไทย ซึ่งอนุญาตให้ผู้เสียหายสามารถอยู่ต่อเพื่อทำงานได้ตามความประสงค์ โดยระยะเวลาขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้เสียหาย

5. ยกระดับขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยปรับปรุงคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standard Operating Procedures: SOP) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทั้ง 9 แห่ง สอดคล้องการดำเนินงานตามหลักการสากล และประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย

6. รวบรวมรายชื่อล่ามแปลภาษาด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 484 คน เพื่อเป็นทำเนียบกลางในการประสานการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงประสานความร่วมมือเพื่อกำหนดแนวทางให้ความรู้แก่ล่ามภาษามือในการต่อต้านการค้ามนุษย์ รองรับการคุ้มครองช่วยเหลือคนพิการที่ถูกแสวงหาประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ในอนาคต

7. ร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยเพิ่มโอกาสการจ้างงานผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง ให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยการค้ามนุษย์แก่เด็กนักเรียนในสถานศึกษาและประชาชนทั่วไปผ่านสื่อวิทยุ รวมถึงการประชุมทวิภาคีในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย

8. นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่ออำนวยความสะดวกและลดระยะเวลาในการเข้าถึงบริการสำหรับผู้เสียหายในกระบวนการต่าง ๆ

9. จัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่สอดคล้องตามความต้องการเฉพาะ เพื่อรองรับผู้เสียหายที่มีความหลากหลายทางเพศและคนพิการในสถานคุ้มครองของรัฐ

ภาพรวมการคุ้มครองช่วยเหลือของประเทศไทย

ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายภายใต้หลักการสากล โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางเพศ อายุ สัญชาติ เชื้อชาติ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม ทุกคนจะได้รับการคุ้มครองช่วยเหลืออย่างเท่าเทียม รวมถึงการจัดบริการสำหรับกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ เช่น คนพิการ (Persons with disabilities) คนที่มีความหลากหลายทางเพศ (LGBTQI+) เป็นต้น นอกจากนี้ ในการคุ้มครองช่วยเหลือยังคงใช้แนวทางยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง (Victim Centered Approach) ในการตัดสินใจในการดำเนินการใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของผู้เสียหาย โดยเฉพาะเด็ก (Best Interest Determination) และให้ความสำคัญกับการดูแลที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย (Trauma Informed Care) ตั้งแต่กระบวนการสัมภาษณ์คัดกรอง คัดแยก กระบวนการคุ้มครอง ทั้งภายในและภายนอกสถานคุ้มครอง ไปจนถึงการกลับคืนสู่สังคมอย่างยั่งยืนและไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายซ้ำ ภายใต้การปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน รวมถึงหลักการไม่ลงโทษผู้เสียหาย (Non-Punishment) ซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายของประเทศไทยที่ห้ามดำเนินคดีทั้งในเรื่องของการค้าประเวณี การเดินทางเข้าเมืองผิดกฎหมาย การปลอมแปลงเอกสาร และการทำงานของคนต่างด้าวกับบุคคลที่เป็นผู้เสียหายด้วยเช่นกัน โดยในปี 2566 การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนทางสังคม ทั้งในมิติการคุ้มครอง การดำเนินคดี และการป้องกัน

รูปภาพที่ 6 แนวปฏิบัติตามหลักการสากล

2.1 สถิติการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในมิติต่าง ๆ

ในปี 2566 ประเทศไทยได้คุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เมื่อเทียบกับในปีที่ผ่านมาพบว่า **การคุ้มครองผู้เสียหายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น** แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ทั้งในมิติการคุ้มครองช่วยเหลือ การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย และการป้องกัน โดยมีผลการดำเนินงานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 สถิติการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายในปี 2566

ในปี 2566 ประเทศไทยได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์และผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 640 คน เป็นชาย จำนวน 248 คน เป็นหญิง จำนวน 392 คน เมื่อเทียบกับในปี 2565 มีผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ จำนวน 444 คน แสดงให้เห็นว่าในปี 2566 มีจำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือเพิ่มขึ้น

รูปภาพที่ 7 เปรียบเทียบจำนวนผู้เสียหายระหว่างปี 2565 และปี 2566

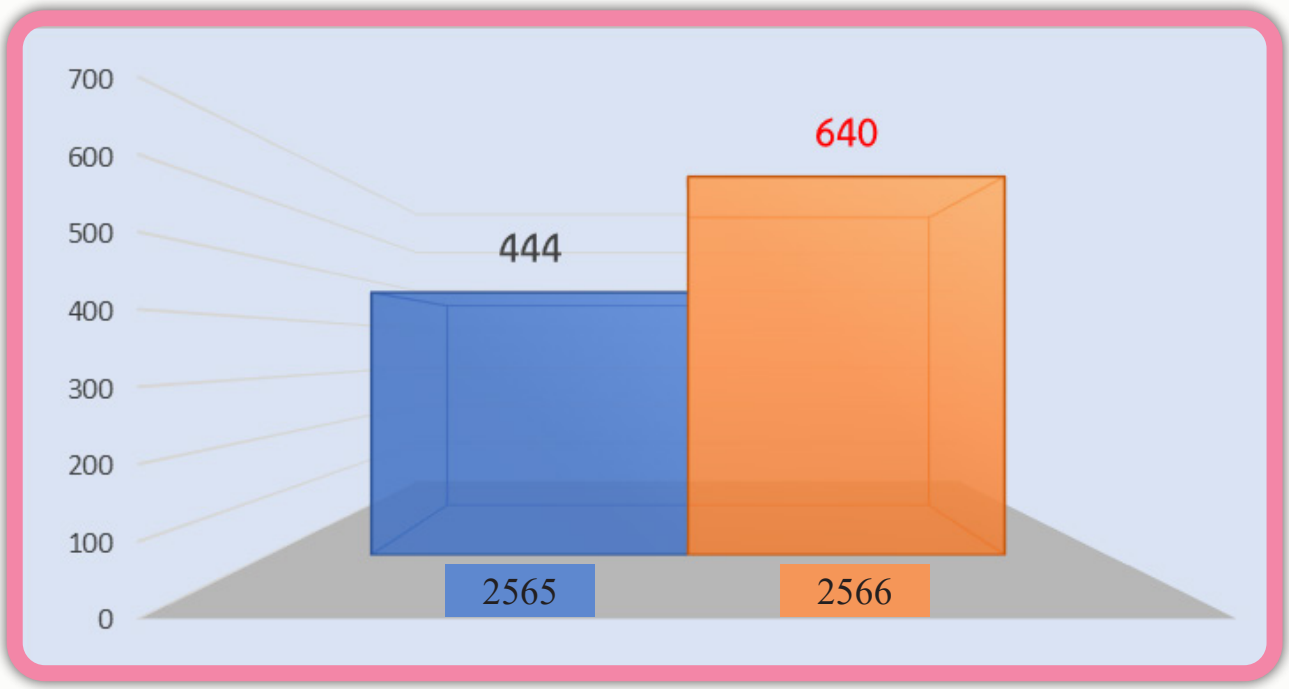

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

สำหรับผู้เสียหายในปี 2566 มีจำนวน 640 คน เป็นชาย จำนวน 248 คน หญิง จำนวน 392 คน (คนที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 2 คน คนพิการ จำนวน 1 คน) ผู้เสียหายที่เป็นเด็ก จำนวน 312 คน ผู้เสียหายผู้ใหญ่ จำนวน 328 คน ในจำนวนทั้งหมดแยกผู้เสียหายออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- **<u>กลุ่มผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ (Human Trafficking) จำนวน 437 คน</u>** โดยรูปแบบของการแสวงประโยชน์จากการค้ามนุษย์ที่มากที่สุด คือ การแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี จำนวน 246 คน รองลงมาเป็นการแสวงประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 106 คน นอกจากนั้นจะเป็นกลุ่มที่ถูกแสวงประโยชน์จากการผลิตและเผยแพร่สื่อลามก จำนวน 43 คน การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น จำนวน 25 คน การนำคนมาขอทาน จำนวน 13 คน การเอาคนลงเป็นทาส จำนวน 2 คน และการอื่นใดคล้ายคลึงการขูดรีดบุคคล จำนวน 2 คน
- **กลุ่มผู้เสียหายจากการกระทำความผิดฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour) จำนวน 203 คน**

ตารางที่ 25 สถิติภาพรวมผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ

ประเภท	เพศ/อายุ				รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ (Human Trafficking)							การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour)	รวม
ผู้เสียหายที่ระบุตัวตนโดยรัฐบาล	ช	ช < 18	ญ	ญ < 18	การค้าประเวณี	การผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การนำคนมาขอทาน	การเอาคนลงเป็นทาส	การอื่นใดคล้ายคลึงการขูดรีดบุคคล		
ชาวต่างชาติ	75	12	35	28	18	6	5	63	12	2	2	42	150
ชาวไทย	116	45	101	228	228	37	20	43	1	-	-	161	490
รวม	191	57	136	256	246	43	25	106	13	2	2	203	640

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หมายเหตุ : ผู้เสียหายในปี 2566 มีคนพิการ จำนวน 1 คน เป็นเด็กหญิงที่ถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 2 คน ถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีและบังคับใช้แรงงานหรือบริการ นอกจากนี้ มีกลุ่มคนต่างชาติที่ไม่สามารถระบุสัญชาติที่แน่นอนได้ จำนวน 13 คน และเป็นกลุ่มโรฮีนจา จำนวน 3 คน

สำหรับสัญชาติของผู้เสียหาย ส่วนใหญ่เป็นสัญชาติไทย จำนวน 490 คน รองลงมาเป็นสัญชาติเมียนมา จำนวน 41 คน สัญชาติอินโดนีเซีย จำนวน 33 คน สัญชาติเนปาล จำนวน 13 คน สัญชาติกัมพูชา จำนวน 12 คน นอกนั้นจะเป็นสัญชาติกานา มาเลเซีย จีน ทาจิกิสถาน รวันดา เอธิโอเปีย แทนซาเนีย เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีบุคคลที่ไม่ทราบสัญชาติที่แน่นอน อีกจำนวน 13 คน และเป็นกลุ่มโรฮีนจา จำนวน 3 คน เมื่อเปรียบเทียบเรื่องสัญชาติแล้ว ผู้เสียหายส่วนใหญ่ยังคงเป็นบุคคลสัญชาติไทยมากกว่าร้อยละ 76.56

ตารางที่ 26 จำนวนผู้เสียหายจำแนกตามสัญชาติ

ประเภท	เพศ/อายุ				รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ (Human Trafficking)							การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour)	รวม
ผู้เสียหายที่ระบุตัวตนโดยรัฐบาล	ช	ช < 18	ญ	ญ < 18	การค้าประเวณี	การผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การนำคนมาขอทาน	การเอาคนลงเป็นทาส	การอื่นใดคล้ายคลึงขูดรีดบุคคล		
ไทย	116	45	101	228	228	37	20	43	1	-	-	161	490
กัมพูชา	-	5	-	7	1	-	-	-	11	-	-	-	12
กานา	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
จีน	4	-	1	-	1	-	-	2	-	-	-	2	5
ทาจิกิสถาน	3	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	3
แทนซาเนีย	-	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	2
เนปาล	11	-	2	-	-	-	-	12	-	-	-	1	13
บุรุนดี	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
มาเลเซีย	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
เมียนมา	14	3	15	9	6	3	-	21	-	-	2	9	41
ยูกันดา	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	3
รวันดา	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
ลาว	-	1	-	6	4	-	3	-	-	-	-	-	7
อินเดีย	3	-	1	-	-	-	-	4	-	-	-	-	4
อินโดนีเซีย	26	1	6	-	-	-	-	10	-	-	-	23	33
อุซเบกิสถาน	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	3
เอธิโอเปีย	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
แอฟริกาใต้	2	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	3
ไม่ทราบสัญชาติ	6	-	2	5	1	3	2	6	-	-	-	1	13
โรฮีนจา	-	2	-	1	-	-	-	-	1	2	-	-	3
รวม	191	57	136	256	246	43	25	106	13	2	2	203	640

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

** จำนวนนี้ รวมผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในรูปแบบ Cyber Scam ที่เดินทางจากประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย และใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่านในการเดินทางกลับ โดยรัฐบาลไทยได้ช่วยเหลือเบื้องต้นตามหลักสิทธิมนุษยชน และประสานสถานทูตของประเทศต้นทางของผู้เสียหาย ส่งกลับประเทศผ่านช่องทางของรัฐบาลประเทศต้นทางผู้เสียหาย

2.1.2 สถิติผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง

ในปี 2566 ผู้เสียหาย จำนวน 640 คน ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง จำนวน 348 คน คิดเป็นร้อยละ 54.37 เป็นชาย จำนวน 144 คน เป็นหญิง จำนวน 204 คน สำหรับผู้เสียหายที่อยู่นอกสถานคุ้มครองส่วนใหญ่จะกลับไปอยู่กับครอบครัว หรือมีที่อยู่อาศัยสำหรับตนเอง หรือกลุ่มที่จำเป็นต้องรับการคุ้มครองแบบอื่น เช่น เด็กที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลในสถานสงเคราะห์เด็ก โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลักในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย ได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานประจำอยู่ในพื้นที่ภูมิลำเนาของผู้เสียหาย ประสานและติดตามให้การช่วยเหลือผู้เสียหายที่ประสงค์จะขอรับการช่วยเหลือตามสิทธิที่กฎหมายกำหนดไว้ แม้จะไม่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองก็ตาม ทั้งการจัดบริการการช่วยเหลือเฉพาะราย การประสานขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน หรือเงินเยียวยาอื่น การประสานติดตามการดำเนินคดีเป็นระยะตลอดจนการช่วยเหลือตามสภาพปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะรายตามที่ผู้เสียหายร้องขอ โดยเน้นการรักษาความลับของผู้เสียหายเป็นสำคัญ

ตารางที่ 27 จำนวนผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง

ประเภท	เพศ/อายุ				รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ (Human Trafficking)							การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour)	รวม
ผู้เสียหายที่ระบุตัวตนโดยรัฐบาล	ช	ช < 18	ญ	ญ < 18	การค้าประเวณี	การผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การนำคนมาขอทาน	การเอาคนลงเป็นทาส	การอื่นใดคล้ายคลึงการขูดรีดบุคคล		
ชาวต่างชาติ	5	4	4	2	4	-	-	6	4	-	-	1	15
ชาวไทย	101	34	95	103	114	33	11	40	-	-	-	135	333
รวม	106	38	99	105	118	33	11	46	4	-	-	136	348

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หมายเหตุ : ผู้เสียหายในปี 2566 มีคนพิการ จำนวน 1 คน เป็นเด็กหญิงที่ถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณี บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ จำนวน 2 คน ถูกแสวงประโยชน์จากการค้าประเวณีและบังคับใช้แรงงานหรือบริการ นอกจากนี้มีกลุ่มคนที่ไม่สามารถระบุสัญชาติที่แน่นอนได้ จำนวน 8 คน

2.1.3 สถิติผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมกับองค์กรภาคประชาสังคมที่จดทะเบียนเป็นสถานคุ้มครองเอกชน ในฐานะหน่วยงานรับผิดชอบด้านการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายตามกฎหมาย ได้ให้การคุ้มครองช่วยเหลือทั้งผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามมาตรา 6 และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามมาตรา 6/1 ตามความประสงค์ของผู้เสียหายอย่างเท่าเทียมกัน และคำนึงถึงสิทธิต่าง ๆ ของผู้เสียหาย ทั้งการดูแลบาดแผลทางจิตใจ การคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็ก

ความแตกต่างทางเพศสภาพ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม และความต้องการเฉพาะบุคคล เพื่อให้ผู้เสียหายที่เลือกเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองได้รับการคุ้มครองด้วยความปลอดภัย และยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง โดยมีสถิติผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐและเอกชน ดังนี้

1) ผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 270 คน คิดเป็นร้อยละ 42.19 เป็นชาย จำนวน 104 เป็นหญิง จำนวน 166 คน เป็นคนไทย จำนวน 151 คน และเป็นคนต่างชาติ จำนวน 119 คน โดยเป็นผู้เสียหาย 2 กลุ่ม ดังนี้

- ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีมากที่สุด จำนวน 122 คน รองลงมาเป็นการแสวงประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 58 คน การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น การนำคนมาขอทาน ตามลำดับ
- ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 66 คน

ตารางที่ 28 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของรัฐ

ประเภท	เพศ/อายุ				รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ (Human Trafficking)							การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour)	รวม
ผู้เสียหายที่ระบุตัวตนโดยรัฐบาล	ช	ช < 18	ญ	ญ < 18	การค้าประเวณี	การผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การนำคนมาขอทาน	การเอาคนลงเป็นทาส	การอื่นใดคล้ายคลึงการขูดรีดบุคคล		
ชาวต่างชาติ	70	8	23	18	9	-	3	55	8	2	2	40	119
ชาวไทย	16	10	6	119	113	3	5	3	1	-	-	26	151
รวม	86	18	29	137	122	3	8	58	9	2	2	66	270

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหายในปี 2566 เป็นกลุ่มโรฮีนจา จำนวน 3 คน

2) ผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของเอกชน จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 3.44 ทั้งหมดเป็นหญิง จำนวน 22 คน เป็นคนไทย จำนวน 6 คน เป็นคนต่างชาติ จำนวน 16 คน และเป็นบุคคลไม่ทราบสถานะทางทะเบียน จำนวน 5 คน โดยมีรูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการผลิตและเผยแพร่สื่อลามกมากที่สุด จำนวน 7 คน รองลงมาเป็นการแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น จำนวน 6 คน และการค้าประเวณี จำนวน 6 คน นอกจากนั้น จะเป็นการแสวงประโยชน์ในเรื่องแรงงาน จำนวน 3 คน

ตารางที่ 29 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองของเอกชน

ประเภท	เพศ/อายุ				รูปแบบการแสวงหาประโยชน์จากการค้ามนุษย์ (Human Trafficking)							การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ (Forced Labour)	รวม
ผู้เสียหายที่ระบุตัวตนโดยรัฐบาล	ช	ช < 18	ญ	ญ < 18	การค้าประเวณี	การผลิตและเผยแพร่สื่อลามก	การแสวงประโยชน์ทางเพศรูปแบบอื่น	การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	การนำคนมาขอทาน	การเอาคนลงเป็นทาส	การอื่นใดคล้ายคลึงการขูดรีดบุคคล		
ชาวต่างชาติ	-	-	8	8	5	6	2	2	-	-	-	1	16
ชาวไทย	-	-	-	6	1	1	4	-	-	-	-	-	6
รวม	-	-	8	14	6	7	6	2	-	-	-	1	22

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หมายเหตุ : จำนวนผู้เสียหายในปี 2566 มีกลุ่มคนต่างชาติที่ไม่สามารถระบุสัญชาติที่แน่นอนได้ จำนวน 5 คน

2.1.4 ระยะเวลาโดยเฉลี่ยในการคุ้มครองผู้เสียหายในสถานคุ้มครอง

ภายหลังผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองจะเข้าสู่บริการในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) เพื่อได้รับบริการด้านสังคมสงเคราะห์ การบำบัดฟื้นฟูทางด้านร่างกาย จิตใจ การประเมินความพร้อมในการเข้าสู่การคุ้มครองและการตัดสินใจเข้าร่วมการดำเนินคดี เมื่อผู้เสียหายตัดสินใจเข้าสู่การดำเนินคดี จะเข้าสู่การคุ้มครองตามแผนการคุ้มครองเฉพาะราย ควบคู่กับการให้ความช่วยเหลือในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงการช่วยติดตามเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ ตามกฎหมายเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถกลับสู่สังคมได้โดยเร็วต่อไป ซึ่งในปี 2566 มีผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง จำนวน 292 คน สามารถกลับคืนสู่สังคมได้ จำนวน 121 คน โดยใช้ระยะเวลาเฉลี่ย 107 วัน สำหรับผู้เสียหาย จำนวน 171 คน อยู่ระหว่างกระบวนการช่วยเหลือทางกฎหมายและการติดตามประเมินครอบครัวเพื่อรอกลับคืนสู่สังคม เมื่อเปรียบเทียบกับปี 2565 จะเห็นได้ว่าในปี 2566 ผู้เสียหายสามารถออกนอกระบบการคุ้มครองของสถานคุ้มครองได้เร็วขึ้น

รูปภาพที่ 8 จำนวนระยะเวลาที่ผู้เสียหายรับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง (ปี 2563 – 2566)

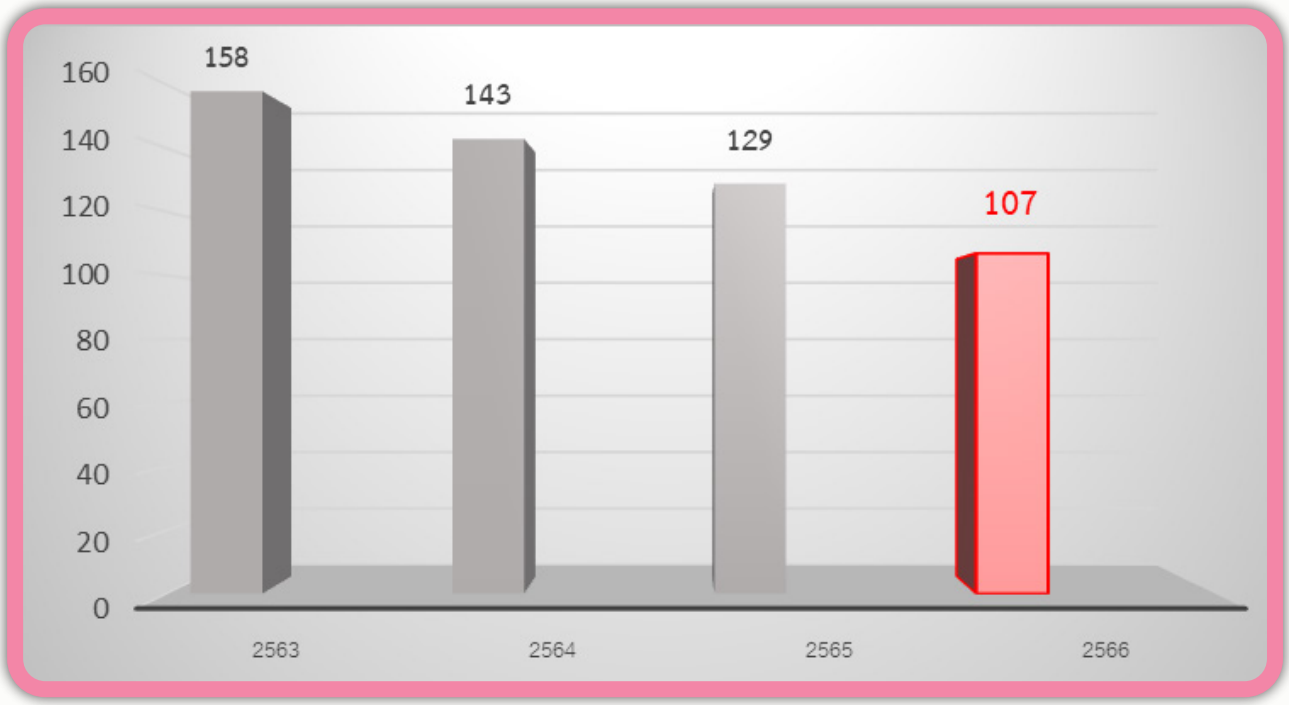

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.1.5 สถิติการส่งกลับและคืนสู่สังคมผู้เสียหาย

ในปี 2566 ผู้เสียหายที่ได้รับการส่งกลับคืนสู่สังคม ภายใต้หลักการ **"มีความปลอดภัยมีหน่วยงานพื้นที่ต้นทางรองรับ และไม่กลับมาเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซ้ำ"** จำนวน 437 คน เป็นคนไทย จำนวน 346 คน เป็นชาวต่างชาติ จำนวน 91 คน โดยเป็นการส่งกลับประเทศต้นทาง จำนวน 60 คน ส่งกลับผ่านช่องทางรัฐบาลประเทศต้นทาง (สถานทูต) จำนวน 25 คน ซึ่งผู้เสียหายกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่เป็นผู้เสียหายในประเทศอื่น และได้รับการช่วยเหลือผ่านมายังประเทศไทย และผู้เสียหายที่ได้รับการอนุญาตไปตั้งถิ่นฐานใหม่ จำนวน 6 คน

ตารางที่ 30 จำนวนผู้เสียหายที่ได้รับการส่งกลับภูมิลำเนาหรือประเทศต้นทาง

ผู้เสียหาย ที่ถูกส่งตัวกลับประเทศต้นทาง	ค้าประเวณี	บังคับใช้แรงงาน	การแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น
ผู้เสียหายคนไทยที่ได้รับการส่งกลับภูมิลำเนาในประเทศ	56	288	2
ผู้เสียหายต่างชาติที่ได้รับการส่งกลับโดยรัฐบาลไทย	4	54	2
ผู้เสียหายต่างชาติที่ส่งกลับโดยรัฐบาลประเทศต้นทาง	-	25	-
ผู้เสียหายที่ได้รับการส่งกลับโดย NGOs/IOs	-	-	-
ผู้เสียหายต่างชาติที่ได้รับการอนุญาตไปตั้งถิ่นฐานใหม่	-	-	6
รวม	60	367	10

ที่มา : ระบบฐานข้อมูลของประเทศไทยด้านการดำเนินคดีและการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2.1.6 สถิติการช่วยเหลือคนไทยกลับจากต่างประเทศ

ในปี 2566 รัฐบาลไทยได้ให้การช่วยเหลือคนไทยที่ประสบปัญหาที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 533 คน โดยเป็นการช่วยเหลือจากการทำงานประเภทการค้าประเวณี จำนวน 19 คน และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ จำนวน 514 คน ทั้งนี้ ประเทศปลายทางที่มีการช่วยเหลือคนไทยกลับมามากที่สุดคือ เมียนมา จำนวน 525 คน

ตารางที่ 31 จำนวนคนไทยที่ได้รับการช่วยเหลือส่งกลับจากต่างประเทศ

ประเภท	ประเทศปลายทาง	เพศ			อายุ	
		ชาย	หญิง	LGBTQI+	0 - 18 ปี	18 ปีขึ้นไป
การค้าประเวณี	สหรัฐอาหรับเอมิเรสต์	-	5	-	-	5
	ฮ่องกง	-	1	-	-	1
	อินเดีย	1	1	-	-	2
	เมียนมา	-	1	10	-	11
การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ	เมียนมา	318	196	-	12	502
รวมทั้งหมด		319	204	10	12	521

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.2 การช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายตามกฎหมาย

รัฐบาลไทยให้ความสำคัญกับการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย ซึ่งได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ และฐานบังคับใช้แรงงานหรือบริการอย่างต่อเนื่อง โดยการช่วยเหลือเยียวยาดังกล่าว ประกอบด้วย 1) การช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นการเยียวยาเบื้องต้นโดยงบประมาณของรัฐบาล 2) การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากผู้ต้องหาหรือผู้กระทำผิด และ 3) การเรียกค่าจ้างค่าแรงค้างจ่าย โดยมีผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ดังนี้

2.2.1 สถิติการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ในปี 2566 มีผู้เสียหายที่ได้รับการเยียวยาเบื้องต้นจากเงินกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 589 คน ซึ่งในจำนวนนี้ เป็นผู้เสียหายทั้งของปี 2566 และเป็นผู้เสียหายจากปีก่อนหน้านี้ โดยการช่วยเหลือผู้เสียหายจากกองทุนฯ คิดเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน 4,119,838.67 บาท ผู้เสียหายที่ได้รับการช่วยเหลือจากกองทุนเป็นผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองของรัฐ จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 40.91

สถานคุ้มครองของเอกชน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 7.30 และผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง จำนวน 319 คน คิดเป็นร้อยละ 51.79 สำหรับเงินช่วยเหลือเยียวยาเป็นค่าใช้จ่ายเป็นค่าครองชีพ จำนวน 1,362,000 บาท รองลงมาเป็นค่าตอบแทนในการทำงานในสถานคุ้มครองของผู้เสียหาย จำนวน 939,750 บาท เครื่องอุปโภคบริโภค จำนวน 465,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการส่งกลับไปยังประเทศต้นทาง จำนวน 355,920 บาท ค่าใช้จ่ายในการศึกษาและฝึกอบรม จำนวน 318,168.25 บาท ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล จำนวน 187,904 บาท ค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือผู้เสียหายในต่างประเทศให้เดินทางกลับประเทศไทย จำนวน 101,133.30 บาท นอกนั้นเป็นเงินทุนเริ่มต้นชีวิตใหม่ ค่าขาดรายได้จากการทำงานเงินช่วยเหลือทางกฎหมาย ค่าใช้จ่ายในการบำบัดฟื้นฟูทางร่างกายและจิตใจ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ จำนวน 389,963.12 บาท

*****ทั้งนี้ กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้สนับสนุนเงินในรูปแบบโครงการด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้หน่วยงาน องค์กรที่ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ จำนวน 67 โครงการ เป็นเงิน 20,279,624.50 บาท และสนับสนุนเงินรางวัลและค่าตอบแทนในการนำจับและดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ จำนวน 94 คดี เป็นเงิน 6,524,999.99 บาท**

***** หมายเหตุ ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2566**

รูปภาพที่ 9 จำนวนการเยียวยาผู้เสียหายจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

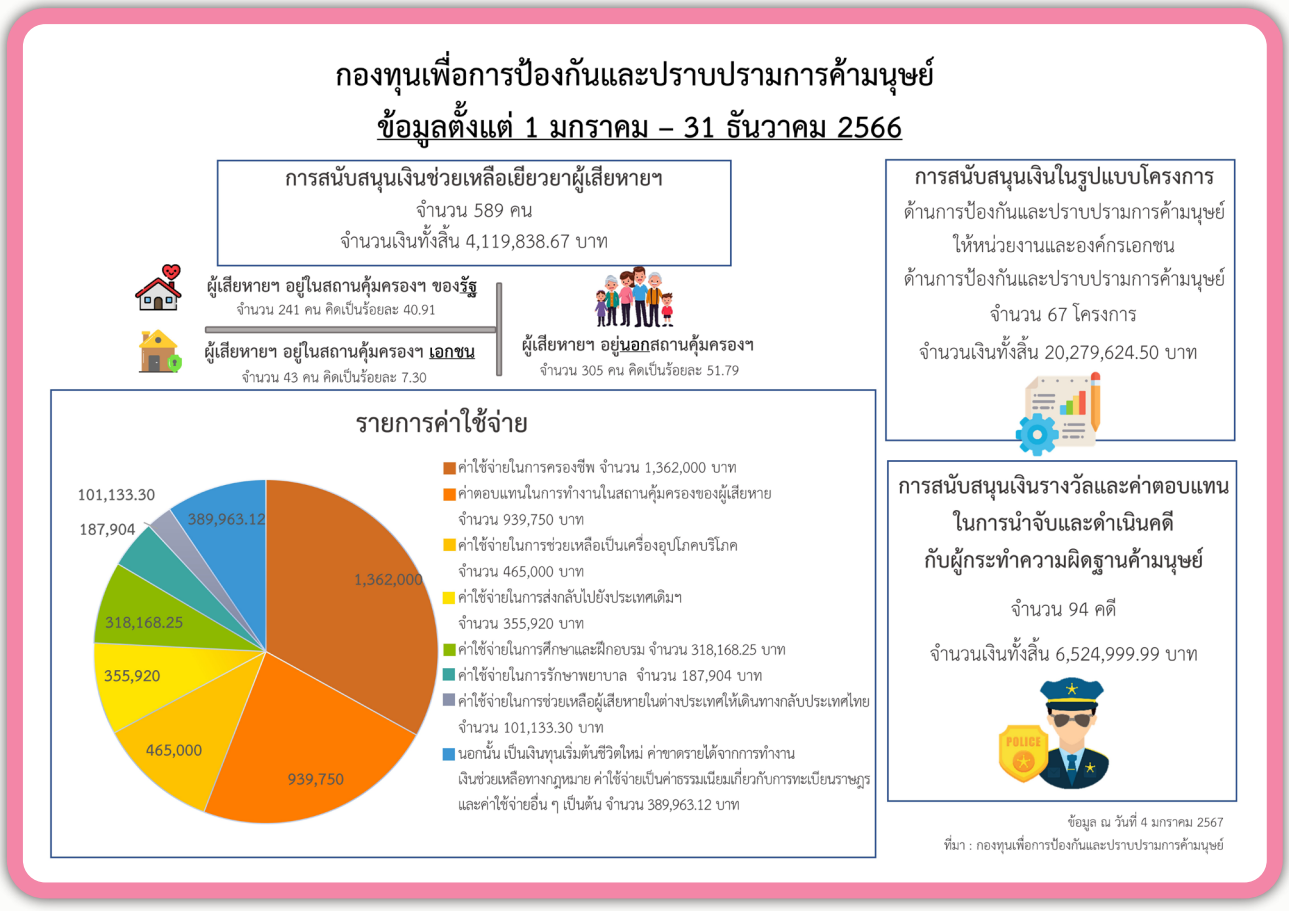

2.2.2 สถิติการช่วยเหลือการเรียกค่าสินไหมทดแทน

ในปี 2566 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ให้การช่วยเหลือผู้เสียหายในการกำหนดค่าสินไหมทดแทน สำหรับผู้เสียหายที่ประสงค์เรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้กระทำผิด จำนวน 134 คดี ผู้เสียหาย จำนวน 218 คน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น จำนวน 101,017,052 บาท สำหรับผู้เสียหายรายอื่นที่ไม่ประสงค์เรียกค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากไม่ต้องการเข้าสู่กระบวนการทางคดี ภายใต้การตัดสินใจของผู้เสียหาย เป็นการดำเนินงานตามหลักการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางอย่างแท้จริง ทั้งนี้ หลังจากที่ได้มีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนร่วมกับผู้เสียหายแล้ว ได้จัดส่งให้พนักงานอัยการดำเนินการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายในชั้นกระบวนการพิจารณาของศาลต่อไป

ตารางที่ 32 จำนวนการช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

1) การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครอง

รูปแบบ	จำนวนคดี	จำนวนผู้เสียหาย	จำนวนค่าสินไหมทดแทน
ค้ามนุษย์ทางเพศ	39	53	27,318,331
การผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก	5	5	
ค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	2	14	
รวม	46	72	

2) การกำหนดค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายที่อยู่นอกสถานคุ้มครอง

รูปแบบ	จำนวนคดี	จำนวนผู้เสียหาย	จำนวนค่าสินไหมทดแทน
ค้ามนุษย์ทางเพศ	49	90	73,698,721
การผลิตหรือเผยแพร่สื่อลามก	27	31	
ค้ามนุษย์ด้านแรงงาน	9	20	
ขอทาน	3	5	
รวม	88	146	

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.2.3 สถิติการช่วยเหลือการเรียกค่าจ้างค่าแรงค้างจ่าย

ในปี 2566 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงแรงงาน และองค์กรภาคประชาสังคม ดำเนินการช่วยเหลือผู้เสียหายในการเรียกร้องค่าจ้างค่าแรงค้างจ่ายจากนายจ้างหรือสถานประกอบการ โดยมีผู้เสียหายที่เรียกร้องค่าจ้างค่าแรงค้างจ่าย จำนวน 19 คน รวมเป็นเงิน 1,369,931.61 บาท

2.2.4 สถิติการดำเนินการเพื่อการช่วยเหลือผู้เสียหายในการบังคับคดี

ด้วยพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. 2559 กำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้การช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา โดยตั้งแต่ปี 2563 – 2566 มีการดำเนินการช่วยเหลือเพื่อบังคับคดีให้เป็นไปตามคำพิพากษา จำนวน 132 คดี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 33 สถิติการดำเนินการเพื่อการช่วยเหลือผู้เสียหายในการบังคับคดี

ปี พ.ศ. / การดำเนินการ	2563	2564	2565	2566
จำนวน(คดี)	31	23	53	25
การออกคำบังคับ				
รอออกคำบังคับ	1	11	11	2
ออกคำบังคับคดีแล้ว	30	12	42	23
ชดใช้เงินแล้ว	1	-	2	-
ยังไม่ชดใช้เงิน	29	12	40	23
การออกหมายบังคับคดี				
รอออกหมายบังคับคดี	1	-	-	10
ออกหมายบังคับคดีแล้ว	28	12	39	13
ยุติการดำเนินการ	-	-	1	-
การสืบทรัพย์				
อยู่ระหว่างสืบทรัพย์	13	8	34	-
สืบทรัพย์แล้ว	15	4	5	13
มีชื่อเป็นผู้ครองครองแต่ตรวจไม่พบทรัพย์สิน	11	2	3	5
ไม่มีชื่อผู้ครอบครองทรัพย์สิน	4	2	2	8

ข้อมูลโดย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.3 การขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) อย่างเต็มที่และดำเนินการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก

นับตั้งแต่รัฐบาลไทย โดยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ในเดือนมีนาคม 2565 เป็นต้นมา และได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยคณะอนุกรรมการฯ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติอย่างต่อเนื่อง ทั้งการจัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การพัฒนาเครื่องมือการปฏิบัติงานในขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงมีการติดตามการดำเนินการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติในพื้นที่ เพื่อนำข้อเสนอแนะ/ข้อท้าทายในการดำเนินการในพื้นที่มาขับเคลื่อนการดำเนินงานเชิงนโยบาย โดยมีผลการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ดังนี้

2.3.1 สถิติการเปิดใช้และการให้บริการในศูนย์บูรณาการการคัดแยก

ในปี 2566 มีการส่งต่อบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย มาจากขั้นตอนการคัดกรองของหน่วยงานด่านหน้า จำนวน 765 คน และได้มีการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก จำนวน 13 ศูนย์/จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร สระบุรี กาญจนบุรี สระแก้ว ภูเก็ต ลำพูน สตูล ปราจีนบุรี เชียงราย สงขลา นราธิวาส พัทลุง และเลย เพื่อให้การช่วยเหลือและจัดบริการเบื้องต้น สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย จำนวน 765 คน โดยเป็นเพศชาย จำนวน 497 คน เพศหญิง จำนวน 268 คน เป็นกลุ่มเด็กที่อายุต่ำกว่า 18 ปี จำนวน 132 คน และอายุเกิน 18 ปี จำนวน 633 คน เป็นคนไทย จำนวน 354 คน ชาวต่างชาติ จำนวน 411 คน โดยเป็นสัญชาติเมียนมามากที่สุด จำนวน 309 คน ทั้งนี้ ผลการคัดแยกพบบุคคลที่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 252 คน และได้รับการส่งต่อเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง จำนวน 81 คน และส่งกลับภูมิลำเนา ครอบครัว จำนวน 171 คน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนไทย ทั้งนี้ เพื่อให้การช่วยเหลือในขั้นตอนของการคุ้มครองตามกลไกการส่งต่อระดับชาติต่อไป สำหรับบุคคลที่ไม่เป็นผู้เสียหาย จำนวน 513 คน ดำเนินการส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงได้มีการประสานให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหาต่อไป

ตารางที่ 34 จำนวนบุคคลที่ได้รับบริการในศูนย์บูรณาการการคัดแยกและผลการดำเนินการ

สัญชาติ	รวม	เพศ		อายุ		ผลการคัดแยก	
		ชาย	หญิง	ต่ำกว่า 18 ปี	18 ปีขึ้นไป	เป็นผู้เสียหาย	ไม่เป็นผู้เสียหาย
ไทย	354	233	121	30	324	171	183
เมียนมา	309	185	124	100	209	31	278
อินโดนิเซีย	24	21	3	-	24	24	-
ลาว	16	-	16	2	14	4	12
แอฟริกาใต้	2	-	2	-	2	2	-
เนปาล	15	15	-	-	15	8	7
อินเดีย	9	9	-	-	9	5	4
อียิปต์	5	5	-	-	5	-	5
จีน	3	3	-	-	3	3	-
เอธิโอเปีย	15	15	-	-	15	-	15
ตุรกี	2	2	-	-	2	2	-
มาเลเซีย	2	2	-	-	2	1	1
รัสเซีย	1	-	1	-	1	-	1
ศรีลังกา	1	-	1	-	1	-	1
บุรุนดี	1	1	-	-	1	1	-
ปากีสถาน	2	2	-	-	2	-	2
ยูกันดา	2	2	-	-	2	-	2
เคนยา	2	2	-	-	2	-	2
รวม	765	497	268	132	633	252	513

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.3.2 การเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่โดยการจัดอบรมและให้ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ

(1) การประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับผู้มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority : CA) คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ร่วมกับองค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน จัดประชุมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับกลไก NRM และแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM ให้เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่คัดแยก (Competent Authority : CA) ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดและตรวจคนเข้าเมือง) กระทรวงแรงงาน และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หลังจากอบรมให้ความรู้ในปี 2565 จำนวน 2 รุ่น รวมจำนวน 200 คน โดยในปี 2566 ได้ดำเนินการเพิ่มเติมในจังหวัดที่เหลืออีกจำนวน 2 รุ่น รวมจำนวน 200 คน ผลลัพธ์จากการดำเนินงาน ทำให้ผู้มีหน้าที่คัดแยก หรือ CA เข้าใจแนวทางการขับเคลื่อนกลไก NRM สามารถนำขั้นตอนการปฏิบัติงานไปปฏิบัติเป็นแนวทางในระดับพื้นที่ต่อไปได้

รูปภาพที่ 10 การประชุมชี้แจงถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ

(2) การอบรมให้ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ให้กับเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่จะต้องให้การคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลที่จะเข้าศูนย์บูรณาการการคัดแยก โดยเป็นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงานตามกลไก NRM การจัดบริการในช่วงระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง การดูแลที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ ทั้งในกระบวนการสัมภาษณ์ และการคุ้มครองช่วยเหลือเบื้องต้น รวมถึงการฝึกปฏิบัติจำลองสถานการณ์สมมติ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามขั้นตอนได้ โดยมีผู้เข้ารับการอบรมจำนวน 2 รุ่น รวมจำนวน 180 คน ครอบคลุมจำนวน 44 จังหวัดชายแดน ชายทะเล และจังหวัดที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์เกิดขึ้นต่อเนื่องเพื่อให้เจ้าหน้าที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สามารถดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ให้การดูแลช่วยเหลือและจัดบริการให้บุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายได้

รูปภาพที่ 11 การอบรมให้ความรู้สำหรับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.3.3 การติดตามผลการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติในพื้นที่

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ ได้ลงพื้นที่ติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติทั่วประเทศ โดยเริ่มติดตามในจังหวัดชายแดน ชายทะเล และจังหวัดที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ ซึ่งในปี 2565 มีการลงพื้นที่ติดตามไปแล้ว จำนวน 6 จังหวัด และในช่วงต้นปี 2566 มีการลงพื้นที่ติดตามเพิ่มเติม จำนวน 7 จังหวัด โดยเป็นการติดตามเพื่อเตรียมการบริหารจัดการในขั้นตอนของศูนย์บูรณาการการคัดแยก (Identification Center) การเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ บุคลากร การจัดบริการ งบประมาณ ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการขับเคลื่อน จากการติดตาม พบว่า จังหวัดมีความพร้อมในการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ มีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดในการขับเคลื่อนกลไก NRM มีการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่และมีการวางแผนระยะยาวในการจัดบริการสำหรับกลุ่มบุคคลที่อาจจะเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งในประเด็นที่เป็นข้อท้าทายในการดำเนินงานได้มีการรายงานผลให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทราบเรียบร้อยแล้ว และจะติดตามการดำเนินงานเพิ่มเติม ในจังหวัดชายแดน ชายทะเลและจังหวัดที่มีสถานการณ์การค้ามนุษย์ให้ครบ 77 จังหวัดทั่วประเทศ เพื่อให้คำแนะนำในการดำเนินงานและนำไปสู่การนำข้อมูลมากำหนดเป็นนโยบายสำหรับการขับเคลื่อนงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นต่อไป

รูปภาพที่ 12 การติดตามการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ

2.3.4 การดำเนินการบังคับใช้กลไกการส่งต่อระดับชาติ และเปิดใช้ศูนย์บูรณาการการคัดแยกอย่างเต็มรูปแบบ

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง ได้ดำเนินการสนับสนุนให้มีการจัดเตรียมสถานที่คุ้มครองบุคคลที่คาดว่าจะตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ โดยมีการดำเนินการจัดทำรายการขอรับการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดเตรียมสถานที่ตามแนวทางของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) ประกอบด้วย

1) การยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง ให้มีลักษณะอาคารพร้อมใช้งาน โดยกรมการปกครองได้รับการอนุมัติงบประมาณปี พ.ศ. 2566 จำนวน 8,476,800 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการดังกล่าว ทั้งนี้ได้จัดสรรงบประมาณดังกล่าว ให้จังหวัดนำร่องดำเนินการเตรียมการและกรมการปกครองได้ดำเนินการจัดตั้งศูนย์บูรณาการการคัดแยกจังหวัดตามแนวทางดังกล่าว ครบทั้งหมด 76 จังหวัด โดยกำหนดสถานที่และมอบหมายผู้รับผิดชอบ พร้อมทั้งจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวทางของคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ

2) ประชุมซักซ้อมแนวทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565

กรมการปกครอง โดยสำนักการสอบสวนและนิติการ ได้ดำเนินการจัดประชุมฯ ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 ณ ห้องประชุมราชบพิธ ชั้น 5 อาคารดำรงราชานุสรณ์ กระทรวงมหาดไทย และผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยมีนายสุทธิพงษ์ จุลเจริญ ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานการประชุม พลตำรวจเอก สุรเชษฐ์ หักพาล รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ และนายประวิทย์ ร้อยแก้ว รองอธิบดีอัยการสำนักงานคดีค้ามนุษย์ และผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เข้าร่วมในการประชุมดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของจังหวัด ทุกจังหวัดสามารถดำเนินการตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

และบรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งปลัดกระทรวงมหาดไทย ได้กำชับนโยบายและข้อสั่งการที่สำคัญในการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ

นอกจากนี้ ยังได้มีการหารือร่วมกันในการกำหนดแนวทาง Best Practice ในการดำเนินงานแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ และเสนอข้อเสนอแนะต่าง ๆ รวมไปถึงการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และ NGOs ที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในอนาคตต่อไป

3) ตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่อง และประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ

กรมการปกครอง โดยศูนย์ปฏิบัติการบังคับใช้กฎหมาย พนักงานฝ่ายปกครองได้ลงพื้นที่เพื่อตรวจติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของโครงการยกระดับศูนย์บูรณาการการคัดแยก 10 จังหวัดนำร่องให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนงานการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในบทบาทหน้าที่ของพนักงานฝ่ายปกครองได้อย่างเป็นรูปธรรม และประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน ตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งนี้ คณะทำงานได้ร่วมประชุมแนะนำและหารือร่วมกับหน่วยงานในภูมิภาคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามแนวทางการดำเนินงานกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมทั้ง รับฟังปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดบางประการเพื่อหน่วยงานจะนำไปดำเนินการเพื่อหาแนวทางแก้ไขให้แก่ทางภูมิภาคต่อไป รวมทั้งได้ตรวจติดตามการปรับปรุงสถานที่ที่ใช้เป็นศูนย์บูรณาการการคัดแยก ตามที่คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) กำหนดไว้

2.4 การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายที่สอดคล้องกับหลักการสากลและเป็นมาตรฐานเดียวกัน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในฐานะหน่วยงานหลักด้านการคุ้มครองช่วยเหลือได้จัดบริการให้การช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการภายใต้หลักการสากลในการดำเนินงาน และเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยคำนึงถึงผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และการให้บริการสำหรับผู้เสียหายที่มีความต้องการเฉพาะรายเพื่อให้ผู้เสียหายทุกคนได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือภายใต้มาตรฐานเดียวกัน ทั้งผู้เสียหายที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง โดยมีผลการดำเนินงานในช่วงปี 2566 ดังนี้

2.4.1 การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงาน (SOP) ในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2565 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พัฒนาคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยการมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะของผู้เสียหายที่เคยเข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง (Survivor Engagement) และในปี 2566 สถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการตาม SOP ดังกล่าว เพื่อการให้บริการแก่ผู้เสียหายที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ในทุกสถานคุ้มครอง ทั้งในเรื่องของการให้บริการในช่วงระยะเวลาการฟื้นฟูและไตร่ตรอง การให้บริการเฉพาะราย (Individualize Care) ตามสภาพปัญหาความต้องการของผู้เสียหาย เป็นต้น เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือ ตลอดจนการวางแผนการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างเหมาะสม

2.4.2 การพัฒนาคู่มือการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานสำหรับผู้ปฏิบัติงาน (SOP) ในการจัดบริการให้แก่ผู้เสียหายที่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้จัดทำมาตรฐานการปฏิบัติงานสำหรับการให้บริการแก่ผู้เสียหายที่ไม่ประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประจำจังหวัด ที่มีหน้าที่ติดตามดูแล ช่วยเหลือผู้เสียหายที่อยู่ภายนอกสถานคุ้มครอง ได้รับบริการเฉพาะรายที่เป็นมาตรฐาน โดยสอดคล้องกับกระบวนการให้บริการที่เป็นมาตรฐานเดียวกันกับสถานคุ้มครอง และสอดคล้องกับหลักการสากล

2.4.3 การให้อิสระในการเดินทางเข้า-ออกสถานคุ้มครอง (Freedom of Movement) และการใช้เครื่องมือสื่อสารสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ ภายหลังจากที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้พัฒนาคู่มือการปฏิบัติงาน (SOP) สำหรับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองให้เป็นมาตรฐานเดียวกันแล้วได้กำหนดแนวทางการให้อิสระแก่ผู้เสียหายและการใช้เครื่องมือสื่อสาร สำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ทุกคนที่มีความประสงค์ในการเดินทางเข้า - ออก โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและยึดความต้องการของผู้เสียหายเป็นสำคัญ

รูปภาพที่ 13 การให้อิสระในการเดินทางเข้า – ออกสถานคุ้มครองสำหรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่และการใช้เครื่องมือสื่อสาร

Freedom of Movement ในสถานคุ้มครอง

นายเอ (นามสมมุติ) สัญชาติไทย เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง โดยเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการตามกระบวนการให้บริการภายใต้ระยะเวลาฟื้นฟูและไตร่ตรอง นายเอมีความประสงค์ขอซื้อโทรศัพท์มือถือพร้อมซิมการ์ดเพื่อใช้ติดต่อกับครอบครัว โดยขอให้เจ้าหน้าที่พาผู้เสียหาย ไปซื้อ ณ ห้างสรรพสินค้าใกล้เคียง หลังจากได้โทรศัพท์แล้ว นายเอ มักใช้เวลาในการใช้โทรศัพท์ ในพื้นที่ที่สถานคุ้มครอง จัดบริการห้องใช้เครื่องมือสื่อสารไว้ตลอด 24 ชั่วโมง พร้อมทั้งมีรหัสใช้งาน Wi-Fi เพื่อเข้าใช้งานส่วนบุคคล หากนายเอไม่ประสงค์ใช้สัญญาณ Wi-Fi ของสถานคุ้มครอง นายเอก็สามารถใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตของตนเองได้ 24 ชั่วโมง

ขณะนายเออยู่ในการคุ้มครอง นายเอมีความประสงค์ขอเข้า - ออก สถานคุ้มครอง และได้เรียกรถโดยสารประจำทางที่ผ่านหน้าสถานคุ้มครอง เพื่อไปซื้อของใช้ส่วนตัว ณ ห้างสรรพสินค้า หรือตลาด และหากนายเอประสงค์ออกข้างนอกสถานคุ้มครอง ด้วยตนเอง นายเอจะเรียกรถโดยสารสาธารณะออนไลน์เข้ามารับที่สถานคุ้มครอง โดยนายเอ มีความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และถือปฏิบัติตามศาสนาอย่างเคร่งคัด เจ้าหน้าที่มักพานายเอ และผู้เสียหาย ที่นับถือศาสนาพุทธ ไปวัดเพื่อทำบุญไหว้พระในวันสำคัญทางศาสนา นอกจากนี้เมื่อนายเอมีความประสงค์จะโอนเงินให้กับญาติที่ภูมิลำเนา จึงได้ขอเจ้าหน้าที่ให้พาไปดำเนินการโอนเงิน ณ ธนาคาร เพื่อจะได้ช่วยแนะนำและประสานกับเจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนายเอ และหากจะดำเนินการในครั้งถัดไปนายเอจะเดินทางออกไปดำเนินการด้วยตนเอง นอกจากนี้ นายเอ มีความประสงค์กลับภูมิลำเนา เพื่อออกไปเยี่ยมญาติ ตามระยะเวลาที่นายเอร้องขอ เป็นจำนวน 2 วัน โดยดำเนินการเรียกรถโดยสารสาธารณะออนไลน์เข้ามารับที่สถานคุ้มครอง เพื่อไปส่งที่สถานีขนส่ง

2.4.4 การจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้เสียหายที่มีความต้องการเฉพาะ กลุ่มคนพิการ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้กำหนดให้สถานคุ้มครองทุกแห่ง จัดบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้เสียหายรายบุคคล โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ เช่น คนพิการ คนที่มีความหลากหลายทางเพศ เป็นต้น

รูปภาพที่ 14 การจัดบริการสำหรับกลุ่มผู้เสียหายที่มีความต้องการเฉพาะ กลุ่มคนพิการ กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ

สถานที่พักพิงในสถานคุ้มครองสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามกลุ่มผู้เสียหาย
ที่มีความต้องการพิเศษ (ครอบครัว / กลุ่มคนพิการ / กลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ)

2.5 การให้บริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) ในทุกกระบวนการ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานคุ้มครองของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้ง 9 แห่ง และสถานคุ้มครองเอกชน 3 แห่ง ที่เป็นหนึ่งในนโยบายสำคัญในการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายทั้งในกระบวนการคุ้มครองช่วยเหลือและกระบวนการดำเนินคดีที่ผู้เสียหายจะต้องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคดีในชั้นศาล โดยมีผลการดำเนินงานในปี 2566 ดังนี้

2.5.1 การให้ความรู้เกี่ยวกับบาดแผลทางจิตใจสำหรับผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการคัดแยก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ สำหรับผู้ปฏิบัติงานในขั้นตอนของการสัมภาษณ์คัดกรอง คัดแยกผู้เสียหาย

ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ เพื่อเป็นการให้ความรู้แก่ผู้มีหน้าที่ในการสัมภาษณ์บุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นเสียหาย ผ่านระบบการประชุมในส่วนกลางและผ่านระบบออนไลน์ โดยผลลัพธ์จากการจัดอบรมทำให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด และเจ้าหน้าที่ในส่วนกลางทุกคนที่มีหน้าที่ในการสัมภาษณ์และคัดแยกและจัดบริการในศูนย์บูรณาการการคัดแยก รวม 77 จังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมจำนวน 450 คน ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสังเกตบุคคลที่มีบาดแผลทางใจ รวมถึงวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมในการให้บริการแก่ผู้มีบาดแผลทางใจ และวิธีดูแลตนเองเพื่อป้องกันการมีบาดแผลทางใจจากการปฏิบัติงาน

รูปภาพที่ 15 การให้ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน

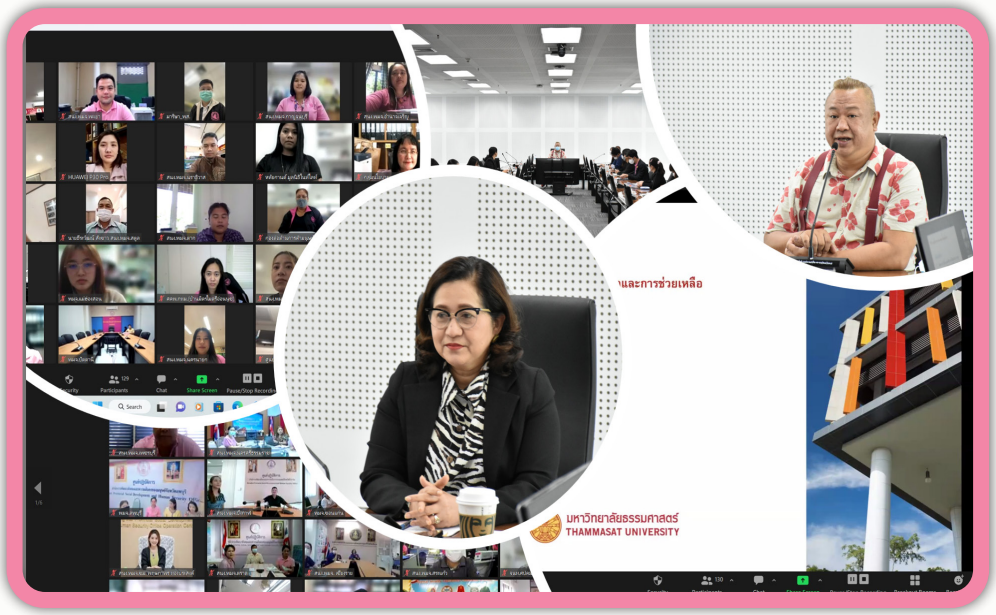

2.5.2 การให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจสำหรับผู้ปฏิบัติงาน ในสถานคุ้มครองรัฐและเอกชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการ “โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดแนวทางในการให้ความช่วยเหลือและฟื้นฟูเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยคำนึงถึงบาดแผลทางใจ (Trauma Informed Care)” เพื่อให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ของรัฐและเอกชน ทั้ง 12 แห่ง จำนวน 10 รุ่น ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - มีนาคม 2566 รวมจำนวน 350 คน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการช่วยเหลือทางด้านจิตใจและสังคมให้แก่ผู้เสียหาย และการนำแนวคิดการคำนึงถึงบาดแผลทางใจมาปรับใช้ในการจัดบริการในหน่วยงานที่ให้การดูแลผู้เสียหายของรัฐและเอกชน โดยเป็นการนำทีมวิทยากรลงไปจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองทุกแห่ง เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานในสถานคุ้มครองสามารถได้เรียนรู้พร้อมกันและนำไปสู่แนวปฏิบัติร่วมกันในการให้บริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายทุกคนที่เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครอง

รูปภาพที่ 16 การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจในสถานคุ้มครอง

ตัวอย่างการนำ Trauma Informed Care: TIC ไปใช้ในสถานคุ้มครอง

กิจกรรมปิดบาดแผลทางจิตใจ แปะพลาสเตอร์

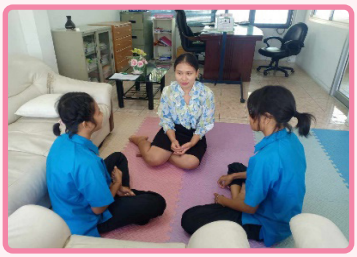

จากการเข้าร่วมอบรม Trauma Informed Care: TIC ได้นำกิจกรรมแปะพลาสเตอร์ปิดบาดแผลในใจ มาประยุกต์ใช้ในการเยียวยาบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหาย จากการทำกิจกรรมให้คำปรึกษาผู้เสียหายได้เล่าเรื่องราวที่ตนเองถูกกระทำมาจากครอบครัวและคนรอบข้าง จากการสังเกตลักษณะการพูด สีหน้าแววตา แสดงออกว่ามีบาดแผลทางจิตใจ จึงให้ผู้เสียหายนำมือทั้งสองข้าง โอบกอดตัวเอง แล้วพูดว่า“ฉันรักตัวเองนะ เธอต้องสู้ ฉันเชื่อว่าเธอจะผ่านมันไปได้” ซึ่งเปรียบเสมือนการเยียวยาบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายและช่วยให้ผู้เสียหายตระหนักเห็นคุณค่าของตนเองมากขึ้น รวมถึงกิจกรรมการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยให้เพื่อนพูดให้กำลังใจเพื่อช่วยปิดบาดแผลทางใจ

กิจกรรมบ้านศรีสุข Model

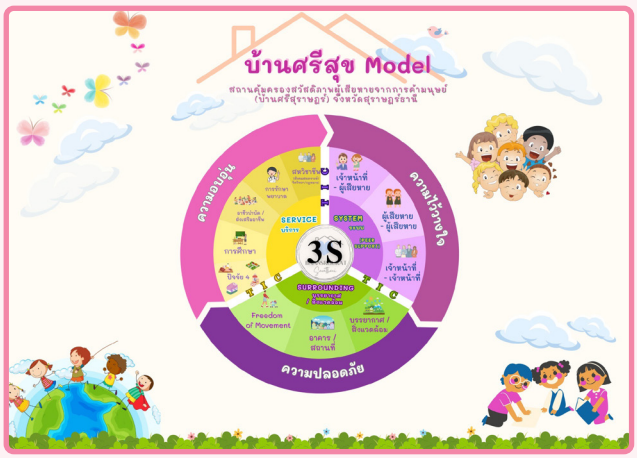

2.5.3 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย และการจัดทำคำแถลงของผู้เสียหายในคดีอาญา (Victim Impact Statement : VIS)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นนิติกรและนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน 3 รุ่น รวมจำนวน 173 คน โดยการอบรมนี้มีการให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำคำแถลงของผู้เสียหายในคดีอาญา (Victim Impact Statement) เพื่อลดผลกระทบจากบาดแผลทางจิตใจของผู้เสียหายในกระบวนการยุติธรรม รวมถึงใช้สำหรับเป็นเอกสารเพื่อประกอบให้ศาลใช้ในการพิจารณาสั่งให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหาย

รูปภาพที่ 17 การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการกำหนดค่าสินไหมทดแทนและการจัดทำถ้อยแถลงของผู้เสียหาย

2.6 การเพิ่มจำนวนล่ามแปลภาษาและระบบการให้บริการล่ามแปลภาษาเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในสถานคุ้มครองและในกระบวนการพิจารณาคดีของศาล

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในฐานะหน่วยประสานงานหลักด้านการคุ้มครองช่วยเหลือให้ความสำคัญกับการให้บริการผู้เสียหาย โดยไม่เลือกปฏิบัติในความแตกต่างทางสัญชาติและเชื้อชาติ โดยผู้เสียหายต่างชาติจะได้รับบริการเช่นเดียวกับผู้เสียหายคนไทย โดยการให้บริการจะเป็นการให้บริการผ่านล่ามแปลภาษาที่มีความรู้และความเข้าใจในการคุ้มครองช่วยเหลือ จากการจัดอบรมให้ความรู้แก่ล่ามแปลภาษา และจัดทำเป็นทำเนียบล่ามแปลภาษา สำหรับการให้บริการแก่ผู้เสียหายของสถานคุ้มครอง และหน่วยงานด้านการคุ้มครองช่วยเหลืออื่น ๆ โดยในปี 2566 ได้มีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.6.1 เพิ่มจำนวนล่ามแปลภาษาในกระบวนการยุติธรรม เพื่อการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อบรมให้ความรู้แก่ล่ามแปลภาษาที่ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรม ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อให้เข้าใจถึงบริบทในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายได้

2.6.2 จัดทำทำเนียบล่ามแปลภาษา และสำรวจความพร้อมในการปฏิบัติงานล่ามแปลภาษา (กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงแรงงาน)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ สำนักงานศาลยุติธรรม และกระทรวงแรงงาน จัดทำทำเนียบล่ามแปลภาษากลาง เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงการให้บริการได้อย่างครอบคลุมในทุกพื้นที่ เพื่อการเข้าถึงการใช้งานล่ามแปลภาษา ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 35 จำนวนล่ามแปลภาษา

หน่วยงาน	ภาษา							รวม
	เมียนมา	กัมพูชา	เวียดนาม	ลาว	อังกฤษ	จีน	โรฮีนจา	
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	187	46	20	2	33	25	7	320
กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	5	-	-	-	-	-	-	5
สำนักงานศาลยุติธรรม	-	-	-	-	7	2	-	9
กระทรวงแรงงาน	95	43	3	9	-	-	-	150
รวม	287	89	23	11	40	27	7	484

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.6.3 จัดให้มีบริการล่ามแปลภาษาในสถานคุ้มครอง เพื่อการให้บริการที่ครอบคลุมการคุ้มครองช่วยเหลือ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถานคุ้มครอง ได้จัดทำตารางการปฏิบัติงานประจำสัปดาห์ของล่ามแปลภาษาต่าง ๆ เพื่อการให้บริการแก่ผู้เสียหาย ในกระบวนการคุ้มครอง ตลอดจนกระบวนการดำเนินคดีในชั้นศาล

2.7 กำหนดแนวทางการช่วยเหลือผู้เสียหาย เพื่อให้สามารถพำนักและทำงานในประเทศไทยต่อไปหลังสิ้นสุดกระบวนการดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด

รัฐบาลไทย ได้ให้ความสำคัญกับผู้เสียหาย โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลางในการดำเนินการคุ้มครองช่วยเหลือ โดยเฉพาะการอนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ สามารถอยู่ในราชอาณาจักรไทยได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งผู้เสียหายต่างชาติที่เข้าเมืองผิดกฎหมายนอกเหนือจากจะไม่ถูกดำเนินคดีในข้อหาเข้าเมืองผิดกฎหมายแล้ว ภายใต้กฎหมายผู้เสียหายจะสามารถได้รับการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรเพื่อรอกระบวนการดำเนินคดี และสามารถออกไปทำงานได้ถูกต้องตามกฎหมาย หากผู้เสียหายประสงค์จะออกไปทำงาน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถานคุ้มครองของรัฐหรือเอกชนที่ได้รับตัวผู้เสียหายไว้จะได้ช่วยเหลือให้ผู้เสียหายสามารถอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้

กระทรวงมหาดไทย ได้ออกประกาศมารองรับการให้ผู้เสียหายสามารถอยู่ในราชอาจักรได้ ดังนี้

1) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ ปี 2554 อนุญาตให้ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ สามารถอยู่ในราชอาณาจักรได้ 6 เดือน เพื่อรอกระบวนการดำเนินคดี และสามารถออกไปทำงานได้

2) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 2) ปี 2559 ขยายระยะเวลาจาก 6 เดือน เป็น 1 ปี

3) ประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่อง การอนุญาตให้คนต่างด้าวบางจำพวกอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับผู้เสียหายจากการกระทำผิดฐานค้ามนุษย์ (ฉบับที่ 3) ปี 2560 อนุญาตเพิ่มเติมบุคคลที่เป็นผู้ติดตามผู้เสียหาย และอนุญาตให้ผู้เสียหายที่สิ้นสุดกระบวนการ สามารถอยู่ต่อได้ 2 ปี และต่อได้เพิ่มอีกคราวละ 1 ปี หากผู้เสียหายยังคงประสงค์จะทำงานกับนายจ้างต่อไป

ในปี 2566 ผู้เสียหายที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในประเทศตาม มาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 90 คน และผู้เสียหาย จำนวน 2 คน ที่เข้าระบบการทำงานตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผู้เสียหายที่มีเอกสารการเดินทางที่ถูกต้องและประสงค์ออกจากระบบการคุ้มครองเพื่อจะทำงานต่อในประเทศไทย

ตารางที่ 36 สถิติผู้เสียหายที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศไทย

ผู้เสียหาย ที่ถูกส่งตัวกลับประเทศต้นทาง	การค้าประเวณี	การบังคับใช้แรงงาน	การแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น
ผู้เสียหายต่างชาติที่ได้รับใบอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่	4	86	-
ผู้เสียหายต่างชาติที่ได้รับใบอนุญาตให้มีใบอนุญาตทำงาน	-	2	-

ที่มา : กองต่อต้านการค้ามนุษย์ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

2.8 การนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้นำเทคโนโลยีมาใช้ในกระบวนการคุ้มครองและช่วยเหลือผู้เสียหายในทุกขั้นตอน เช่น การคัดแยกผู้เสียหายผ่านระบบออนไลน์ การประชุมเพื่อกำหนดค่าสินไหมทดแทน การสอบปากคำ การขอเงินกองทุน รวมถึงการติดตามการคืนสู่สังคม โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

2.8.1 การใช้ระบบการประชุมออนไลน์ในการช่วยเหลือผู้เสียหายเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

2.8.2 การขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ดังนี้

- การยื่นขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนฯ ผ่านระบบสารสนเทศบริหารงานกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ (DATIPFUND)
- การให้ผู้เสียหายแจ้งความประสงค์ขอรับการช่วยเหลือเยียวยาจากกองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ผ่านช่องทาง www.datipfund.com

<u>การแจ้งเตือนสิทธิ</u>

2.8.3 การติดตามผู้เสียหายภายหลังกลับคืนสู่สังคม ผ่านสื่อ Social Media เช่น Line Facebook We chat เป็นต้น

2.8.4 การมีส่วนร่วมของผู้รอดพ้น (Survivor Engagement) ในการเตรียมความพร้อมกลุ่มผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองผ่านสื่อ Social Media ก่อนการเดินทางกลับคืนสู่สังคมหรือเดินทางไปประเทศที่สาม โดยสถานคุ้มครองจังหวัดสงขลา มีการตั้งกลุ่ม Facebook สำหรับให้ผู้รอดพ้นที่เดินทางไปประเทศที่สามแล้ว สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับกลุ่มผู้เสียหายที่เตรียมตัวเดินทางไปประเทศที่สามได้

รูปภาพที่ 18 การมีส่วนร่วมของผู้รอดพ้น

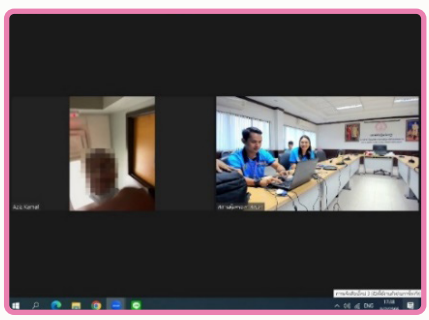

2.9 ความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาประสิทธิภาพการคุ้มครองช่วยเหลือ

รัฐบาลไทย โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้พัฒนาความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย โดยมีผลการดำเนินงานดังนี้

<u>ภายในประเทศ</u>

2.9.1 เพิ่มโอกาสในการสร้างรายได้สำหรับผู้เสียหายที่อยู่ในสถานคุ้มครองร่วมกับภาคเอกชน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถานคุ้มครอง ได้มีการลงนามในบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างงานผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับภาคเอกชน (Memorandum of Understanding : MOU) จำนวน 13 แห่ง ที่มีความพร้อมในการรับผู้เสียหายกลุ่มผู้ใหญ่ออกไปทำงาน

2.9.2 ความร่วมมือกับสื่อวิทยุในการให้ความรู้ประชาชนในการป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์

รูปภาพที่ 19 ความร่วมมือกับสื่อวิทยุ

2.9.3 ความร่วมมือกับสถานศึกษา ในการอบรมให้ความรู้ในสถานศึกษา (MOU สงขลา)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสถานคุ้มครอง ได้มีความร่วมมือกับสถานศึกษาในพื้นที่ โดยจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่นักเรียนในสถานศึกษา ในพื้นที่ใกล้เคียงสถานคุ้มครอง เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันตนเองจากภัยการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการไปแล้ว จำนวน 2 ครั้ง ผู้เข้าร่วมจำนวน 85 คน ทั้งนี้ มีแผนจะดำเนินการ เพิ่มเติมอีก 2 ครั้ง ในเดือนสิงหาคม 2566 จำนวน 158 คน นอกจากนี้ยังขยายความร่วมมือเพื่อจัดทำเป็น MOU ร่วมกัน ในการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ ซึ่งได้ดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ในเดือนธันวาคม 2566 ผลลัพธ์ที่ได้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์กรในการป้องกันและต่อต้านการค้ามนุษย์ในเด็กและเยาวชน รวมถึงให้เด็กและเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รวมถึงเพื่อให้เด็กและเยาวชนมีภูมิคุ้มกัน สกัดกั้น และลดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการถูกแสวงหาประโยชน์ในช่องทางออนไลน์

รูปภาพที่ 20 การสร้างความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อการป้องกันการค้ามนุษย์

2.9.4 การขับเคลื่อนกลไกระดับพื้นที่ กองทุนเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ สนับสนุนเงินในรูปแบบโครงการการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลเพื่อป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับชุมชน เป็นเงินจำนวน 1,093,400 บาท เพื่อให้เกิดเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในระดับชุมชน ให้ประชาชนในชุมชนปลอดภัยจาการถูกล่อลวงชักจูงเข้าสู่กระบวนการค้ามนุษย์ ผ่านกลไกศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบล ประกอบด้วย กลุ่มเป้าหมาย จาก 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบน รวมจำนวน 74 ศูนย์ จำนวน 222 คน ผลการดำเนินงานคณะกรรมการศูนย์ช่วยเหลือสังคมตำบลที่เข้ารับการพัฒนาศักยภาพมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ รู้ช่องทางการแจ้งเหตุการประสานส่งต่อและสามารถกำหนดแผนแนวทางในการเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ภายใต้บริบทพื้นที่ของตนเองในเบื้องต้นได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร เพื่อเป็นการกระตุ้นเตือนสร้างความตระหนักรู้เรื่องของกระบวนการค้ามนุษย์ การแจ้งเหตุในช่องทางต่าง ๆ ให้กับประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบผ่านหอกระจายเสียงประจำหมู่บ้าน การประชุมคณะกรรมการหรือคณะทำงานระดับพื้นที่ที่เกี่ยวข้องเปิดช่องทางการประสานผ่านไลน์กลุ่มเพื่อสร้างเครือข่ายการทำงานในระดับพื้นที่ชุมชนและระดับจังหวัด

รูปภาพที่ 21 การขับเคลื่อนศูนย์ช่วยเหลือสังคม

2.9.5 ความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกันในระดับภูมิภาค

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (Japan International Cooperation Agency: JICA) ประจำประเทศไทยจัดประชุมเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายระดับภูมิภาคเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (Project for Strengthening Regional Network for Combating Trafficking in Persons (TIP) in Mekong Region) เพื่อพัฒนาความร่วมมือด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงให้เข้มแข็งมากยิ่งขึ้น และเป็นเวทีหรือช่องทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม นโยบาย และแนวปฏิบัติที่ดีของประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย (CLMVT) โดยมีบันทึกการหารือ (Record of Discussions: RD) เป็นกรอบการดำเนินงานในจัดการประชุมระหว่างประเทศระดับภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ครั้งที่ 11 จัดประชุม MRW หัวข้อหลักของการประชุม **“การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายโดยคำนึงถึงความเปราะบางทางเพศสภาพและทางสังคม” (How to incorporate perspectives of gender and social vulnerabilities into the protection process) โดยที่ประชุมได้มีการจัดทำแผนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหาย รวมถึงได้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเปราะบางทางเพศสภาพและทางสังคม ซึ่งจะเป็นข้อมูลในการแลกเปลี่ยนการดำเนินงานร่วมกันต่อไป**

รูปภาพที่ 22 ความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานร่วมกันในระดับภูมิภาค

2.9.6 การประชุมทวิภาคีไทย - เมียนมาด้านการบริหารจัดการรายกรณี การส่งกลับและคืนสู่สังคมผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ครั้งที่ 28

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกรมฟื้นฟูเยียวยา กระทรวงสวัสดิการสังคมการบรรเทาทุกข์และการโยกย้ายถิ่นฐานใหม่ จัดการประชุมทวิภาคีไทย - เมียนมา ครั้งที่ 28 ด้านการบริหารจัดการรายกรณีการส่งกลับและคืนสู่สังคมผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ (28th /Case Management Meeting : CMM) เป็นกิจกรรมหนึ่งในแผนปฏิบัติการร่วมภายใต้บันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ว่าด้วยการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะสตรีและเด็กเป็นการประชุมระดับทวิภาคีเพื่อการบริหารจัดการการคุ้มครองช่วยเหลือสวัสดิภาพและการช่วยเหลือในทางกฎหมายแก่ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานทั้งสองประเทศให้สามารถส่งกลับและคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปภาพที่ 23 การประชุมภาคีไทย - เมียนมา

2.9.7 การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานของราชอาณาจักรกัมพูชา ประเด็นการจัดการรายกรณี (Case Management) เพื่อเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ณ ศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยงที่ปอยเปต ณ จังหวัดบันเตียเมียนเจย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ จัดการฝึกอบรมให้ความรู้กับผู้ปฏิบัติงานของราชอาณาจักรกัมพูชา จำนวน 15 คน ในหัวข้อการจัดการรายกรณีในการดูแลผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ณ ศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์และกลุ่มเสี่ยงที่ปอยเปต จังหวัดบันเตียเมียนเจย ราชอาณาจักรกัมพูชา โดยการอบรมมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้บุคลากรที่จะปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์ฯ ได้รับความรู้พื้นฐานและเทคนิคทักษะที่จะสามารถนำไปต่อยอดสำหรับการปฏิบัติงาน โดยวิทยากรจากคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมถึงการฝึกปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และหลักการทำงานทางสังคมสงเคราะห์ร่วมกับวิทยากร ทั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมการอบรม รวมจำนวน 15 คน และผู้เข้าร่วมสังเกตการณ์จากองค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) ประจำประเทศกัมพูชา จำนวน 1 คน

รูปภาพที่ 24 การฝึกอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปฏิบัติงานของราชอาณาจักรกัมพูชา

2.9.8 การประชุมคณะกรรมการประสานความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับภูมิภาค (RTF) และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสคอมมิท ครั้งที่ 15 (SOM 15)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ร่วมกับโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme: UNDP) ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของกระบวนการคอมมิท จัดประชุมคณะกรรมการประสานความร่วมมือในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับภูมิภาค (RTF) และการประชุมเจ้าหน้าที่อาวุโสคอมมิท ครั้งที่ 15 (SOM 15) ในรูปแบบผสมผสาน (Hybrid Platform) ภายใต้หัวข้อ “แนวทางที่ครอบคลุมสำหรับการต่อต้านการค้ามนุษย์” ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย หน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง (NGOs) รวมจำนวน 70 คน จากการประชุม ประเทศสมาชิกกระบวนการคอมมิท ได้ร่วมสะท้อนข้อท้าทายและบทเรียนจากการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการความร่วมมือระดับรัฐมนตรีของประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขงเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ระยะที่ 4 และเสนอยุทธศาสตร์ที่เป็นไปได้สำหรับการพัฒนาแผนฯ ระยะที่ 5 ได้ข้อสรุปการเพิ่มคุณค่าและบทบาทของกระบวนการคอมมิท สำหรับความยั่งยืนของกระบวนการคอมมิท ได้ตรวจสอบความถูกต้องของกิจกรรมนำร่องและคัดเลือกกิจกรรมสำคัญ

สำหรับพัฒนากลไกการส่งต่อและช่วยเหลือผู้เสียหายระดับภูมิภาค (Transnational Referral Mechanism: TRM) ตลอดจนได้หารือถึงความท้าทายและการตอบสนองต่อการค้ามนุษย์สำหรับการถูกบังคับให้กระทำความผิดทางอาญา (Forced Criminality) และการค้ามนุษย์อันมีสาเหตุมาจากการใช้เทคโนโลยีในทางมิชอบ เพื่อจัดการปัญหาการค้ามนุษย์

รูปภาพที่ 25 การประชุม COMMIT PROCESS

3. ด้านป้องกัน

ในปี 2566 รัฐบาลไทย โดยกระทรวงแรงงาน ในฐานะหน่วยงานเจ้าภาพด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ยังคงพัฒนามาตรการและกลไกในการป้องกันไม่ให้คนไทยและคนต่างด้าวตกเป็นผู้เสียหายของกระบวนการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน ทั้งในประเทศและต่างประเทศตามนโยบายรัฐบาลและกระทรวงแรงงาน รวมไปถึงการบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการเข้าถึงความช่วยเหลือ วิธีการและขั้นตอนการไปทำงานอย่างถูกต้องตามกฎหมายการตรวจสอบและคุ้มครองโดยยึดมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่เพื่อให้สามารถตรวจ คัดกรอง คัดแยก และช่วยเหลือคุ้มครองผู้ที่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

ผลการดำเนินงานที่สำคัญ ปี 2566

1. การป้องกันการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเสี่ยง

1.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง (เด็ก สตรี ขอทาน) ในปี 2566 รัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริม รณรงค์ ตรวจสอบ และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเปราะบาง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ได้แก่

1) กระทรวงแรงงาน ได้มีการตรวจสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก จำนวน 1,101 แห่ง แรงงาน จำนวน 36,014 คน โดยไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

2) กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาดำเนินการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) โดยปัจจุบันได้มอบหมายคณะอนุกรรมการฯ ดำเนินการทบทวนตราสัญลักษณ์ Child Safe Friendly Tourism และเพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเดินทางเข้าร่วมดำเนินการ รวมถึงกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน (Timeline) ให้ชัดเจนและจัดทำคู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Handbook for Child Safe & Friendly Tourism) ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันการค้ามนุษย์อบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์ จำนวน 7 โครงการ/กิจกรรม กลุ่มเป้าหมายรวมจำนวน 10,310 คน

4) กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการพัฒนาระบบ MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย ด้วยการใช้มาตรการ 3 ป คือ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อแจ้งเหตุความไม่ปลอดภัยที่มีผลต่อนักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากร เพื่อดูแลช่วยเหลือ และให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม มิให้เป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์

5) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ จำนวน 341 คน

1.2 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มแรงงานไทยไปต่างประเทศ ในปี 2566 กรมการจัดหางานดำเนินการตรวจสอบ เฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางาน จำนวน 12,344 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 264 คน ดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน จำนวน 341 คดี โดยอยู่ระหว่างชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 341 คดี ส่วนใหญ่ดำเนินข้อหาจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต

1.3 แรงงานต่างด้าว ในปี 2566 ประเทศไทยมีแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,605,231 คน กรมการจัดหางาน ดำเนินการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว โดยการผ่อนผันให้คนต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานต่อไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี

1) การปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา และค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป

2) การส่งเสริมสถานประกอบการให้นำเข้าแรงงานต่างด้าวตาม MOU โดยปี 2566 มีการนำเข้าแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว เมียนมา เข้ามาทำงานในประเทศไทยตาม MOU ผ่านศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง จำนวน 288,699 คน

4) การตรวจสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 55,341 คน แรงงานต่างด้าว จำนวน 507,131 คน พบนายจ้างกระทำความผิด จำนวน 1,680 คน (เปรียบเทียบปรับ จำนวน 296 คน อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 1,384 คน ค่าปรับ จำนวน 1,360,000 บาท)

5) การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย ณ ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว จำนวน 10 แห่ง มีแรงงานต่างด้าวขอรับความช่วยเหลือ รวมจำนวน 33,061 คน ส่วนใหญ่เป็นการเปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง การออกตรวจ แนะนำ ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือนอกสถานที่

6) สำนักงานประกันสังคมได้มีการจ่ายสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 436,105 คน เป็นเงินจำนวน 1,070.02 ล้านบาท นอกจากนี้ ยังมีการจ่ายสิทธิประโยชน์จากกองทุนเงินทดแทนให้กับแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือแก่ความตาย จำนวน 12,488 คน เป็นเงิน จำนวน 212.57 ล้านบาท

1.4 แรงงานประมง ในปี 2566 มีแรงงานต่างด้าวที่หนังสือคนประจำเรือมีสถานะเปิดใช้งานทั้งสิ้นจำนวน 39,569 คน มีการตรวจเรือประมง ณ ศูนย์ PIPO จำนวน 11,861 ลำ แรงงาน จำนวน 21,325 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 30 ลำ ส่วนใหญ่เป็นความผิดเกี่ยวกับการไม่จัดเวลาพักระหว่างการทำงาน ไม่มีเอกสารการจ่ายค่าจ้าง และไม่มีเอกสารสัญญาจ้าง มีการตรวจบูรณาการแรงงานในเรือประมงทะเล ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 258 แห่ง แรงงาน จำนวน 4,529 คน ไม่พบการกระทำความผิด และกรมประมงร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้ดำเนินโครงการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเลตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ใน 22 จังหวัดชายทะเล เพื่อตรวจคัดกรองแรงงานประมง จำนวน 33,563 คน พบว่า มีแรงงานต่างด้าวที่มีพฤติการณ์สงสัยอาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

หรือถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งสิ้นจำนวน 14 คน ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 9 คน และสตูล จำนวน 5 คน โดยได้มีการส่งต่อทีมสหวิชาชีพของจังหวัดเพื่อดำเนินการคัดแยก ซึ่งทีมสหวิชาชีพได้พิจารณาตรวจสอบแล้วว่าแรงงานทั้งหมดไม่ได้เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ในปี 2566 รัฐบาลไทยได้มีการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การพัฒนากฎหมาย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ปรับปรุงระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงาน และการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566 บังคับใช้เมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566 มีสาระสำคัญเพื่อปรับปรุงฐานความผิดและมาตรการลงโทษทางปกครองหรือดำเนินคดีอาญาให้มีความสอดคล้องกับสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานในเรือประมงในปัจจุบัน

2.2 การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน บังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ซึ่งหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานนำมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) ไปบังคับใช้ รวมทั้งนำแบบตรวจคัดกรองเบื้องต้น (รบ.1) ไปใช้ในการตรวจคัดกรองแรงงานฯ ผลการดำเนินงาน ในปี 2566 พบว่า มีการตรวจคัดกรองเบื้องต้น จำนวน 2,130 ครั้ง แรงงาน จำนวน 72,889 คน พบผู้ที่อาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหาย จำนวน 112 คน ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ หนองคาย จำนวน 2 คน กาญจนบุรี จำนวน 14 คน ตาก จำนวน 34 คน นครนายก จำนวน 1 คน และสงขลา จำนวน 2 คน กรุงเทพมหานคร จำนวน 57 คน ซึ่งได้มีการส่งต่อผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการคัดแยกตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) แล้ว

2.3 การส่งเสริมสถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practice: GLP) ปัจจุบันมีสถานประกอบการเข้าร่วม จำนวน 42,480 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 2.4 ล้านคน โดยสถานประกอบการที่นำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงานไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

3. การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ ในปี 2566 รัฐบาลไทยได้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น (SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) จำนวน 6 โครงการ ผู้เข้ารับการอบรม ทั้งสิ้นจำนวน 1,641 คน ซึ่งการฝึกอบรมจะทำให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเข้าใจข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ การคัดแยกผู้เสียหาย เพิ่มความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ จากการที่รัฐบาลได้มีมาตรการส่งเสริม รณรงค์ ตรวจสอบ และป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ในบุคคลกลุ่มเสี่ยงทั้งหมด ไม่ให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ทำให้การดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะกลุ่มสตรี เด็ก และขอทาน

รัฐบาลได้มุ่งเน้นการดำเนินงานเชิงบูรณาการในการป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มสตรีและเด็กโดยสนับสนุนการสร้างความตระหนักรู้และการรับรู้เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ กลุ่มเปราะบาง โดยเฉพาะ เด็ก เยาวชน สตรี ขอทาน รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาทักษะทางอาชีพในกลุ่มสตรีกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุปัจจัยที่จะเข้าสู่การถูกกระทำหรือเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และพัฒนา/อบรมเจ้าหน้าที่ให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ รวมถึงการตรวจคุ้มครองและป้องกันมิให้เกิดการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และแก้ไขปัญหาผู้ทำการขอทานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

3.1.1 การป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กและเยาวชน ประกอบด้วยการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การตรวจสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงเพื่อป้องกันการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย

การป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย ในปี 2566 กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการตรวจสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน สถานประกอบการ จำนวน 1,101 แห่ง แรงงาน จำนวน 36,014 คน โดยพบการกระทำความผิด จำนวน 1,013 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 33,035 คน มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 987 คำสั่ง และดำเนินคดีทางพนักงานสอบสวน จำนวน 3 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องนายจ้างไม่จัดทำเอกสารหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ทะเบียนลูกจ้าง และหลักฐานการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น 2) เรื่องนายจ้างไม่จัดวันหยุดตามประเพณีให้ลูกจ้าง และ 3) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง โดยไม่พบการกระทำความผิดฐานใช้แรงงานเด็กหรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

รูปภาพที่ 26 การตรวจสถานประกอบการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก

ที่มา : กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

2) กิจกรรมการป้องกันการค้ามนุษย์ในกลุ่มเด็กเยาวชน

(1) จัดกิจกรรมวันรณรงค์ต่อต้านการใช้แรงงานเด็กโลก ในวันที่ 12 มิถุนายน ของทุกปี โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจัดงานวันต่อต้านการใช้แรงงานเด็กโลก ประจำปี 2566 เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์สร้างความตระหนักรู้ให้สังคมเห็นความสำคัญของการดำเนินการป้องกันและขจัดปัญหาการใช้แรงงานเด็ก รวมถึงบูรณาการร่วมมือในการแก้ไขปัญหากับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปีนี้องค์การแรงงานระหว่างประเทศได้กำหนดแนวคิดหลัก คือ ความยุติธรรมทางสังคมเพื่อทุกคน ยุติการใช้แรงงานเด็ก (Social Justice for All. End Child Labour!) เพื่อมุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนร่วมกันต่อต้านการใช้แรงงานเด็ก ผู้เข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนภาคประชาสังคม องค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง นักเรียน และผู้แทนสถานเอกอัครราชทูตประจำประเทศไทย ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป พร้อมด้วยผู้เข้าร่วมงานผ่านระบบ Zoom Meeting

รูปภาพที่ 27 จัดกิจกรรมวันรณรงค์ต่อต้านการใช้แรงงานเด็กโลก

(2) โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project)

กรมการท่องเที่ยว ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) ได้จัดการประชุมคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งที่ประชุมมีมติเห็นชอบการดำเนินโครงการฯ ประจำปีงบประมาณ 2566 ของกรมการท่องเที่ยว และมอบหมายคณะอนุกรรมการฯ ให้ดำเนินการทบทวนตราสัญลักษณ์ Child Safe Friendly Tourism และเพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวกับการเดินทาง ได้แก่ สายการบิน ขนส่งสาธารณะทางบกและขนส่งสาธารณะทางน้ำ เข้าร่วมดำเนินการ รวมถึงกำหนดระยะเวลาดำเนินงาน (Timeline) ให้ชัดเจน และจัดทำคู่มือมาตรฐานการท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Handbook for Child Safe & Friendly Tourism) ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

(3) ดำเนินการพัฒนาระบบ MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย

กระทรวงศึกษาธิการ ดำเนินการพัฒนาระบบ MOE Safety Center สถานศึกษาปลอดภัย ด้วยการใช้มาตรการ 3 ป คือ ป้องกัน ปลูกฝัง และปราบปราม พัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อแจ้งเหตุความไม่ปลอดภัยที่มีผลต่อนักเรียน นักศึกษา ครู และบุคลากร เพื่อดูแล ช่วยเหลือ และให้ความคุ้มครองแก่เด็กและเยาวชนทุกกลุ่ม มิให้เป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ โดยอบรมพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ และทักษะในการสื่อสารกับเด็กในวัยเรียน เพื่อดูแล คัดกรอง ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาได้ และกำกับติดตาม ให้ความเป็นธรรมและโปร่งใสแก่ทุกฝ่าย ซึ่งการรายงานการแก้ไขปัญหาเป็นแบบ Real-time โดยจัดเก็บข้อมูลเป็นฐานข้อมูล Big Data

(4) การอบรมเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์ และการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน

ในปี 2566 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันการค้ามนุษย์ได้มีการอบรมให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชน จำนวน 6 โครงการ/กิจกรรม กลุ่มเป้าหมายรวม จำนวน 10,310 คน ดังนี้

4.1 ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) ดำเนินโครงการ D.A.R.E. 2 C.A.R.E โดยการเข้าบรรยายให้ความรู้กับเด็กและเยาวชนในสถานศึกษา เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันการถูกล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก รวมถึงสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กในกลุ่มนักเรียน ตลอดจนบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาการล่วงละเมิดทางเพศเด็กเพื่อป้องกันเหตุที่จะนำไปสู่การค้ามนุษย์

4.2 ชุดปฏิบัติการปราบปรามการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็กทางอินเทอร์เน็ต สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TICAC) ร่วมกับโรงเรียนช่องฟ้าซินเซิง / มูลนิธิ OUR ได้เผยแพร่ความรู้เพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ในรูปแบบการผลิตและเผยแพร่สื่อลามกให้กับเยาวชนในโรงเรียนได้ตระหนักรู้

4.3 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ดำเนินโครงการสร้างเกราะให้น้องป้องกันภัยค้ามนุษย์ (TALK THE CASE TAKE A CASE) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภัยจากการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ให้แก่ นักเรียนนักศึกษา เพื่อควบคุมการขยายตัวของปัญหาการค้ามนุษย์ในกลุ่มนักเรียนนักศึกษา เพื่อสร้างเครือข่ายในการเฝ้าระวังปัญหาการค้ามนุษย์ กลุ่มเป้าหมาย รวมจำนวน 600 คน ได้แก่ นักเรียน นักศึกษากลุ่มเสี่ยงในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชน ในพื้นที่จังหวัดเพชรบุรี ระยอง นครราชสีมา พิษณุโลก ประจวบคีรีขันธ์ และสงขลา

4.4 กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดอบรมสร้างการรับรู้ส่งเสริมการป้องกัน และจัดหาเครือข่ายป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ด้วยกลไกสิทธิเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน ให้แก่เด็กและเยาวชน นักเรียนและอาจารย์จากโรงเรียนในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 4 ครั้ง มีผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น จำนวน 339 คน

4.5 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ดำเนินการจัดการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตระหนักถึงปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่ประชาชนในหมู่บ้านแกนหลัก (CORE VILLAGE) จำนวน 620 หมู่บ้าน บริเวณ 30 จังหวัดชายแดน โดยมีเยาวชนเข้ารับการอบรมทั้งสิ้น จำนวน 6,200 คน ในปี 2566

4.6 โครงการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การจัดการเรียนรู้บูรณาการรวมพลังป้องกันภัยใกล้ตัวเด็กจากการค้ามนุษย์การต่อต้านการค้ามนุษย์” ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (Stella Maris) ร่วมกับเครือข่ายคาทอลิก องค์กรทาลิธาคุม ประเทศไทย และสำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ “การจัดการเรียนรู้บูรณาการ รวมพลังป้องกันภัยใกล้ตัวเด็กจากการค้ามนุษย์การต่อต้านการค้ามนุษย์” ให้กับนักเรียน และสำหรับคณะครูเพื่อเป็นผู้ฝึกสอน (Train the Trainer) ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ - ตุลาคม 2566 จำนวน 33 โรงเรียน รวมผู้เข้าร่วมการอบรม จำนวน 3,171 คน รวมทั้งได้นำหลักสูตรการอบรมดังกล่าว ไปบรรจุไว้ในแผนการเรียนหลักสูตรวิชาค้ามนุษย์ 8 กลุ่มสาระของโรงเรียนคาทอลิกดังกล่าวด้วย

รูปภาพที่ 28 ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเลจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการ

การจัดการเรียนรู้บูรณาการ รวมพลังป้องกันภัยใกล้ตัวเด็กจากการค้ามนุษย์การต่อต้านการค้ามนุษย์
โดย ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทะเล (Stella Maris)

ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (Stella Maris)
ร่วมกับเครือข่ายคาทอลิกองค์กรทาลิทาคุม ประเทศไทย และ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
จัดอบรมให้กับนักเรียน และคณะครูเพื่อเป็นผู้ฝึกสอน
ระหว่างเดือน กุมภาพันธ์ – ตุลาคม 2566
จำนวน 33 โรงเรียน
จำนวนผู้เข้าอบรม 3,171 คน
(นักเรียน 2,098 คน/ ครู 1,073 คน)

(5) มาตรการ กลไกการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในระดับพื้นที่

กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว สนับสนุนงบประมาณเบิกจ่ายแทนกันให้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จำนวน 35 จังหวัด ซึ่งมีสถานการณ์เสี่ยงต่อการค้ามนุษย์รูปแบบการค้าประเวณีเด็กระดับสูงและปานกลาง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขับเคลื่อนมาตรการ กลไกการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในระดับพื้นที่ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด จัดกิจกรรมป้องกันการเข้าสู่กระบวนการการค้าประเวณีในกลุ่มเด็ก เยาวชน เช่น เสริมสร้างความตระหนักรู้แก่เด็กและเยาวชนให้เท่าทันภัยการค้ามนุษย์รูปแบบใหม่ การเสริมทักษะ สร้างภูมิคุ้มกันเด็กและเยาวชนมิให้ตกเป็นผู้เสียหายจากการใช้สื่อออนไลน์การถูกล่อลวงสู่กระบวนการการค้าประเวณี การจัดตั้งชมรมคบเด็กสร้างบ้านอบอุ่น การพัฒนาเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณี จัดทำสื่อรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันปัญหาการค้าประเวณีในพื้นที่ เป็นต้น

(6) กิจกรรม “ชมรมคบเด็ก...สร้างบ้านอบอุ่น”

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้สนับสนุนงบประมาณให้ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาสตรีและครอบครัว 8 แห่ง และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ 4 แห่ง ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีในพื้นที่ ภายใต้กิจกรรม “ชมรมคบเด็ก...สร้างบ้านอบอุ่น” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนทักษะชีวิตและองค์ความรู้ให้แก่แกนนำเยาวชนในโรงเรียน/ในพื้นที่ ให้รู้เท่าทันปัญหาและป้องกันตนเองไม่ให้ถูกล่อลวงเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณี ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวและปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น และเพื่อส่งเสริมให้แกนนำเยาวชนในโรงเรียนในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร รวมถึงชุมชนเป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง แจ้งเหตุและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยง

ที่มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีแอบแฝง การกระทำความรุนแรง การตั้งครรภ์ไม่พร้อม โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ นักเรียนในโรงเรียน ระดับมัธยม นักศึกษาอาชีวศึกษา มหาวิทยาลัย สภาเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนนอกระบบการศึกษา กลุ่มอาสาสมัครต่าง ๆ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนที่สนใจ ผลการดำเนินกิจกรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 รวมทั้งสิ้นจำนวน 834 คน และมีการจัดตั้งชมรมในสถานศึกษาและพื้นที่ จำนวน 23 ชมรม ใน 13 จังหวัด เป็นเครือข่ายเฝ้าระวัง แจ้งเหตุ ป้องกันปัญหา และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเข้าสู่กระบวนการค้าประเวณีแอบแฝง หรือถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว รวมถึงการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ปัจจุบันมีการจัดตั้งชมรมเครือข่ายในสถานศึกษาและพื้นที่ รวมจำนวน 89 ชมรม/เครือข่าย ใน 22 จังหวัด

(7) กิจกรรมล้อมรั้วครอบครัวห่างไกลภัยสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดำเนินกิจกรรมล้อมรั้วครอบครัวห่างไกลภัยสังคม เพื่อป้องกันการถูกล่อลวง เมื่อวันที่ 9 – 11 สิงหาคม 2566 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการเสริมพลังสร้างภูมิคุ้มกัน ให้ความรู้ในการเฝ้าระวังภัยสังคม แนวทางการป้องกันปัญหาการค้าประเวณี ความรุนแรงในครอบครัว และการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น รู้วิธีการป้องกันการถูกล่อลวง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เขตธนบุรี และครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ประสบปัญหาทางสังคม จำนวน 43 คน ผลการดำเนินกิจกรรมพบว่า กลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ และทักษะในการดูแล ปกป้องคุ้มครองบุตรหลาน และคนในชุมชน เพื่อไม่ให้เข้าสู่การค้าประเวณี และการตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งเพื่อสร้างสัมพันธภาพในครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว

3.1.2 การป้องกันการค้ามนุษย์โดยสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มสตรี

1) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ดำเนินการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเตรียมความพร้อมหญิงไทยก่อนเดินทางไปต่างประเทศ (เกาหลีใต้) โดยวิทยากรจากที่ปรึกษารัฐบาลเกาหลีใต้ เครือข่ายสตรีเกาหลีใต้ในประเทศไทย (Korean Women's International Network: KOWIN) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้ทราบถึงข้อมูลที่จำเป็นในการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางย้ายถิ่นไปยังสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) เช่น ช่องทางการติดต่อประสาน ขอความช่วยเหลือผ่านศูนย์บริการคนต่างชาติ ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์การย้ายถิ่นของคนไทย การเตรียมความพร้อมด้านภาษา ค่านิยม วัฒนธรรม แนวทางการใช้ชีวิตของหญิงไทยในฐานะคู่สมรสและการเป็นผู้ประกอบการในสาธารณรัฐเกาหลีกลุ่มเป้าหมาย เป็นบุคคลทั่วไป จำนวน 40 คน เมื่อวันที่ 2 – 3 มีนาคม 2566 ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับทราบข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการเตรียมความพร้อมก่อนเดินทางไปยังสาธารณรัฐเกาหลี เพื่อป้องกันปัญหาการถูกล่อลวงหรือตกเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และทราบช่องทางในการติดต่อขอรับความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหา

2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ดำเนินการจัดงานวันสตรีสากล ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เมื่อวันที่ 8 มีนาคม 2566 เป็นการจัดงานภายใต้แนวคิด "แรงงานสตรี สร้างความเสมอภาคและการทำงานที่มีคุณค่า" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สตรีทำงานทุกคนตระหนักถึงคุณค่าของตนเองรวมถึงรณรงค์ให้ทุกภาคส่วนของสังคมตระหนักถึงความสำคัญของแรงงานสตรี และมีเวทีในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีผู้เข้าร่วมงานจำนวน 387 คน ประกอบด้วย แรงงานสตรี นายจ้าง ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ผู้แทนองค์กรนายจ้าง องค์กรลูกจ้าง และประชาชนทั่วไป

รูปภาพที่ 29 การป้องกันการค้ามนุษย์โดยสร้างความตระหนักรู้ในกลุ่มสตรี

3.1.3 การป้องกันการค้ามนุษย์ในผู้ทำการขอทาน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มุ่งขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาผู้ทำการขอทานอย่างเป็นระบบเพื่อป้องกันการแสวงประโยชน์ในกระบวนการค้ามนุษย์ โดยดำเนินการจัดระเบียบขอทานทั่วประเทศ พบผู้ทำการขอทานทั้งสิ้นจำนวน 341 คน ซึ่งมีสถิติเพิ่มขึ้นจาก ปี 2565 มีจำนวน 167 คน หรือ เพิ่มขึ้นร้อยละ 51.03 เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ได้คลี่คลาย มีการเปิดสถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพิ่มมากขึ้น เป็นผลให้ผู้ทำการขอทานออกมาทำการขอทานในเมืองใหญ่และสถานที่ท่องเที่ยวมากขึ้นด้วย ดังนี้

รูปภาพที่ 30 การป้องกันการค้ามนุษย์ในผู้ทำการขอทาน

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

นอกจากนี้ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ยังมุ่งเน้นการดำเนินงานในเชิงป้องกัน ดังนี้

1) การขับเคลื่อนงานเชิงนโยบาย ได้แก่

- **การบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 และอนุบัญญัติ** จำนวน 6 ฉบับ ประกอบด้วย การจำแนกลักษณะผู้กระทำการขอทานกับผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์วิธีการแจ้งและการมีบัตรประจำตัวเป็นผู้แสดงความสามารถ หลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดกรองผู้ทำการขอทาน การไม่ส่งต่อผู้ทำการขอทานไปดำเนินการตามกฎหมายเฉพาะ การแจ้งของผู้ประสงค์จะแสดงความสามารถต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและองค์ประกอบ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม และการดำรงตำแหน่ง และการพ้นจากตำแหน่งของคณะอนุกรรมการควบคุมการขอทานจังหวัด
- การขับเคลื่อนงานตามแผนปฏิบัติการตามแผนขับเคลื่อนการควบคุมการขอทาน ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งลดขอทาน สร้างสังคมให้เข้าใจ ด้วยระบบและกลไกที่มีประสิทธิภาพ” ได้แก่ การยกระดับมาตรการและแนวทางการควบคุม คุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน ตลอดจนกลุ่มเสี่ยงที่อาจเข้าสู่กระบวนการขอทาน การส่งเสริมและสนับสนุนการแสดงความสามารถ การพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติงานและเสริมพลังความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการสื่อสารต่อสังคมและกลุ่มเป้าหมาย การยกระดับมาตรการและกลไกสนับสนุนการปฏิบัติงาน และการยกระดับความร่วมมือของภาคีเครือข่ายเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขอทาน
- การประเมินผลสัมฤทธิ์ของพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 เพื่อให้การตรากฎหมายเป็นไปโดยละเอียดรอบคอบ ไม่สร้างภาระแก่ประชาชนเกินความจำเป็น ตลอดจนพัฒนากฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

2) การขับเคลื่อนงานเชิงรุก ในการป้องกันปัญหาขอทาน ได้แก่

การบูรณาการภาคีเครือข่ายในการจัดระเบียบขอทานอย่างต่อเนื่องในทุกจังหวัด แบ่งเป็นแผนการจัดระเบียบปกติประจำเดือน แผนการจัดระเบียบในงานสำคัญต่างๆ และแผนการบูรณาการจัดระเบียบผู้ทำการขอทานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยมีหน่วยงานร่วมบูรณาการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานฝ่ายความมั่นคง องค์กรเฟรนด์ อินเตอร์เนชั่นแนล และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นอกจากนี้ ยังได้มีการปฏิบัติการร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ในการดำเนินการกับผู้แสวงหาประโยชน์โดยการนำคนมาขอทานในพื้นที่จังหวัดชลบุรี

- การเฝ้าระวังและพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนในระดับพื้นที่เพื่อป้องกันกลุ่มเสี่ยงกลายเป็นคนไร้ที่พึ่งและผู้ทำการขอทาน การขับเคลื่อนงานตามบันทึกข้อตกลง (MOU) ว่าด้วยความร่วมมือการพัฒนาระบบคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งและขอทานในชุมชนร่วมกับเทศบาลนคร 30 แห่งและเมืองพัทยา เพื่อเป็นเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการเฝ้าระวัง คุ้มครองและพัฒนากลุ่มเป้าหมายในระดับพื้นที่ซึ่งเป็นเมืองเศรษฐกิจสำคัญ
- การคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและครอบครัวขายพวงมาลัย และทำการขอทาน จำนวน 12 ครอบครัว มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เด็กเข้าสู่ระบบการศึกษา สมาชิกในครอบครัวมีงานทำและเข้าถึงสิทธิและสวัสดิการ เพื่อป้องกันไม่ให้ครอบครัวสนับสนุนให้เด็กขายพวงมาลัยบนท้องถนน และทำการขอทาน
- จัดตั้งทีมสหวิชาชีพและอาสาสมัครร่วมปฏิบัติการระดับพื้นที่และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทาน ร่วมกับครอบครัวและชุมชน ตามแผนพัฒนารายบุคคล จำนวน 105 คน มุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ การสนับสนุนด้านอาชีพ การเข้าถึงสิทธิสวัสดิการ เพื่อให้มีรายได้ที่มั่นคงและป้องกันการกลับมาทำการขอทานซ้ำ

3) การขับเคลื่อนงานป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากผู้ทำการขอทาน กรณีผู้ทำการขอทานที่มาคู่กับเด็ก และไม่มีเอกสารพิสูจน์ความสัมพันธ์ ได้มีการดำเนินการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม โดยระหว่างการรอผลการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) ผู้ทำการขอทานและเด็กได้เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองและพัฒนาคุณภาพชีวิตของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พบว่า ปี 2566 มีผู้ทำการขอทานเข้าสู่การคุ้มครอง จำนวน 10 คน โดยมีเด็กติดตามมาด้วย จำนวน 16 คน ทั้งหมดมีสัญชาติกัมพูชา ทั้งนี้ ผลการตรวจสารพันธุกรรม (DNA) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตจริง จึงได้มีการรายงานผลไปที่สถานีตำรวจในท้องที่ที่กระทำความผิด เพื่อประสานไปยังกองบังคับการตรวจคนเข้าเมือง และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด ดำเนินการส่งกลับประเทศต้นทาง และบางส่วนยังอยู่ระหว่างรอผลการตรวจ

4) การขับเคลื่อนงานเชิงพัฒนา เพื่อป้องกันผู้ทำการขอทานกลับมาขอทานซ้ำ ตลอดจนพัฒนาองค์ความรู้และกลไกให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่

- การพัฒนาศักยภาพพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุมการขอทาน พ.ศ. 2559 รูปแบบออนไลน์ ให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ฯ จำนวน 122 คน เพื่อเป็นกลไกในการควบคุม คุ้มครอง และพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ทำการขอทานระดับพื้นที่
- การส่งเสริมและพัฒนาผู้แสดงความสามารถ มุ่งเน้นการแยกผู้ทำการขอทานออกจากผู้แสดงความสามารถ ตลอดจนมีการส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรุงเทพมหานคร และองค์กรภาคเอกชน เปิดพื้นที่แสดงความสามารถให้กับผู้แสดงความสามารถในที่สาธารณะ แล้วจำนวน 2,257 พื้นที่อันจะนำไปสู่การเปิดโอกาสในการมีงานทำ การมีรายได้ และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ตลอดจนเป็นการป้องกันกลุ่มเสี่ยงไม่ให้เข้าสู่กระบวนการขอทาน โดยมีการพัฒนาระบบยื่นคำขอแสดงความสามารถออนไลน์ และออกบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถแล้วจำนวน 1,008 คน ดังนี้

รูปภาพที่ 31 สถิติการออกบัตรประจำตัวผู้แสดงความสามารถ

ที่มา : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3.2 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ

รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงาน ได้กำหนดมาตรการป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานไทยที่ไปทำงานต่างประเทศ เพื่อแก้ไขปัญหาการลักลอบเดินทางไปทำงานอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งอาจทำให้ผู้ที่ลักลอบเดินทางไปทำงานอาจจะตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์จากองค์กรข้ามชาติ รวมถึงถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบในต่างประเทศ เพื่อให้แรงงานไทยคนหางาน และผู้ที่มีความประสงค์เดินทางไปทำงานในต่างประเทศเข้าถึงข้อมูลการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย กระทรวงแรงงานจึงได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

3.2.1 การจัดส่งแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ

กรมการจัดหางานกำหนดให้การเดินทางไปทำงานต่างประเทศโดยถูกกฎหมายทุกวิธีจะต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางาน มี 5 วิธี ได้แก่ บริษัทจัดหางานจัดส่งไปทำงาน กรมการจัดหางานเป็นผู้จัดส่งไปทำงาน ผู้ที่จะไปทำงานติดต่อหางานเอง (ต้องแจ้งการเดินทางก่อนการเดินทางไม่น้อยกว่า 15 วัน) นายจ้างในประเทศไทยพาลูกจ้างของตนไปทำงาน และนายจ้างในประเทศไทยส่งลูกจ้างของตนไปฝึกงาน โดยในปี 2566 มีแรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศผ่าน 5 วิธี จำนวนทั้งสิ้น จำนวน 61,175 คน รายละเอียดตามตารางที่ 37

ตารางที่ 37 จำนวนแรงงานไทยเดินทางไปทำงานต่างประเทศ

ที่	วิธีการ	จำนวน		
		ชาย	หญิง	รวม
1	บริษัทจัดหางานจัดส่งไปทำงาน	21,981	6,215	28,196
2	กรมการจัดหางานเป็นผู้จัดส่งไปทำงาน	10,274	1,608	11,882
3	ผู้ที่จะไปทำงานติดต่อหางานเอง	3,810	2,942	6,752
4	นายจ้างในประเทศไทยพาลูกจ้างของตนไปทำงาน	11,188	1,419	12,607
5	นายจ้างในประเทศไทยส่งลูกจ้างของตนไปฝึกงาน	996	742	1,738
	รวม	48,249	12,926	61,175

ที่มา : กรมการจัดหางาน

3.2.2 การคุ้มครองแรงงานไทยในต่างประเทศ

การเดินทางไปทำงานเก็บผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์และสวีเดน เป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานในช่วงฤดูร้อนของฟินแลนด์และสวีเดน (ระหว่างเดือนกรกฎาคม - กันยายน) โดยจะมีแรงงานไทยเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าตามฤดูกาลเป็นจำนวนมากในตำแหน่งคนงานเก็บผลไม้ป่า (Berry Pickers) และคนงานสนับสนุน (Staff) เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่แรงงานไทยว่างงาน จากการรอฤดูกาลเก็บเกี่ยวในประเทศไทย ขณะที่ผู้รับซื้อผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์และสวีเดนก็มีความต้องการแรงงานเพื่อเก็บเกี่ยวผลไม้ป่าเช่นเดียวกัน ซึ่งจะมีผลผลิตเฉพาะ

ในช่วงเวลาดังกล่าว โดยการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์และสวีเดนเป็นการเดินทางไปทำงานในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน ซึ่งในส่วนของรูปแบบการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในฟินแลนด์เป็นการเดินทางด้วยวิธีแจ้งการเดินทางด้วยตนเอง ตามมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบกรมการจัดหางานว่าด้วยการรับแจ้งการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศด้วยตนเองของคนหางาน พ.ศ. 2547 และประกาศกรมการจัดหางาน เรื่อง กำหนดแบบแจ้งการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศด้วยตนเอง (ฉบับที่ 3) และในส่วนของรูปแบบการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในประเทศสวีเดน เป็นการพิจารณาอนุญาตให้นายจ้างพาลูกจ้างไปทำงานเก็บผลไม้ป่าในประเทศสวีเดน ตามมาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และตามระเบียบกระทรวงแรงงานว่าด้วยการขออนุญาตและการอนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานต่างประเทศ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 ซึ่งก่อนการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์และสวีเดน แรงงานไทยจะได้รับการอบรมในหลักสูตรที่จำเป็นและเกี่ยวข้องสำหรับการทำงานเก็บผลไม้ป่า และการประพฤติปฏิบัติตนขณะทำงานในฟินแลนด์และสวีเดนทุกครั้ง ทั้งนี้ แรงงานจะมีค่าใช้จ่ายทั้งในและต่างประเทศรวมคนละประมาณ 125,000 บาท โดยแบ่งเป็นค่าใช้จ่ายก่อนเดินทางคนละประมาณ 60,000 บาท ได้แก่ ค่าบัตรโดยสารเครื่องบิน ค่าธรรมเนียมวีซ่า ค่าพาหนะเดินทางและเป็นค่าใช้จ่ายในประเทศฟินแลนด์และสวีเดน คนละประมาณ 65,000 บาท ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเช่ารถ ค่าน้ำมัน ค่าโทรศัพท์

กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ดำเนินการกำหนดมาตรการสำหรับแรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานตามฤดูกาล (เก็บผลไม้ป่า) ณ ประเทศฟินแลนด์ และประเทศสวีเดน ดังนี้

1) มาตรการการเดินทางไปทำงานตามฤดูกาล (เก็บผลไม้ป่า) ณ ประเทศฟินแลนด์

1.1 มาตรการในประเทศไทย ปี 2566

(1) วันที่ 31 มกราคม 2566 กรมการจัดหางานมีหนังสือถึงสถานเอกอัครราชทูตฟินแลนด์ประจำประเทศไทย ยืนยันการปรับรูปแบบวิธีการเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์ให้เป็นรูปแบบนายจ้างในประเทศไทยขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานในต่างประเทศโดยแรงงานที่จะเดินทางไปทำงานเก็บผลไม้ป่าในฟินแลนด์ทุกรายจะต้องจัดทำสัญญาจ้างงานกับบริษัทนายจ้างในประเทศไทยและกรมการจัดหางานได้แจ้ง Blacklist บริษัทผู้รับซื้อผลไม้ป่าฟินแลนด์ ที่มีเรื่องร้องเรียนจากแรงงานเก็บผลไม้ป่าและไม่ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับแรงงาน

(2) กรมการจัดหางาน หารือร่วมกับกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานในการกำหนดรูปแบบสัญญาจ้างแรงงานเก็บผลไม้ป่าในประเทศฟินแลนด์

(3) กรมการจัดหางาน เพิ่มความเข้มงวด ในการตรวจติดตาม การประพฤติปฏิบัติต่อแรงงานของบริษัทนายจ้างในประเทศไทย หากพบว่า มีการเรียกรับค่าใช้จ่ายที่ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นธรรม หรือ การจัดให้/สนับสนุนให้แรงงาน ก่อภาระหนี้สิน จากเงินกู้นอกระบบ/เครือข่ายผิดกฎหมาย ผู้เกี่ยวข้องทั้งระบบจะต้องได้รับโทษขั้นสูงสุด โดยการพิจารณาถึงปัญหาการค้ามนุษย์ด้วย

(4) กรมการจัดหางาน กำหนดให้มีแรงงานใหม่ที่เดินทางไปทำงานเก็บผลไม้ป่าครั้งแรกเพียงร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานที่จะเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในฟินแลนด์ ในแต่ละบริษัทนายจ้างในประเทศไทย

(5) วันที่ 19 พฤษภาคม 2566 กรมการจัดหางานมีหนังสือถึงสถานเอกอัครราชทูตฟินแลนด์ ประจำประเทศไทย ขอยกเลิกการขึ้นบัญชีดำ (BLACK LIST) นายจ้างบริษัท ARTIC INTERNATIONAL OY สาธารณรัฐฟินแลนด์ เนื่องจากบริษัทดังกล่าว ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาให้แก่แรงงานที่ร้องเรียนจนครบทุกคนแล้ว แรงงานมีความพึงพอใจและได้ยุติการร้องเรียน

1.2 มาตรการในต่างประเทศ ปี 2566

กรมการจัดหางานเพิ่มความเข้มงวดให้บริษัทผู้รับซื้อผลไม้ป่าในฟินแลนด์ที่ต้องการแรงงานไทยไปเก็บผลไม้ป่า ก่อนถึงฤดูเก็บเกี่ยว จะต้องมีการเตรียมความพร้อมรองรับ ทั้งด้านการจัดหาสถานที่พักที่เหมาะสม จัดผู้ดูแลแรงงาน จัดหายานพาหนะต่าง ๆ โดยจะต้องยื่นภาพถ่ายสถานที่พักของแรงงานต่อกรมการจัดหางาน และ/หรือยื่นคำร้องขอล่วงหน้าต่อสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮลซิงกิ และในกระบวนการพิจารณาความเหมาะสมของบริษัทผู้รับซื้อผลไม้ป่าในฟินแลนด์ควรต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันหลายฝ่าย ทั้งนี้ บริษัทผู้รับซื้อผลไม้ป่าในฟินแลนด์ต้องประสาน สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮลซิงกิ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในฟินแลนด์ เช่น กระทรวงเศรษฐกิจและการจ้างงานฟินแลนด์ร่วมตรวจประเมินศักยภาพความเหมาะสมของบริษัทผู้รับซื้อผลไม้ป่า โดยให้เสนอความเห็นประกอบการพิจารณาจัดสรรโควตาอย่างเหมาะสม

2) มาตรการการเดินทางไปทำงานตามฤดูกาล (เก็บผลไม้ป่า) ณ ประเทศสวีเดน

กรมการจัดหางานได้มีการประชุมหารือร่วมกับนายยอน ออสตร๊อม เกรินดอล เอกอัครราชทูตสวีเดน ประจำประเทศไทย เพื่อหารือเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียนของแรงงานเก็บผลไม้ป่า ฤดูกาลปี 2565 และแนวทางการแก้ไข จำนวน 2 ครั้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2565 และ ครั้งที่สอง เมื่อวันพุธที่ 18 มกราคม 2566

2.1 สรุปผลการประชุม ดังนี้

(1) ฝ่ายสวีเดน แจ้งความคืบหน้าผลการสืบสวนว่า ตรวจพบการจัดทำสัญญาจ้างงาน 2 ฉบับ คือ 1) สัญญาจ้างงานฉบับที่บริษัทนายจ้างในประเทศยื่นต่อสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน ประจำประเทศไทย เพื่อขอทำวีซ่าทำงานให้แก่แรงงาน และ 2) สัญญาเงา (Shadow Contract) หรือการทำนิติกรรมอำพราง ระหว่างบริษัทนายจ้างในประเทศไทยและแรงงานเก็บผลไม้ป่า โดยสัญญาเงาฉบับดังกล่าวมิใช่สัญญาจ้างงานฉบับที่บริษัทนายจ้างในประเทศไทยยื่นต่อสถานเอกอัครราชทูตสวีเดน ประจำประเทศไทย เพื่อขอวีซ่าทำงานให้แก่แรงงาน ซึ่งการกระทำดังกล่าวเป็นสิ่งที่ทางการสวีเดนไม่สามารถยอมรับได้ ดังนั้นจึงขอให้ทางการไทยเร่งรัดแก้ไข และทางการสวีเดนจะยังคงไม่ดำเนินการพิจารณาวีซ่าทำงานให้แก่แรงงานเก็บผลไม้ป่าจนกว่าจะได้รับทราบความคืบหน้าการดำเนินการ

(2) ฝ่ายไทย แจ้งยืนยันว่าสัญญาจ้างงานที่บริษัทนายจ้างยื่นต่อกรมการจัดหางานเพื่อขออนุญาตพาลูกจ้างไปทำงานต่างประเทศเป็นสัญญาฉบับเดียวซึ่งมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย โดยกรมการจัดหางานได้กำหนดรูปแบบสัญญาจ้างงานมาตรฐาน ที่มีข้อความระบุ ในข้อ 12 ว่า “ข้อตกลงและการกระทำใด ๆ ที่คู่สัญญาได้กระทำนอกเหนือจากสัญญาจ้างฉบับนี้ ที่มีเจตนาอำพราง หรือให้สำคัญผิดเป็นอย่างอื่นนอกจากสัญญาจ้างฉบับนี้ ไม่ว่าจะกระทำการก่อนหรือภายหลังคู่สัญญา ไม่สามารถนำมาใช้บังคับได้ กรณีเกิดข้อพิพาทและการฟ้องร้องดำเนินคดีระหว่างคู่สัญญาให้คู่สัญญายึดถือสัญญาฉบับนี้ที่ได้ยื่นต่อกรมการจัดหางานเป็นหลักฐานสำคัญในการฟ้องร้องดำเนินคดี”

2.2 กรมการจัดหางานวางแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา ดังนี้

(1) เพิ่มความเข้มข้นในการฝึกอบรมคนหางานก่อนเดินทางไปทำงานเก็บผลไม้ป่าในสวีเดน ให้รับทราบรายละเอียดของสัญญาจ้างงาน ตลอดจนเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องของการทำงานเก็บผลไม้ป่าในสวีเดน

(2) เพิ่มกลุ่มไลน์เพื่อรับทราบข้อมูลการร้องเรียนของแรงงานขณะทำงานเก็บผลไม้ป่าในสวีเดน

(3) ขอความร่วมมือกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานพิจารณาปรับแก้สัญญาจ้างงานมาตรฐาน และกำหนดให้มีตราสัญลักษณ์กรมการจัดหางานในสัญญาจ้างงานมาตรฐานด้วย

(4) กำหนดให้มีแรงงานใหม่ที่เดินทางไปเก็บผลไม้ป่าครั้งแรก เพียงร้อยละ 10 ของจำนวนแรงงานที่จะเดินทางไปเก็บผลไม้ป่าในประเทศสวีเดน ในแต่ละบริษัทนายจ้างในประเทศไทย

3.2.3 การเฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานกำหนดมาตรการควบคุมการเดินทางไปทำงานในต่างประเทศ เพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองคนหางานให้คนหางานปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้องตามกฎหมาย มิให้ถูกหลอกลวงหรือถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายหน้าจัดหางาน และนายจ้างในต่างประเทศโดยกรมการจัดหางานดำเนินการตรวจสอบการเดินทางไปทำงานต่างประเทศของคนหางานคนไทยผ่านด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศใน 19 จังหวัด จำนวน 25 ด่าน เพื่อป้องกันการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างผิดกฎหมาย โดยได้รับการประสานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น เจ้าหน้าที่สายการบินพาณิชย์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สำนักงานแรงงานไทยในต่างประเทศ 12 แห่ง (สนร.) ความร่วมมือของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองแห่งสาธารณรัฐเกาหลี และจากประชาชนทั่วไป ฯลฯ โดยแต่ละหน่วยงานมีเกณฑ์ในการตรวจหาบุคคลที่มีพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การเข้าสอบถามข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงกับผู้เดินทาง ตรวจสอบประวัติการเดินทาง ตรวจสอบข้อมูลจากประเทศปลายทาง และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้เดินทาง เป็นต้น

กรมการจัดหางานได้ดำเนินการตรวจสอบผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ ณ ด่านตรวจคนหางานทั่วประเทศ จำนวน 12,344 คน ระงับการเดินทาง จำนวน 246 คน ทั้งนี้ ประเทศที่มีการลักลอบไปทำงานสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ออสเตรเลีย มาเลเซีย สาธารณรัฐเกาหลีสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ และรัสเซีย โดยให้ความรู้กับผู้ที่ถูกระงับการเดินทาง เพื่อลดความเสี่ยงของการตกเป็นผู้เสียหายซ้ำของผู้ที่มีพฤติกรรมลักลอบไปทำงานในต่างประเทศ

รูปภาพที่ 32 การเฝ้าระวังและป้องกันผู้มีพฤติกรรมจะลักลอบไปทำงานต่างประเทศ

ที่มา : กรมการจัดหางาน

3.2.4 การตรวจบริษัทจัดหางานและการโฆษณาจัดหางานให้คนไทยเพื่อไปทำงานต่างประเทศ

1) กรมการจัดหางานดำเนินการตรวจสอบบริษัทจัดหางานให้คนหางานเพื่อไปทำงานในต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางาน จำนวน 181 แห่ง นอกจากนี้ ได้ตรวจพบและดำเนินคดีกับสายนายหน้าเถื่อน รวมจำนวน 341 คดี เป็นผู้ต้องหา จำนวน 301 คน โดยอยู่ระหว่างชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 341 คดี ข้อหาจัดหางานให้คนหางาน เพื่อไปทำงานต่างประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตและหลอกลวงว่าสามารถหางาน เพื่อไปทำงานต่างประเทศได้ โดยการหลอกลวงได้ไปซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน ตามมาตรา 91 ตรี พระราชบัญญัติจัดหางานและคุ้มครองคนหางาน พ.ศ. 2528 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2) กรมการจัดหางาน ดำเนินการค้นหาเบาะแสและตรวจสอบบัญชีสื่อสังคมออนไลน์ (Facebook) ที่มีการโฆษณาการจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งสิ้นจำนวน 37 เรื่อง โดยดำเนินคดีแล้วจำนวน 33 คดี มีการแจ้งเตือนประชาชนให้รับทราบข้อมูลที่ถูกต้องในการเดินทางไปทำงานต่างประเทศอย่างถูกกฎหมาย จำนวน 2,098 โพสต์แจ้งเตือนทางสื่อออนไลน์

3) กรมการจัดหางานร่วมกับกองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลผู้ที่มีพฤติกรรมที่อาจจะกระทำความผิดการโฆษณาการจัดหางานโดยไม่ได้รับอนุญาต โดยในปี 2566 ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลร่วมกัน จำนวน 41 เรื่อง

เพื่อเป็นการป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดว่าด้วยการจัดหางานของสายนายหน้าเถื่อนและการโฆษณาจัดหางานทางสังคมออนไลน์ (Facebook) ที่ไม่ได้รับอนุญาตและได้จัดทำบัญชีรายชื่อผู้กระทำความผิดไว้เป็นฐานข้อมูล เพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดซ้ำไม่ให้คนหางานตกเป็นผู้เสียหายเพิ่มขึ้นในอนาคตต่อไป เพื่อแจ้งข่าวและป้องกันการตกเป็นผู้เสียหายของคนหางานในอนาคต

3.3 การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทย

การป้องกันการค้ามนุษย์แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในปี 2566 มีดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.3.1 การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว

รัฐบาลไทยและกระทรวงแรงงานเล็งเห็นถึงความสำคัญของคุณภาพชีวิตของแรงงานต่างด้าวซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งที่ผ่านมามีการดำเนินการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวโดยการผ่อนผันให้คนต่างด้าวสามารถอยู่ในราชอาณาจักรและทำงานต่อไปได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยในปี 2566 ได้มีมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว ดังนี้

1) คนต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรีที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

คนต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2565 มติเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2566 และมติเมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม 2566 ที่ใบอนุญาตทำงานหมดอายุเมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2566 และได้ดำเนินการต่ออายุใบอนุญาตทำงาน ซึ่งจะได้รับอนุญาตทำงานไม่เกิน วันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568ผลการดำเนินการมีจำนวน 1,732,421 คน

2) คนต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรีที่อยู่ระหว่างดำเนินการ

2.1 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวที่มีสถานะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี ที่ประสงค์จะทำงานสามารถอยู่และทำงานเป็นการชั่วคราวได้ไม่เกินวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และให้นายจ้างดำเนินการยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวต่อกรมการจัดหางาน พร้อมด้วยรูปถ่ายปัจจุบันของคนต่างด้าว ภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 และให้นายทะเบียนออกหลักฐานการยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวให้แก่ นายจ้าง และให้คนต่างด้าวใช้หลักฐานการยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวเพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าคนต่างด้าวได้รับการผ่อนผันให้ทำงานได้ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 ในส่วนของผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรของคนต่างด้าว ที่มีอายุไม่เกิน 18 ปีบริบูรณ์ มีสิทธิอยู่ในราชอาณาจักรได้ตามระยะเวลาที่บิดาหรือมารดาของผู้นั้นได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร (วันที่ 31 กรกฎาคม 2566) ผลการดำเนินการคนต่างด้าวที่มีสถานะไม่ถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งนายจ้างยื่นบัญชีรายชื่อแล้ว อยู่และทำงานได้ถึงวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 จำนวนกว่า 1,000,000 คนเศษ

2.2 มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2566 เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวภายหลังวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 โดยให้คนต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 ที่ได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวต่อกรมการจัดหางานภายในวันที่ 31 กรกฎาคม 2566 สามารถทำงานกับนายจ้างไปพลางก่อนได้โดยไม่ต้องมีใบอนุญาตทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว และให้คนต่างด้าวใช้หลักฐานการยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว เพื่อเป็นหลักฐานแสดงว่าคนต่างด้าวได้รับการผ่อนผันให้ทำงานได้ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 ผลการดำเนินการ แรงงานต่างด้าวตามมติ 5 กรกฎาคม 2566 ซึ่งนายจ้างยื่นบัญชีรายชื่อแล้ว จำนวนกว่า 1,000,000 คนเศษ อยู่และทำงานได้ถึงวันที่ 30 กันยายน 2566 (ระยะเวลาที่กำหนด เนื่องจากเป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับมาตรา 169 (1))

2.3 มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 3 ตุลาคม 2566 เห็นชอบตามที่กระทรวงแรงงานเสนอ เรื่อง การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวเพื่อส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และส่งเสริมสิทธิประโยชน์ของแรงงาน ดังนี้

(1) การบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าวซึ่งนายจ้างได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2566 โดยผ่อนผันให้คนต่างด้าวซึ่งนายจ้างได้ยื่นบัญชีรายชื่อความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าว ต่อกรมการจัดหางานไว้แล้วให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษและทำงานได้ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2566 ถึงวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2568

(2) แนวทางการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว และเมียนมา) ที่เข้ามาทำงานตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านแรงงาน (MOU) ซึ่งวาระการจ้างงานครบ 4 ปี โดยผ่อนผันให้คนต่างด้าว 3 สัญชาติ (กัมพูชา ลาว และเมียนมา) ที่เข้ามาทำงานตาม MOUซึ่งวาระการจ้างงานครบ 4 ปีขึ้นไป ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2563 – 31 ธันวาคม 2566 อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษและทำงานเป็นการชั่วคราว ถึงวันที่ 30 เมษายน 2567 โดยในระหว่างการผ่อนผันให้นายจ้างดำเนินการขออนุญาตนำแรงงานต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันเข้ามาทำงานตาม MOU (U – TURN) ควบคู่ไปด้วย

(3) การปรับลดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา และค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป สำหรับคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาเพื่อทำงานในราชอาณาจักร ตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงาน หรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ โดยลดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราและค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปจากอัตราปกติให้กับคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาเพื่อทำงานในราชอาณาจักรตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ จากค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา ครั้งละ 2,000 บาท เหลือ 500 บาท และค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป ครั้งละ 1,900 บาท เหลือครั้งละ 500 บาท โดยมีผลใช้บังคับเป็นเวลา 4 ปี นับแต่วันที่กฎกระทรวงมีผลใช้บังคับ (กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการตรวจลงตรา และค่าธรรมเนียมคำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไป สำหรับคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาทำงานในราชาณาจักรตามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือด้านการจ้างแรงงานหรือได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ พ.ศ. 2566 ให้ไว้ ณ วันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2566)

ทั้งนี้ กรมการจัดหางานได้มีการเก็บค่าธรรมเนียมใบอนุญาตทำงานแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย ตามกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมและยกเว้นค่าธรรมเนียมการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2563 เพียงปีละ 900 บาท เท่านั้น อีกทั้ง กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้กำกับดูแลให้แรงงานได้รับค่าจ้างตามกฎหมายแรงงานที่ได้มีการกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าจ้าง ค่าทำงานล่วงเวลา ค่าทำงานในวันหยุด และค่าล่วงเวลาในวันหยุดไม่น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ สำหรับแรงงานประมง นายจ้างจะต้องจ่ายค่าจ้างและค่าทำงานผ่านบัญชีธนาคารเท่านั้น

และในปี 2566 กระทรวงแรงงานได้ดำเนินการเพื่ออำนวยความสะดวกนายจ้างและแรงงานต่างด้าวในการจ้างงานในประเทศไทย และเป็นการส่งเสริมให้แรงงานต่างด้าวทุกคนที่เดินทางมาทำงานให้สามารถทำงานและอยู่ในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องและได้รับความคุ้มครองตามตามกฎหมายกระทรวงแรงงาน จึงได้มีมาตรการ ดังนี้

- สถานการณ์แรงงานต่างด้าวในปี 2566

ปี 2566 ประเทศไทยมีแรงงานข้ามชาติและกลุ่มคนที่ได้รับอนุญาตทำงานคงเหลือทั่วราชอาณาจักร แรงงานทั้งหมด จำนวน 2,605,231 คน ส่วนใหญ่เป็นแรงงานที่ได้รับอนุญาตทำงานตามมติคณะรัฐมนตรีฯ จำนวน 1,720,638 คน คิดเป็นร้อยละ 66.04 รองลงมา ได้แก่ แรงงานที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานตาม MOU จำนวน 593,002 คน คิดเป็นร้อยละ 22.76 และแรงงานกลุ่มที่มีทักษะ จำนวน 173,228 คน คิดเป็นร้อยละ 6.64 ตามลำดับ รายละเอียดตามรูปภาพที่ 33

รูปภาพที่ 33 จำนวนคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในประเทศไทย

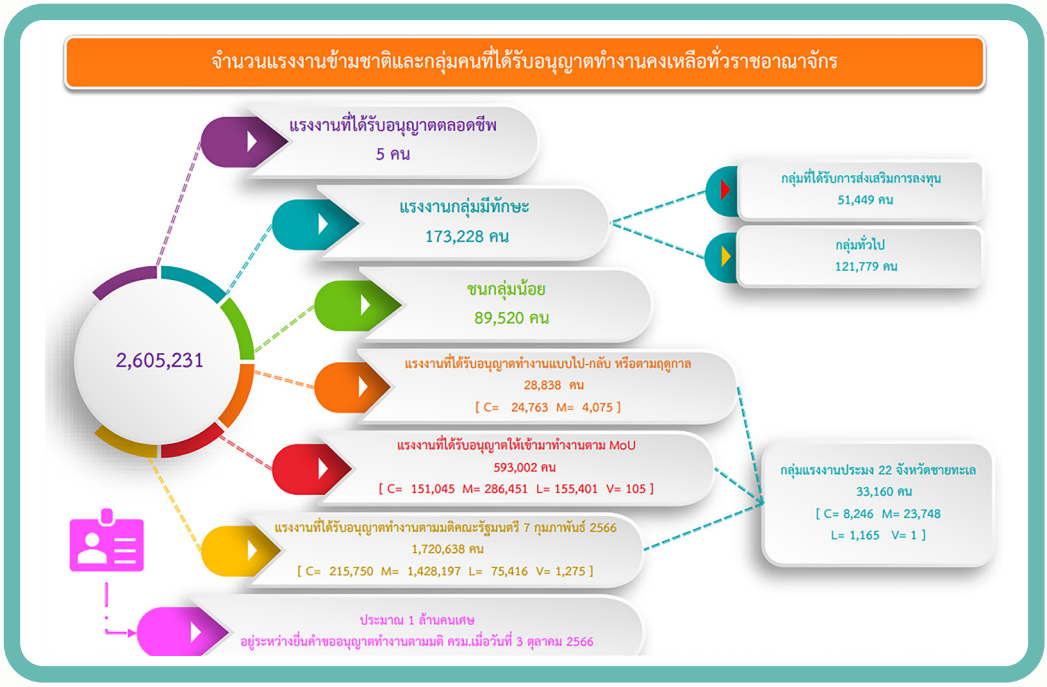

ที่มา : กรมการจัดหางาน

- การเพิ่มประสิทธิภาพการนำเข้าแรงงานต่างด้าวตามระบบ MOU

การนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานตาม MOU เป็นช่องทางให้นายจ้าง/สถานประกอบการสามารถนำแรงงานต่างด้าวจากประเทศกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม เข้ามาทำงานในประเทศเพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานโดยเฉพาะงานสกปรก งานอันตราย หรืองานหนัก (งานกรรมกร) ซึ่งคนไทยไม่นิยมทำ โดยแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานตาม MOU จะได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร (L-A Visa) และทำงาน เป็นระยะเวลา 2 ปี และสามารถต่ออายุได้อีก 2 ปี รวมแล้วสามารถอยู่ในราชอาณาจักรเพื่อการทำงานเป็นระยะเวลา 4 ปี

โดยเมื่อครบระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ต้องเดินทางกลับประเทศต้นทางและพักเป็นระยะเวลา 30 วัน จึงสามารถกลับเข้ามาทำงานในประเทศตาม MOU ได้อีกครั้ง ทั้งนี้ ขั้นตอนการดำเนินการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานตาม MOU ดังนี้

1) การยื่นแบบคำร้องขอนำคนต่างด้าวมาทำงานในประเทศ โดยนายจ้าง/สถานประกอบการ (4 วัน)

2) การจัดส่งคำร้องความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวผ่านสถานทูตประเทศต้นทางประจำประเทศไทยไปยังประเทศต้นทาง โดยกรมการจัดหางาน (3 วัน)

3) การดำเนินการของประเทศต้นทาง โดยรับสมัคร คัดเลือก ทำสัญญา และทำ Name List (บัญชีรายชื่อ) ส่งให้นายจ้าง (ระยะเวลาดำเนินการของประเทศต้นทาง)

4) การยื่นคำขอรับใบอนุญาตทำงานแทนคนต่างด้าว ตามบัญชีรายชื่อ โดยนายจ้าง/สถานประกอบการ และนายทะเบียนพิจารณาอนุญาตทำงาน (4 วัน)

5) การอนุญาตให้นำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ โดยกรมการจัดหางานออกหนังสือแจ้งสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ ประเทศต้นทาง (กัมพูชา ลาว) / สถานเอกอัครราชทูตเมียนมาประจำประเทศไทย และแจ้งสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (ตม.) (3 วัน)

6) แรงงานต่างด้าวเดินทางเข้าประเทศผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง และเข้ารับการอบรมพร้อมรับใบอนุญาตทำงาน ณ ศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างจังหวัดสระแก้ว หนองคาย มุกดาหาร ตาก และระนอง (1 วัน) ทั้งนี้ ระยะเวลาดำเนินการในฝั่งประเทศไทยประมาณ 15 วัน

หมายเหตุ: ในส่วนการนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานตาม MOU กับประเทศเวียดนามอยู่ระหว่างการต่ออายุบันทึกความตกลงว่าด้วยการจ้างระหว่างประเทศไทยและเวียดนาม (MOU)

กรมการจัดหางานรวบรวมข้อมูลความต้องการจ้างแรงงานต่างด้าวจากนายจ้าง/สถานประกอบการ ซึ่งปัจจุบันมีความต้องการแรงงานต่างด้าว จำนวน 239,863 คน

3.3.2 การตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ

ในปี 2566 กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน ดำเนินการตรวจสอบบริษัทผู้รับอนุญาตนำคนต่างด้าวเข้ามาทำงานกับนายจ้างในประเทศ ที่ได้รับอนุญาตจากกรมการจัดหางานทั้งหมด จำนวน 288 แห่ง ทั้งนี้ ได้มีการตรวจสอบครบทุกบริษัทแล้ว ไม่พบการกระทำความผิด ซึ่งเป็นผลมาจากการเพิ่มความถี่ในการตรวจสอบและการบังคับใช้กฎหมายที่จริงจังของเจ้าหน้าที่จึงส่งผลให้บริษัทฯ มีความตระหนักรู้ถึงบทลงโทษเมื่อกระทำความผิด จึงทำให้สถานประกอบ/นายจ้างดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายทุกขั้นตอนเพิ่มมากขึ้น

3.3.3 การตรวจนายจ้าง/สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว

การตรวจนายจ้าง/สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว กรมการจัดหางานได้ดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 55,341 แห่ง/คน แรงงานต่างด้าว จำนวน 507,131 คน ทั้งนี้ ได้ดำเนินคดีสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 1,680 แห่ง/คน ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว จำนวน 3,516 คน จำแนกตามข้อหา ดังนี้

1) ดำเนินคดีสถานประกอบการ/นายจ้าง จำนวน 1,680 คน ในข้อหา

(1) รับคนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน (มาตรา 9) จำนวน 672 คน

(2) ไม่แจ้งเข้า-แจ้งออกการทำงานของคนต่างด้าวภายใน 15 วัน จำนวน 976 คน

(3) ยึดใบอนุญาตทำงานหรือเอกสารสำคัญประจำตัวของคนต่างด้าว (มาตรา 131) จำนวน 2 คน

(4) มาตรา 9 และมาตรา 13 (กระทำผิดทั้ง 2 มาตรา) จำนวน 14 คน

(5) มาตราอื่น ๆ จำนวน 16 คน

โดยผู้ถูกดำเนินคดีมีการดำเนินการ ดังนี้

- อยู่ในชั้นเปรียบเทียบปรับ จำนวน 296 คน ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 296 คน
- อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 1,384 คน อยู่ระหว่างดำเนินคดี จำนวน 1,384 คน
- ค่าปรับ จำนวน 1,360,000 บาท

2) ดำเนินคดีแรงงานต่างด้าว จำนวน 3,516 คน ในข้อหา

(1) คนต่างด้าวทำงานโดยไม่มีใบอนุญาตทำงาน จำนวน 3,168 คน

(2) คนต่างด้าวไม่แจ้งเข้าทำงานภายใน 15 วัน จำนวน 310 คน

(3) คนต่างด้าวไม่สามารถแสดงใบอนุญาตทำงานต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ในเวลาอันสมควร จำนวน 26 คน

(4) มาตรา 8 และ มาตรา 64/2 (กระทำผิดทั้ง 2 มาตรา) จำนวน 12 คน

โดยผู้ถูกดำเนินคดีมีการดำเนินการ ดังนี้

- อยู่ในชั้นเปรียบเทียบปรับ จำนวน 46 คน ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 46 คน
- อยู่ในชั้นพนักงานสอบสวน จำนวน 3,352 คน ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 2,119 คน และอยู่ระหว่างดำเนินคดี จำนวน 1,233 คน
- อยู่ในชั้นศาล จำนวน 119 คน ถูกเปรียบเทียบปรับ จำนวน 119 คน
- ค่าปรับ จำนวน 12,031,250 บาท

ทั้งนี้ ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน อย่างไรก็ตาม เมื่อกระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางาน พบการกระทำความผิดตามมาตรา 8 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พนักงานเจ้าหน้าที่จะแจ้งความผิดแก่แรงงานต่างด้าวที่กระทำผิด และนำตัวส่งพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ สำหรับกรณีแรงงานต่างด้าวที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย พนักงานสอบสวนมีอำนาจในการสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมเพื่อขยายผลขบวนการนำเข้าแรงงาน และกระทรวงแรงงานจะสนับสนุนข้อมูล ข้อเท็จจริง และพยานหลักฐาน เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนการกระทำของกระบวนการนำเข้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมายในทุกกรณี รายละเอียดตามรูปภาพที่ 34

รูปภาพที่ 34 การตรวจสอบ/ดำเนินคดี ตามการจัดการบริหารแรงงานต่างด้าว

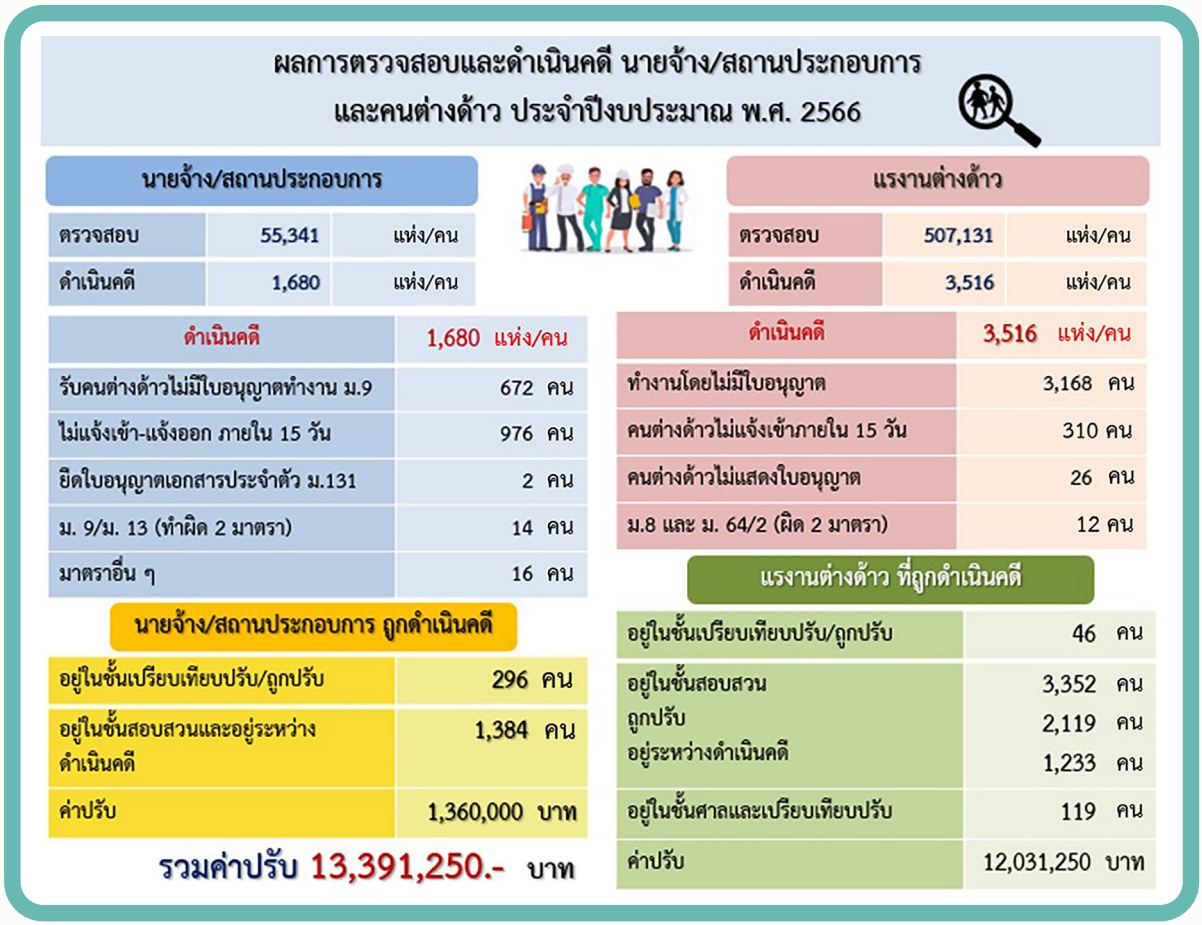

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

3.3.4 การคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าว

สำนักงานประกันสังคมให้ความคุ้มครองลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ที่มีการทำงานให้กับนายจ้างที่มิได้อยู่ในประเภทกิจการที่ได้รับการยกเว้นการบังคับใช้จากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 โดยสำนักงานประกันสังคมได้ออกประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 และประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 ลงวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2566 เพื่อกำหนดเอกสารหลักฐานที่นายจ้างต้องใช้ประกอบการนำลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และขึ้นทะเบียนลูกจ้างเพื่อให้ได้รับความคุ้มครองจากกองทุนประกันสังคมและกองทุนเงินทดแทน โดยสามารถแบ่งกลุ่มลูกจ้างต่างด้าวได้ดังนี้

1) ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวที่มีเอกสารหนังสือเดินทาง (Passport) หรือเอกสารแสดงตัวแทนหนังสือเดินทาง และใบอนุญาตทำงาน (Work Permit) เช่น ลูกจ้างต่างด้าวตามระบบ MOU เป็นต้น

2) ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษสำหรับ ผู้เชี่ยวชาญทักษะสูง นักลงทุน ผู้บริหารระดับสูง และผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ซึ่งได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราวเป็นกรณีพิเศษ (Smart Visa)

3) ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวที่ได้เข้ามาในราชอาณาจักร ตามมาตรา 64 แห่งพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งมีสัญชาติและได้รับอนุญาตให้เข้าทำงานในพื้นที่ดังต่อไปนี้

(1) สัญชาติกัมพูชา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดจันทบุรี ตราด บุรีรัมย์ สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี

(2) สัญชาติเมียนมา ได้รับอนุญาตให้เข้ามาทำงานในพื้นที่อำเภอเมืองกาญจนบุรี อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเมืองเชียงราย อำเภอแม่สอด อำเภอแม่ระมาด อำเภอพบพระ และอำเภอเมืองระนอง

4) ลูกจ้างแรงงานต่างด้าวสัญชาติ กัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ที่ได้รับอนุญาตให้ทำงานในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ ตามมติคณะรัฐมนตรี

3.3.5 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวและการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

ลูกจ้างไม่ว่าจะเป็นสัญชาติไทยหรือแรงงานต่างด้าว หากมีการทำงานให้กับนายจ้างที่ไม่ได้อยู่ในประเภทกิจการที่ได้รับการยกเว้นการใช้บังคับจากพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 นายจ้างต้องมีหน้าที่นำลูกจ้างมาขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตน เพื่อให้ได้รับการคุ้มครองภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และขึ้นทะเบียนเป็นลูกจ้างของนายจ้างเพื่อให้ได้รับการคุ้มครองภายใต้กฎหมายดังกล่าว และได้กำหนดให้การขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าวเป็นไปตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การดำเนินการขึ้นทะเบียนลูกจ้างแรงงานต่างด้าว ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565

ทั้งนี้ ลูกจ้างที่ไม่อยู่ในความคุ้มครองของกองทุนประกันสังคมเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. 2560 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 เช่น ลูกจ้างของกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมิได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีลักษณะงานที่เป็นกิจการนอกเหนือกิจการดังกล่าวรวมอยู่ด้วย ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว เป็นการจร หรือเป็นไปตามฤดูกาล ลูกจ้างของนายจ้างซึ่งประกอบการค้าเร่ หรือการค้าแผงลอย โดยลูกจ้างที่ไม่อยู่ในความคุ้มครองของกองทุนเงินทดแทน ให้เป็นไปตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ประเภท ขนาดของกิจการท้องที่ ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ อัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก และวิธีการประเมิน และการเรียกเก็บเงินสมทบ ลงวันที่ 21 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ข้อ 5 กำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานอยู่ในท้องที่ทั่วราชอาณาจักรตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปมีหน้าที่จ่ายเงินสมทบ เว้นแต่ 1) นายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดาซึ่งงานที่ลูกจ้างทำมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย 2) นายจ้างที่ประกอบการค้าเร่ การค้าแผงลอย

ในปี 2566 มีผู้ประกันตนแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในระบบประกันสังคม จำนวน 1,400,532 คน สามารถจำแนกตามสัญชาติ ดังนี้ สัญชาติเมียนมา 1,029,515 คน สัญชาติกัมพูชา 176,717 คน สัญชาติลาว 70,930 คน สัญชาติเวียดนาม 1,578 คน และสัญชาติอื่น ๆ 121,792 คน รายละเอียดตามรูปภาพที่ 35

รูปภาพที่ 35 จำนวนผู้ประกันตนแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในระบบประกันสังคม

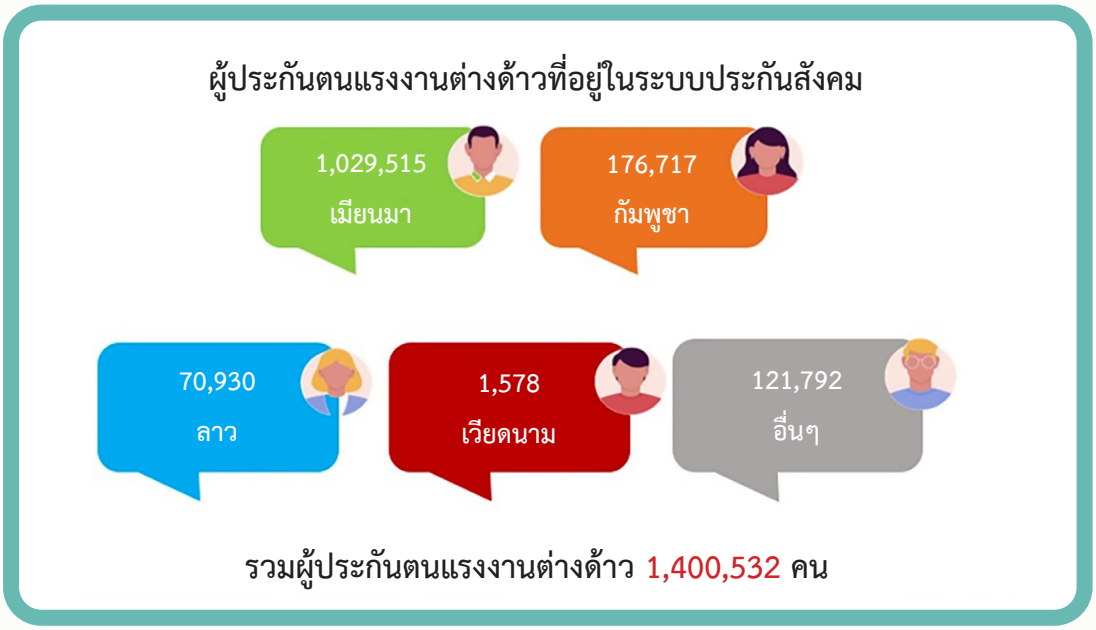

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

1) สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวในระบบประกันสังคม

(1) สำนักงานประกันสังคมให้ความคุ้มครองแรงงานข้ามชาติ และปฏิบัติต่อแรงงานทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติด้านสัญชาติ เพศ สถานะทางสังคม สอดคล้องตามหลักสากล โดยแรงงานข้ามชาติที่อยู่ในระบบประกันสังคมจะได้รับความคุ้มครองเหมือนแรงงานไทยทุกประการ ตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยในปี 2566 มีการจ่ายสิทธิประโยชน์จากกองทุนประกันสังคมให้กับผู้ประกันตนต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 436,105 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 117,808 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 จำนวนเงินสิทธิประโยชน์ 1,070.02 ล้าน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 348 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 48.14 เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย และสำนักงานประกันสังคมมีนโยบายการประชาสัมพันธ์เชิงรุกสร้างการรับรู้สิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตนและพัฒนาระบบการให้บริการขอรับประโยชน์ทดแทนผ่านระบบ e-self service ทำให้ผู้ประกันตนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้นและดำเนินการได้ทุกที่ทุกเวลารายละเอียดตามรูปภาพที่ 36

รูปภาพที่ 36 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวจากกองทุนประกันสังคม ปี 2566

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

(2) สำหรับแรงงานต่างด้าวที่ไม่อยู่ในข่ายความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนให้แรงงานต่างด้าวโดยตรง เป็นจำนวนเท่ากับลูกจ้างที่ขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเป็นกองทุนเงินทดแทนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นทุนในการจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตาย หรือสูญหาย เนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง โดยในปี 2566 มีจำนวนแรงงานต่างด้าวที่ได้รับสิทธิจากกองทุนเงินทดแทน ให้กับแรงงานต่างด้าว 3 สัญชาติ จำนวน 12,488 คน เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 3,768 คน คิดเป็นร้อยละ 37.01 จำนวนเงินสิทธิประโยชน์ 212.57 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2565 จำนวน 118 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 123.71 เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 คลี่คลาย และสำนักงานประกันสังคมมีนโยบายการประชาสัมพันธ์เชิงรุกสร้างการรับรู้สิทธิประโยชน์ให้กับผู้ประกันตน และพัฒนาระบบการให้บริการขอรับประโยชน์ทดแทนผ่านระบบ e-self service ทำให้ผู้ประกันตนสามารถเข้าถึงบริการได้ง่ายขึ้นและดำเนินการได้ทุกที่ทุกเวลา รายละเอียดตามรูปภาพที่ 37

รูปภาพที่ 37 สิทธิประโยชน์ของแรงงานต่างด้าวจากกองทุนเงินทดแทน ปี 2566

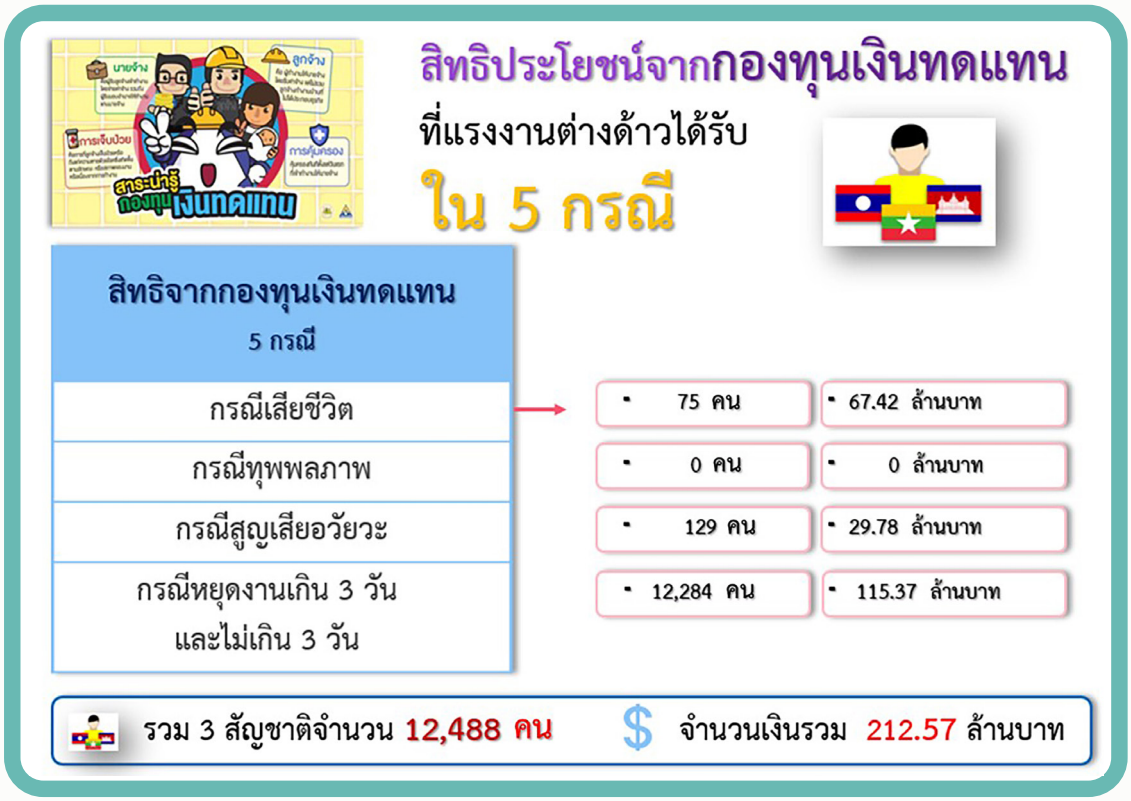

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

2) การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวร่วมกับภาคีเครือข่าย

ศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว 10 แห่ง (สมุทรสาคร สมุทรปราการ ชลบุรี ระนอง สุราษฎร์ธานี สงขลา ตาก เชียงใหม่ นครราชสีมา และขอนแก่น) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำงานแบบมีส่วนร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) องค์กรภาคประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) อาทิ องค์การระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐาน มูลนิธิรักษ์ไทย มูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา เครือข่ายเพื่อสิทธิแรงงานข้ามชาติ (MWRN) เครือข่ายองค์กรด้านประชากรข้ามชาติ (MWG) ฯลฯ ในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การละเมิดสิทธิมนุษยชน และคุ้มครองแรงงานต่างด้าวให้ดียิ่งขึ้น โดยให้คำปรึกษา แนะนำ รับข้อร้องทุกข์ร้องเรียน ประสานส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและให้ความช่วยเหลือแก่แรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหาจากการทำงานในประเทศไทย ในปี 2566 มีแรงงานต่างด้าวขอรับความช่วยเหลือ จำนวน 33,061 คน โดยจำแนกการให้ความช่วยเหลือสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) เปลี่ยน/เพิ่มนายจ้าง 2) ออกตรวจ แนะนำ ให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือนอกสถานที่ 3) แก้ไขข้อมูลทางทะเบียน คัดเอกสารหลักฐาน 4) ออกใบอนุญาตทำงานแทนใบอนุญาตทำงานชำรุด/สูญหาย และ 5) การออกนอกเขตพื้นที่ โดยปัจจุบันได้มีการพัฒนาศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในปี 2566 ได้ออกหลักเกณฑ์การเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว สัญชาติกัมพูชา ลาว เมียนมา และเวียดนาม ที่เข้ามาทำงานในประเทศไทย และจัดทำแนวปฏิบัติการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวที่ประสบปัญหาในการทำงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ โดยให้การช่วยเหลือในค่าอาหาร ค่าเช่าที่พัก และค่าพาหนะ

ผลการดำเนินงานของโครงการศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้างการนำแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา ลาว เมียนมา มาทำงานในประเทศตาม MOU มีจำนวน 288,699 คน แยกสัญชาติ ได้ดังนี้ 1) สัญชาติกัมพูชา จำนวน 74,736 คน 2) สัญชาติลาว จำนวน 82,317 คน 3) สัญชาติเมียนมา จำนวน 131,646 คน

ข้อมูลการออกใบอนุญาตทำงานให้แก่แรงงานต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์พยานในคดีค้ามนุษย์และผู้ติดตามการออกใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าวที่เป็นผู้เสียหายและพยานในคดีค้ามนุษย์ จำนวน 22 คน ได้แก่ จังหวัดระนอง จำนวน 16 คน และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 6 คน

3.3.6 การคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ได้ดำเนินการคุ้มครองสิทธิแรงงานต่างด้าวให้ได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

1) การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ช่องทางการให้บริการของรัฐ กรณีแรงงานไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย 3 ภาษา และประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ ของกรม เช่น เว็บไซต์กรม Line official รวมทั้งให้พนักงานตรวจแรงงานดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้แรงงานต่างด้าวทราบผ่านเครือข่ายแรงงานต่าง ๆ รวมทั้งสื่อประชาสัมพันธ์ “ข้อบ่งชี้พฤติกรรมที่อาจเข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน” ประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบกิจการทราบ ส่งผลให้ปี 2566 มีการเข้าถึงช่องทางการให้บริการของรัฐเพิ่มมากขึ้น แรงงานต่างด้าวแจ้งเบาะแสร้องเรียนกรณีไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับรอบปีที่ผ่านมา ดังนี้

(1) การร้องเรียนให้ตรวจแรงงานกรณีนายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 54 แห่ง ลูกจ้าง 6,548 คน พนักงานตรวจแรงงานตรวจสอบข้อเท็จจริงและได้มีคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง ลูกจ้างได้รับสิทธิตามกฎหมายแล้ว

(2) การยื่นคำร้อง (คร.7) เรียกสิทธิประโยชน์ที่เป็นเงินตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน 598 คน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ให้ความช่วยเหลือตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายโดยลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์เป็นเงินรวม จำนวน 160,830,943.79 บาท โดยจำแนกตามประเภทคำร้อง 3 ลำดับแรก ดังนี้ (1) ค่าจ้าง (2) ค่าชดเชยการเลิกจ้าง และ (3) ค่าจ้างแทนการบอกกล่าวล่วงหน้า

2) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวทำงาน โดยปี 2566 มีสถานประกอบกิจการที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวผ่านการตรวจแรงงาน จำนวน 2,552 แห่ง แรงงานต่างด้าวได้รับการคุ้มครองสิทธิ จำนวน 54,694 คน แยกเป็นสัญชาติเมียนมา จำนวน 43,138 คน ลาว จำนวน 2,524 คน กัมพูชา จำนวน 5,345 คน และสัญชาติอื่น ๆ จำนวน 3,687 คน โดยประเภทอุตสาหกรรมที่ผ่านการตรวจและมีการจ้างแรงงานข้ามชาติ 3 ลำดับแรก ดังนี้ (1) การผลิต (2) การขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์และจักรยานยนต์ (3) การก่อสร้าง ทั้งนี้ ได้มีการคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้ของการบังคับใช้แรงงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

3.4 การป้องกันการค้ามนุษย์ในแรงงานประมง

3.4.1 การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าวในภาคประมง

1) ปรับปรุงข้อมูลและจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Seabook)

กรมประมงจัดทำหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว (Sea book) ตามมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 ผ่านระบบการออกหนังสือคนประจำเรือสำหรับคนต่างด้าว ณ ประมงพื้นที่กรุงเทพมหานคร และสำนักงานประมงจังหวัด 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดเก็บข้อมูล และประวัติแรงงานต่างด้าวที่ทำงานบนเรือประมง เพื่อความมั่นคงในการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว และดูแลสวัสดิภาพของแรงงานต่างด้าวในภาคประมงให้ได้รับความปลอดภัยจากขบวนการค้ามนุษย์ ปัจจุบันมีแรงงานต่างด้าวที่มีหนังสือคนประจำเรือมีสถานะเปิดใช้งาน ทั้งสิ้นจำนวน 39,569 คน รายละเอียดตามรูปภาพที่ 38

รูปภาพที่ 38 ข้อมูลแรงงานต่างด้าวที่หนังสือคนประจำเรือมีสถานะเปิดใช้งาน

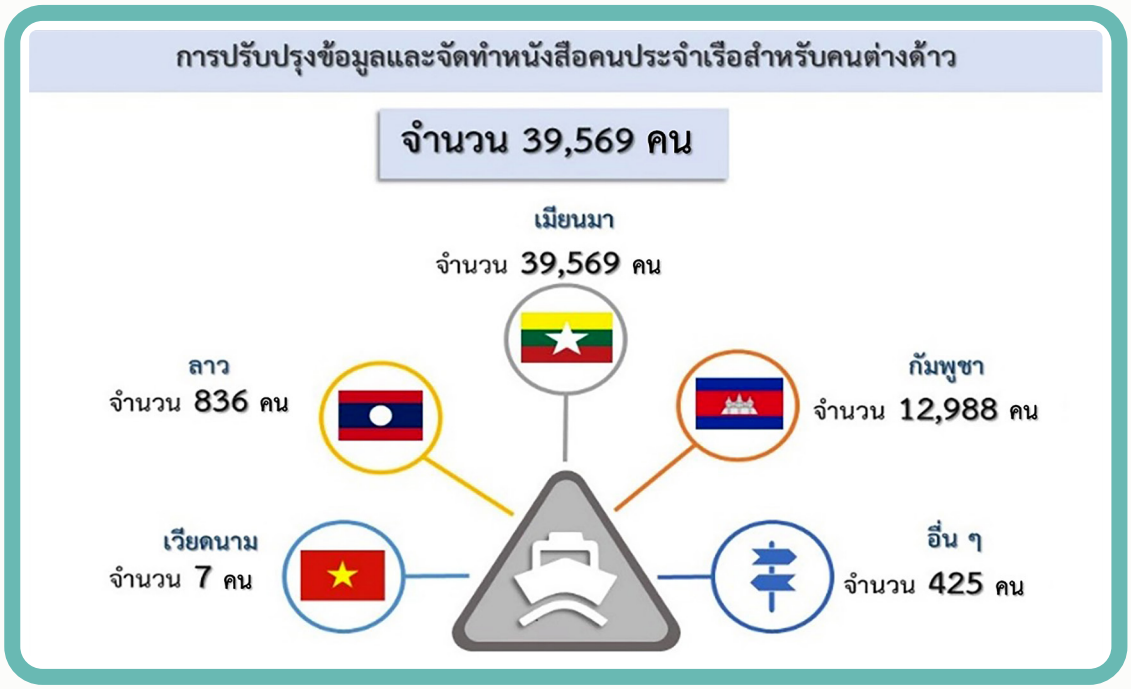

ที่มา : กรมประมง

2) การดำเนินการควบคุมเฝ้าระวังตรวจสอบแรงงานและเรือประมง

(1) การตรวจสอบเรือประมงหน้าท่าเทียบเรือ

โดยศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (Port In Port Out Controlling Center: PIPO) การตรวจสอบเรือประมงบริเวณหน้าท่าเทียบเรือเป็นภารกิจหลักของศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้า - ออก (PIPO) ซึ่งในปัจจุบันมีศูนย์ PIPO ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดชายทะเล 30 แห่ง และจุดตรวจเรือประมงส่วนหน้า (FIP) 19 แห่ง โดยมีชุดสหวิชาชีพที่ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) บูรณาการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย กรมประมง กรมเจ้าท่า กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมการจัดหางาน ซึ่งจะทำให้ตรวจสอบเรือประมงและบังคับใช้กฎหมายร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพครบทุกมิติ ในการตรวจสอบแรงงานประมงชุดสหวิชาชีพมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องของจำนวนบุคคลและเอกสารยืนยันตัวบุคคล เช่น หนังสือคนประจำเรือ ใบอนุญาตทำงานของคนต่างด้าว การตรวจสวัสดิการและความเป็นอยู่ของคนประจำเรือ เช่น อาหาร ชุดปฐมพยาบาล ยา น้ำดื่ม การรับ - จ่ายค่าจ้าง การจัดเวลาพัก นอกจากนี้ ยังมีการสัมภาษณ์แรงงานเพื่อรวบรวมเบาะแสการกระทำผิดอื่นด้วย เช่น การละเมิดแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน การค้ามนุษย์ เป็นต้น

(2) การบูรณาการตรวจเรือประมงกลางทะเล

กรมประมงได้จัดตั้งศูนย์ป้องกันและปราบปรามประมงทะเล เพื่อดำเนินการประสานงานคณะทำงานระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ กรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรมเจ้าท่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง กรมสอบสวนคดีพิเศษ และศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล กำหนดวันออกปฏิบัติงานตรวจเรือและแรงงานในเรือประมงกลางทะเลตามแผนงานการปฏิบัติงานที่ได้รับเป้าหมายในแต่ละจังหวัด ซึ่งการออกปฏิบัติงานดังกล่าว ใช้เรือตรวจการประมงทะเล ขนาด 60 – 70 ฟุต โดยมีการตรวจสอบการทำการประมง แรงงานประมง และเรือประมง หากพบว่า มีการดำเนินการไม่เป็นไปตามกฎหมาย พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องจะเป็นผู้ดำเนินการกล่าวโทษ

3.4.2 โครงการคุ้มครองสิทธิแรงงานประมงทะเล

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้ดำเนินการคุ้มครองแรงงานประมงทะเล ไม่ให้ตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งเพื่อมิให้มีการใช้แรงงานเด็กในเรือประมงทะเล โดยมีกิจกรรม ดังนี้

1) การตรวจแรงงานในภาคประมง ปี 2566

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจคุ้มครองแรงงานบนเรือประมง และการตรวจบูรณาการเรือประมงกลางทะเล ดังนี้

(1) ผลการตรวจคุ้มครองแรงงานในเรือประมงหน้าท่า (ศูนย์ PIPO) จำนวน 11,861 ลำ แรงงานจำนวน 21,325 คน ทั้งนี้ ตัวเลขดังกล่าว อาจมีการตรวจซ้ำตามการแจ้งเตือนของศูนย์ปฏิบัติการ FMC ในกรณีที่มีการแจ้งเข้าหรือออกจากท่า โดยพบการกระทำความผิด จำนวน 30 ลำ แรงงาน จำนวน 355 คน พนักงานตรวจแรงงานได้ดำเนินการออกคำสั่ง จำนวน 15 คำสั่ง และดำเนินคดี จำนวน 15 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องเวลาพักระหว่างการทำงาน 2) เรื่องเอกสารการจ่ายค่าจ้าง และ 3) เรื่องเอกสารสัญญาจ้าง

(2) ผลการตรวจบูรณาการแรงงานในเรือประมงทะเล (ตรวจกลางทะเลร่วมกับกรมเจ้าท่า กรมประมง กรมสอบสวนคดีพิเศษ กองทัพเรือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตำรวจน้ำ ปคม. ตม.) หรือหน่วยอื่นที่เกี่ยวข้อง จำนวน 258 แห่ง แรงงาน จำนวน 4,529 คน ไม่พบการกระทำความผิด

2) ประชุมคณะทำงานศูนย์บริหารจัดการแรงงานประมงจังหวัด จำนวน 22 ครั้ง

เพื่อร่วมประเมินสภาพปัญหา วางแผน และปฏิบัติงานร่วมกันในการตรวจสภาพการจ้าง สภาพการทำงาน และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานในเรือประมงทะเล โดยมีหน่วยงานที่เป็นคณะทำงานประกอบด้วย ผู้แทนประมงจังหวัด ผู้แทนเจ้าท่า ผู้แทนตำรวจน้ำจังหวัด ผู้แทนประชาสัมพันธ์จังหวัดผู้แทนกองทัพเรือ ผู้แทนสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ผู้แทนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด และหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานการประชุม

ในปี 2566 ได้พบปัญหาในการปฏิบัติงานในหลายประเด็น เช่น การกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการตรวจแรงงาน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศที่แตกต่างและสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวน ทำให้ต้องปรับเปลี่ยนวิธีการปฏิบัติงานให้เป็นตามสภาพและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ จึงได้มีการกำหนดประชุมคณะทำงานศูนย์ฯ เพื่อร่วมกันจัดทำแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดผลสัมฤทธิ์และมีประสิทธิภาพสูงสุดในการช่วยเหลือคุ้มครองลูกจ้างในเรือประมง

3) มีผู้ประสานงานด้านภาษา/ล่ามเพื่อการสื่อสาร จำนวน 35 คน ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล ดังนี้ จังหวัดกระบี่ จันทบุรี ชลบุรี ชุมพร ตรัง ตราด นครศรีธรรมราช ปัตตานี พังงา เพชรบุรี ภูเก็ต ระนอง ระยอง สงขลา สตูล สมุทรปราการ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร สุราษฎร์ธานี และกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นสื่อกลางสนับสนุนการปฏิบัติงานในการให้คำปรึกษา แนะนำ การรับคำร้อง การคัดแยกแรงงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) และชี้แจงข้อกฎหมายเพื่อคุ้มครองแรงงานต่างด้าวให้ได้รับสิทธิตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รวมทั้งประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้แก่แรงงานต่างด้าว และสนับสนุนการดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) อีกทั้ง เพื่อสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

3.4.3 โครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง และการบริหารจัดการแรงงานประมงผ่านโครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง 22 จังหวัด

1) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานได้ส่งเสริมแรงงานประมงและนายจ้างให้มีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้ถูกต้องตามกฎหมายไม่ตกเป็นผู้เสียหายของการค้ามนุษย์ จำนวน 83,038 คน

2) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานดำเนินการบริหารจัดการแรงงานประมงผ่านโครงการศูนย์ประสานแรงงานประมง 22 จังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในประเภทกิจการประมง รวมทั้งแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงส่งเสริมให้ผู้ประกอบการกิจการประมงได้ปฏิบัติตามกฎหมาย ให้ความคุ้มครองโดยการตรวจสภาพการจ้างงาน สภาพการทำงาน สภาพความเป็นอยู่ให้เป็นไปตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน รณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ผู้ประกอบกิจการประมง แรงงาน และส่วนราชการมีความตระหนักร่วมกันในการแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบแรงงานประมงให้เป็นที่ยอมรับตามมาตรฐานสากล เพื่อให้มีการดำเนินการจ้างแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงาน และกลับออกไปประเทศต้นทางอย่างเป็นระบบ เมื่อแรงงานทำงานครบสัญญาจ้างหรือมีเหตุต้องเลิกจ้าง และเพื่อดำเนินการสนับสนุนนโยบายและมาตรการของรัฐ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งในปี 2566 ได้ดำเนินการ ดังนี้

(2) ดำเนินการออกใบอนุญาตทำงาน ดังนี้

2.1 กลุ่มมติคณะรัฐมนตรี ขอใบอนุญาตทำงาน จำนวน 8,405 คน และต่ออายุใบอนุญาตทำงาน จำนวน 25,372 คน

2.2 กลุ่มแรงงานต่างด้าวตาม MOU ขอใบอนุญาตทำงาน จำนวน 2,519 คน และต่ออายุใบอนุญาตทำงาน จำนวน 25 คน

3.4.4 โครงการปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) 22 จังหวัดชายทะเล

ตามที่คณะกรรมการประสานและกำกับการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ได้จัดทำแผนการปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 เพื่อยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ซึ่งกรมประมงได้เริ่มดำเนินการตรวจคัดกรองแรงงานต่างด้าว ตามโครงการปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) ร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล

ผลการดำเนินงานปฏิบัติการคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงทะเล ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) ตั้งแต่วันที่ 27 มีนาคม ถึง 30 กันยายน 2566 จากยอดเป้าหมายจำนวน 34,099 คน มีแรงงานต่างด้าวทั้งหมดที่ผ่านการตรวจคัดกรองทั้งสิ้นจำนวน 33,563 คน หรือยอดปฏิบัติงานสะสมร้อยละ 98.43 ทั้งนี้ พบว่ามีแรงงานต่างด้าวที่มีพฤติการณ์สงสัยอาจเข้าข่ายเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์หรือถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ทั้งสิ้นจำนวน 14 คน ได้แก่ จังหวัดภูเก็ต จำนวน 9 คน และสตูล จำนวน 5 คน โดยได้มีการส่งต่อทีมสหวิชาชีพของจังหวัดเพื่อดำเนินการคัดแยก ซึ่งทีมสหวิชาชีพได้พิจารณาตรวจสอบแล้วว่าแรงงานทั้งหมดไม่เป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

รูปภาพที่ 39 การตรวจคัดกรองแรงงานต่างด้าวในภาคประมงตาม NRM พ.ศ. 2566

ที่มา : กรมประมง

3.4.5 ประเด็นลูกเรือประสบอุบัติเหตุในเรือ และพลัดตกน้ำสูญหาย

รัฐบาลไทยได้มีการกำหนดแนวทาง มาตรการดำเนินงานในประเด็นเกี่ยวกับแรงงานประมงตกน้ำ ดังนี้

1) แนวทางปฏิบัติกรณีได้รับการแจ้งเหตุลูกเรือพลัดตกน้ำหรือเหตุอื่น

ศูนย์ควบคุมการแจ้งเรือเข้าออก (Port In Port Out Control Center: PIPO) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติกรณีได้รับการแจ้งเหตุลูกเรือพลัดตกน้ำหรือเหตุอื่น เมื่อเจ้าหน้าที่ศูนย์ PIPO ได้รับแจ้งเหตุลูกเรือพลัดตกน้ำหรือเหตุอื่น ในพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ PIPO ให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สามารถเข้าช่วยเหลือได้ทันที เช่น ศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล (ศรชล.) กองทัพเรือ ตำรวจน้ำ กรมเจ้าท่า กรมศุลกากร กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง กรมประมง หรือประสานเจ้าของเรือ ที่อยู่ใกล้เคียงทางโทรศัพท์หรือทางวิทยุ

(2) สนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นต่อการช่วยเหลือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ชื่อ-สกุล อายุ สัญชาติ หมายเลขประจำตัวของผู้ประสบเหตุ ภาพถ่ายที่สามารถแสดงรูปพรรณสัณฐานของผู้ประสบเหตุ วัน/เดือน/ปี และเวลาที่ทราบเหตุหรือเกิดเหตุ พิกัดจุดเกิดเหตุ (ถ้ามี) ชื่อเรือประมง หมายเลขทะเบียนเรือ ขนาดเรือ ชนิดเครื่องมือ

(3) รายงานการเกิดเหตุต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น พร้อมทั้งแจ้งข้อมูลทางกลุ่มไลน์ “กรป.-PIPO” ในโอกาสแรกที่ทราบเหตุหรือเกิดเหตุ

(4) หัวหน้าศูนย์ PIPO สั่งการให้ชุดสหวิชาชีพฯ ดำเนินการเข้าตรวจสอบเรือที่เกิดเหตุดังกล่าว เพื่อตรวจสอบ สัมภาษณ์ลูกเรือหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และควบคุมให้การปฏิบัติเป็นไปกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

(5) เมื่อดำเนินการตรวจสอบแล้วเสร็จ รายงานข้อมูลการเกิดเหตุต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น ในรูปแบบหนังสือราชการ

(6) ดำเนินการประสาน และติดตามการเยียวยา กรณีคนบนเรือประมงที่พลัดตกน้ำหรือเหตุอื่น แล้วปรากฏว่า ค้นหาไม่พบ หรือเสียชีวิต ทุกกรณีและรายงานกองฯ ในโอกาสแรกต่อไป

(7) กรณีที่ลูกเรือประมงที่มีประวัติลูกเรือสูญหาย บาดเจ็บ เจ็บป่วย หรือเสียชีวิตจากกรณีทะเลาะวิวาท อุบัติเหตุบนเรือ หรือลูกเรือพลัดตกน้ำ ให้หัวหน้าศูนย์ PIPO สั่งตรวจเรือลำดังกล่าวในการแจ้งเรือเข้า – ออก ครั้งต่อไปติดต่อกัน 3 ครั้ง และมุ่งเน้นการตรวจสอบสวัสดิภาพของลูกเรือประมง โดยให้เป็นการสั่งตรวจเรือใน “กลุ่มเรือเจาะจงสั่งตรวจ”

2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้กำหนดแนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกรณีลูกเรือประสบอุบัติเหตุหรือลูกเรือตกน้ำ ดังนี้

- เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2566 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยกองความปลอดภัยแรงงาน จัดประชุมชี้แจงแนวทางปฏิบัติการตรวจสถานประกอบกิจการตามพระราชบัญญัติความปลอดภัยฯ พ.ศ. 2554 ในงานประมงทะเล ให้พนักงานตรวจความปลอดภัยในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล เพื่อส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงานบนเรือประมง

- เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2566 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน โดยกองความปลอดภัยแรงงาน ได้จัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินมาตรการเชิงรุกเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการประสบอันตรายจากการทำงานบนเรือประมงทะเล เพื่อชี้แจงแนวทางการในการตรวจความปลอดภัยในเรือประมง ขั้นตอนการรายงานผลการตรวจให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล สามารถดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย ผู้ปฏิบัติงาน ณ สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ร่วมประชุมผ่านระบบวีดิทัศน์ทางไกล (Zoom Meeting) ณ ห้องประชุม 1 ชั้น 4 กองความปลอดภัยแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน

3) การส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ เพื่อตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงานบนเรือประมง

(1) เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2566 กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงานเขต 8 จัดประชุมชี้แจงการดำเนินการด้านความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศบนเรือประมง มีวัตถุประสงค์เพื่อชี้แจงข้อกฎหมายด้านความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับที่อับอากาศ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานในที่อับอากาศบนเรือประมง โดยมีผู้เข้าร่วมประชุมประกอบไปด้วยนายจ้างที่ประกอบกิจการประมง ลูกจ้างที่ปฏิบัติงานบนเรือประมงและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 100 คน

(2) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยกองบังคับการตำรวจน้ำมีผลการตรวจเรือประมงและแรงงานประมงในบริเวณท่าเรือ และในทะเล 22 จังหวัดชายทะเล ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบเรือประมง จำนวน 2,381 ลำ แรงงานประมง จำนวน 24,679 คน แบ่งตามสัญชาติได้ ดังนี้ 1) สัญชาติไทย จำนวน 8,092 คน 2) สัญชาติเมียนมา จำนวน 14,209 คน 3) สัญชาติลาว จำนวน 397 คน 4) สัญชาติกัมพูชา จำนวน 1,902 คน และ 5) สัญชาติอื่น ๆ จำนวน 79 คน

(3) สถานีตำรวจน้ำ ที่รับผิดชอบพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล ได้ดำเนินการจัดชุดตรวจเข้าพบและพูดคุยกับผู้ประกอบการประมง ให้แน่ใจว่าไม่มีการบังคับหนี้ การทำงานล่วงเวลา การยึดเอกสาร การไม่จ่ายค่าจ้าง

(4) ศูนย์อภิบาลผู้เดินทางทางทะเล (Stella Maris) ร่วมกับคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ ปัตตานี โรงพยาบาลเมืองสงขลา ฝ่ายงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เทศบาลเมืองปัตตานี สำนักงานประกันสังคมจังหวัดปัตตานี สตูล และสงขลา ศูนย์บริหารจัดการด่านตรวจประมงเขต 8 (สงขลา ปัตตานี) และศูนย์บริหารจัดการด่านตรวจประมงเขต 9 (สตูล) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้กับอาสาสมัครคนประจำเรือประมง หลักสูตร “การปฐมพยาบาล การช่วยฟื้นคืนชีพ และการกู้ชีพกู้ภัยจากเหตุเพลิงไหม้และลูกเรือตกน้ำ” ให้กับลูกเรือประมงจังหวัดสงขลา สตูล และปัตตานี ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2565 - กันยายน 2566 จำนวน 11 รุ่น มีผู้ผ่านการอบรม จำนวน 415 คน แบ่งเป็น ลูกเรือไทย จำนวน 198 คน ลูกเรือเมียนมา จำนวน 115 คน ลูกเรือกัมพูชา จำนวน 100 คน และลูกเรือลาว จำนวน 2 คน

3.5 การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง

3.5.1 การตรวจแรงงานในระบบ แรงงานนอกระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยง และสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ปี 2566

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการตรวจแรงงานในระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยง และสถานประกอบกิจการประเภทแปรรูปสัตว์น้ำในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล โดยมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิแรงงาน การใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย และสถานประกอบกิจการกลุ่มเสี่ยงที่เข้าถึงยาก ขาดการตรวจสอบเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างจริงจัง มีประสิทธิภาพและสร้างการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เคารพต่อหลักสิทธิมนุษยชน พร้อมทั้งได้กำหนดกิจการที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ กิจการเกี่ยวเนื่องประมงทะเล กลุ่มสินค้าประเภทอ้อย เครื่องนุ่งห่ม กุ้ง ปลา ฟาร์มเลี้ยงสัตว์ ฟาร์มหมู หรือฟาร์มเลี้ยงสัตว์ประเภทอื่น ๆ รวมทั้งกิจการที่เป็นห่วงโซ่การผลิตดังกล่าวทุกแห่ง กิจการก่อสร้าง งานที่เข้าข่าย 3D กล่าวคือ งานที่มีลักษณะสกปรก (Dirty) งานที่มีความยากลำบาก (Difficult) และงานที่เสี่ยงอันตราย (Dangerous) และสถานประกอบกิจการที่มีการแจ้งการใช้แรงงานเด็กอายุระหว่าง 15 – 18 ปี

ปี 2566 มีผลการตรวจแรงงานในระบบ แรงงานกลุ่มเสี่ยง กิจการแปรรูปสัตว์น้ำ ดังนี้

1) การตรวจแรงงานในระบบ มีผลการดำเนินงานทั้งสิ้น จำนวน 19,292 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 640,680 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 19,017 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 626,668 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง จำนวน 6,098 คำสั่ง และส่งพนักงานสอบสวนดำเนินคดีอาญา จำนวน 12 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องนายจ้างไม่จัดทำเอกสารหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงานทะเบียนลูกจ้าง และหลักฐานการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น 2) เรื่องนายจ้างไม่จัดวันหยุดตามประเพณีให้ลูกจ้าง และ 3) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง

2) การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง จำนวน 1,101 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 36,014 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 1,013 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 33,035 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง จำนวน 1,498 คำสั่ง และดำเนินคดีอาญา จำนวน 2 คดี โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องนายจ้างไม่จัดทำเอกสารหลักฐานตามที่กฎหมายกำหนด เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับการทำงาน ทะเบียนลูกจ้าง และหลักฐานการจ่ายค่าจ้าง เป็นต้น 2) เรื่องนายจ้างไม่จัดวันหยุดตามประเพณีให้ลูกจ้าง และ 3) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง

3) การบูรณาการตรวจสถานประกอบกิจการแปรรูปสัตว์น้ำในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล โดยบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง ฯลฯ เพื่อการบังคับใช้กฎหมายตามภารกิจของหน่วยงาน ทั้งนี้ มีการดำเนินการตรวจ จำนวน 123 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 16,469 คน พบการกระทำความผิด จำนวน 2 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 1,352 คน โดยพนักงานตรวจแรงงานได้มีการบังคับใช้กฎหมายกับสถานประกอบกิจการที่กระทำความผิด ดังนี้

- ดำเนินการออกคำสั่งให้นายจ้างปฏิบัติให้ถูกต้อง จำนวน 2 คำสั่ง โดยพบการกระทำความผิด 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) เรื่องวันหยุดวันลา 2) เรื่องการจ่ายค่าจ้าง และ 3) เรื่องอัตราค่าจ้าง

4) ผลการดำเนินการตรวจแรงงานนอกระบบเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพื่อคุ้มครองแรงงานกลุ่มลูกจ้างในงานเกษตรกรรมซึ่งมิได้จ้างงานตลอดปี และลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เช่น แรงงานเด็กที่มีอายุ 15 ปีแต่ไม่ถึง 18 ปีบริบูรณ์ แรงงานหญิงข้ามชาติ โดยมีผลการดำเนินการ จำนวน 260 คน ไม่พบการกระทำความผิด

3.5.2 การตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยงโดยสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการตรวจแรงงานกลุ่มเสี่ยง โดยการกำหนดแผนการตรวจสถานบริการ สถานบันเทิง สถานประกอบการในพื้นที่ การกำหนดแผนการตรวจพื้นที่เสี่ยง กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พื้นที่เสี่ยง หมายถึง สถานที่ที่มีความเสี่ยงกว่าสถานที่โดยทั่วไปที่จะเกิดการกระทำความผิดทางอาญาที่บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่ การตรวจพื้นที่เสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณี การตรวจพื้นที่เสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์จากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการการตรวจพื้นที่เสี่ยงต่อการแสวงหาประโยชน์จากการนำเด็กมาขอทาน และการตรวจแรงงานพื้นที่ดำเนินการ พื้นที่รับผิดชอบของ กองกำกับการ 1 – 6 กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ (77 จังหวัด) ผลการตรวจพื้นที่เสี่ยง ประจำปี 2566 ทั้งสิ้นจำนวน 1,258 ครั้ง

3.5.3 โครงการสนับสนุนภารกิจการตรวจคัดกรองเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้เบื้องต้นสำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับหรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

ปี 2566 กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน (สล.ศปคร.) ดำเนินการตรวจบูรณาการคัดกรองเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้เบื้องต้นสำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมประมง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ เพื่อตรวจคัดกรองแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ตรวจคัดกรองสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงโดยการนำมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) ส่งต่อคดีตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) กรณีพบผู้ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหาย โดยมีผลการดำเนินงาน ดังนี้

1) ส่วนกลาง ดำเนินการตรวจบูรณาการสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงตามแผนงาน จำนวน 93 ครั้ง สถานประกอบการ จำนวน 210 แห่ง แรงงาน จำนวน 6,569 คน ทั้งนี้ ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

2) ส่วนภูมิภาค ดำเนินการตรวจบูรณาการสถานประกอบการกลุ่มเสี่ยงตามแผนงาน จำนวน 649 ครั้ง สถานประกอบการ จำนวน 2,052 แห่ง แรงงาน จำนวน 104,924 คน ทั้งนี้ ไม่พบการกระทำความผิดเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน

3.6 การพัฒนากลไกการบริหารจัดการเพื่อป้องกันการค้ามนุษย์

3.6.1 การพัฒนากฎหมายสำคัญ

1) ระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566

การปรับปรุง “ระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงานและการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566” เพื่อปรับปรุงฐานความผิดและมาตรการลงโทษทางปกครองหรือดำเนินคดีอาญาให้มีความสอดคล้องกับสภาพการจ้างงานและสภาพการทำงานในเรือประมงในปัจจุบัน ประกอบกับมีการปรับปรุงกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 เพื่อแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การใช้แรงงานบังคับและการใช้แรงงานประมงที่ผิดกฎหมาย ซึ่งเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนของรัฐบาล ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการกลั่นกรองกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคประมงและแรงงานในภาคประมง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการตราหรือการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งที่เกี่ยวข้องกับภาคประมงและแรงงานในภาคประมงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและพันธกรณีระหว่างประเทศเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิภาพ ได้เห็นชอบ “ระเบียบกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานว่าด้วยการตรวจแรงงาน และการดำเนินคดีอาญาผู้กระทำความผิดตามกฎกระทรวงคุ้มครองแรงงานในงานประมงทะเล พ.ศ. 2565 พ.ศ. 2566” เรียบร้อยแล้ว มีรายละเอียดในการดำเนินการและมาตรการทางปกครองหรือดำเนินคดีอาญาที่สำคัญ จำแนกเป็นรายละเอียดในการตรวจแรงงานในกิจการประมงทะเลและการดำเนินการเกี่ยวกับ (1) การจ้างงาน (2) เวลาพัก (3) สัญญาจ้าง (4) การรายงานตัว (5) ทะเบียนลูกจ้าง (6) เอกสารการจ่ายค่าจ้าง (7) ค่าจ้าง (8) วันหยุดและวันลา และ (9) สวัสดิการ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2566 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 26 เมษายน 2566

2) การปรับปรุงแก้ไขร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติแรงงานสัมพันธ์ในรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ....

กระทรวงแรงงาน โดยกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน มีความพยายามที่จะปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา ILO ฉบับที่ 98 ว่าด้วยสิทธิในการรวมตัวและเจรจาต่อรองและฉบับที่ 87 ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพในการสมาคม และการคุ้มครองสิทธิในการรวมตัว ปัจจุบันได้เสนอร่างฯ ต่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา แต่เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ครบถ้วนตามข้อเรียกร้องขององค์การฝ่ายลูกจ้าง คณะรัฐมนตรีจึงขอให้กระทรวงแรงงานพิจารณาทบทวนในประเด็นการแก้ไขสิทธิของลูกจ้างในการยื่นข้อเรียกร้อง เพื่อให้ลูกจ้างมีสิทธิและความเข้มแข็งในการรวมตัวเจรจาต่อรองมากยิ่งขึ้น คุ้มครองกรรมการลูกจ้างจากการกลั่นแกล้งและจากการกระทำอันไม่เป็นธรรมจากนายจ้าง โดยปัจจุบันกระทรวงแรงงานอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ หากแล้วเสร็จจะได้เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

3.6.2 การดำเนินการตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM)

กระทรวงแรงงานได้กำหนดให้หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) การตรวจคัดกรองเบื้องต้นเพื่อแสวงหาข้อบ่งชี้สำหรับบุคคลที่มีเหตุอันควรสงสัยได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการแสวงหาประโยชน์ด้านแรงงาน แรงงานบังคับ หรือการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ตั้งแต่ปี 2565 โดยในปี 2566 มีผลการดำเนินงานสรุป ดังนี้

1) หน่วยงานสังกัด กระทรวงแรงงาน มีการนำแบบ รบ.1 ไปดำเนินการคัดกรอง จำนวน 2,130 ครั้ง โดยมีผู้ถูกตรวจคัดกรอง จำนวน 72,889 คน จำแนกตามสัญชาติ ได้แก่ ไทย จำนวน 32,944 คน คิดเป็นร้อยละ 45.19 เมียนมา จำนวน 29,314 คน คิดเป็นร้อยละ 40.21 ลาว จำนวน 2,301 คน คิดเป็นร้อยละ 3.15 กัมพูชา จำนวน 7,640 คน คิดเป็นร้อยละ 10.48 เวียดนาม จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 0.01 และอื่น ๆ จำนวน 677 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 ตามตารางที่ 38

ตารางที่ 38 ผลการตรวจคัดกรองแรงงาน จำแนกรายสัญชาติ ปี 2566

ภูมิภาค	ผลการตรวจคัดกรองแรงงาน จำแนกรายสัญชาติ													
	การตรวจคัดกรอง (คน)							พบข้อบ่งชี้ (คน)						
	ไทย	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่นๆ	รวม	ไทย	เมียนมา	ลาว	กัมพูชา	เวียดนาม	อื่นๆ	รวม
เหนือ	1,141	1,326	50	22	0	78	2,617	0	0	0	0	0	0	0
ตะวันออกเฉียงเหนือ	6,767	522	579	137	0	1	8,006	0	0	2	0	0	0	2
ตะวันตก	500	3,267	97	1,166	0	147	5,177	0	17	0	0	0	31	48
ตะวันออก	5,964	4,034	516	3,164	4	217	13,899	0	0	0	0	0	0	0
กลาง	13,695	7,064	739	2,072	9	199	23,778	0	0	1	0	0	0	1
ใต้	4,796	13,091	320	1,079	0	30	19,316	0	4	0	0	0	0	4
กรุงเทพมหานคร	81	10	0	0	0	5	96	42	10	0	0	0	5	57
รวม	32,944	29,314	2301	7640	13	677	72,889	42	31	3	0	0	36	112

ที่มา : สำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

2) ผลการตรวจคัดกรอง พบว่า มีผู้ถูกตรวจคัดกรอง จำนวน 72,777 คน ไม่เข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน และพบว่า มีผู้เข้าข่ายการบังคับใช้แรงงาน จำนวน 112 คน ในพื้นที่ 5 จังหวัด ได้แก่ หนองคาย จำนวน 2 คน กาญจนบุรี จำนวน 14 คน ตาก จำนวน 34 คน นครนายก จำนวน 1 คน และสงขลา จำนวน 2 คน กรุงเทพมหานคร จำนวน 57 คน ซึ่งได้มีการส่งต่อผู้ที่อาจตกเป็นผู้เสียหายเข้าสู่กระบวนการคัดแยกตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) แล้ว

3.6.3 ปรับปรุงแนวทางการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และการจัดทำคู่มือแนวทางการสัมภาษณ์สำหรับพนักงานตรวจแรงงาน

1) กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน ได้มีหนังสือมอบหมายหน่วยงานในสังกัดในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดำเนินการตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) และมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น (Standard Operating Procedures: SOP) ดำเนินการจัดประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องของแต่ละหน่วยงาน และจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านการป้องกันและปราบปรามการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน ให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ การบังคับใช้แรงงานหรือบริการ เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำคู่มือแนวทางการสัมภาษณ์สำหรับพนักงานตรวจแรงงานและผู้ประสานงานด้านภาษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์แรงงานและการให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงประกอบการพิจารณาว่า ผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ถูกบังคับใช้แรงงานหรือบริการหรือไม่ โดยอาจเป็นการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบที่ครบถ้วนสำหรับประกอบการสัมภาษณ์แรงงาน พร้อมทั้งเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้แก่พนักงานตรวจแรงงาน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงาน

3) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานได้มีการปรับปรุงแนวทางการตรวจแรงงานในสถานประกอบกิจการที่เสี่ยงต่อการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานขัดหนี้ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพื่อให้การแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงานรวมถึงการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้ายมีผลสัมฤทธิ์ดีขึ้น มีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มีมาตรการที่ชัดเจนและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ รวมถึงให้แรงงานในสถานประกอบกิจการได้รับสิทธิประโยชน์ตามกฎหมาย ไม่ตกเป็นผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน รวมถึงการใช้แรงงานเด็กในรูปแบบที่เลวร้าย โดยปรับปรุงประเภทอุตสาหกรรมกลุ่มเสี่ยง เพื่อขยายกลุ่มในการตรวจแรงงานและมีการใช้ แบบ รบ.1 เพื่อสัมภาษณ์คัดกรองเบื้องต้นเกี่ยวกับการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน โดยหากพบสัญญาณบอกเหตุ/ข้อบ่งชี้ เช่น การบังคับให้ใช้หนี้ การทำงานล่วงเวลาเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด การยึดเอกสารสัญญาและการไม่จ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้าง โดยให้พิจารณาถึงเจตนาของนายจ้าง หรือสัญญาณบอกเหตุ/ข้อบ่งชี้อื่นให้แสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติม เพื่อพิจารณาว่าลูกจ้างนั้นเป็นบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าเป็นผู้เสียหายหรือไม่ เพื่อให้การส่งต่อความช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหาย จะได้รับการช่วยเหลือและส่งต่อเข้าสู่ขั้นตอนการคัดแยกตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ ต่อไป

3.6.4 แผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566

รัฐบาลไทยมีแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2561 - 2580 (แผนปฏิบัติการระดับชาติ) ใช้เป็นกรอบการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย ระยะ 20 ปี ซึ่งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ของประเทศไทย แผนปฏิบัติการดังกล่าว มีห้วงระยะเวลา

ดำเนินการแบ่งเป็น 5 - 10 - 15 - 20 ปี ปัจจุบันรัฐบาลไทยอยู่ระหว่างการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2566 – 2570 (ระยะ 5 ปี) โดยแผนปฏิบัติการฉบับนี้ มีเนื้อหาหลักประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 เรื่อง ประกอบด้วย การดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย การป้องกันปัญหาการค้ามนุษย์ การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลการค้ามนุษย์ โดยปี 2566 มีโครงการ/กิจกรรมภายใต้แผนปฏิบัติการ จำนวน 90 โครงการ งบประมาณรวม จำนวน 347,398,565 บาท

3.6.5 การป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

ประเทศไทยได้มีการดำเนินการป้องกันและปราบปรามเจ้าหน้าที่รัฐทั้งที่ปฏิบัติงานอยู่ในประเทศและต่างประเทศไม่ให้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และหากพบการกระทำความผิดจะมีกระบวนการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิด โดยคณะกรรมการป้องกันเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ มีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ซึ่งได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการติดตามการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมิให้เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และในรอบปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีการประชุมติดตามการดำเนินการทางวินัยและคดีอาญาของเจ้าหน้าที่รัฐ จำนวน 3 ครั้ง และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ จำนวน 22 คน

3.7 การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

การเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะการนำแนวปฏิบัติตามมาตรา 6/1 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติมไปใช้ในการคัดแยกผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ ในปี พ.ศ. 2566 กระทรวงแรงงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมต่าง ๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในข้อบ่งชี้ของการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน การบังคับใช้แรงงาน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ การคัดแยกผู้เสียหายร่วมกับทีมสหวิชาชีพ การดำเนินงานตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้นฯ (SOP) และกลไกการส่งต่อระดับชาติฯ (NRM) โดยในปี 2566 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการฝึกอบรม จำนวน 6 โครงการ ผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้นจำนวน 1,641 คน โดยมีโครงการดังนี้

1) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไกการส่งต่อระดับชาติการบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์เพื่อให้พนักงานตรวจแรงงานและผู้บังคับบัญชาของพนักงานตรวจแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานทราบขั้นตอนและแนวทางปฏิบัติตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) อันจะยกระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานสหวิชาชีพของเจ้าหน้าที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานผู้ปฏิบัติงานด้านป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์หรือการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ

โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ตามหลักสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีระหว่างประเทศ ทั้งนี้ได้จัดเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จำนวน 2 รุ่น ผู้เข้าร่วมอบรม ได้แก่ ผู้บังคับบัญชาและพนักงานตรวจแรงงาน รวมจำนวน 190 คน ใช้งบประมาณทั้งหมด จำนวน 1,008,064.80 บาท

2) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสนับสนุนเจ้าหน้าที่ในการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวและการดำเนินการกรณีค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานของศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการดำเนินการของศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว รวมถึงการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯ ในการดำเนินการกรณีค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน โดยกรมการจัดหางาน จัดการประชุมเมื่อวันที่ 25 – 26 เมษายน 2566 มีผู้เข้าร่วมอบรมได้แก่ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว หน่วยงานภาคประชาสังคม รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 คน

3) การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การเสริมสร้างความเข้าใจของผู้ปฏิบัติงานต่อการยึดเอกสารของแรงงานข้ามชาติ โดยมูลนิธิเพื่อสิทธิมนุษยชนและการพัฒนา ร่วมกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศและกรมการจัดหางาน จัดการประชุม เมื่อวันที่ 27 – 28 มิถุนายน 2566 ประกอบด้วย ข้าราชการและเจ้าหน้าที่จากองค์กรภาคประชาสังคม ทั้งสิ้นจำนวน 68 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อระดมความคิดเห็นและสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวปฏิบัติของเจ้าหน้าที่และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการตรวจสอบการยึดเอกสารสำคัญประจำตัวตามตามพระราชกำหนดการบริหารจัดการการทำงานของคนต่างด้าว พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

4) โครงการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ โดยสำนักงานเลขานุการศูนย์บัญชาการป้องกันการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามหลักกฎหมายและหลักสากล เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติงานการตรวจคัดกรองเบื้องต้น (SOP) เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทักษะการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ ทั้งหมด จำนวน 8 รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม รวมจำนวน 625 คน

5) โครงการฝึกอบรมหลักสูตรเพื่อแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ ตามหลักกฎหมายและหลักสากล และเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และกรมการจัดหางาน เจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง วิทยากร และเจ้าหน้าที่โครงการ ทั้งหมด 8 รุ่น ผู้เข้ารับการอบรม รวมจำนวน 402 คน

6) โครงการการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรเพื่อส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยวที่ปลอดภัยและเป็นมิตรกับเด็ก (Child Safe Friendly Tourism Project) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีความรู้ความเข้าใจในการให้บริการและตระหนักถึงการปกป้องและคุ้มครองเด็กจากการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทุกรูปแบบ มีกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว จำนวน 690 คน รายละเอียดโครงการ ได้แก่ การจัดทำหลักสูตรทั้งรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ เพื่อให้บุคลากรในสถานประกอบการรับทราบ เกี่ยวกับการป้องกันค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากธุรกิจท่องเที่ยว จำนวนไม่น้อยกว่า 1 หลักสูตร 5 บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ และการจัดอบรม เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับสถานการณ์และความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศ กฎหมายเกี่ยวกับการค้ามนุษย์และการละเมิดทางเพศรูปแบบและผลกระทบของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็กในธุรกิจท่องเที่ยว แนวทางปฏิบัติและปกป้องคุ้มครองเด็กจากการค้ามนุษย์และการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในภาคธุรกิจการท่องเที่ยว จำนวน 5 ครั้ง ผู้เข้ารับการอบรมรวมจำนวน 326 คน

3.8 การเพิ่มประสิทธิภาพช่องทางการร้องทุกข์ร้องเรียน และประชาสัมพันธ์สร้างการรับรู้

3.8.1 การจัดจ้างล่ามและผู้ประสานงานด้านภาษา ของกระทรวงแรงงาน รวม 111 คน จำแนกดังนี้

	กัมพูชา	เมียนมา	ลาว	อังกฤษ	เวียดนาม	รวม
กรมการจัดหางาน	18	46	0	6	1	71
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน	13	26	-	1	-	40
รวม	31	72	0	7	1	111

1) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานดำเนินการการจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประสานงานด้านภาษา/ล่าม เพื่อการสื่อสาร จำนวน 40 คน ซึ่งปฏิบัติงานในพื้นที่ 22 จังหวัดชายทะเล และในพื้นที่จังหวัดที่มีการจ้างแรงงานต่างด้าวจำนวนมาก 10 ลำดับแรก

2) กรมการจัดหางานดำเนินการจัดจ้างผู้ประสานงานด้านภาษา/ล่าม เมียนมา กัมพูชา เวียดนาม รวมจำนวน 71 คน ดังนี้

(1) โครงการศูนย์ร่วมบริการช่วยเหลือแรงงานต่างด้าว ทั้ง 10 ศูนย์ ดำเนินการจัดจ้างผู้ประสานงานด้านภาษา จำนวน 19 คน

(2) โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน จำนวน 5 คน

(3) โครงการบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว จำนวน 18 คน

(4) โครงการศูนย์แรกรับเข้าทำงานและสิ้นสุดการจ้าง จำนวน 5 คน

(5) ล่ามประจำศูนย์ Call Center (1506 ต่อ 2) กรมการจัดหางาน จำนวน 4 คน

(6) โครงการสนับสนุนศูนย์ประสานแรงงานประมง 22 จังหวัด จำนวน 20 คน

3.8.2 การให้บริการสายด่วน 1506 กระทรวงแรงงานพัฒนาช่องทางการให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียน และแจ้งข้อมูลข่าวสารแก่นายจ้าง/ลูกจ้าง คนไทยและคนต่างด้าว ผ่านสายด่วน 1506 **ในปี พ.ศ. 2566 (มกราคม ถึง ธันวาคม 2566)** มีผู้ใช้บริการ รวมจำนวน 5,096,595 ครั้ง รายละเอียด ดังนี้

1) สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จำนวน 16,208 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเรื่องค่าจ้าง แรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศ ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากนายจ้าง

2) กรมการจัดหางาน จำนวน 107,085 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับแรงงานต่างด้าว จัดหางานไปต่างประเทศ การขึ้นทะเบียนว่างงาน

3) กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน จำนวน 1,891 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับการฝึกอบรม ออนไลน์ การฝึกอบรมอาชีพโดยตรงตามหลักสูตร รับรองความรู้ความสามารถ

4) กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน จำนวน 27,017 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการเกี่ยวกับ ค่าจ้าง ค่าชดเชยเมื่อถูกเลิกจ้าง วันหยุด วันลา เวลาพักของลูกจ้าง

5) สำนักงานประกันสังคม จำนวน 4,944,394 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการให้บริการสิทธิประโยชน์กองทุน ประกันสังคม ตรวจสอบข้อมูลผู้ประกันตน การสมัครและจ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39

3.8.3 การให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียนโดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ปี 2566 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ให้บริการรับเรื่องร้องทุกข์ร้องเรียน และให้ความช่วยเหลือผู้เสียหาย ดังนี้

1) ศูนย์ช่วยเหลือสังคม สายด่วนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ 1300 ดำเนินการกรณีผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในงบประมาณ ปี 2566 ทั้งสิ้นจำนวน 71 กรณี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) รับแจ้งเหตุผ่านระบบรับเรื่องศูนย์ช่วยเหลือสังคมจากทั่วประเทศ จำนวน 55 กรณี โดยรับแจ้งผ่านช่องทาง สายด่วน 1300 จำนวน 7 กรณี และรับแจ้งผ่านศูนย์ปฏิบัติการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 48 กรณี

(2) หน่วยเคลื่อนที่เร็วศูนย์ช่วยเหลือสังคมลงพื้นที่ร่วมดำเนินการสอบคัดแยกผู้เสียหาย จากการค้ามนุษย์ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 16 กรณี

2) การดำเนินการช่วยเหลือ

(1) ประสานหน่วยงานภายในกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อให้ความช่วยเหลือ จำนวน 48 กรณี

(2) ประสานหน่วยงานภาคีเครือข่ายเพื่อให้ความช่วยเหลือ จำนวน 7 กรณี

(3) ลงพื้นที่ร่วมสอบคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ จำนวน 62 กรณี

(4) ให้การช่วยเหลืออื่นๆ ตามภารกิจและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 กรณี

3) พื้นที่ที่มีการรับแจ้งมากที่สุด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร

3.8.4 การประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรู้

1) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม ได้จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ทางแพลตฟอร์มออนไลน์ (YOUTUBE , TIKTOK , FACEBOOK) ในการลงคลิปเตือนภัยไม่ให้คนไทยถูกหลอกไปทำงานและตกเป็นผู้เสียหายของขบวนการค้ามนุษย์ที่ต่างประเทศ ซึ่งมีจำนวนยอดผู้เข้ารับชมทั้งสิ้นประมาณ 2 ล้านยอดวิว (Views)

2) กระทรวงแรงงาน โดยกรมการจัดหางานเล็งเห็นถึงปัญหาของการถูกแสวงหาประโยชน์ของแรงงานซึ่งเดินทางไปทำงานในต่างประเทศผ่านช่องทางไม่ถูกต้องตามกฎหมาย จึงได้จัดรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ โดยดำเนินการเผยแพร่ความรู้เพื่อป้องกันการหลอกลวงและลักลอบไปทำงานต่างประเทศ โดยจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์หอกระจายข่าว วิทยุชุมชน วิทยุประชาสัมพันธ์จังหวัด สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ เจ้าหน้าที่ออกประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ จัดประชุม/อบรม ชี้แจงผู้นำชุมชน ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คนหางาน นักเรียน นักศึกษาผู้ที่สนใจไปทำงานต่างประเทศ เพื่อให้มีความรู้ถึงวิธีการ ขั้นตอนการไปทำงานต่างประเทศที่ถูกต้องและทราบถึงผลเสียและโทษของการไปทำงานต่างประเทศโดยผิดกฎหมาย โดยดำเนินการทั่วประเทศ จำนวน 418,045 คน

3.8.5 การเพิ่มช่องทางการติดต่อประสานงานพนักงานอัยการ ผู้เสียหาย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์

1) สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานคดีค้ามนุษย์ เพิ่มช่องทางการติดต่อประสานงานพนักงานอัยการผู้เสียหาย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีค้ามนุษย์ทางเว็บไซต์ www.caht.ago.go.th ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีจำนวนผู้ติดต่อขอให้ประสานเพื่อให้ความช่วยเหลือ จำนวน 10 คน

2) แอปพลิเคชัน DOE help me กรมการจัดหางาน เปิดช่องทางร้องเรียน/ร้องทุกข์ให้กับแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าวที่ทำงานอยู่ในประเทศไทย โดยร้องเรียน ผ่านเพจ Facebook กองทะเบียนจัดหางานกลางและคุ้มครองคนหางาน และทางเว็บไซต์ www.doe.go.th/helpme พร้อมให้บริการ 6 ภาษา ช่วยเหลือแรงงานต่างด้าวให้ได้รับการคุ้มครองตามมาตรฐานสากล ผลการดำเนินงานในปี 2566 ได้รับการแจ้งร้องเรียน/ร้องทุกข์ จำนวน 236 คน ได้ดำเนินการช่วยเหลือโดยมาให้ข้อมูลและประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้แก่ผู้ร้อง/ร้องทุกข์ทราบโดยทั่วกัน

3.8.6 การจัดงานวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ปี 2566

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2551 เห็นชอบกำหนดให้วันที่ 5 มิถุนายนของทุกปีเป็นวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดงานวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี 2552 เพื่อแสดงเจตนารมณ์มุ่งมั่นและจริงจังในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทย หรือ Zero Tolerance นั้น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จัดกิจกรรมเนื่องในวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ประจำปี 2566 โดยแบ่งเป็น 2 กิจกรรม ดังนี้

1) กิจกรรม KICK OFF วันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2566 ณ ศูนย์การค้า เดอะมาร์เก็ต แบงคอก กรุงเทพฯ โดยมี นายอนุกูล ปีดแก้ว ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานในพิธีเปิดงาน กิจกรรมประกอบด้วย การเปิดตัวทูตรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์

คาราวานรถตุ๊กตุ๊กรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ การเสวนา “ถก TALK ทำ” หัวข้อ “สื่อออนไลน์ กับการค้ามนุษย์” มินิคอนเสิร์ตจากศิลปิน และการจัดบูธนิทรรศการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 3P โดยมีผู้เข้าร่วมงาน ณ สถานที่จัดงาน (Onsite) และผ่านทางระบบออนไลน์ (Online) รวมทั้งสิ้นจำนวน 892 คน

2) กิจกรรมวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ประจำปี 2566 ภายใต้แนวคิด “TOGETHER WE CAN หยุด ค้า คน” เพื่อสื่อถึงการรวมพลังทุกภาคส่วนในการขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ ให้หมดสิ้นไปจากประเทศไทย เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2566 ณ ห้องฟีนิกซ์ บอลรูม อาคารอิมแพ็ค เอ็กซิบิชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี โดยมีนายจุติ ไกรฤกษ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นประธานในพิธีเปิดงาน กิจกรรมประกอบด้วย การมอบรางวัลโล่เกียรติยศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และเงินรางวัลจากนายกรัฐมนตรี จำนวน 4 ประเภท ได้แก่ บุคคลต้นแบบ บุคคลดีเด่น หน่วยงานดีเด่น และจังหวัดต้นแบบตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism) รวมทั้งการประกวดคลิปวิดีโอ TIK TOK รณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ ประจำปี 2566 และการแสดงนิทรรศการผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทยและบูธหน่วยงาน 3P โดยมีผู้เข้าร่วมงาน ณ สถานที่จัดงาน (Onsite) และผ่านออนไลน์ (Online) รวมทั้งสิ้นจำนวน 1,139 คน

3.9 ความร่วมมือในการป้องกันการค้ามนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

3.9.1 แนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (Good Labour Practices: GLP)

กระทรวงแรงงานกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานประกอบการนำแนวปฏิบัติการใช้แรงงานที่ดี (GLP) ไปใช้สำหรับเป็นแนวทางเบื้องต้นในการปรับปรุงสภาพการจ้างและสภาพการทำงานด้วยความสมัครใจ เพื่อให้สถานประกอบกิจการมีการจ้างแรงงานสอดคล้องกับกฎหมาย ป้องกันการละเมิดสิทธิแรงงานและการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน และสามารถพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้มีระบบบริหารจัดการแรงงานที่ดีเทียบได้กับมาตรฐานแรงงานสากล ซึ่งจะช่วยขจัดปัจจัยที่เป็นอุปสรรคทางการค้า โดยเฉพาะประเด็นปัญหาการใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย อันจะช่วยส่งเสริมให้นายจ้างผลิตสินค้าและบริการเป็นที่ไว้วางใจแก่คู่ค้า ลูกจ้างไม่ถูกเอาเปรียบ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น ประเทศชาติมีภาพลักษณ์ที่ดีภายใต้หลักการ 4 ไม่ หลักการ 6 มี รายละเอียด ดังนี้

1) หลักการที่ 1 (4 ไม่) ได้แก่ ไม่มีการใช้แรงงานเด็ก ไม่มีการใช้แรงงานบังคับ ไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีการค้ามนุษย์

2) หลักการที่ 2 (6 มี) ได้แก่ มีระบบบริหารจัดการด้านแรงงาน มีเสรีภาพในการสมาคม มีโอกาสแลกเปลี่ยนความเห็นกับนายจ้าง มีสภาพแวดล้อมการทำงานที่ปลอดภัย มีการจัดการสุขอนามัยและของเสีย มีสวัสดิการที่เหมาะสม

ปัจจุบันมีสถานประกอบการได้รับการส่งเสริม GLP มาใช้ทั้งสิ้นจำนวน 42,480 แห่ง เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของแรงงาน จำนวน 2,445,194 ราย ซึ่งมีการจัดทำ GLP ใน 4 ประเภทกิจการ ได้แก่ ฟาร์มและสถานที่ฟักไข่สัตว์ปีก สถานประกอบกิจการทั่วไป อุตสาหกรรมอาหารทะเล และฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้ง

3.9.2 มาตรฐานแรงงานไทย มรท.8001

กระทรวงแรงงาน ได้ประกาศกำหนดมาตรฐานแรงงานไทย มรท.8001 - 2563 เพื่อให้มีบรรทัดฐานการปฏิบัติต่อแรงงานที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมด้านแรงงานของธุรกิจ เพื่อให้สถานประกอบกิจการทุกประเภท ทุกขนาดนำไปปฏิบัติต่อแรงงานในสถานประกอบกิจการของตนด้วยความสมัครใจ เพื่อพัฒนาสถานประกอบกิจการให้มีระบบบริหารจัดการแรงงานที่ดีเทียบได้กับมาตรฐานสากล โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน เสริมให้ธุรกิจมีการพัฒนาที่ยั่งยืน และมีศักยภาพในเวทีการค้าโลกลดอุปสรรคทางการค้าที่นำเรื่องมาตรฐานแรงงานมาเป็นเงื่อนไขทางการค้า อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ชาติและนโยบายของรัฐบาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องพัฒนาให้ก้าวทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ที่นำเรื่องการคุ้มครองสิทธิแรงงานและสิทธิมนุษยชนมาเป็นเงื่อนไขทางการค้า โดยข้อกำหนดดังกล่าวได้มีการปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และกฎหมายแรงงานที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของลูกจ้าง และการจัดให้ลูกจ้างได้รับสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับการประกันสังคม

สาระสำคัญของข้อกำหนด มรท.8001-2563 มีข้อกำหนดเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางสังคมของธุรกิจด้านแรงงาน จำนวน 14 ข้อ โดยสถานประกอบกิจการจะดำเนินการพัฒนาระบบการจัดการแรงงานเพื่อแสดงถึงความรับผิดชอบทางสังคม ประกอบด้วย 1) ข้อกำหนดทั่วไป 2) ระบบการจัดการ 3) การบังคับใช้แรงงาน 4) ค่าตอบแทนการทำงาน 5) ชั่วโมงการทำงานและเวลาพัก 6) วันหยุดและวันลา 7) การเลือกปฏิบัติ 8) วินัยและการลงโทษ 9) การล่วงเกินทางเพศและการใช้ความรุนแรง 10) การใช้แรงงานเด็ก 11) การใช้แรงงานหญิง 12) เสรีภาพในการสมาคมและการร่วมเจรจาต่อรอง 13) ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน และ 14) สวัสดิการแรงงาน

ปัจจุบันมีสถานประกอบกิจการที่ได้รับการส่งเสริมความรู้มาตรฐานแรงงานไทยและความรับผิดชอบต่อสังคมด้านแรงงาน (Corporate Social Responsibility : CSR) จำนวน 2,355 แห่ง ลูกจ้าง จำนวน 221,067 คน สถานประกอบกิจการที่เข้าสู่ระบบมาตรฐานแรงงานไทย จำนวน 1,286 แห่ง ลูกจ้างได้รับการยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงาน จำนวน 544,901 คน

3.9.3 ความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่

1) โครงการสิทธิจากเรือสู่ฝั่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Ship to Shore Rights South East Asia) ใช้งบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ โดยได้รับการสนับสนุนจากสหภาพยุโรป เพื่อศึกษาผลกระทบของโรคโควิด-19 ต่อแรงงานประมงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งเสริมการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัยและปกติสำหรับแรงงานในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลในประเทศไทย เสริมสร้างการประสานงานระหว่างผู้มีส่วนได้เสียในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการส่งเสริมการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัยและการทำงานที่มีคุณค่าในภาคประมงและอุตสาหกรรมแปรรูปอาหารทะเลผ่านแนวทางบูรณาการองค์รวมสิทธิมนุษยชน และมีการฟื้นฟูกรอบภูมิภาค SEA Forum for Fishers เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับแรงงานในห่วงโซ่อุปทานของปลาและอาหารทะเลในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ผลการดำเนินงานในปี 2566 ได้มีการจัดทำและเผยแพร่วีดิทัศน์ เพื่อนำเสนอพัฒนาการที่ดีของภาคประมงไทย โดยจัดเป็นวีดิทัศน์ 360 องศา และวีดิทัศน์สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ได้แก่ สหภาพยุโรป กระทรวงแรงงาน ผู้แทนฝ่ายนายจ้าง

ผู้แทนฝ่ายลูกจ้าง และ ILO และได้นำเสนอพัฒนาการที่ดีของภาคประมงไทย ในการประชุมใหญ่ประจำปีองค์การแรงงานระหว่างประเทศ สมัยที่ 111 ณ นครเจนีวา เมื่อเดือน มิถุนายน 2566 และเผยแพร่ผ่านเว็บไซด์

(1) https://www.youtube.com/watch?v=wAjMcf9zd2M

(2) https://www.youtube.com/watch?v=ce6m06G22h4

2) โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE In ASEAN) ใช้งบประมาณของ ILO โดยได้รับการสนับสนุนจากออสเตรเลียและแคนาดา เพื่อสร้างการรับรู้เกี่ยวกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับค่าธรรมเนียมการจัดหางาน และมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อปรับปรุงการจัดหาแรงงานข้ามชาติในภาคเกษตร ที่ตอบสนองต่อความต้องการนายจ้าง และเคารพสิทธิแรงงาน ผลการดำเนินงานในปี 2566 มีการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญให้ข้อมูลในการประชุมหารือเรื่อง ค่าธรรมเนียมการจัดงาน (Recruitment Fee) ร่วมกับ ILO และภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและการปรึกษาหารือกับนายจ้างในภาคเกษตร ในหัวข้อการจัดหาแรงงานข้ามชาติ เพื่อการพัฒนาข้อเสนอเชิงนโยบาย

ค. แผนการดำเนินงานระยะต่อไป

1. ด้านดำเนินคดีและบังคับใช้กฎหมาย

1.1 เพิ่มมาตรการในการทำงานของเจ้าหน้าที่ในดำเนินการเชิงรุกในการสืบสวนและดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่รัฐที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ และพิจารณาบทลงโทษต่อผู้กระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ที่เหมาะสมและเพียงพอซึ่งควรรวมถึงโทษจำคุกระยะยาวอย่างเหมาะสม โดยจะมีจัดการประชุมในเดือนมีนาคม 2567

1.2 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศในการสร้างความร่วมมือรวบรวมพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมีการส่งต่อข้อมูลสามารถใช้เป็นหลักฐานในชั้นศาล เพิ่มความพยายามในการระบุตัวตนและการคุ้มครองผู้เสียหายที่เดินทางเข้าประเทศไทยหลังถูกแสวงประโยชน์โดยการถูกบังคับใช้แรงงานในกรณีการหลอกลวงทางไซเบอร์ (Cyber Scam) และให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง คัดกรองผู้เสียหาย ไม่ให้อยู่ในสถานกักกัน (Immigration Detention Centres) รวมทั้ง ดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด ให้ถูกลงโทษอย่างไม่เหมาะสม จากการกระทำผิดกฎหมายอันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์ ซึ่งจะมีการจัดการประชุมและจัดทำร่าง SOP ความร่วมมือระหว่างประเทศ ในเดือนมกราคม 2567 และในปี 2567 ระหว่างประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

1.3 ร่วมบูรณาการในการกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism : NRM) โดยยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง และระยะเวลาฟื้นฟูไตร่ตรอง (Reflection Period: RP) อย่างเต็มที่ และดำเนินการเปิดศูนย์บูรณาการการคัดแยก (Victim Dentification Centres) โดยหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายมีการร่วมประชุมระหว่างหน่วยงานเพื่อแก้ไข ปรับปรุงแนวทางกลไกการส่งต่อระดับชาติ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและนำไปสู่การทำงานอย่างมืออาชีพยกระดับประเทศไทยสู่เทียร์ 1 ในปี 2566 – 2567

1.4 ส่งเสริมและพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดหาล่ามแปลภาษาได้อย่างเข้าใจในการยึดผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีการฝึกอบรมเพิ่มจำนวนล่ามเพื่อช่วยเหลือผู้เสียหายในสถานคุ้มครองและในกระบวนการพิจารณาคดีในชั้นสอบสวน และศาล

1.5 หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายจัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ให้สามารถนำแนวปฏิบัติตามมาตรา 6/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ไปใช้ในการระบุตัวตน และคัดแยกผู้เสียหายจากการถูกบังคับใช้แรงงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

1.6 กำหนดให้สืบสวนการกระทำความผิดฐานค้ามนุษย์ในกรณีละเมิดสิทธิแรงงานและข้อร้องเรียนของแรงงานต่างด้าวที่มีข้อบ่งชี้ว่าเข้าข่ายการถูกบังคับใช้แรงงาน รวมถึงการบังคับใช้แนวทาง การส่งต่อกรณีที่อาจเข้าข่ายการค้ามนุษย์ด้านแรงงานจากพนักงานตรวจแรงงาน ไปยังทีมสหวิชาชีพและหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายโดยให้เจ้าหน้าที่มีความรู้เรื่องการบังคับใช้กฎหมายด้านแรงงานได้อย่างถูกต้อง มีการทำแผนในการตรวจแรงงาน ในสถานประกอบการต่างๆ ควบคู่กับกระทรวงแรงงาน กรมประมง และสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยยึดแนวทางผู้เสียหายเป็นศูนย์กลาง ในปี 2567

1.7 สร้างความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และภาคีเครือข่าย จัดเวทีเสาวนาเพื่อปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันในอนาคนให้ดียิ่งขึ้น พร้อมให้การสนับสนุนงบประมาณตามแนวทางกลไกการส่งต่อระดับชาติ ตลอดจนสนับสนุนอุปกรณ์กรทางเทคโนโลยีให้กับหน่วยงานโดยใช้ เทคโนโลยี เพื่อลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน ในปี 2567

2. ด้านคุ้มครองช่วยเหลือ

2.1 ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (National Referral Mechanism: NRM) อย่างเต็มรูปแบบ และมีการติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ให้ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ โดยจะดำเนินการจัดการประชุมโต๊ะกลม Roundtable ระหว่างผู้บริหารส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดแนวทางการขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ อย่างเต็มประสิทธิภาพ

2.2 ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศในการคุ้มครองช่วยเหลือที่คำนึงถึงบาดแผลทางจิตใจ (Trauma Informed Care) ในการสัมภาษณ์เพื่อคัดแยก รวมถึงในระบบการคุ้มครองช่วยเหลือ ทั้งภายในและภายนอกสถานคุ้มครอง

2.3 การพัฒนากลไกการส่งต่อและช่วยเหลือผู้เสียหายระหว่างประเทศ (Trans-national Referral Mechanism: TRM) ร่วมกับประเทศในกรอบความร่วมมือระดับรัฐมนตรีในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (COMMIT Process) ให้เป็นรูปธรรมและขยายผลการดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้อง เพื่อให้การคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.4 การพัฒนาล่ามภาษามือ เพื่อเพิ่มช่องทางการให้บริการสำหรับผู้มีอุปสรรคในการสื่อสารด้วยภาษา โดยให้ความรู้แก่ล่ามภาษามือ เพื่อเป็นเครือข่ายในการทำงาน กรณีที่พบผู้เสียหายที่จำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษามือได้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น

3. ด้านป้องกัน

3.1 โครงการ “พัฒนาศักยภาพด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาการบังคับใช้แรงงานหรือบริการและการค้ามนุษย์ด้านแรงงานให้แก่ บัณฑิตแรงงาน อาสาสมัครแรงงาน และการขยายเครือข่ายการทำงานในพื้นที่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการให้แก่ บัณฑิตแรงงาน และอาสาสมัครแรงงาน ขยายเครือข่ายการทำงานด้านการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และสร้างความรู้เกี่ยวกับการแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ด้านแรงงานและการบังคับใช้แรงงานหรือบริการทั้งในรูปแบบออนไลน์และผ่านแบบฟอร์มการร้องเรียนของกระทรวงแรงงานให้แก่ บัณฑิตแรงงาน อาสาสมัครแรงงานและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 8,120 คน

3.2 โครงการอบรมหลักสูตรพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการค้ามนุษย์สำหรับหัวหน้าส่วนราชการสังกัดกระทรวงแรงงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการตามหลักกฎหมายและหลักสากล และเพื่อให้ผู้ผ่านการฝึกอบรมได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการสังกัดกระทรวงแรงงานในพื้นที่ 76 จังหวัด

3.3 โครงการอบรมหลักสูตรการคุ้มครองแรงงานและปราบปรามการค้ามนุษย์ทางทะเล โดยศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์ของชาติทางทะเล ได้จัดทำหลักสูตรการคุ้มครองแรงงานและปราบปรามการค้ามนุษย์ทางทะเล และมีแผนดำเนินการอบรม ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

จัดทำโดย : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤษภาคม 2567
พิมพ์ที่ : บริษัท โอ.เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์ จำกัด

ผู้สนใจสามารถดาวน์โหลดหนังสือได้จาก QR Code
รายงานผลการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย
ประจำปี 2566

จัดทำโดย

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กองต่อต้านการค้ามนุษย์

1034 ถนนกรุงเกษม แขวงคลองมหานาค

เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย

กรุงเทพมหานคร 10100

โทรศัพท์ 0 2202 9077 โทรสาร 0 2202 9082

E-mail : secretariat.datip@m-society.go.th

www.e-aht.com